

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Boljševizem in krščanstvo

V čem je osnovna razlika med ruskim boljševizmom in krščanstvom? Boljševizem hoče ustvariti brezrazredno družbo, kakor pravi. V ta namen vzdržuje diktaturo proletariata; je politično vzel vse pravice nedelavcem in nekmetom; go-
spodarsko je podružbil vso zemljo in vsa pro-
izvajalna sredstva, katerih lastnik je postala drža-
va (državni kapitalizem); kulturno pa je postavil
gospodarstvo kot vrhovno vodilno silo v državi.
V smislu marksističnega pojmovanja zgodovine
določa gospodarstvo vse: moralo, pravo, umet-
nost, kulturo. Kakšnega od gospodarstva nezavis-
nega duhovnega življenja ni in ga biti ne sme.
Za to je »vera opij za narod«, ki zamamlja njego-
ve zdrave čute in jih onesposablja, da bi se lu-
dije popolnoma predali osvobodilni miselnosti no-
vega reda. Pozitivnega verstva država ne sme
podpirati, nasprotno: dolžna ga je z vsemi silami
zatirati. Zato je verska vzgoja mladine prepove-
dana, vere in njihovi služabniki so brezpravni,
pač pa se pospešuje brezbožniška propaganda.

Kakor se vidi, so v boljševizmu pomešane
svetovno nazorne misli še z mnogimi drugimi.
Kdor je poučen v zgodovini, ve, da potekajo ena
iz druge, ki pa stvarno niso vse nujno med seboj
povezane. Revolucije navadno spravijo na po-
vršje ono, kar je preje bilo spodaj. In tako so bili
vsi revolucionarji skoraj brez izjeme proti veri,
ker je vera konservativna sila. Malo je revolucio-
narjev, ki bi vsaj sploščeta ne naganjali množic
nad cerkve in duhovščino. Po drugi strani pa so-
cialne misli boljševiškega sistema niso neločljivo
združene z brezbožstvom in sovražstvom do cer-
kve. Daljnosežno podružabljenje ali podržavljenje
n. pr. proizvodnih sredstev ni v neposredni in
nujni zvezi z zatiranjem vsega verskega življenja.
Na tem področju pripušča tudi krščanstvo široke
možnosti.

Kie je torej mečin, ob katerem gresta boljševizem in krščanstvo vsakebi in si v ostrem
boju stopita nasproti? Nad vse pomembna so v
tem oziru izvajanja Pija XI. v okrožnici »Qua-
dragesimo anno«, ko odgovarja na vprašanje, je
li nasprotje med socializmom in naukom kato-
liške cerkve nepremosljivo. Papež pravi: »Da
vprašalec po svoji očetovski skrbi odgovorimo,
izjavljamo: Socializem, nai se motri kot nauk ali
kot zgodovinsko dejstvo ali kot akcija, če ostane
res socializem, se tudi potem, ko je v tistih stva-
reh, ki smo jih omenili, popustil resnici in pravici,
ne more v sklad spraviti z verskimi nauki kato-
liške cerkve.« In zakaj? Človek bi mislil, da bo
papež v smislu Leona XIII. opozoril na nasprotje,
ki leži v nauku o lastnini; kajti na to je Leon XIII.
v »Rerum novarum« položil glavno težino. Toda
ne. Pij XI. je že preje opomnil, da so lastninske
oblike bile v meni časov različne. »Kako
namreč druge prvne socialnega življenja,
tako tudi lastnina ni nič neizpremenljivega. To
potrjuje zgodovina. Kako različne oblike dobiva
lastnina od tiste prvotne pri divjih narodih... do
raznih oblik naše dobe!« — S tem je papež pu-
stil odprto pol za razvoj k širokemu skupnemu
gospodarstvu. Postavljen pred vprašanje, o čem
se socializem temeljno in nepomirljivo loči od
krščanstva, papež ni opozoril na nasprotujoče si
pojmovanje o lastnini, ampak na različno poj-
movanje družbe. »Socializem«, pravi dobe-
sedno, »ostane nezdržljiv z naukom kot cerkve,
ker je njegova zamisel družbe popolnoma
tuja krščanski resnici.«

In nato sv. oče precej na široko utemeljuje
svojo razsodbo: »Po krščanskem nauku je člo-
vek, obdaran s socialno naravo, postavljen na
to zemljo, da živi v družbi in pod oblastjo, ki je
urejena od Boga, vzgaia in razvija čim popol-
nejše vse svoje zmožnosti v hvalo in slavo svojega
Stvarnika, opravlja zvesto opravila svoje
obrti ali drugega poklica in si tako pridobi častno
in večno srečo. Socializem pa tega vzvišenega
človeškega in družabnega smotra ali sploh ne
pozna ali ga pa popolnoma prezira in misli, da
je človeška družba ustanovljena zgolj za udob-
nost.« Papež tudi ne zamoli, da je oče takega
naziranja o svetu in družbi liberalizem, boljševi-
zem pa je njegov dedič!

Osnovno nasprotje med krížem in boljševiško
zvezdo po Piju XI. torej ni politično ali gospodar-
sko, temveč svetovno nazorno, je versko.
Je to nasprotje med vernostjo in brezbožstvom,
da, sovražstvom do vere, je nasprotje med vernim
in brezvernim gledanjem in pojmovanjem živ-
ljenja.

Utemlil bi kdo ugovarjati, da to ni nobena
posebnost ruskega boljševizma, ker skoraj vse
moderno družboslovje odklanja versko utemelji-
tev in zahteva samozakonitost, ko vso oblast v
državi izvaja iz ljudstva. Toda nekaj čisto dru-
gega je, ako se kdo izrecno ne sklicuje na višji,
božji zakon in njegovo sankcijo, — in zopet ne-
kaj drugega, ako ga kdo naravnost odklanja in
proglasa vso moralo in pravo le kot oasil fre-
nurnega gospodstvenega razmerja v gospodar-
stvu. Rečenica, da izhaja vsa oblast iz ljudstva,
se v republikanskih ustavih postavlja kot na-
sprotnje monarhistični obliki vladavine, ki izvaja
vso oblast v državi od edince, v čigar imenu se
razglašajo zakoni in deli pravica: »V imenu nje-
govega veličanstva.« Ako pri tem kdo smatra
vladajoča za izvor vsega prava v državi, seveda
prav tako zanika višjo, božjo sankcijo v smislu
Pavlovega pisma Rimljanom, kakor tisti, ki izva-
jo vso oblast iz ljudstva, ki v republikanski drža-
vi posredno ali neposredno izvoli vse upravitelje
javne oblasti. Toda na splošno se tudi v moder-
nih državah pravstvena samouprava države ne
smatra prosta vsakega nadnaravnega odnosa.

Drugače v sovjetski Rusiji. Tu je materiali-
stična miselnost izvedena do vseh skrajnosti z
vsemi posledicami, ki gredo tako daleč, da je
češčenje božje kaznjivo in verska vzgoja prepove-
dana. Tu hči notranje in nespravljivo nasprotje
med krščanstvom in boljševizmom, med cerkvijo
in sovjetsko državo. Lahko bi se zgodilo, da bi
cerkev sprejela celo vrsto sovjetskih pridobitev.
Mnoge so z verskega gledišča indiferentne: po-
litična prenosna iz monarhije v zvezo republik;
hiltra industrializacija dežele; širokopoležno dr-
žavno načrtno gospodarstvo: to in še več druge-
ga je iz cerkvenega gledišča pravno indiferentno.
Tudi temu cerkev ne oporeka, da je proletarska
ljudska plast v prvi vrsti pritegnjena k vodstvu
države in zakonodaje. Saj je ta delovna plast

Yague tik pred Toledom

Rdeči se v neredu umikajo Azana in drugi ministri prosili Argentinijo za zavetišče Odpeljala jih bo argentinska križarka

Polkovnik Yague

Henday, 26. septembra. e. Danes ob 17. uri so
čete polkovnika Yague prišle še tik pred Toledo.
Rdeče čete generala Asencio se umikajo v veli-
kem neredu in se skušajo rešiti na 7 km pred
Toledom. Belih oblaganecev v Alcazarju nihče več
ne napada in se v zadnjih 24 urah ne bore več
okoli ruševin trdnjave. Vlada oddečki se v ne-
redu umikajo proti Madridu.

Burgos, 26. sept. b. Po vesteh iz Madrida je
predsednik španske republike Azana za sebe in
svojo vladu prosil pri argentinskem poslanstvu
za azil. Vsi člani vlade so morali pobeegniti v
argentinsko poslanstvo, ker so jih hoteli pobiti
anarhisti in komunisti, ki jih dolžijo, da so oni
tisti, ki so krivi sedanjega brezupnega položaja.

Buenos Aires, 26. sept. b. Glede prošnje pred-
sednika španske republike Azane za azil pri
argentinskem poslanstvu se čuje, da je ta prošnja
ugodna rešena in da bodo vsi španski ministri na
željo sprejeti na argentinsko križarko »25 Mayo«,
ki se nahaja v španskih vodah za zaščito argentin-
skih državljanov. Zunanje ministrstvo je dalo svo-
jemu nadridskemu poslaniku nalog, naj sporoti
predsedniku republike in njegovim ministrskim
tovarišem, da jih bo argentinska ladja rada spre-
jela na krov ter jih odpeljala, kamor želijo iti.

Henday, 26. septembra. e. Danes se je bom-
bardiranje Bilbao nadaljevalo ves dan.

Rdeči zapustili Alcazar

Tenerifa, 26. septembra. AA. Tukajšnji radio
objavlja, da je del nacionalistov v Alcazarju izko-
ristil silno nevihto in izvršil napad na Toledo. Na-
cionalisti so zbrali mnogo živega in streliva in so
v Alcazar spravili tudi ostale oblaganece.

Radiopostaja v Tetuanu je s sanoi ob 18.15
objavila, da so branilci Alcazarja izvedli naskok
na milicijske in jim odvzeli mnogo orožja in dru-
gega vojnega materiala. Kolona polkovnika Yague
je napredovala za 8 km proti Toledu in je na poti
potolčila kolono, ki je prišla iz Madrida.

Toledo, 26. septembra. e. Bitko za Alcazar so
morali rdeči prekiniti. Pred trdnjavo so pustili sa-

mo mladoletnike, ker so se rdeče čete hitro morale
odpraviti pred Toledo, kateremu se bližajo čete
polkovnika Yague.

Nacionalna letala so večer ves dan obstrelje-
vala postojanke rdečih okoli Toleda. Vkljub po-
plavi, ki so jo povzročile rdeče čete, ko so raz-
strelile jezove na reki Alberche, so bela letala po-
kazala v vsej meri, kaj vse lahko doseže to mo-
derno sredstvo vojskovanja. Ogenj strojnice iz letal
je deloval strašno.

Iz Madrida je sicer priletelo nekaj vladnih
letal, ki pa niso mogla preprečiti razvoja bele
ofenzive.

Bilbao gori

Bilbao, 26. sept. AA. Posebni Havasov dopis-
nik poroča: Nacionalna armada bombardira Bil-
bao. Severna železniška postaja gori. Ne ve se še,
koliko zgradb je porušeni, vendar pa je jasno,
da niti trun in San Sebastian nista bila tako moč-
no bombardirana. Bombardiranje je napravilo mo-
čan vtis na prebivalstvo. Velik del prebivalstva
zahteva, da naj se usmrte talei. Ni še mogoče
predvideti, v kolikšni meri bodo baskiški nacio-
nalisti mogli vzdržati red v mestu pred ekstre-
mist, ki se hočejo masševati. Rešilni oddelki pre-

iskujejo ruševine, da bi našli žrtve, ki jim bi bilo
še mogoče pomagati. Vse gasilne čete gase požare.

Tudi v Kataloniji vse narobe

Barcelona, 26. septembra. AA. Havas: Javno
je, da je prišlo do krize v katalonski vladi. Kriza
uradno še ni izbruhnila in ni še bilo sklenjenega
ničesar o ustanovitvi sosveta o obrambi domovine,
ki ga zahtevajo komunisti in anarhisti. Nadaljujejo
se posveti med ljudsko delavsko konfederacijo in
splošno delavsko zvezo. — Radijska postaja v La
Coruni pa poroča, da je iberski anarhistični svet
zahteval od Larga Caballera, naj takoj odstopi in
se umakne izvršilnemu odboru iz najskerajših
elementov.

Neresnične vesti o Portugalski

Lizbona, 26. septembra. AA. Uradno se objav-
lja, da so neresnične vesti o nekih stvarkah na Por-
tugalskem in v kolonijah. Neresnične so tudi vesti,
da so uporniki zmagali v Porto Alegre. Neresnična
je tudi vest, da se je pet pehotnih polkov pridru-
žilo upornikom.

Devaluacija franka

V sporazumu z Anglijo in USA

Belgija in Švica se bosta prilagodili

Pariz, 26. septembra. b. Sklep o usodi franco-
skega franka je bil sprejet po 10 ur dolgi, burni
debat i in po dolgih telefoničnih posvetovanjih med
Parizom, Londonom, Washingtonom, Haagom in
Bernom. Istotako so se vodila dolga posvetovanja
med gospodarstveniki in komunističnimi voditelji.
Po sklepu francoske vlade, da se devalvira frank,
je ob 2. zjutraj sprejel francoski finančni minister
Auriol predstavnike domačega in inozemskega tiska
in jim podal sledečo izjavo:

»Manifesti angleške, ameriške in francoske vla-
de, ki se glasijo popolnoma enako, dokazujejo, da
je francoski frank izenačen z angleškim funtsterlin-
gom in dolarjem v svrhu gospodarske obrambe in
pravičnega sodelovanja. Francosko gospodarsko živ-
ljenje bo sedaj lahko zopet svobodno zadihalo in
posledice, ki bodo sledile iz tega, se dajo izluščiti
iz naslednjih devetih točk:

1. Izvršila se bo devaluacija fran-
ka za 25 do 30%.
2. Rekviriralo se bo vse zlato, ki se nahaja v
obtočku, kar pomeni z drugimi besedami, da bo
vlada odkupiti vse zlato, ki se nahaja v rokah pri-
vatnikov.
3. Vlada bo storila potrebne ukrepe, ki so v
zvezi z vprašanjem o dohodkih malih rentnikov,
vpokojeencev in bivših bojnikov.
4. Prilagoditev delavskih mezd
in plač na življenjski standard.
5. Omejitev obrestne stopnje za hipotekarna
posojila na 5%.
6. Priprave za trimilijardni kredit po 5%.
7. Moratorij za vse v zlatu in v inozemski va-
luti konvertirane obveznosti.
8. Zapore vseh blagovnih in efektivnih borz vse
dotlej, dokler parlament ne sprejme valutnega za-
kona.
9. Sklicanje parlamenta za ponedeljek ob 9. uri
zjutraj.

Borze v Newyorku, Londonu in Parizu so po
predhodnem sporazumu zaprte, da bo imel fran-

coski parlament dovolj časa, da bodoči valutni za-
kon temeljito prouči.

Vlada je prosila ministre in narodne poslanca,
da do sprejema zakona nimajo nobenih govorov,
ki bi mogli škodljivo vplivati na valutni razvoj in
Franciji. Istočasno je vlada prepovedala vsa zbo-
rovanja v Franciji.

Davi je prispel v Pariz tudi predsednik fran-
coskega parlamenta Eduard Herriot, ki bo pripravil
vse potrebno za sklicanje parlamenta v ponedeljek.

Pariz, 26. septembra. b. Ob 1. popoldne je bil
sklican guvernerski svet Francoske banke, da pro-
uči korake, ki jih je treba nujno storiti v zvezi z
devaluacijo francoskega franka. Davi je izšla na-
redba notranjega ministra, s katero se sklicujeta
senat in zbornica na izredno zasedanje v ponedel-
jek ob 9. dopoldne. Devaluacija francoskega fran-
ka se je izvršila izključno po predhodnem spora-
zumu med Francijo, Anglijo in Združenimi drža-
vami.

Pristanek Belgije

V prilog gospodarski okrepitvi in mirnega razvoja sveta

Pariz, 26. sept. e. Po nocojšnji noči se je zbe-
ganost v francoski notranji politiki še povečala.
Vladni korak je prišel prehitro in danes se je že
ves parlament in senat napolnil s poslanci in
senatorji, ki se udeležijo jutrišnje seje finančnega
odhoda parlamenta. Jutri ves dan bodo zasedali
tudi vsi poslanski klubi večjih strank in ob 15.30
se sestane socialistični klub, ki bo moral obrav-
navati Blumove odredbe.

Dogodki današnjega dne so se razvijali v tem-
le redu:

Ob 11. uri so prišli k predsedniku vlade Leo-
nu Blumu zastopniki finančnega komiteja mini-

Nadaljevanje na 2. strani zgoraj.

se bodo kot reakcija na svobodno kapitalistično
gospodarstvo morda vsepovsod uveljavili? Z no-
benim teh gospodarskih oblik ne veže Cerkev
svoje eksistence. Sedma božja zapoved: Ne
kradi, bo kot naravna in božja postava ostala
vedno v veljavi. Toda kakšno obliko bo tuja las-
tina zlasti v pogledu proizvodnih sredstev ime-
la, kako daleč bo jutri segla pravica razpolaga-
nja z lastnino, ki je že danes od države kontro-
lirana — tega nihče ne more vedeti. Ni izključ-
no, da bo nekoč veljalo kot red in zakon, kar še
danes smatramo za boljševiški poseg v gospo-
darstvo. Saj imamo že danes polno socialnih
ustanov, ki se nam zde potrebne in razumljive
same po sebi, a so jih še pred desetletji smatrali
za nasilje nad zasebno lastninsko pravico in so
si jih morali delavni stanovi v trdih bojih izvoje-
vati. Ako vidimo v Španiji, ki ima dve tretjini zem-
lje neobdelane, da se ljudstvo bori za pravič-
nejšo razdelitev zemlje, tako da v bodoče ne bo
več bolj preskrbljeno za biskopje kakor za pre-
hrano ljudi, — potem morda ni nobeden med na-
mi tako nesposoben, da bi to imenoval boljšev-
izem. Pač pa nihče ne razume, zakaj naj bi
revščini bilo pomagano s tem, da se požigajo cer-
kve in samostani. Vsekakor so tu na delu še
druge sile, kakor pa želja po pravični socialni
reformi.

Črta ločnica med krščanstvom in boljševiz-
mom je torej jasno začrtana. V kolikor je boljševizem
gospodarski program, ki hoče gospo-
darsko dvigniti Rusijo in v naglici nadomestiti

stoletno gospodarsko zaostalost in pridobiti
sovjetski državi odgovarjajoče mesto v zboru dru-
gih držav, — je to stvar, ki jo je treba prepustiti
v presojo gospodarskim izvedencem. Tudi v kolik-
or je boljševizem svetovni program, ki hoče so-
cialno in gospodarsko preosnovati vsega sveta
v prilog »delovnih stanov« — nima z vero nepo-
sredno nič opraviti. Ostalo bo to, kar se bo iz-
kazalo za dobro in življenja zmožno. (Tu namreč
govorimo le o religiji, ne pa o najboljšem social-
nem redu, ki bi po človeški sodbi bil mogoč). To-
da boljševizem je več, kot samo gospodarski in
socialni program. Boljševizem hoče več
biti, je revolucija duhov, ki stremi za svetovnim
in družabnim redom, ki bi ves bil izključno zgra-
jen na gospodarsko, na zemeljskem, na snovi.
Za Boga, vero, krščanstvo ni v njem nikjer me-
sta. Gospodarske, družabne in kul-
turne sestavine so v njem sklopljene
v nerazdružljivo enoto. Teoretično raz-
likovanje ne more ločiti tega, kar je v življenju
postala nerazdružljiva enota. Zato je le to res-
nica, da stoji živ boljševizem živemu krščanstvu
nasproti kot nepomirljivi sovražnik. Med obema
je mogoče le boj, ki mora biti neiz-
prosena, načelna in dosledna na celi
črti. Cerkev ga bo vodila na strani vseh tistih,
ki jim je resnična blaginja človeštva pri srcu.
Kajti sovjetska zvezda je v našem stoletju tisto
znamenje, pod katerim se satan bori proti cerkvi
božji na zemlji.

drin.

strov in z Blumom izdelovali besedilo uredb, ki bodo jutri predložene finančnemu odboru parlamenta. Seja je trajala skoraj tri ure in je po seji povabil finančni minister Vincent Auriol k sebi časnikiarje in jim povedal med drugim tole:

»Francoska vlada je zelo hvaležna belgijski vladi za izjavo, ki smo jo pravkar prejeli. V tej izjavi se Belgija priključuje skupni akciji treh demokracij Anglije, Francije in USA in deli isto mnenje o gospodarskih problemih kot so jih objavile vlade Anglije, USA in Francije. Belgijška vlada nam je izjavila, da hoče z nami sodelovati pri delu za mir, ki zahteva najprej red in mir na gospodarskem polju.«

Izjava belgijske vlade obsega pet točk. V drugi točki pravi belgijska vlada, da hoče ostati zvesta tisti finančni politiki, ki jo je uvedla pred poldrugim letom in s katero je skušala najti srednjo pot med angleškim poskusom in pa poskusom dotedanje francoske finančne politike. V tretji točki pravi belgijska vlada, da bo sodelovala pri vseh urejevalnih razmerjih med devizami, ki sta jih začeli Francija in Anglija in bo rada sodelovala pri vseh posvilih, ki se bodo nanašali na take probleme. V četrtem poglavju svoje izjave pravi belgijska vlada, da podpira zahtevo po odpravi kontingentov. Nazadnje pa pravi belgijska vlada v petem poglavju svoje izjave, da naj se takoj povabijo vse države, da bi sodelovale pri velikih reformah v mednarodnih financah.

Švica se pridružuje

Pomirjevalno je pa vplivala tudi izjava švicarske vlade, ki je kmalu nato prišla iz Berna. Švicarska vlada je takoj, ko je zvedela za pariške namene, sklicala sejo, da kot država, ki je bila navezana na zlati blok v Evropi, ki ga je vodila Francija, zavzame stališče in se orientira, ker sama proti poplavi finančnih reform v Evropi pač ne bi mogla vzdržati. Seja je trajala več ur in vlada je morala pač upoštevati dejstvo, da bo švicarski narod zaradi dogodkov v Franciji zelo prizadet. Čez noč se v politiki velike sosedice zgodil preobrat, ki potegne za seboj še usodo malega, neodgovornega in marljivega naroda. Švicarska vlada je morala upoštevati to dejstvo in je po seji objavila poročilo, da bo v ponedeljek sklican parlament na sejo, ki bo tudi švicarsko valuto prilagodil valutam Francije in Anglije. V svoji izjavi pravi švicarska vlada, da je francoska vlada sklenila razvrednotiti francoski frank za 30 odstotkov in zato bo tudi švicarska vlada morala iti po tej poti.

Sporazum med Francijo, Anglijo in Ameriko bo zelo ukrepil mir na svetu

Washington, 26. septembra. b. Državni tajnik v finančnem ministrstvu Morgenthau je podal domaćim in tujim časnikiarjem vsebino sporazuma, doseženega med Francijo, Anglijo in Združenimi državami, na temelju katerega je prišlo do devalvacije francoskega franka. Dejstvo, da je prišlo do sporazuma, je brez dvoma zelo okrepilo mir na svetu. Ta sporazum je treba predvsem smatrati kot znak, da je svet na poti k stabilizaciji in okrepljeni valuti. Istočasno je Morgenthau dejal, da morajo države, ki sodelujejo pri tem sporazumu, rešiti vsaka svoj lasten problem. Tu se je delalo že tri in pol leta, dokler končno ni prišlo do pravega in zadovoljivega sporazuma. Vedno smo poudarjali, da Združene države ne bodo nikomur ovirale stabilizacije valute, in če je posrečilo tolikšno zблиžanje med tremi vlada, potem more biti to le dober znak.

Dvoično stališče Anglije

London, 26. septembra. b. V tukajšnjih gospodarskih krogih je povzročilo dejstvo, da je Fran-

cija izvršila devalvacijo franka, veliko senzacijo. Tisk sicer zelo slabo komentira te dogodke, z izjemo »Timesa«, ki pravi, da po sporazumu med tremi vlada obstaja možnost raziritve tega sporazuma še na druge države, tako da bi prišlo do mednarodne valutne reforme. Angleški finančni minister je ob 12.30 izdal avtentično tolmačenje o znižanju vrednosti francoskega franka. Tri vlade zastopajo stališče, da je zaradi ohranitve miru potrebno napraviti red v mednarodnih gospodarskih odnosih in da je treba pri tem izvajati politiko, ki ne bo samo okrepila blagostanje v svetu, temveč bo tudi zvišala splošni življenjski standard. Ustvarjeni bodo čvrsti temelji za stabilizacijo mednarodnih gospodarskih odnosov. Vse tri vlade poudarjajo, da bodo uporabile vsa razpoložljiva sredstva, da se v bodoče po možnosti čimprej prepreči kakršnakoli kršitev temeljnih gospodarskih odnosov, ki bi mogla nastopiti radi znižanja vrednosti francoskega franka. Seveda pa angleška vlada odklanja vsako odgovornost za samo valutno politiko francoske. Funt sterling ostane tudi v bodoče popolnoma svobodna valuta, ki ni vezana niti na zlato niti na kakršnokoli drugo vrednost. Angleška valutna politika se bo tudi v bodoče ravnala po načelih, ki bodo zagotovila blagostanje britanskim narodom.

Kaj pravi Ženeva

Ženeva, 26. sept. c. Dogodki v Parizu so v Ženevi delovali zelo senzacionalno, dasi se je vedelo, da bo francoska vlada morala nekaj storiti, da reši frank. Sicer se pa na splošno položaj presoja optimistično, ker menijo, da se bo svetovna trgovina okrepila, če se uredi razmerje med posameznimi valutami na tisti podlagi, ki odgovarja cenam na svetovnem trgu.

Funt pada

Dunaj, 26. septembra. b. Vse devizno tržišče je bilo danes v znamenju devalvacije francoskega franka. Zelo značilno je, da je na mednarodnih deviznih tržiščih zelo padla vrednost angleškega funta sterlinga, brez dvoma zaradi tega, ker je francoska vlada prepovedala izvoz zlata in sploh beg francoskega kapitala iz države. Dopoldne se ni bilo nobenih relacij med funtom, frankom in dolarjem, medtem ko je funt napram dolarju pozneje padel od 507 na 496. V Curihu je funt znatno oslabiljen. Padel je za celih 17 točk od 15.30 na 15.47. Francoski valutni ukrepi pa so povzročili reakcijo tudi na ostalih deviznih tržiščih. Nizozemski goldinar je napram franku notiral od 238 do 277.

Nemci pesimisti

Berlin, 26. septembra. c. Nemška vlada še ni objavila svojega stališča zaradi razvrednotenja franka. Nemško mnenje se vidi samo iz pisanja časopisov. Listi odklanjajo valutni sporazum med Francijo, Anglijo in USA in pravijo, da se svetovno gospodarstvo ne bo moglo rešiti vse dotle, dokler se bo svet delil na zmagovalce in premagance, na dolžnike in na upnike.

Italija bo ščitila sebe

Rim, 26. septembra. c. Italijanska vlada ni bila presenečena radi dogodkov v Parizu. Italijanska vlada ne meni nič storiti na tej poti, pač pa bo zaščitila italijansko gospodarstvo raznih posledic, ki bi lahko nastale.

Japonska tudi

Tokio, 26. septembra. b. Finančno ministrstvo je v zvezi z devalvacijo francoskega franka izdalo uradno obvestilo, da bo ostal jen na svoji dosednji višini in da ga japonska vlada sploh ne name-rava devalvirati.

Bern, 26. septembra. c. Švicarske borze bodo ostale zaprte v ponedeljek in torek.

Iščite tatu!

Stavka tekstilnega delavstva v Kranju je potekala tako, da je v prav ostri luči pokazala delovanje komunofašističnih zarotnikov, ki so pod svoj vpliv dobili večji del delavstva in vso borbo peljali po tako čudnih vodah, da bi ne mogla pripeljati do nobenega uspeha, ako bi ne posegla vmes oblast, ki je stavko z oprezo silo potisnila na njeno pravo polje, v borbo za kolektivno pogodbo, v kateri je zvišanje mezd najvažnejše. Zanašajoč se na resnost izjave zakonitih delavskih organizacij, v kateri so te priznale, »da žal večina stavkujočih sledi neodgovornim in nerazodnim elementom« in obsojile »podtalno delo neodgovornih elementov« in v tem odločilnem trenutku »odklonile vsako odgovornost za nadaljnji potek akcije in posledice«, smo v nedeljo objavili članek, v katerem smo »temne elemente« imenovali z njihovim pravi imenom in opisali način njihovega dela in končno še vpisali, v kateri organizaciji se skrivajo. Pričakovali smo, da bodo vse zakonite organizacije ne toliko pod vtisom našega članka — kaj takega ne zahtevamo — kakor pod vtisom opazovanj sedaj, ko se je na posredovanje oblasti kljub temu vse dobro izteklo, z vso strogostjo potiskale »temne elemente« in jih vrgle iz svoje srede, če so tam ali pa jih, če jih ni v organizacijah, vsaj pokazale vsemu delavstvu, da bi se jih v bodoče vedelo varovati. Pa nič tega, nihče ne čuti poguma, da bi jim enkrat za vselej stopil na prste, čeprav so »zastrajkali« 7 in pol milijona Din; 7 in pol milijona Din je ukradenih iz delavskega žepa, za katere bo moral delavec nekaj mesecev kljub zvišanju plačam trdo delati, da jih bo dobil nazaj, pa se iz nepregledne množice prijateljev »delovnega ljudstva« nihče ne zgane, da bi poslekal tatu. Nasprotno, nas zavračajo in kljub zgoraj omenjeni jasni izjavi zakonitih delavskih organizacij skušajo dokazati, da stvar le ni bila tako huda in da bi naše razkrinkavanje komunofašističnega rovarjenja »znalo škodovati vsemu delavstvu«. Topalovičeva »Delavska politika« nam pripisuje »nek poseben namen«, o katerem pa pravi, da ni dober. Seveda smo imeli poseben namen: razkrinkati delo komunistov med tekstilnimi delavci v Kranju, ali tak namen morebiti ni dober in za delavstvo in resnost njihovih borb s kapitalizmom koristen? Po nekaj medlih zavrnitvah, ki niso vredne papirja, se skrile za neorganizirane, češ, da bi moral »Slovenec« dopisnik že vedeti, da vsi delavci niso strokovno organizirani — in a tem je stvar opravljena, s tem naj si »delovno ljudstvo« vse razloži.

Pogodba med Italijo in Jugoslavijo podpisana

Rim, 26. septembra. AA. Nocoj ob 10 sta Jugoslavija in Italija podpisali dogovor o trgovinski izmenjavi in o likvidaciji jugoslovanskih klirinskih terjatev. V imenu Italije je dogovor podpisal zunanji minister, grof Ciano, v imenu Jugoslavije pa naš poslanik v Rimu Jovan Dučić in Milivoje Pilja. Nocoj ob 11 je jugoslovanska delegacija odpotovala iz Rima in pride v Beograd v ponedeljek zjutraj s simplonom.

Trgovinska pogodba z Nizozemsko

Beograd, 26. septembra. m. Včeraj zvečer je bila podpisana nova trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Nizozemsko. S to pogodbo se urejuje trgovinski aranžman med obema državama. Nova pogodba določa, da bo plačilni promet v bodoče svoboden. Jugoslovanska vlada se obvezuje, da izda potrebne ukrepe, da se pooblastila za uvoz iz-

Tudi po mnenju krščansko-socialistične »Delavske pravice« je bila stavka čisto dostojna, borba za boljši kruh in nič drugega. V tovarnah je bilo vse v redu, prehranjevalni odbori so mirno nabirali živež itd. Cemu so potem prav za prav delavske organizacije odklonile vsako odgovornost za potek in posledice (izjava je bila podpisana 14. sept., objavljena pa šele 17. sept., po intervenciji oblasti), če bi z najresnejšim orožjem delavskega boja lahko dokazovale upravičenost svojega obetanka? — Vse, kar je bilo napak, se je po mnenju »Del. pr.« zgodilo zato, ker »večina kranjskega delavstva ni organizirana«, ker »se je v resnici zločinski ljudem posrečilo speljati vodo v stranske kanale«, ker »se je prefrignil taktiki nekaterih levčarjev posrečilo delavstvu vstopiti v glavo, da v interesu krušne borbe ne sme zaupati strokovnim organizacijam, kar je bilo temu večinoma neorganiziranemu delavstvu kaj lahko dopovedati«. V Mariboru pa so po mnenju »Del. pr.« hujskali »nacionalistični junaki«. Kdo se je torej dalj ko tri tedne norčeval iz tako velikih množic delavstva? Delavci prav za obrambo svojih pravic združujejo svoje organizacije, plačujejo zanje, hodijo na sestanke in predavanja, si svobodno volijo vodstva in razsodišča, vzdržujejo časopise, kadar pa gre zares, pa vse delavstvo, organizirano in neorganizirano, pade v roke zločinski ljudem, prefriganim levčarjem, nacionalističnim junakom in temnim elementom! Ali bi ne mogli voditelji strokovnih organizacij »večinoma neorganiziranemu delavstvu« kaj lahko dopovedati tega, kar so jim vtepli v glavo »prefrignili levčarje«? Od kod to žalostno dejstvo, da delavci verjeli »zločinski ljudem«, svoje svobodno izvoljene zastopnike in zaupnike, katerim plačujejo članarino, pa so za vsako pametno besedo zavračali z »Ti si podkupljen! In to kljub temu, da so strokovne organizacije »posevčale vso skrb obvladavanju položaja«! Ali se voditelji organizacij nič ne boje, da se bodo lepega dne vsi danes organizirani in neorganizirani pri neorganiziranih, ki so pokazali največjo moč in vpliv?

Bodo morale pa zakonite organizacije že bolj trdo nastopiti proti tistim, ki maličijo delavski boj, sedaj jih že poznajo, saj vedo toliko imen zanje in njihovo delovanje; vsaj toliko resno bodo morale nastopiti, da jih bodo imenoval s pravim imenom, da jim bodo vrgle v obraz pravo besedo, komunisti, da se ne bo treba ukvarjati s tolikimi izrazi in premišljevanji, kakšna je razlika med enim in drugim.

dajajo neomejeno. Obe državi se zavezuje, da se ustanovi mešana komisija, ki bo skrbela za pravilno izvajanje pogodbe. Pogodba stopi v veljavo 1. oktobra 1936 in velja leto dni, more se pa podaljšati, v kolikor se 1 mesec pred iztekom odpove.

Obč. volitve v moravski banovini

Beograd, 26. septembra. m. Jutri bodo v moravski banovini občinske volitve. Agitacija je bila posebno v zadnjih dneh zelo živahna. Prav pridni so bili na delu predvsem pristaši JRZ, ki je vložila okoli 1400 kandidatnih list. V celoti je bilo v moravski banovini vloženo okoli 2000 kandidatnih list, in sicer iz 759 občin. JRZ je vložila v potrditev dve tretjini kandidatnih list in je uspeh zanj v moravski banovini popolnoma zagotovljen. Vse ostale nasprotnne skupine so vložile le okoli 600 kandidatnih list, od katerih jih največ pripada k jugoslovanski narodni stranki (Hodžerovi), medtem, ko je JNS vložila le malo list. Najmanj kandidatnih list pa so vložili pristaši Ace Stanojevića.

Elegantno oblači cenjene dame

modni atelje Anka Pučnik

Ljubljana - Šelenburgova ulica št. 1

Brezhibni kroji in delo

Osebnosti

Beograd, 26. septembra. m. Premeščeni so: Bučar Peter, vlakovodja iz Rogatca v Metliko, Skofje Adolf, vlakovodja iz Rogatca v Maribor, Pehani Josip, tehnični uradnik iz strojnega oddelka pri ravateljstvu v Ljubljani v kurnišnico v Rogatec, Jenko Janez iz Vuzenice - Muta v Domžale, Koren Ivan, prometnik iz Savskega Marofa v Poljčane, Mihelič Andrej, pomožni vlakovodja iz Velenja v Maribor.

Tekstilne tovarne zopet delajo

Ljubljana, 28. septembra. Ze v tem tednu je začelo precejšnje število tekstilnih tovarn z obratovanjem. V Mariboru je začela z delom tovarna Homat na Pobrežju, kjer je podjetje sprejelo vse delavce nazaj razen 6. Ravno tako sta začeli z rednim obratom tudi tovarni Štern na Pobrežju in Bren v Studencih. Na delo so bili sprejeti vsi delavci. Tovarna Štara na Teznu je začela z delom danes. Tudi v tej tovarni so bili sprejeti nazaj vsi prejšnji delavci razen enega. Tovarna svil v Razvanju že dela z vsemi prejšnjimi delavci. V Smolniku pri Rušah bo podjetje Vlach začelo obratovati z vsemi prejšnjimi delavci 28. t. m., t. j. v ponedeljek. V Mariboru samem tekstilno delavstvo že dela od 25. t. m. Nekaj prejšnjih delavcev ni bilo sprejetih nazaj in se sedaj vrše pogajanja na predstojništvu mestne policije z zastopniki delavstva, ki zahtevajo, da morajo biti sprejeti na delo vsi prejšnji delavci. Ze sedaj so ta pogajanja imela toliko uspeha, da bo število odpuščenih delavcev skrženo na minimum. Tudi tovarne v Kranju so začele obratovati. Nekaterje v popolnem obsegu. V tovarnah Jugobrni in Intex se v glavnem vrše pripravljalna dela. V Jugobrni dela dosedaj že 300 delavcev, v ponedeljek pa jih bo nastopilo še ostalih 400. Intex bo začela delati redno v ponedeljek. V nekaterih je bilo tudi nekaj delavcev odpuščenih, tako v Jugoski 48, v tovarni Sire 13, v Textil Indus tudi 13. V Trzinu se ravno tako opravljajo še pripravljala dela. Z rednim delom bodo tržiške tovarne prišle v ponedeljek. V tekstilni tovarni v St. Pavlu pri Preboldu so začeli z delom že 25. sept., v drugi tovarni v istem kraju pa bodo začeli s ponedeljkom.

Krasne izbrane

jesenske modele

v damskih plaščih, paletojih in oblekah nudi v veliki izbiri po konkurenčnih cenah

FRAN LUKIČ, Ljubljana, Stritarjeva 4

Sovjeti v strahu za rdečo Španijo

Prizadevanje Litvinova, da bi Ženeva dala oporo madridski vladi, ki se bori za biti ali nebiti

Čedalje bolj postaja očitno, da je Zveza narodov v abesinski zadevi postala žrtev spretnega manevra, ki je bil dogovorjen med sovjetskimi komisarjem za zunanje zadeve Litvinovim in zunanjim ministrom madridske vlade del Vayom. Intriga Litvinova, s katero se mu je posrečilo, da združi v svoji roki vse niti diplomatske igre v Ženevi, bo imela vse bolj nevarne posledice, nego so slutili zastopniki velikih in malih sil v Ženevi. Ne bi se pa bila posrečila, ako ne bi bil v poslednjem trenutku omahnil zunanji minister Francije Delbos, ki je eden najbolj dalekovidnih in pametnih francoskih diplomatov, je pa v zadnjem trenutku dobil iz Pariza navodila, ki so ga prisilila, da proti svoji volji in prepričanju pusti prosto pot »tovarišu« Litvinovu.

Zakaj je potrebna odsolnost Italije v Ženevi

Da hoče sovjetska unija preprečiti konferenco petih zapadnih velesil, če Abesinija ostane v ZN, to je bilo seveda od samega začetka jasno. Niso pa diplomati takoj domleli nadaljnjih namenov moskovske vlade, ki so postali jasni šele tedaj, ko se je oglašil zunanji minister španske vlade del Vayo, katerega nastop je takoj dvignil zastor, ki je do zdaj zakrival diplomatski načrt sovjetske Unije. Litvinovu je v prvi vrsti na tem, da bi Italija na sedanjem zasedanju ZN ne bila navzoča. Ker Nemčija ni član zveze, nima nacionalna španska vlada v Burgozu, izvemski Portugalske in južno-ameriških držav nikogar, ki bi branil njeno stališče, če bi prišla zadeva španske državljanske vojne na vredo. Prav to pa je tisto, kar sovjetska Rusija hoče. Moskva in Madrid sta se namreč zaradi čedalje bolj resne nevarnosti, da zmaga nacionalna armada, dogovorili, da se bo špansko vprašanje na zasedanju ZN sprožilo, čeprav Anglija tega nikakor ne želi, pa tudi g. Delbos ne, kolikor ima on sprčo pritiska ljudske fronte oziroma njenega levega krila v Ženevi, sploh še proste roke. Pač pa se je bilo bati v Ženevi italijanskega zastopnika, ki bi bil po vsej priliki odločni pa spretni in lokavi baron Alois, kateri bi bil namero Litvinova gotovo preprečil. Preprečiti navzočnost tega najbolj nevarnega nasprotnika, to je bil glavni namen Litvinove akcije, ki se je posrečila, ker zastopniki manjših in malih držav iz načelnih razlogov niso ne emeli ne mogli glasovati za izključitev abesinskih delegatov, četudi bi bili spregledali igro zastopnika sovjetske Rusije.

Dunjska vremenska napoved. Oblačno in deževno.

Usoda komunizma v Evropi se odločuje pri Talaveri in Toledu

Del Vayo bo torej sedaj mogel napasti Portugalsko, češ da pomaga španski nacionalni armadi z orožjem in strelivom, ki se baje v njenih orožarnah izdeluje, deloma pa skozi njeno ozemlje pošilja iz Italije in Nemčije in bo zahteval, naj se njena obal od velesil blokira, da se izkrcavanje in prevoz orožja onemogoči. Potem bi bilo izginilo tudi poslednje upanje Anglije in njenih prijateljev, da bi kljub vsemu moglo priti do konference petih velesil, ker bo namreč del Vayo hudo obtožil in napadel zraven Nemčije tudi Italijo v vlogi obtožitelja in sodnika obnem. V Ženevi pa bi se posrečilo evropske velesile popolnoma razdreti oziroma spreminiti ZN v orožje tako zvane antifašistične fronte držav v korist španske Fronte Popular. S to moralno pomočjo, kakor tudi s pomočjo denarja in orožja, ki bi lahko pritekalo v Španijo rdečim, dočim bi nacionalna armada bila oropana vsake podpore iz inozemstva, bi se morebiti le posrečilo odvrniti poraz komunizma v Španiji, ki bi bil obnem najhujši udarec, ki bi bil prizadel moč in vpliv sovjetske Rusije v Evropi. Taktika Litvinova je zato popolnoma razumljiva, ker se usoda sovjetskega režima danes ne odločuje v Moskvi, ampak pri Talaveri in Toledu.

esoko komunistično stranko znatno zviša, da se do najvišje mere podprejo španski komunisti po prostovoljeih, letalih in orožju, da se agitacija za komunizem v francoski armadi in v teški industriji

Južna Amerika na straži evropske krščanske kulture

Seveda je veliko vprašanje, ali se bodo name-ni sovjetske Rusije zdaj, ko so popolnoma izpregledani, tudi uresničili. Angleški zastopnik, ki je iz bogve kakšnega razloga pustil Litvinova v Ženevi zmagači, se bo zdaj pač zelo premislil podpirati akcijo proti Portugalski, ki je najstarejši in najzvestejši zaveznik britanskega imperija, za katerega se je še v abesinski vojni žrtvoval. Neglede nato bi taka politika pod vodstvom Moskve pomenila vojno stanje ne samo na Alpah in ob Reni, ampak tudi v Sredozemskem morju, kjer bi Rusija postala gospodar ob Gibraltarju. Tudi Francija bi kljub svojim simpatijam do rdečega Madrida ne mogla iti tako daleč, zakaj ta pot vodi sigurno do vojske po vsem svetu, v smislu Ljeningovega programa. Zato smemo pač upravičeno trditi, da imajo delegati južnoameriških držav v Ženevi, ki so na iberio-amerikanskem banketu, ki ga je priredil argentinski delegat Guinazu, sklenili, da se bodo uprli nastopu zastopnika rdeče Španije, in če treba sploh prekinili diplomatske odnose z Madridom, za se bo močno diplomatično oporo. Na vsak način pa bodo poskrbeli, da se bo v Ženevi govorilo tudi o orožju, ki ga dobavlja madridski vladi Mehika, francoske orožarne in pa Moskva, tako da bo akcija sovjetske Rusije temeljito oslabljena.

Navodila Moskve Thorezu

Varšava, 26. sept. — Tukajšnji politični krogi izvejo, da je generalni tajnik francoske komunistične stranke Thorez imel v Moskvi sestanek z bolnim Stalinom, katerega je obiskal v Sočiju. Pri teh razgovorih je imel važno vlogo tudi Dimitrov, ki vodi komunistično akcijo v Evropi. Sklenili so, da se denarna podpora za francosko komunistično stranko znatno zviša, da se do najvišje mere podprejo španski komunisti po prostovoljeih, letalih in orožju, da se agitacija za komunizem v francoski armadi in v teški industriji

podvoji, da naj se pa ljudska fronta za enkrat še ne razbije, dokler se ne pojasi položaj v Španiji. Ako bi v Španiji zmagali beli, je treba delati na francoskem za komunistično revolucijo, ki naj strmoglavijo sedanjbo bolshajsko vlado, ki je navezana na meščansko levico.

Beograd, 26. sept. m. Na intervencijo ministra dr. Kreka je vojni minister general Ljubomir Marić dal nalog poveljniku 4. divizijske oblasti, da sedobavi želje za vojaško upravo, v kolikor ne bi zadostoval pridelek z vojaških polj, v prvi vrsti od onih, ki so na področju dravske divizijske oblasti.

Beograd, 26. septembra. m. Današnje »Službene novine« objavljajo naredbo o likvidaciji kmetijskih dolgov, ki je z današnjim dnem stopila v veljavo.

Razne poti

Dober dan, kako je kaj?

Kupujem blago za obleko!

Meni se ne godi tako dobro — moram kupiti platno za posteljno perilo!

Že zopet?

Zakaj je tvoje perilo vedno tako kakor da je novo?

Zato, ker ga perem z zares dobrim milom!

Napačno je varčevati pri milu — na škodo perila. Manj vredno mila škodujejo tkaninam. Samo zares dobro jedrnatilo mila pere perilo temeljito in prizanesljivo:

SCHICHTOVO MILO JELEN

varuje perilo

ZA NAMAKANJE ŽENSKA HVALA

Gimnazija, kakršne ni zlepa

Novo poslopje III. državne realne gimnazije za Bežigradom

Ljubljana, 26. sept.

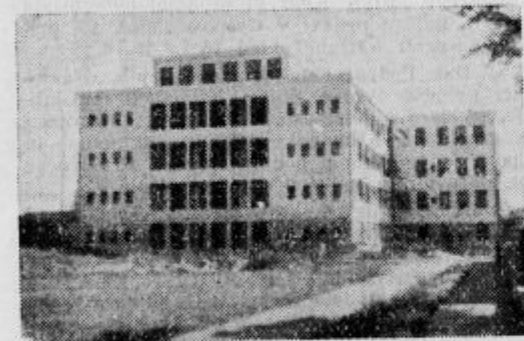
Na severu Ljubljane, v lepo napredujočem in cvetočem bežigradskem okraju, je zrastle v manj kakor enem letu krasno šolsko poslopje, ki je v državi edinstveno in kakor ga po izvedbi in zamisli ni najti podobnega v vsej Evropi — vsaj tako ponosno zatrjuje arhitekt inž. Navinšek, ki je izdelal načrte za poslopje in ki tudi vodi zgradbo. To je poslopje III. državne realne gimnazije. Rečeno je bilo sicer, da bo poslopje dogotovljeno in pripravljeno za številno četo dijakov že do začetka novega šolskega leta, toda to res ni bilo mogoče. V najkrajšem času je bilo poslopje dograjeno v surovem stanju in že ometano, toda z notranjo ureditvijo se je nekoliko zavleklo.

Ako ne bi bilo zidarskega štrajka, bi sedaj že vrela sleherni dan naadebna mladina skozi močni portal srkat v svoje možgane elemente izobrazbe. Toda tudi sedaj, ko poslopje sicer stoji v vsej svoji mogočnosti in obrtniški delavci opravljajo še zadnja dela. Že sedaj se sleherni začudi, kako je bilo mogoče zgraditi to mogočno in nadvse moderno stavbo v manj kakor 10 mesecih. Lani oktobra meseca je g. ban dr. M. Natlačen dal pobudo, naj se ta gradnja vendar enkrat začne, komisija tehničnega oddelka banske uprave je še zadnjič pregledala teren in 1. novembra so zapeli prvi krampi, prve lopate. Najboljše sneg je bil, ko so uradniki banske uprave še prihajali preizkuševati zemljišče in ogledovat temeljna dela, toda stavba je rasla in sedaj je nanjo ponosen ves bežigradski okraj, ponosno je vse mesto, radujejo pa se je tudi dijaki, profesorji in starši dijakov.

Kraj, na katerem je zgrajeno novo poslopje, je zelo ugoden. Nova gimnazija stoji namreč na nekdanjih pekorskih njivah,

ki jih je od prastare pekovske zadrage prevzela mestna občina. Za to zemljišče so bila v načrtu razna poslopja, kakor hiralnica, ki jo je namerala v boljših letih zgraditi Mestna hranilnica, sokoletsko poslopje in drugo. Toda vse je ostalo le na papirju. Za novo gimnazijo je morala zemljišče po zakonitih uredbah preskrbeti mestna občina, ki jo začetka ponudila banovini zemljišče v gramozni jami, tik nove bežigradske ljudske šole. Banovina, ki mora graditi gimnazijska poslopja,

je ta svet hvaležno odklonila ter zahtevala boljše in mestna občina je prepustila del nekdanjih pekorskih njiv. Na pesčenih napolnjenih Savci, v višini ceste in ne pod njo, na vse strani odprta soncu, sredi novih vil, tik zraven topničarske vojašnice, stoji novo poslopje, vse zračno in svetlo.

Domači obrtniki delajo.

Projektant nove stavbe je arhitekt inž. Emil Navinšek. Vsa stavba z opremo vred bo končno veljala kakšnih 8 in pol milijona dinarjev. Ta znesek pride skoraj ves v prid ljubljanskim obrtnikom in delavcem. Pri stavbi je zaposlenih kakšnih 25 obrtniških in industrijskih podjetij, samih domačih tiskov. Zgradnjo poslopja samega je prevzela tvrdka Emil Tomažič, tesarska dela pa Tesarska zadruga v Trnovem, kleparska dela pa Mihelič in Co, obenem s krovskimi deli, ključavničarska dela tvrdka Martinčič, napeljavno centralno kurjavo Pičman, mizarska dela Matija Perko, steklarska dela Agnola, pečarska dela Kalmus in Ogorevc, elektrotehniška dela Stebi, plinske napeljave Rebek iz Celja, parketna dela Remeč in Co, Duplica pri Kamniku steklarska dela Devetak, pleskarska dela Holubar iz Celja, svetila Heinrichar iz Ljubljane, notranjo opremo šole Perko ter Izgoršek iz Smartna pri Litiji, opremo telovadnice Oražem iz Ribnice, zavese Souvan, napisne tablice Jugoluzit in celuloidne ščitnike Zrnce. Zaposlenih pa je še več drugih domačih tiskov.

Stavba obsega kakšnih 5000 kvadratnih metrov, je trinadstropna, deloma pa tudi štirinadstropna. Glavni vhod je na jugu, krasijo pa ga mogočni stebri iz kvadratnega oblikovanega kamna. — Takoj v pritličju se odpre obiskovalna velika avla, ki meri 540 kvadratnih metrov. V to avlo bi šlo najmanj 2000 dijakov, ter je prav primerna za kakšno veliko zborovanje ali prireditve. Toda ta avla se v isti obsežnosti ponovi v drugem nadstropju in v tretjem, v prvem pa je nekoliko manjša, ker je strop na jugu odprt. Značilno za to poslopje je, da sploh nima hodnikov. Mladina, ki bo obiskovala to šolo, ne bo ničesar vedela o dolgih, temnih in žalostnih šolskih hodnikih, mesto tega bo pa vedela pripravovati o razkošju

svetlih prostranih dvoran v vsakem nadstropju. Ob straneh teh svetlih dvoran so učilnice. Vsaka učilnica je mala dvorana zase. Tla so povsod iz najlepšega parketa, odri nizki, table na smeti — okna visoka in svetla ter prav tako na smeti. Vsak razred ima dovolj garderobnih omarič, te omariče pa primerno ventilacijo, da se obleka more v njih sušiti. Poleg učilnic je v poslopju tudi več sijajnih kabinetov kakor fizikalni, kemijski kabinet, risalnica, pevška soba in kabineti za posamezne stroke pouka.

Upravni prostori so prav tako svetli in veliki. Ravnateljeva soba je v južnem delu poslopja, pred njo je soba za slugo, za njo pa soba tajnika in gimnazijski arhiv. Konferenčna soba predstavlja novo lepo dvorano, malo manjša dvorana pa govorilnica. Do upravnih prostorov vodijo posebne stopnice. V pritličju sta stanovanji za dve slugi, v prvem nadstropju pa stanovanje za ravnatelja.

Glavno stopnišče se dviga iz avle do avle ter je zelo položno in široko.

Nekaj posebnega je telovadnica, ki je zidana kot poseben trakt poleg glavnega poslopja. Telovadnica je seveda parketirana, toda tudi stene bodo obložene do gotove višine s parketi. Tako bo lažje skrbeti za higijeno in bo lažje odstranjevati prah ter drugo nesnago iz telovadnice. Seveda ima telovadnica tudi umivalnice, enako kakor ima vsak razred vodovodno napeljavo.

Gimnazija ni predraga.

Proti novi gimnaziji so se pojavili sem in tja nekateri glasovi, češ, da je predraga. Ti pomisleki

Banovinska javna dela

Čiščenje Jačke kotline

Za pomoč proti povodnjem — Spomini na svetovno vojno

Logatec, 24. sept.

Naša Notranjska ima tri izrazita kraška polja, iz katerih odteka voda po podzemskih rovih. Zato napravljajo Cerkniško, Planinsko in Logaško polje na prvi pogled skoraj prav podoben vtis. Poleg številnih požiralnikov v Cerkniškem polju sta znani kot največja odtočna rova podzemski jami Mala in Velika Karlovica. V Planinskem polju je cel sistem požiralnikov pod stenami, v Logaškem polju pa so znani požiralniki v Jački kotlini. Ze prejšnja leta je banska uprava žrtvovala precejšnje vsote za čiščenje in razširjenje Velike Karlovice, v letošnjem letu pa se s sredstvi iz banovinskega fonda za javna dela in iz bednostnega fonda čistijo požiralniki v Planinskem polju in v Jački kotlini v Logaškem polju.

Čiščenje teh požiralnikov je potrebno iz več razlogov. Odkar je razširjena Velika Karlovica, voda ob povodnjih mnogo hitreje odteka iz Cerkniškega polja. Zato pa se hitro napolni Planinsko polje, ki je zadnja leta vsako leto redno po več mesecev pod vodo. Da se Planinsko polje tako hitro napolni in da ne more voda več odteči, je krivo tudi to, da so tudi Italijani očistili požiralnike Pivke, ki sedaj prav tako ob povodnjih mnogo hitreje odteka v nižje ležeče Planinsko polje. Za prebivalstvo je dejstvo, da se voda skoraj do pozne pomladi ne umakne iz Planinskega polja, dokaj neprijetno. Tako je pod vodo vedno cesta, ki vodi iz Planine na Rakek. Zaradi tega so morali v zadnjih letih temeljito popraviti nekdanjo staro cesto, ki vodi iz Logatca mimo Laz proti Rakeku. Na ta način je bil zopet omogočen vozni promet pozimi.

Pogled v Jačko kotlino v Logatcu, v kateri sedaj tehnični oddelk banske uprave pogloblja dno in čisti požiralnike. Na levi tir vzpenjave, po kateri odvažajo vozčke z gručem.

Nadalje trpijo tudi travniki, tako da je kmečevo prebivalstvo skoraj vsako leto precej oškodovano zaradi manjšega in slabšega pridelka sena.

Ker dotekanja vode ni mogoče preprečiti, ostane edina možnost, da se pospeši čim bolj odtekanje zastajajoče vode v Planinskem polju. V ta namen

so smešni, ker moramo predvsem varčevati z zdravjem in svežostjo naše mladine. Toda tudi v primeri s stroški za druga podobna poslopja, drži gimnazija vsako primero. Nova zagrebška gimnazija, ki je zgrajena prav za prav za dve gimnaziji, je veljala okoli 20 milijonov din, nova ljubljanska gimnazija pa velja 8 in pol milijona Din. Toda obe zagrebški gimnaziji imata skupno samo eno telovadnico, naša nova pa tudi eno. Ljubljanska gimnazija ima trepčno streho iz bakrene pločvine, zagrebška je nima. Tla avle v Ljubljani bodo pokrita z linolejem v obsegu 2500 kvadratnih metrov, v Zagrebu pa samo na 1500. Okna so v Ljubljani v hrastovih okvirih, ki bodo obdržali stoletja, v Zagrebu niso. Okna imajo šipe nenaadne velikosti, v Zagrebu pa mnogo manjše. — Glavna oprema na ljubljanski gimnaziji je iz hrastovega lesa, v Zagrebu ni. Nova ljubljanska gimnazija ima krog in krog kamenit podstavek iz rezanega kamna v obsežnosti 1500 kvadratnih metrov, zagrebška takega podstavka nima. Nova ljubljanska gimnazija je torej mnogo cenejša kakor zagrebška, je pa tudi mnogo bolj solidno zgrajena. Nova gimnazija ima tudi snežnobel omet iz terranova, ki bo trajno držal.

Gimnazija ima tudi prostorno dvorišče, katerega grade prav sedaj z visoko kamenito ograjo. Dobro bi bilo tudi, ako bi mestna občina zamenjala svojo parcelo severno od poslopja za zasebno južno parcelo ter na tej parceli uredila lep park pred glavnim vhodom gimnazije.

Novo gimnazijsko poslopje je najbolj zgovoren dokument, da se g. ban dr. M. Natlačen in pa banovina pod njegovim vodstvom zavedata velikih kulturnih dolžnosti do naroda. Nova gimnazija pa naj živi in naj našemu narodu vzgoji veliko število plemenitih izobraženih delavcev, ki bodo hvaležni za vse, kar je narod storil za njihovo vzgojo.

so letos temeljito očistili požiralnike v Planinskem polju, o čemer bomo podrobneje poročali prihodnjič. V Logaškem polju pa podzemne vode ne udarjajo na dan, pač pa nagaja potok Logaščica,

Delavci čistijo požiralnike na dnu Jačke kotline in odkopavajo prst, ki bi se sicer ob nalivih sesedla in zopet zamašila požiralnike. Zgoraj v skalo vsekani rov, skozi katerega je voda ob nalivih odtekala v drugi prepad.

ki v bližini logaške železniške postaje izginja v Jački kotlini, v kateri ponikuje skozi številne podzemne rove. V teku let se je Jačka kotlina vedno bolj polnila z raznimi odpadki, naplavinami smeti in drugo ropotijo, tako da so požiralniki bili skoraj vsi že popolnoma zamašeni. Ob povodnjih zato hudo narasla Logaščica ni mogla dovolj hitro odtekati, zaradi česar je marsikdaj poplavlila travnike ob svojih bregovih.

Letos v poletju je začel tehnični oddelk banske uprave, nekako istočasno s čiščenjem požiralnikov v Planinski kotlini, čistiti tudi požiralnike v Jački kotlini. Jačka kotlina sama sestoji prav za prav iz dveh kotanj, od katerih je prva precej razsežna, druga pa skoraj podobna velikemu prepadu. Od 30 do 40 delavcev je že nekaj mesecev na delu. Dno velike kotline so že močno poglobili in izvzili iz njega že okrog 4000 m³ prsti in kamena. Pred čiščenjem ne preveč globoka kotlina, ima sedaj že globino kakih 20 m in zato so tudi dela v njej precej težavna. Napravili so posebno vzpenjačo, ki odvažajo z gručem naložene vozčke iz kotline. Na dan izpeljejo iz jame povprečno okrog 200 vozčkov gruča. Delavci delajo v dveh skupinah. Dnevna skupina dela od zgodnjega jutra do poldneva, nato pa nastopi večerna skupina, ki dela sedaj večinoma ob električni razsvetljavi pozno v noč.

Ker je odkopavanje že lepo napredovalo so se na dno kotline že pokazali izraziti kraški vodni rovi in spranje, po katerih odteka voda. Največji rov so doslej že očistili in v njegovem dnu se razločno vidijo ozki, lepo izlizani in obrušeni prenadodnjaki, po katerih pada voda naprej v globino. Sedaj čistijo delavci dno kotline na najnižjem mestu, ker je pričakovati, da bodo odprli še nekaj požiralnikov. Hkrati pa odvažajo in odkopavajo prst in napeljavajo zemljo iz strmih bregov zato, da se ta ob povodnjih kasneje ne bo sesedala in

tako zopet zamašila odprte in očiščene požiralnike. Zanimivo je zlasti to, da so že pred svetovno vojno napravili umetno zvezo med obema kotlinama na ta način, da so izkopali tunel, ki je zvezal običajni višini vode veliko kotlino z malo, in tako omogočil, da je voda odtekala ob povodnji, kar skozi tunel iz velike kotline v malo, prepadu podobno kotlino. Sedaj, ko je kotlina že močno poglobljena, je ta tunel izredno visoko v pobočju in je vprašanje, če bo še kdaj služil svojemu namenu. Mnogo manj zasuti prepad v manjši kotlini je tudi že popolnoma izčiščen, tako da se razločno vidijo špranje, skozi katere pronica voda.

Za vzpenjačo, po kateri dvigajo vozčke z gručem, je bilo treba zgraditi na posebnem odru tir. Na vrhu kotline pa so postavili elektromotor, ki navija vitez z jekleno vrvjo, na katero pripenjajo polne vozčke. Delo gre sedaj hitro izpod rok in bo do prvega večjega jesenskega deževja v glavnem končano. Kot posebno zanimivost moramo omeniti značilne izkopanine, ki so jih težaki našli med odkopanim gručem. So to granate in ročne bombe italijanskega in avstrijskega izvora, ki so jih vojaki ob razsulu fronte na svojem potovanju domov zmetali v obe kotlini. Število teh najdenih predmetov je precejšnje, kar dokazuje, da so vojaki, ki so odhajali domov, zaradi bližine postaje, zmetali večino svojega orožja, ki ga niso več potrebovali, v te prepade.

— Pri zaprtju motnjah v prebavi vzemite znotraj na prazen želodec kozarec naravnega »Frauz-Josef«
grenčice.

Regulacija hudournika Račeva

Poleg številnih večjih regulacij in melioracij, ki jih izvršuje v letošnjem letu tehnični oddelk banske uprave, regulira tudi odsek za regulacijo hudournikov pri kmetijskem oddelku banske uprave veliko število hudournikov po vsej Sloveniji. Za letošnje proračunsko leto je dobil ta odsek iz različnih skladov in rednih kreditov skupno nekaj nad 3 milijone dinarjev, ki bodo še vsi v letošnjem letu porabljeni. Med drugimi regulira ta odsek tudi hudournik Račevo v Zireh.

Ze meseca junija so začeli s prvimi deli na tem hudourniku, ki je vsem tamošnjim prebivalcem znan kot nadvse muhast in nevaren škodljivec. Ko je nekako pred 10 leti ob velikanski povodnji vrela voda betonski jez na Fuzinah, je tudi Račevo tako narasla, da je napravila velikansko škodo. Na obeh straneh svojih bregov je pokrila travnike in polja z debelo plastjo gramoza in peska. Nihče ne bi skromnemu potoku prisodil, da more tako strašno zdivjati. In prav tako je Račevo tudi v naslednjih letih, kadarkoli so prišle povodnji, zopet prestopala bregove, čeprav v manjši meri, in tako posestnikom skoraj sproti podirala in uničevala to, kar so si z velikim trudom uredili. Vzrok za te povodnji Račeve leži v glavnem v tem, da ima Račevo zlasti v odseku, kjer teče skozi vas, izredno plitvo strugo. Ze majhno deževje zadostja, da se napolni struga do vrha, ob nalivih pa zlasti v bližini vasi voda kaj rada prestopi bregove.

Letošnja regulacija si je zato zadala najvažnejšo nalogo s tem, da hoče poglobiti strugo Račeve, zlasti v bližini vasi in ob banovinski cesti, ki veže Ziri s Poljanami. Poglobljanje struge je zasledilo odsek, dolg nad 150 m, in že nekaj mesecev dela okrog 30 delavcev. Poglobljanje struge samo ni težko, ker je dno struge prodnato, nakopane gruča in gramoza pa ni treba nikamor odvažati. Nakopani gruč odlagajo namreč kar ob bregovih tako, da bo nastal na obeh straneh poglobljene struge še majhen nasip, ki bo omogočil večjo globino korita. Na nevarnejših mestih struge grade brežine obložene s kamenjem. Na mestu pa, kjer gre čez Račevo po starem lesenem mostu banovinska cesta, pa grade sedaj obrežne zidove. Ker bo poglobljanje struge v glavnem kmalu končano, bodo v kratkem sedanj leseni most na banovinski cesti podrli in zgradili mesto njega nov železobetonski most, ki bo radi svoje večje odprtine in poglobljene struge neprijetno manj zadrževal vodo ob povodnjih. Radi tega je popolnoma upravičeno upanje, da se odslej naprej prebivalcem, stanujočim v bližini Račeve, ne bo več treba bati divjanja tega hudournika in da bodo za vselej preprečene škode, ki jih je skoraj redno vsako leto povzročala Račevo.

Pogled na strugo Račeve, ki jo sedaj regulirajo. Razločno se vidi, kako na bregu raste nasip, ki bo ob povodnji zadrževal vodo.

Drobne novice

Koledar

Nedelja, 27. septembra: (17. pobinkošna nedelja). Kozma in Damijan, mučenca.
Ponedeljek, 28. septembra: Venčeslav, kralj.

Novi grobovi

† V Polhovem Gradcu je umrla gospa Helena Rihar, rojena Skopce, v starosti 92 let. Pokopnica je bila zadnja nečakinja pokojnega misijonarja Skopca. Bila je vzorna krščanska žena in mati. Pokopali so blagopokojno včeraj v Polhovem Gradcu. Naj ji sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Advokat

dr. Jože Godnič

se je preselil z Vranskega
v Šmarje pri Jelšah

— Nov zdravnik v Ljubljani. Na Resljevi cesti št. 9, nasproti učiteljskega doma, je pričel z ordinacijo za urologijo, mehurne in ledvične bolezni g. dr. Slavko Rakovec, specialist za kirurgijo. Ordinira vsak dan od pol 2 do pol 4 popoldne.

— III. državna gimnazija v Ljubljani. Ravnateljstvo razglasi da bodo imeli učenci tega zavoda otvoritveno službo božjo v nedeljo, 18. okt. ob 10 dopoldne v cerkvi sv. Cirila in Metoda (pri sv. Kristofu). Po ev. maši naj učenci odidejo v novo šolsko poslopje za Bežigradom k njega otvoritvi in blagoslovitvi. — V ponedeljek, 19. oktobra ob 8 naj se zbere drugošolci v avli v pritličju, tretješolci v avli v I. nadstropju, četrtišolci v avli v II. nadstropju, petošolci v avli v III. nadstropju, šestošolci v pevski sobi, sedmošolci v risalnici, osmošolci v svoji učilnici. Prvošolci naj pridejo v ponedeljek popoldne v avlo v pritličju.

— Pri korpulentnih ljudeh se izkaže naravna »Franz-Josefova« grenka voda kot zanesljivo in prijetno delujoče sredstvo proti zaprtju, katere se uporablja brez posebne dijetne. »Franz-Josefova« grenka voda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralnimi vodami.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

— Vodstvo Akad. doma sv. Cirila v Ljubljani. Strelška 12, sporoča gg. akademikom in abiturientom, da je v domu še nekaj prostih mest. Kdor bi reflektiral na stanovanje v imenovanem domu, naj nemudoma izroči nekolkovano prošnjo, obenem pa obveznico, podpisano od staršev za redno plačevanje stanarine.

— Razrešen občinski svet. Kr. banska uprava je razrešila predsednika občine Sodražica g. Evgena Ivanca, tovarnarja v Sodražici, ter ostalih 5 članov uprave kakor tudi ostali občinski odbor. Poole je 25. t. m. prevzela nova občinska uprava in to predsednik g. Lovrenčič Anton, pos. in gost., Sodražica, Gregorič Anton, pos., Sodražica, Prijatelj Peter, Zamostec, Trhlen Josip, Zimarice, Levstik Janez, Gora, in Levstek Ivan, Sodražica.

Vsi tisti, ki mnogo sedijo

morajo preprečiti zle posledice tega načina življenja z rednim pitjem znamenite **ROGAŠKE SLATINE** ki prijetno podpira in pospešuje delovanje prebavnih in odvajalnih organov.

Reg. S. br. 9927/36

— Preselitev advokatske pisarne. G. dr. Jože Godnič, advokat, se je preselil z dosedanjega svojega mesta na Vranskem v Šmarje pri Jelšah in posluje tam v uradnih prostorih pokojnega advokata dr. Srečka Rupnika.

— Uradne ure na poštah. Dodatno k obveščilu št. 86.870 od 3. avgusta t. l. sporoča pošto ravnateljstvo, da je ministrstvo pošte, telegrafa in telefona z odredbo št. 629.39 od 7. avgusta t. l. skrajšalo 8-urno (s.l.) poslovanje na poštah s strankami na 7-urno poslovanje: 8 do 12 in od 15 do 18. — Delovni čas, naveden v gori omenjenem obveščilu velja torej za vse leto, ne samo za polletni čas.

Javna zahvala

Podpisani se čutim dolžnega, se javno zahvaliti g. dr. Slavku Rakovcu za vso njegovo ljubeznjivo in nežno skrb za me v moji zadnji bolezni, ko je izvršil težko in nevarno operacijo na mehurju. Ves čas moje bolezni je skrbel za me s tako požrtvovalno ljubeznijo, da ne najdem besedi, kako bi se mu dovolj zahvalil za to njegovo ljubezen in skrb.

Ivan Eiletz, železniški uradnik v p.

— XXXIII. svetovni Euharistični kongres bo od 1. do 8. februarja 1937 v Manili na Filipinih. Potovanje tja in nazaj bo trajalo okrog 70 dni ter bodo potovalni stroški zelo nizki (okrog 14.150 Din). Točnejša pojasnila, brošure in načrt potovanja pri: Jaka Gorjanc, parobrod. zastopnik v Ljubljani, interurb. telef. 20-66.

— Zaprtja cesta. Radi rekonstrukcije državne ceste št. 52 (Ljubljana—Sušak) je ta na progi Ribnica—Prigorica za promet zaprta od 28. t. m. dalje. Avtomobili naj vozijo iz Ljubljane na Stično, Žužemberk, Kočevje na Sušak.

Lepe spomenike

po nizki ceni dobavljamo kamnoseštvo

Kunovar Franjo - Ljubljana

Zahtevajte album

— Vpisovanje na Dr. Krekovi gospodinjstvi št. 11, Ljubljana VII, bo 29. in 30. sept. t. l. Reden pouk se začne 2. oktobra in traja do 28. junija. Sprejemajo se notranje in zunanje učenke. Prospekti se dobijo na zavodu brezplačno.

— Dva ponesrečena. V vasi Debečah pri Litiji se je ponesrečila 47 letna Franja Serek, posestnikova žena. Padla je s bruške, si zlomila obe roki ter se poškodovala tudi na glavi. — V Dolah je v kamnolomu zasulo 32 letnega delavca Ivana

Gačnika. Kamenje je zlomilo Gačniku desno ramo. Oba ponesrečena sta bila prepeljana v ljubljansko bolnišnico.

— V Belgradu, na Oplenac, kraljev grob, brzovlak 9. okt., Rim—Neapelj, 12 dni po Italiji, brzovlak 9. oktobra; Benetke—Padova, avto, 10.—13. oktobra. Nedeljski eno- in dvodnevni avtoizleti: Trst, Gorica—Trst. Pojasnila pošlje zastoj uprava »Po božjem svetu«, Ljubljana, Wolfova 1.

— V Benetke—Padovo, avto, 10.—13. okt. Nedeljski eno- in dvodnevni avtoizleti: Trst, Gorica—Trst. Beograd—Oplenac, kraljev grob, brzovlak 9. okt. Rim—Neapelj, 12 dni po Italiji, brzovlak 9. okt. Pojasnila pošlje zastoj uprava »Po božjem svetu«, Ljubljana, Wolfova 1.

— Nova založba v Ljubljani. (Kongresni trg št. 19). Knjižarna in trgovina s pisarniškim in vsemi šolskimi potrebščinami je povečala in preuredila svoje poslovne prostore, zato tem bolj lahko postreže vsem svojim odjemalcem. Posebej opozarja na veliko zalogo tehniških potrebščin in nalivnih peres vseh kakovosti.

Dne 13. in 14. oktobra t. l. se bo vršilo I. žrebanje novega 33. kola drž. r. loterije, ki tudi tokrat vsebuje za današnje razmere vprav ogromno štev. dobitkov in skupnem znesku 64 MILIJONOV IN 320.000 DINARJEV. Ob tej priliki opozarjamo naše cenj. čitatelje na prilogo znane glavne kolture drž. razr. loterije A. Rein in drug. Zagreb, Gajeva ulica 8 in 11, 15, ki je priložen celi naši današnji nakladi. Določeno vzorno in nadvse korektno in solidno delo te kolture je tako znano vsej naši javnosti, da jo lahko tudi mi s svoje strani priporočimo našim čitateljem.

— Prihodnje dni bo izšla oktobrska številka ilustriranega družinskega mesečnika »Žike«. Vsebine je naslednja: Miran Jarc: Zena-mati; Anton Ingolič: Zongler Jakim; Vlačim Siedzinski: Preglavice sovražnika žensk; Grazia Deledda—Dr. Joža Lovrenčič: Carovnik. Sledi »Kotiček, ki zanima vsako ženo«, kjer razpravljamo naša sodružica o negi telesa in obrazu, o pegah, o zakonu in o združitvi poklica z gospodinjstvom. Primarij dr. Dražga odgovarja v »Zdravniški posvetovalnici« na razna vprašanja glede nege bolnih otrok, »Gospodinjstvi kotiček« pa vsebuje nekaj preprostejših jedilnikov z recepti. Družinsko revijo »Žiko« prejema brezplačno vsak redni odjemalec žilne kave Žike. V pol kg zavilkih najdete kontrolne listke; 3 take listke pošljite kot prijavo na naslov: Pražarna Žika, Ljubljana-Vič. Če pa Vaš špecerijski trgovec nima Žike, naročite 5 kg vrečko direktno iz pražarne (povzeli 65 Din.) — Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozi, sečni kislini in sl. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

Ljubljano je navdušil - kot doslej še noben film Danes ob 15., 17., 19. in 21. ur

Najnovejši najčudovitejši in najboljši film ženjalnega umetnika!

Ob 11. uri po globoko snižanih cenah fantastičen in napet film iz kraja: **ŽELEZNI DEMONI**

Kupite vstopnice v predprodaji **KINO UNION** TEL. 22-21

Pred popisovanjem 20 milijonskega obligacijskega posojila

Ljubljana, 26. sept. Vsi živo čutimo krizo denarnih zavodov, ki je glavni vzrok vse krize našega gospodarstva. — Eden takih močnih naših zavodov, ki zaradi neplačevosti dolžnikov ni mogel sproti zadostevati zahtevam vlagateljev v njihovi polni meri, je tudi Mestna hranilnica ljubljanska, ki je leta 1932 prosila za zaščito ali zakonito dovoljeno omejitev v izplačevanju vlog. Ljubljansko mesto pa je eden izmed takih dolžnikov, ki njenim terjatvam doslej ni moglo ugoditi, da bi ji z vršenim dolgom omogočil rednejše izplačevanje pri njej vloženega denarja. Dolgo je bilo treba premišljevali in z vseh strani tehtno premisliti, kako bi se stvar dala najuspešneje izvesti, dokler ni načrt dozel v sklep, ki ga je mestni svet dne 19. avgusta 1936 sprejel, da namreč mestna občina sme najeti pri Državni hipotekarni banki posojilo v znesku 30 milijonov din in da sme razpisati obligacijsko posojilo do zneska 20 milijonov din. Sklep so potrdile vse nadzorne oblasti in tako smo tik pred njegovo izvedbo. S tem bo Mestna hranilnica prejela od mesta 50 milijonov din, kar bo imelo vsekakor ugodne posledice ne samo na gospodarstvo Ljubljane, ampak za vse naše ozemlje, kamor se že gospodarski vpliv tega zavoda.

V denarnih zavodih so danes vloge mrtve, mestu posojeni denar pa se bo v tem obligacijskem posojilu obrestoval po 6%, vrnjen pa bo v najslabšem primeru po 15 letih. Sprito nestalnosti drugih denarnih naložb, so ti pogoji gotovo dovolj močna vaba za gospodarsko uvidne kroge, da bodo ves svoj odvišni denar naložili v to posojilo, s katerim bo mesto naenkrat plačalo pri Mestni hranilnici 20 milijonov svojega dolga, ki jih bo pa vračalo podpisnikom skozi 15 let. Velika prednost tega posojila je tudi v tem, da se lahko podpisuje tudi z odpisi v knjižicah Mestne hranilnice, kjer je obrestna mera nižja in dviganje negotovo in raztegnjeno po majhnih vsotah v dolga leta. Pri obligacijskem posojilu pa je naložba popolnoma gotova: po 6%, v najslabšem primeru, t. j. kdor bi imel najmanj sreče pri žrebanju obveznic, na 15 let. Zato ni čudna, da sta dva močna zasebnika, takoj ko sta zvedela za posojilo, obljubila eden 60.000 din, drugi pa 30.000 dinarjev.

Javno podpisovanje posojila se bo pričelo dne 10. oktobra 1936 in bo trajalo samo mesec dni, do 10. novembra 1936. Po 6% se bodo začele obveznice obrestovati z dnem 15. februarja 1937, od dneva podpisa pa do 15. februarja 1937, pa po 4%, kar se bo odračunalo takoj ob podpisu, tako da bo podpisnik toliko manj plačal za obveznico. 15. februarja 1936 bo že prvo žrebanje obveznic,

Višek zadovoljstva

s plaščem, obleko, suknjo in manufakturo sploh — če kupite pri trvdki

NOVAK - Kongresni trg

→ pri NUNSKI CERKVI ←

NOVOSTI — OGROMNA IZBIRA — POCENI

Ježica

Proslava Rdečega križa. Tudi letos bo občinski odbor RK slovesno obhajal svoj dan na današnjo nedeljo. Dopoldanski del začnemo s sv. mašo ob 9 pri Sv. Juriju in končamo s spominsko slovesnostjo pred spomenikom na pokopališču. Popoldanska prireditev se začne z alarmom (plaf zvonil). V načrtu je, da gori šolsko poslopje na Ježici, vname se tudi cerkev. Požar napade 5 gasilskih čet: Ježica, Stožice, Črnuče, Nadgorica in Smartno ob Savi. Plaf zvona alarmira tudi samarijane in samarijance, ki hkrati z gasilci prihitijo k požaru. Izprazniti je treba 1 razred šolarjev, med katerimi jih je že nekaj tudi ranjenih oziroma onesveščanih, ranjenih je tudi nekaj gasilcev itd. — Ambulanta Rdečega križa bo poslovala v Društvenem domu na Ježici. — Po vaji, preden se razidemo, pred gasilskim domom govor. Občinski odbor RK vabi vse občane, da se ob prireditvi udeležijo, zlasti tudi sv. maše v Stožicah za padle moše in fante naše občine. Ves dan bodo na razpolago posebni znaki RK, ki so jih izdelala naša dekleta sama. Segajte po njih, vsak bo stal 2 Din, ter tako pomagajte naši organizaciji.

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Ob 15., 17., 19. in 21. uri opereta

Noč na Donavi

Wolff. Liebenheimer - Leo Slezak - Dorit Kreysler

Ob 11. uri prekrasen film ljubezni

Živim in ljubim

v glavni vlogi Joan Crawford

Globoko znižane cene Din 3.50 in Din 5.50

Stražišče pri Kranju

Dvojni jubilej obhaja danes »Graparjev oče«. Nihče bi mu ne prisodil 75 let, katere je izpolnil z današnjim dnem. S pristno gorenjsko šegavostjo odgovarja slehernemu, ki ima z njim opravka. In teh ni malo. Saj poteče ravno ta mesec tudi 30 let, odkar je grobokop v Smartnem. Danes s ponosom lahko gleda na pokopališče, ki je eno najlepših na deželi, saj je to sad njegovega tridesetletnega dela. Jubilar je živel vedno v skromnih razmerah. Delavec kot je bil, se je moral vedno truditi, da je preživel kopico otrok, ki so danes že večina odrasli. V njegovi hiši najdeš samo krščanske časopise. Saj komaj čaka, da pride »Domoljub« in nedeljski »Slovenec«, katerega prečita do zadnjega inserata. Pri vsem tem pa ne pozabi pokopališča, kjer se počuti kakor doma. Zdej, ko je sam že nekoliko opešal, mu pomaga pri delu sin Egon, ki je sicer zaposlen v tovarni. Danes, ko čestitajo očetu otroci in vnuki, se jim pridružuje vsa tukajšnja okolica, v želji, da ohrani Bog jubilara do skrajnih mej življenja.

© Celonočno čiščenje presv. Zakramenta v ljubljanski stolnici bo v noči na prvi petek (od 1. na 2. oktober). Iz knjige »Večna molitve« se bo opravila vsako uro od 9 zvečer do 4 jutraj 10. ura: Zahvala za božje dobrate. Može in mladeniči vljudno vabljeni! Novo došli častivci si izbero poljubno nočno uro.

© Izlet Stolne prosvete k Sv. Katarini se izvrši samo ob ugodnem vremenu. Odhod z opoldanskim vlakom do Medvod.

KINO KODELJEVO - Tel. 31-62

Danes ob 4., 6 in pol 9; jutri ob pol 9

Nj. Visočanstvo - postrežek in popolna olimpijada

© Jugoslovansko društvo za proučevanje in zatiranje raka, pododbor Ljubljana, ima svojo glavno skupščino v torek 29. septembra ob 18 v predavalnici ženske bolnišnice v Ljubljani s temle dnevnim redom: 1. poročilo predsednika, 2. poročilo nadzorstva, 3. dopolnilne volitve v upravni odbor, 4. volitev častnega predsedstva, 5. samostojni predlogi, 6. slučajnosti.

© Umetniška šola društva »Probuja« na Tehniški srednji šoli v Ljubljani bo imela vpisovanje v četrti 1 in petek 2. oktobra ob 18 v sobi št. 6 pritličje. Redni pouk se prične v ponedeljek 5. oktobra.

Dr. Igor Tavčar

od 28. sept. zopet redno ordinira

© Otvoritev elitnega kina Matice. — V petek, dne 25. t. m. so svečano odprli novo koncertno in kino dvorano »Matica« ter je ob tej priliki tudi začel s vojim irednimi predstavami Elitni kino Matica, ki je z letošnjim letom prešel v druge roke. Pred izbranim in povabljenim občinstvom je novo podjetje kot kršno predstavlo predvajalo svojim gostom znano opereto »Dijak prosjak« v novi prireditvi filmskega podjetja »Ufe« iz Berlina. Obenem je ta nova prireditev operete doživela včeraj svoj krst v Jugoslaviji sploh. Občinstvo je bilo s predstavo, ki kaže visoko aristokracijo v Krakovu iz l. 1704 še pod vladjo saških kraljev, polske narodne plese, ter na drugi strani revolucionarno gibanje poljskih dijakov-patriotov, ki privede do nastopa narodnega kralja Lečinskega, zelo zadovoljno. — Dvorana »Matica« je vsa prenovljena ter jo odlikuje posebno velika akustičnost, kar bo prišlo še bolj do izraza in veljave pri koncertnih prireditvah.

Zobozdravnik D^r. Lojze Brenčič

ne ordinira do 4. oktobra

© Idričani in prijatelji. Sv. maša zadušnica za vse pokojne idrijske rojake, prijatelje, profesorje in učence idrijske realke se bo brala v ponedeljek, 28. t. m. ob 7 jutraj v frančiškanski cerkvi. Maševal bo dolgoletni katehet realke g. univerzitetni prof. dr. Andrej Snoj.

© Danes je zadnji dan za ogled umetnostne razstave Franceta Kralja. Opozarjamo in obisk še ta dan pripravljamo.

© Ljudska univerza v Ljubljani namerava tudi letos prirediti tečaj za pouk nemškega in italijanskega jezika. Kdor bi se hotel tega tečaja udeležiti, naj se prijavi v Gosposki ulici 15, pritličje (nasproti Križank) med 16 in 19.

© Dar Podpornemu društvu slepih. Nameščenci ugodne tvrdke Simon Klimanec iz Ljubljane, so darovali namesto venca na grob svojega šefa g. Simona Klimaneka 100 Din kot pomoč in podporo za podpiranje bednih slepcev. Društvo se p. n. darovalcem najiskrenejše zahvaljuje.

© Enoletna drž. konces. trgovska šola, znani »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15, vpišuje redno do 1. oktobra, ker se je zaradi množičnih prijav otvoril še en razred (paralelka). Šolsko leto se prične 1. oktobra. Tega dne naj se učenke(-ci) zberejo ob 8 jutraj v šolskih prostorih na Domobranski cesti 15. Ponavljajni in dodatni izpiti za lanskeletne dijake(-inje) se vrše, kot objavljeno. Razpored je na šolski deski v šoli. — Ker se je otvorila nova paralelka, je še prostora za nove učenke(-ce). Pojasnila daje in tudi brezplačna poročila pošilja ravnateljstvo. — Zaradi potrebe se je razširil učni zbor s profesorji drž. trgovske akademije. Zavod obstoja že 33 let, je oblastveno dovoljen in izdaja veljavna izpričevala. Šolnina je najnižja za popolni trgovski tečaj, ker je to edina šola te vrste v lastnem poslopju. Za one, ki imajo malo maturo in se žele posvetiti trgovini, velja zakon: Dovišena nižja srednja ali meščanska šola nadomešča učno dobo in eno leto zaposlitve.

© Vpisovanje v meščansko gospodinsko šolo »Mladika« se vrši še vsak dan do 30. septembra od 9 do 12. pri ravnateljstvu gospodinske šole v Mladiki Subičeva 9.

© Cojzova cesta za promet zaprla. Mestno poglavarstvo naznana, da bo zaradi tlakovanja do nadaljnjega zaprla vsa Cojzova cesta od Sv. Jakobu mostu do Aškerčeve ceste.

© Ves pitek letošnje olimpijade vidite danes in jutri v kanu Kodeljevo.

© Casu primerno je nabaviti blago za jesen in zimo pri znani trvdki Novak na Kongresnem trgu, ker kupite dobro in poceni.

© Abiturent brez sredstev — sprejet v duhovno semenišče, prosi usmiljena srca za kak dar v gotovini ali v blagu. Nujno potrebuje perilo in vso obleko. Darove sprejema uredništvo »Slovenca«.

© Gramofone in najboljše plošče bivše tvrdke A. Rasberger dobite po razprodajnih cenah v Dalmatinovi ulici 10.

© Na Rožnik. Ob priliki zadnjega žeganja vabi gostilna na Rožniku na žeganjske krofe in druge dobrate.

© Kemično čisti obleke ŠIMENC, Kolodvorska ulica 8 in sprejemališče: Knaflejeva 2.

© Stanovanje manjše išeče za november dvočlanska družina. Ponudbe na uredništvo »Slovenca« pod »Ceno in čisto«, Ljubljana.

Zveza Slovenije z morjem

Kako trasirajo železniško progo Črnomelj-Vrbovsko

Dosedanje lepo vreme je dovolilo hitro napredovanje trasiranja bodoče proge Črnomelj-Vrbovsko. Tako bodo dela na terenu v kratkem končana, nakar bo sledila izdelava detaljnega načrta v pisarni, potem pa gradba sama.

Kakor kažejo kolci, s katerimi zaznamujejo inženjerji traso na terenu, se bodoča proga ne bo odcepila od obstoječe železnice na postaji Črnomelj, ampak neke pred njo ter bo šla potem za padno blizu mimo Črnomelja in dalje proti Dragatušu in Vinici ter mostu čez Kulpe v bližini vasi Učakovci; od tod pojde mimo vasi Severin, Jadri in Nadvuhnik na sedlo med dolino Kulpe in Dobro, ki ga trasa obvlada z okroglo 2 km dolgim predorom, za katerim sledi končno priključek na sušsko progo v bližini postaje Vrbovsko. Vsa proga bo menda dolga kakih 43 km.

Ce tudi bo nova železnica tranzitna proga, prava »zveza Slovenije z morjem«, ipak varuje po možnosti tudi krajevne interese. To pa namenoma in pa tudi po sili terenskih prilik. Ako bi se namreč odcepila od črnomeljske postaje, bi naletela trasa takoj na veliko zapreko, namreč na brezdno potoka Lahinje, ki bi se ga moralo premostiti z velikim viaduktom, visokim 35 do 40 m, dolgim skoraj 200 m. Neglede na velike stroške takega objekta, ga izključujejo državni interesi. Postaja Črnomelj bi morali tudi podaljšati, ker bi sicer ne odgovarjala zahtevam na odcepu dveh prog. Gotovo se da to napraviti, ali glavno je, da leži postaja v ostrem loku in je zelo nepregledna, tudi bi bilo težko dobiti dovolj prostora za morebitne potrebne nove tise. Skozi to postajo bodo vozili pa isti vlaki med Ljubljano in Karlovcem kakor sedaj, tako da severni del mesta zaradi nove postaje ne bo ničesar izgubil. Od mosta čez Lahinjo naprej bi tekla proga vzhodno Lahinje po precej zapuščenem kraju do Vinice. Ta varianta bi bila dražja od gori opisane.

Črnomelj dobi namreč na zapadni strani neke v bližini Kanižerce in vasi Kočevje novo postajo, oddaljeno samo kakih 1500 m od glavnega trga, kar je le neznatno večja razdalja kakor med trgov in sedanjo postajo. Obe bosta torej popolnoma odgovarjali interesom ogromne večine mestnega prebivalstva. Tam je pripravljen teren za novo postajo, ki bo ležala ob lepi cesti in verjetno je, da jo

bodo spojili z obstoječim kolodvorom. Mesto se bo razvijalo proti zapadu v ravni teren, ne pa na gričasto severno stran. Gotovo je, da bo mesto Črnomelj zaradi vsega tega imelo trenutno več izdatkov, toda misliti se mora tudi na bodočnost in ogromne koristi, ki jih bo nova železnica mestu prinesla.

Ali ne gre samo za interese mesta Črnomelja? Treba je misliti tudi na potrebe vasi vzdolž dragaške doline, ki leži z a p a d n o od Lahinje, pa tudi na interese prebivalstva onstran hribovja okoli Starega trga itd. Nova črnomeljska postaja bo služila torej tudi vsem Loka, Kočevje, Svibnik, Paka, Majerle, Doblice, Jerneja vas i. dr., ker jim bo skrajšana pot do železnice za več kilometrov. Postaja Dragatuš pa bo središče za vasi Dragatuš, Tanča gora, Breznik, Nerajc, Belč Vrh, Suhor, Zapodje itd., pa tudi Staremu trgu bo tako pot do železniške postaje izdatno skrajšana.

Ako bi se nova proga odcepila od postaje Črnomelj in šla po vzhodni strani Lahinje, bi vsi imenovani kraji ne imeli nobene koristi od nove železnice.

Dala bi se sicer napraviti odcepitev od postaje Črnomelj in vendar voditi progo po dragaški dolini s tem, da bi se vodila trasa v velikem krogu nazaj in dalje proti Kanižerci, toda podreti bi se moralo tik postaje precej hiš in vlaki bi vozili čisto po nepotrebnem 3 in pol km po daljši poti tako rekoč na sprehod, kar bi stalo železniško upravo velike vsote na leto.

Trasiranje vzhodne trase bi trajalo precej dolgo, čakati bi se moralo na spomlad in ni izključeno, da bi se gradba zaradi tega zopet zavlekla v nedogled. Hitro bi se dala pa izmeriti varianta severnega dela trase po dragaški dolini z odcepom na postajališču Otovci; v tem primeru bi ostalo mesto Črnomelj popolnoma na strani in bi zanj nova proga ne imela nobenega pomena, ali ta varianta bi imela to prednost, da bi se nova, toliko važna železnica, izognila tudi obstoječemu velikemu viaduktu med Otovcem in Črnomeljem.

Najdejo se seveda tudi pri tej veljavni gradbi nezadovoljnosti, ki mislijo bolj na sebe kakor na splošnost. Upajmo pa, da bodo izginili v ogromni večini prebivalstva v Črnomlju in bližnji ter daljnji okolici, katero razume svojo korist in jo bo menda znalo tudi varovati.

Poceni in dobro kupuje — kdor pazi, kaj kupuje!

O tem se boste najbolj prepričali pri nakupu našega blaga, ker je danes priznano najboljšje in najcenejše.

Cene našega blaga za obleke so od 120— do 180— dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ & KOMP.
PARACIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

Vaclav Čeh - 70 letnik

Danes se je prijazna frankolska fara odela v veselo, slavnostno razpoloženje. Gosp. župnik sicer ne mara odlikovanj in raznih časti, ker ga vsi poznajo, da je skromen in da hoče obhajati ta pomembni dan skromno, kot je sam skromen. Odvrača vsako slovesno praznovanje in pravi, da če mu hočejo napraviti veselje, naj puste to praznovanje in naj zanj molijo. Vesel in dobre volje pa je zmeraj in kdor pozna našega 70 letnika, ne more verjeti, da ima že 7 križev, ker je še vedno tako mladosten in delaven.

Naš 70 letnik se je rodil 23. septembra 1866 v Lukavcu na Češkem. Na Češkem je dokončal tudi gimnazijske študije. Kot srednješolski dijak je moral mnogo pretrpeti in ve to najbolje povedati sam. Trpel je veliko, a prav to ga je okrepilo, da je postal tako plemenit, jeklen, odločen mož. Kakor mnogo čeških dijakov v tistih časih, se je tudi Čeh odločil po dovršeni gimnaziji, da pojde pastirovat med Slovence in je vstopil v celovsko bogoslovje. Takrat se mu pač ni sanjalo, da bo moral baš med koroškimi Slovenci popiti kupo pelina. Dolgo časa je služboval na Koroškem, kjer se je posebno ob prevratu postavil za Slovence, zaradi česar so ga začeli preganjati. Vedno je bil vnet narodnjak, ljubil je slovenski narod, se zanj žrtvoval, zanj trpel, bil zanj preganjan. Zasovražili so ga in moral je zapustiti Koroško, ki jo je tako ljubil!

In če danes vprašate frankolske farane, kakšen je njihov župnik, ti bo takoj vsak iz erca odgovoril: »Takih gospodov je malo, naš gospod župnik so res zlata duša.« In res Frankolanci vidijo v svojem župniku svojega duhovnega očeta, ki razume njihova srca, ki umeva in vidi njihovo revščino. Rad bi jim pomagal, a je sam ubog. A delaven je! Novi zvonovi v farni cerkvi in na Gobji eo njegova zasluga. Prenovitev farne cerkve, zvonika, podružnice — njegova zasluga!

Vemo, da bi naš jubilar, če bi le mogel, v svoji skromnosti preprečil tele vrstice, ki so pa še veliko prepomamljive, da bi moglo opisati vse njegove vrline. Koliko se žrtvuje za svoje farane, kako rad pohiti v šolo, povsod se vidi njegova delavnost, požrtvovalnost, njegova velika nesebičnost, ljubezen. Vsi farani in vsi, ki ga čislamo, pa te dni prosimo, da bi ga Bog še dolgo ohranil zdravega in da bi mu obilno povrnil vse z večnimi darovi.

Dolenjske Toplice

najučinkovitejše
radiotermalno zdravilišče
Znižane cene

od 1. septembra dalje. Pavšalna penzija (soba, hrana, kopeli, zdravniški pregled in vse takse) za deset dni Din 600—, za 20 dni Din 1.100—.

Celje

Volitve v zbornico TOI v Celju. Volilni imeniki za volitve v zbornico TOI so razgrnjeni od torka, dne 29. septembra, do torka, dne 13. oktobra t. l., in to vsak dan od 9 do 12 dopoldne in od 2 do 4 popoldne v spodnji dvorani Obrtnega doma v Celju. Rok za reklamacije začne z dnem razgrnitve in poteče, ko se razgrnitev konča. Reklamacije zoper volilne imenike, katerim morajo biti priložene uradne listine, se izročajo pri pristojnem krajevnem volilnem odboru v Celju ali pri glavnem volilnem odboru v Ljubljani. Reklamacije je vlagati najkasneje do 14. oktobra t. l. Krajevni volilni odbor za zbornico TOI v Celju je sledeč: predsednik dr. Zobeč Ivan, okrajni načelnik, predstavnik za trgovino Mislej Anton, njegov namestnik Hladin Valentin; predstavnik obrtnikov Kukovec Vinko, njegov namestnik Berger Ferdo. — Krajevni volilni odbor za sodni okraj Vransko je sledeč: predsednik Zorko Jožef, starešina okrajnega sodišča na Vranskem, predstavnik za trgovino Strah Jožef, njegov namestnik Ručigaj Ivan; predstavnik obrtnikov Virjent Jakob, čevljar, njegov namestnik Smogavec Franc, krojač; predstavnik gostilničarjev Grčar Albin, njegov namestnik Križnik Jožef. — Število v volilnih imenikih vpisanih volilnih upravičencev za volitve v Zbornico TOI v Ljubljani znaša v celjskem sodnem okraju: v trgovinskem odseku 565, v gostinskem 293 in v obrtnem 1028, tako da je volilnih upravičencev v celjskem sodnem okraju 1886. — Volilni imenik za volitve v Zbornico TOI je od torka 29. t. m. do torka 13. oktobra t. l. za okrožje trgovskega volilnega odseka za mesto Celje razporejen tudi v prostorih Zdrženja trgovcev za mesto Celje. Razgrnjeni volilni imenik sme pregledati vsak pripadnik Zbornice in ga tudi prepisati v označenem roku. V istem roku je tudi vlagati reklamacije zoper volilni imenik.

94 let najemniki v enem in istem stanovanju. Danes praznuje 90 letnico rojstva gospa Terezija Hüttig, mati obeh lastnic posredovalnice za delo sester Marije in Terezije Hüttig. Interesantno je, kakor poroča večerjaja Deutsche Zeitung, da stanujejo Hüttigovi že 94 let kot najemniki v enem in istem stanovanju na Glavnem trgu št. 8, kar je pač za današnje razmere zelo redek pojav.

Dr. Cerin Josip, zdravnik v Celju zopet redno ordinira.

Kino Metropol. Danes »Stenka Rasina« — nov Merkurjev tehnik in obisk kraljice Marije na vselejmu. — Ob pol 11 matineja.

Zlati jubilej Ubogih šolskih sester de Notre Dame v Šmihelu pri Novem mestu

V nedeljo, dne 4. oktobra t. l. bo praznovala šmihelska fara petdesetletnico, odkar so se v njeni aredi naselile Uboge sestre de Notre Dame. Zgodovino in kroniko plodonosnega kulturnega in vzgojnega dela kongregacije bo prinesel »Slovenec« prihodnjo nedeljo, danes samo iskreno vabimo vse bивše učence in gojenke šmihelskega zavoda, da se po možnosti osebno udeležijo jubilejnih slovesnosti. Ves teden nam bo lep praznik.

Spored slovesnosti:

Kot priprava za sklepno proslavo je predvidena duhovna obnova vse župnije.

Na Mihaelovo, 29. septembra (ta dan so sestre prišle v Šmihel) ob 7 skupno sv. obhajilo šolske mladine vseh 4 šol šmihelske občine. Nato bo poklonitev otrok v samostanu. Iz samostana odhod vseh otrok na pokopališče in tam molitve na grobih pokojnih sester in pokojnega monsignora A. Peterlina.

V sredo, četrtek in petek, t. j. 30. septembra, 1. in 2. oktobra duhovne vaje za žene in dekleta v farni cerkvi. Voditelj g. p. Stefan Temlin.

Sobota 3. oktobra: skupno sv. obhajilo žena in deklet. Popoldne in zvečer spovedovanje mož in fantov.

Nedelja, 4. oktobra (rožnovenska): Med prvo sv. mašo (ob 6) skupno obhajilo mož in fantov. Po sv. maši obhajilo vseh drugih faranov. — Ob 8 šolska sv. maša. — Ob 10 slovesen spoved v cerkev, nato slovesna pontifikalna sv. maša s slavnostnim govorom in zahvalno pesnitvijo. Govori in mašuje prevzvišeni g. škof dr. Gregorij Rožman. — Po sv. maši odhod v samostan. — Ob 2 popoldne liturgije presv. Srca Jezusovega z blagoslovom, nato pridiga (g. prošt Karel Cerin). Po govoru rožnovenska procesija z blagoslovom in darovanjem za cerkev. Po blagoslovu na samostanskem dvorišču slavnostna akademija: 1. govor domačega župnika g. Turka; 2. zborna deklaracija otrok; 3. nastop društva »Zdrženih bivših učenk šmihelskega zavoda za zgradbo sirotišnice«; 4. izročitev društvenega jubilejnega darila; 5. pevška točka.

Za zlati jubilej je društvo izdalo lično jubilejno knjižico, opremljeno s 40 zanimivimi slikami. V posvetilu pravi avtorica: »Vam, šmihelske sestalke, ki že 50 let polagate klena zrna v mlado prst, polagate verno in pobožno, sproti jo zaživajo z roso molitve; ker veste, da tisoč strašnih hčevih epi za obzorjem dekliških duš... so namenjene te vrstice, ki sem jih napisala v znamenju »Ad maiorem Dei Gloriam«. Knjižico je za 20 din naročiti pri društvu »Zdržene bivše učenke šmihelskega zavoda za zgradbo sirotišnice v Šmihelu pri Novem mestu«. Nobena bivša šmihelska učenka ali gojenka je ne sme pogrešati. V njej boste srečale ljube, znane obraze bivših učitelj, v njej boste našle vse drage kotičke, po katerih je vrisala vaša mladost.

Za bodočo sirotišnico je društvo kupilo sestram lepo, obširno posestvo Berzinove v Šmihelu. Na dan jubileja bo sestram izročena tozadevna kupna pogodba. Lastnica tega posestva, ki leži kot nekaj idiličnega polotoka ob Težki vodi, je pokazala za našo humano akcijo — zgraditev sirotišnice — veliko razumevanje ter je v svoji velikodušnosti popustila v svojih plačilnih zahtevah toliko, da se je društvo končno odločilo za nakup in s tem položilo prvi kamen za bodočo sirotišnico. Vsa pogajanja pa je uspešno vodil član banskega sveta g. Vebler. Obema najlepša vabala!

Za sirotišnico bomo morali še dolgo in mnogo prositi. V zadnjem času so poslali svoje prispevke: Neimenovana bivša učenka iz Šmihela 1000 din; Janez Androja iz Loga, fara Boštanj pri Sevnici, sedaj Milkwaakee Wiss., 100 amer. dolarjev (4700 din); Lucija Gregorčič, roj. Florjancič, Hmelnik, Pristava, sedaj Milkwaakee Wiss., 100 amer. dolarjev (4700 din); Franciška Gregorčič, Gotnavas, sedaj Amerika, 10 ameriških dolarjev (433 din); rodbina Kunaver, Ljubljana 40 din; neimenovana, Ljubljana, 100 din; rektorat univerze v Ljubljani 100 din; g. Karel Supin, Tržišče 50 din, Nova založba, r. z. z. o. z., Ljubljana 100 din; Janez E. Kalan, Ljubljana 100 din; Marija Intihar, Šmihel 50 din, občina Toplice 250 dinarjev; Marija Stanko, Ljubljana 100 din. — Vsem prisrčna zahvala! — Odbor za zgradbo sirotišnice.

Din 20-, Din 12-, Din 3'50

Opozorjamo čitatelje našega lista, da je apoteka Mr. Bahovec v Ljubljani stavila v promet znani »Planinka« čaj tudi v manjših omotih in sicer: veliki paket Din 20—, polovični Din 12—, poskusni omot Din 3'50. S tem je ustrezno željam široke publike, tako da lahko vsakdo kupi originalni »Planinka« čaj Mr. Bahovec, ne da bi se moral posluževati nadomestkov.

Železniška nesreča

Mestinje, 25. septembra.

Na progi Grobelno—Krapina je bilo letos že par nesreč, danes pa se je zgodila zopet nova med postajama Mestinje—Stranje. Ko je danes dopoldne privozil tovorni vlak iz Grobelnega malo naprej od postajališča Stranje, sta nenadoma drugi in tretji vagon za lokomotivo skočila s tira in sta se še nekaj deset metrov vlekla z ostalimi na stran progi, nakar sta se odtrgala in zvrnila na stran progi, dočim so lokomotiva in ostali vagoni ostali na progi. Na enem izmed prevrnjenih vagonov je bilo naloženo železje, na drugem pa velike steklenice z neko tekočino; te so se seveda skoraj popolnoma razbile. Na kraj nesreče so takoj prišli delavci, ki so očistili progo, da se promet zopet vrši normalno. Kaj je vzrok nesreče in kdo je kriv, bo točno ugotovila šele strokovna komisija.

Gospodom oficirjem, uradnikom, orožnikom, kakor cenjenemu občinstvu sploh

vljudno sporočam, da bomo po smrti našega
g. Simona Klimaneka vodili tako firmo **Simon
Klimanek**, kakor tudi podjetje „Danica“ v
polnem obsegu dalje.

Radi tega vljudno prosimo vse naše do-
sedanje cenjene odjemalce, da nam ohranijo tudi
o bodoče svojo naklonjenost.

Simon Klimanek nasl.

Maribor

□ Narodnemu občinstvu Danes ob pol 12 bo v franciškanski cerkvi maša zadušnica za pokojni Mihom Habibom, članom pevskega društva iz Hodiš, katerega je posurovel nemur in lokalni vodja Heimatschutz ubil. Počastimo spomin zavrednega Slovenca!

□ Nova gledališka sezona prične v četrtek, dne 1. oktobra z dramo »Zivi mrtvec«, kateri sledi kot druga spominska predstava ob 60 letnici Cankarjevega rojstva farsa »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Obe predstavi režira glavni režiser J. Kovič. Tretja predstava bo veseloigra »Zorka« v režiji J. Borka, četrta pa drama iz življenja jezuitov »Prva legija«, ki jo režira Peter Malec.

□ Dar. Slavbenik Nassimbene je mariborski gasilski četi daroval 200 Din v zahvalo, ker so njeni člani tako hitro pogasili ogenj, ki je izbruhnil na njegovem dvorišču in s tem preprečili večjo škodo. Gasilska četa se mu za dar zahvaljuje.

□ Otvoritev dramske šole, ki jo bo vodil glavni režiser J. Kovič, bo v nedeljo, 4. oktobra. Predavanja bodo teoretičnega in praktičnega značaja, zadevajoča vse panoge gledališke umetnosti. Prijave sprejema do otvoritve gledališke blagajna. Pouk bo ob nedeljah in praznikih od 9. do 13.

Otomane od Din 340— — žični vložki od Din 80—
Odeje od Din 65— — 3 delne afrikmodroze iz trpešnega gradla od Din 170—
Solidni trpežni izdelki samo pri
Vetrinjska 7 **Novak, Maribor** Koroška 8

□ Mojsirska izpitna predavanja se pričnejo v sredo, dne 30. t. m. ob pol 8 zvečer. Ob tem času naj se vsi, ki so se prijavili za tečaj, zberejo pred poslopjem drž. deške meščanske šole v Kerkovi ulici. Pristop k predavanjem imajo mojstri, pomočniki in izjemoma vajenci, ki imajo za seboj že dveletno učno dobo. Pri prvem predavanju se bodo sprejemale še nove prijave za tečaj.

□ Mariborski stenografski krožek ima v ponedeljek, 28. t. m. sestanek, na katerem bo dr. Dolar predaval o izpopolnitvi v stenografiji. Po predavanju razgovor o društvenem delovanju.

□ Slika socialne bede. V gozdu posestnika Ivana Robiča na Slemenu pri Selnici ob Dravi si je brezposelni delavec Andrej Lep postavil leseno bajto in jo prekril s smrekovo skorjo. V bajti, ki je podobna brlogu, se je naselil s svojo ženo in petimi majhnimi otroki. Ali za tega režeza res ni dela in zasluzka?

□ Umrla je v porodnišnici ga. Marija Stern, 39 letna soproga posestnika. Naj v miru počiva!

□ Esperantsko društvo v Mariboru priredi v sredo, 30. septembra, ob 20. v Delavski zbornici predavanje. Vsi, ki se zanimajo za esperantski jezik, vabljeno!

□ S podstrešja padel in se ubil, Ivan Janžovec, 21 letni posestniški sin v Kosovi, se je padel na podstrešje hleva, da bi namerl nekaj sena. Pri delu se mu je nenadoma spodrsnil in padel v globino, kjer je s težkimi notranjimi poškodbami obležal v nezavesti. Prepeljali so ga v

bolnišnico, kjer mu pa niso mogli več pomagati. Umrl je zaradi zadobljenih poškodb.

□ Lažnjivi agent. Lansko leto meseca aprila je prišel k posestnici Alojziji Stern v Razvanju mlad mož, ki se je izdal za zastopnika zavarovalne družbe »Croatia« in jo pregovoril, da se je zavarovala za 5000 Din. Takoj mu je izplačala 60 Din vpisnine, nato pa vsak mesec 50 Din premije, katero je vedno inkasiral lažnjivi agent sam. S ternovo je pozneje pregovoril, da je zavarovala še svojo sestro Marijo Skrabar, ki je pri njej stanovala. Ko je sestra umrla, je šla k zavarovalnici in predložila lažnjivo polico, katero ji je goljuf izstavlil. Uradniki zavarovalnice so se začudeno spogledovali in lahkoverni ženi končno pojasnili, da je nasleda preprečenemu pustošlovu. Slučaj so naznanili orožnikom, ki so goljufa v osebi ključavničarja Josipa Gosaka kmalu zledili. S ternova ima 1070 Din škode.

Izlet v Pluj in Haloze

Kakor smo že poročali, priredi Zdrženje železniških uradnikov s sodelovanjem »Putnika« v nedeljo, dne 4. oktobra t. l. zelo zanimiv in poučen izlet v naš starodavni Pluj. Strokovno vodstvo tega zelo zanimivega in poučnega izleta je v rokah banovinskega konservatorja g. dr. Frana Stele-ta Priprave za sprejem izletnikov so v polnem teku in je izletniški odbor pod predsedstvom postajnegačelnika g. Keržarja pridno na delu, da se gostom nudi prilika, ogledati si vse znamenitosti v našem starodavnem Pljuju, in da se jim nudijo vse udobnosti. Po že določenem sporedu je odhod iz Ljubljane dne 4. oktobra ob 5.30, iz Maribora pa ob 8.35. Prihod v Pluj ob 9.32. Po sprejemu na plujskem kolodvoru bo ogled zgodovinskih znamenitosti Pljuja, za tem skupno kosilo, popoldne pa avtobusni izlet v vinorodne Haloze in zgodovinski Vurberg. — Odhod iz Pljuja z vlakom ob 20.29.

Trbovlje

Posebna delovna in mezdna pogodba pri Duklju zaposlenih delavcev je bila sklenjena ta teden. Pri Duklju zaposleni opravljajo večinoma rudarska dela, zato spadajo pod rudarsko zavarovanje. Doselej je zanje v glavnem veljala pogodba TPD, sedaj pa so sklenili zase svojo, ki se tudi naslanja na ono, ki so jo napravili rudarji s TPD, a upošteva posebne razmere dnevnega kopa. Pri Duklju ni toliko praznovanja, zato niso dosegli delavci toliko povišanja ko pri TPD, je pa sedanja pogodba precej zboljšana.

Elektrika na Sv. Planini. Napeljava elektro-voda na Sv. Planino je že toliko napredovala, da je skoro gotovo, da bodo danes na Sv. Planini zsvetili z elektriko iz Trbovlj — preko Knezdola — vsaj pri Počivavšku. K napredku čestitamo!

Po 22 letih se vrača iz Rusije Kurent Simon od Sv. Katarine nad Trbovljami. Zakaj v začetku vojske je bil vjet in se mu je po dolgem prizadevanju šele sedaj posrečilo priti iz Rusije. Njegovo pismo je došlo iz Poljske. Žena in oba medtem že odrasla sinova ga veseli pričakujejo.

Poveljnik belih čet, general Franco, govori:

„Iztrebili bomo strup komunistov iz dežele“

(Posebno poročilo v «Kölnische Volkszeitung».)

V Parizu, septembra meseca.

Dopisnika tednika «Je suis partout» je nedavno sprejel poveljnik belih čet, general Franco, v svojem glavnem stanu v Caceresu. V uvodu pove dopisnik, da je pomembno, da visi v čakalnici generala slika Prima de Rivera, čigar spomin je generalu Francu jako drag. V svojih izjavah se general ni le dotaknil sedanjega položaja, marveč je govoril tudi o tem, kako si je zamislil Španijo v bodočnosti, ko bo konec teh hudih bojov. Povedal je:

»V Španiji se je večina uprla moralnemu in gmojnemu neredu, ki je kot breme ležalo na ljudstvu, da ni moglo tega več prestajati. Razredno sovraštvo, ki ga je netil komunizem, je popolnoma porušilo varnost v Španiji, kjer je, ne glede na vnebovpijoči umor Calva Sotella, zakrivila ljudska fronta, ki je prišla do oblasti, tudi še številne druge umore. Če bi se ne bili oprijeli misli na osvobodjenje ljudstva izpod vlade teh mogotcev, tedaj bi bila Španija nekega dne izročena sovjetom z revolucijo, ki so jo agenti komunistov že dolgo pripravljali, za kar imamo obilo dokazov, ki so nam zdaj prišli v roke. Medtem ko smo delavstvo rešili strahovlade rdečih tovarišev, smo mislili predvsem na izboljšanje položaja delavstva in sploh vsega razvoja dežele. Socijalni napredek moremo uresničiti le tako, če je v deželi red, in bodoča vlada bo mogla za socijalni napredek res kaj storiti, medtem ko je pod marksistično vlado že več let vse nazadovalo. Razen tega bomo tudi storili konec verskemu preganjanju in bomo obnovili verski mir in versko strpnost.«

Nato je general govoril o vojaških ukrepih in je dejal: »Okoliščine, ki so nas prisilile, da smo le počasi zavzeli del dežele, so, žal, zahtevale strahovite žrtve. Toda po svoje bo imelo podaljšanje vojne tudi svojo korist, namreč: popolnoma bomo mogli iztreti strup komunistov iz dežele. Čim delj traja vojna, tem bolj se odziva ljudstvo zoper ta strup.«

Zgled iz teh dni nam pove, kako v Madridu ni nikjer nobene avtoritete. Neki mladenič, ki se mu je bilo posrečilo priti iz Madrida, nam je pripovedoval, da so notranjega ministra, ki je rdeči milici prepovedal na svojo roko preiskavati stanovanja po zasebnih hišah, rdeči miličniki nekega dne poiskali v njegovem lastnem stanovanju. — Hišnik je takoj obvestil policijo. Policija je očitala miličnikom njih dejanje, a kaj je zaleglo: Miličniki so se vrnili, prijeli ministrskega hišnika in ga nato ustrelili. Kamorkoli pridemo v mesta in vasi, so strahote rdečih tako brezmejne, da si človek kaj takega niti v najbolj divjih sanjah ne more predstavljati.

Ko sem bil včeraj v Talaveri, sem videl neko

nesrečno ženo, ki so ji rdeči vpricho nje umorili sinova in so ju vpricho nje do neskončnosti mučili. Včasih te umirajoče žrtve zahtevajo od naših vojakov, naj se maščujemo. Seveda se ne moremo izogniti temu, da ne bi krivcevoj sočili, tem bolj, ker bi bilo napačno pojmovati žločevnost tako daleč, da bi ne kaznovali hudih žločincev; to bi tudi moralno slabo učinkovalo na ljudstvo. Nihče, ki se zaveda svoje dolžnosti, bi se ne strinjal s tem.«

Ko je francoski poročevalec pojasnil generalu, da francosko javno mnenje ni kar nič za to, da bi pariško vlado podpiralo v politiki zoper Španijo, je odvrnil general Franco: »Dobro vem, kako je, zakaj v Franciji imam veliko prijateljev. Ravnanje, ki se ga zdaj drži vaša vlada, ne ustreza željam francoskega ljudstva, pač pa željam sovjetske Rusije.«

Zadovoljno se smehlja Litvinov, ko odhaja iz palače Društva narodov.

Tovariš komisar

»Tovariš komisar, zima bo, a drv ne bo!« Boječe so se glasile te besede in njih pomen je bil jako resen. Toda tovariš komisar je mirno odvrnil: »Ne vznemirjajte se, vsega bo zadosti.«

Ljudje so verjeli. Rdečkarji so bili šele nekaj tednov po Kolčakovem porazu v sibirskih mestih in ljudje so jim dali časa, da bodo mogli ustvariti paradiz na zemlji. Čakali so s potrpečljivostjo, kakor znajo le Rusi.

Prišla je zima in prišel je hudi sibirski mraz. Drva pa niso prišla. Kmetov ni bilo več na trge z vozovi in samni lepih brezovih ali cedrovih drv ko časih. Kaj pa naj bi bili počeli v mestu, ko je bila vsaka kupčija prepovedana? Sicer so pošiljali povelja v vasi, naj kmetje pripeljejo drva v mesta. Toda vasi so bile daleč in kmet ima svojo glavo. Tako so prestali prvo zimo, saj so imeli še nekaj zaloga od prej.

Prišlo je poletje. Paradiz je ostal na papirju in v dvoranah, kjer je bilo pri sejah toliko lepih govorov in govorov, in v pisarnah, odkoder so prihajali razni lepi načrti v svet.

In spet so odšli h komisarju in so ga spomnili drv za zimo. Potolažil jih je, češ, »sozuj« vam bo dal vsega dovolj. Medtem so vse prebivalstvo, kolikor ga še ni bilo pri Rdeči armadi, vpoklicali k delavski armadi. Sleherni opravke se je izvršil v imenu sovjetov. Nikjer ni bilo nobene svobode več, nisi si smel seliti iz kraja v kraj, nisi smel po svoje izvrševati kake obrti. Za delo so prejemali ljudje »pajoke«, živila, ali izkaznice in prav malo drobiža. Vse so izdajali sojuzi, zadrage, kjer so bili vpisani vsi prebivalci. Sojuzi naj bi razdelili tudi drva — toda — drv ni bilo nič.

Zdaj so odšli predsedniki sojuzov h komisarju. »Drv bi radi za svoje člane!« — »Sojuz, ki bi rad drv za svoje člane, si jih mora sam poiskati v gozdu! Nato bo dobil del tistih drv.« Mogoče! Če jim jih oblasti ne bodo vzele za svoje namene.

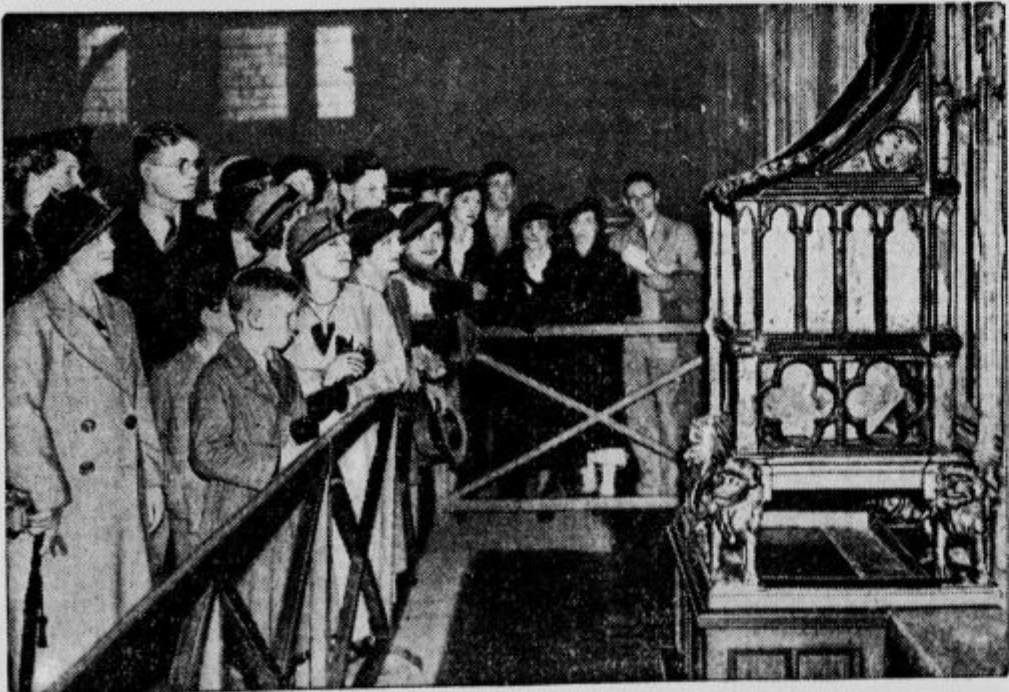
Kaj zdaj? V vsakem sojuzu so odbrali skupine, ki so jih za tri, štiri tedne nagnali v divjino po drva. Nagnali so tjakaj tudi slabotne, izobražence, umetnike, glasbenike in tudi ženske. Torej

ljudi, ki takemu težkemu delu tudi v drugačnih razmerah ne bi bili kos. Pa še v pragozdu, sredi nadleže moskitov in brez bivališč in brez zadostne prehrane! A kaj je brigalo to komisarja! Saj so bili skoraj vsi ti »delavci« večinoma sami buržuji! Te je bilo treba tako in tako, prej ali slej iztreti! So buržuji vsaj občutili, da je zločin biti buržuji.

»Sobotniki«, prostovoljni sobotni popoldnevi, ko so morali izobraženci in drugi lažji delavci v skupinah opravljati težka dela, so bili imenitno sredstvo za ponižanje buržujev, zlasti se žensk. Tu si videl mlada dekleta, ki so morale služiti po pisarnah, a so ob sobotah popoldne, slabotne in le za silo oblečene, razbijale led in kidale sneg po kolodvorih; ali so čistile progo in pometale ali snžile stranišča, pa kakšna stranišča!

Na lesnem poveljstvu so pa zatisnili časih eno oko. Kdor le ni mogel opravljati vseh teh del, so mu nasvetovali, naj naznani kakega »špekulanta«, ki bo moral potem namesto njega sekati drva.

Tako se je začelo v sovjetskem paradizu: z lesnimi poveljstvi in s sobotniki. Opravljali so delo, ki ni ničesar stalo — razen človeškega življenja. A kaj pomeni en človek v Rusiji? Tako so po ledenih pustinja zgradili po več tisoč kilometrov dolge železniške proge: toda na tisoče ljudi je pri tem pomrlo. Tako so izsekavali pragozdove in so z lesnim dumpingom prevrnili in zmesali vsa lesna tržišča po svetu: toda — na vsakem drevesu je lepela kri človeka, ki je s suženjskim delom, brez plačila, dal svojo delavno moč in svoje življenje zato, da se je svetovni lesni trg omajal. V sovjetske metode je zašlo načelo, da si za malo denarja pridobijo mnogo dobrin in se zaeno iznebijo neljubih elementov. Buržuji so sledili kulaki, kmetje, ki so bili v napotje zaslužnjevanju, pa so jih naredili za sužnje. Nato pa so prišli na vrsto vsi, ki so bili politično sumljivi, in jih je bilo treba odpraviti. Skoraj vsak dan beremo taka poročila. A začelo se je vse to z lesnimi poveljstvi in s sobotniki, s skromnimi predhodniki sistema, ki mori milijone ljudi — zdaj doma, zdaj v Španiji.

Prestol za kronanje angleškega kralja. Vse ga občuduje, ko stoji v westminstrski londonski katedrali. Prestol je še iz časov kralja Edvarda I. in stoji na pravih škotskih kamnih.

V šestdnevni mednarodni vožnji z motornim kolesom je angleško moštvo zmagalo.

Muha - enodnevnica

Ze tri leta se je ličinka potepala kot huda roparica na čistem dnu vode. Radi svojega vitkega trupla, ki ga krasi troje pahljastih kocin na koncu in radi svojih šestih nežnih, narezljanih škrg na obeh straneh, je sicer lepa videti na pogled, vendar človek ni vesel njene ljubkosti, če pogleda njene urne, roparske noge in ostre, srpasto zakrivljene čeljustne klešče na glavi.

Tako temeljito je skrbela za svoj želodec, da ji je bila na vsaka dva meseca njena koža pretesna. To nam je za smeh! Toda ličinki mrčesa je neznansko sitno to opravilo, njej je res, »da bi skočila iz kože!« A vselej je bila potem ko prerojena in je še z večjo silo planila na živež.

Ena in dvajsetkrat je ličinka že »skočila iz kože« in je imela prav tolikokrat svoj rojstni dan. Zdi se mi, da je štela svoje življenje po številu kožic, ali celo: niti štela jih ni, saj so njeni možgani premajhni; so le kakor pika.

Doslej ji še ni bilo prišlo na mar, da bo tega lepega življenja nekoč konec. Menila je — če je sploh kaj menila! — da bo šla kar tako dalje, dokler se ni nekoč nekaj pripetilo.

Vprav, ko se je bližal njen dva in dvajseti rojstni dan, ji je bilo tako čudno: ščetgalo in srbelo jo je nekaj, tako migotalo je nekaj v njej, ko v kakem rudniku in groza je je obšla. Čutila je, da se bliža nekaj izrednega, nekaj prav velikega.

Več dni je trpela. Slednjič pa ni mogla več. Dušilo jo je, nekaj jo je gnalo navzgor iz mokrega bivališča, pognalo jo je po bikli. Zrak! Zrak! S poslednjo silo se je oklenila lističa in tedaj se je že zgodilo: kožica na tilniku se je razpočila in vsa prepadena in preplašena se je izmotala iz ovoja, to dete dva in dvajsetih rojstnih dni!

Čudovito! Kaj pa spet to? Stiri prekrasne, ko steklo svetle perutničke so ji tičale na ramenih namesto prejšnjih škrg in one tri končne ščetine so postale tenke in dolge in roparskih klešč ni bilo več — izginile so, izginile brez sledu! Videti je bila ko kačji pastir. Pa kako lepo je bilo v novem svetu! Kakšen zrak in kakšna topla, sončna svetloba! Vse prejšnje življenje je izginilo, kot bi ga kdo odpihnil; vse je bilo ko črne, pozabljene sanje.

Ličinka je postala muha - enodnevnica. Ni vedela, kaj bi počela. Čutila je le, da jo nekaj prav važnega še čaka. Tesno se je držala bilke in je čakala. Le nežne tipalke so boječe podhrtevale v pričakovanju in upanju. Tedaj se je pa naglo zgodilo še poslednje: lepa, nova koža se je

poslednjič razpočila. In potem se je novorojeni muhi iznenada posvetilo v glavi. Razprostrla je krila in — resnično — dvignila se je v toplo, poletno, večerno ozračje! O, svet, svet, kako si ti krasen!

Tedaj je pa tudi že opazila, da ni več sama. Vse ozračje, na dolgo in široko, je mrgolelo tovarišic, ki so bile doživele isti dogodek, — na mirnjade jih je bilo, neštete množice.

Da ji ljudje rečejo muha-enodnevnica, ji ni bilo znano.

Tako vsakdanje, tako prostaško zveni ime: muha-enodnevnica. In vendar je malo takih živalic, ki bi nas prisilile, da se potopimo v razmišljanje, kakor je vprav to lepo, ubogo, sanjsko bitje. Treba je, da človek vidi, kako se liki snežnemu metžu v številnih milijonih, vse drhteče in radostne, dvignejo na svatbeni polet v višave — a čez nekaj ur pa prav tako v milijonih pokrijejo tla in vodno gladino s svojimi trupli brez življenja.

Ko sem bil to prvikrat doživel, bilo je neke poletne noči sredi bujnih, razkošnih lepot braziljske zemlje, sem se prestrašil.

Ta nežna lepota, to sanjsko bitje: komaj porojeno, komaj da dihne, že je v smrti.

Človeku se dozdeva, da je kar nečloveško grozno, da priroda ne dá svojemu bitju niti te zmognosti, da bi bilo vse le za nekaj trenutkov v okras prirodi in bi koj nato padla vsa ta trudapolna, umetniško-pravilna krasota v žrelo lačnih rib?

Brez smisla, vse brez smisla! Zasmeh življenja! Bedasto, človeško premišljevanje! Ali pa — ali je uganka bolj jasna, če metulj nekaj dni srka med in potem odprne v smrti? Ali če ogrc živi tri leta v črni zemlji, a le en sam mesec na svetlem? Ali če drugi živijo dve leti, dvajset let? Pridejo — in odidejo, čim izpolnijo svojo nalogo. Dve uri — dve leti — kaj zato? Ali ni vse vseeno? In če bi bil človek rojen samo za ta svet, tudi on bi bil samo muha-enodnevnica v vletoku milijonov let. Osemdeset let — en sam vzdih!

(F. Theissen, S. J.)

»Vsak toplomer je takole napihnil! Veste, on je delavec v steklarni!«

„SLOVENEČ“

pred 60 leti:

V četrtek 28. septembra 1876.

Milan v zadregi.

Od kar se je v Hercegovini vnel vstane, srbski mladi knjez ne pride iz zagred in sitnosti. Srbski narod in slovanski listi so mu trobili v uho: »Napovej vojsko!« Diplomati so mu grozili: »Miren bodi!« To je trpelo skoraj celo leto. Naposled je prevagal slovanski glas in Srbija je šla v boj; Milan se je malo oddahnil.

Sedaj pa je prišel v drugo zadrego: narod v orožji ga je proglasil za kralja, on pa si zaradi vevlasti ne upa sprejeti tega imena in je Cer najevu pisal, da s proglašenjem vojne svoje ni zadovoljen in da že komaj pričakuje miru. Njegovo stanje je res težavno. Po pariški pogodbi so vevlasti zavezane braniti Srbijo, ako bi jo hotel Turek vničiti, nasprotno pa je tudi Srbija zavezana ostati v odvisnosti od Turčije... Ali se je tedaj čuditi, da narod nasprotuje knjezu, ki hoče na vsak način mir imeti? Pravijo, da se hoče Milan vsled tega vladanju na korist svojemu sinu odvedati.

Izvirni dopisi.

Iz Trsta, 23. sept. Naše polit. društvo »Edinost« ima hude boje s tržaškim magistratom, ki vrvadije izključivo v italijanskem jeziku. Politiko društvo ni hotelo od njega sprejemati laških dopisov. Ali c. namestništvo je polit. društvu odgovorilo, »da mu ne more priznati pravice, neprimati uradne dopise tukajšnjega magistrata v laškem jeziku pisane, ker magistrat rabi ta jezik kakor uradni

Takole prihaja v japonsko hišo japonski pismonoša

»No, vidiš, ti boš pa kakor tvoj oče,« pohvali stric fantka.

»Kajne? Tudi mama se že boji, da bo tako,« odvrne mali.

»Tako se mi zdite podobni nekemu mojemu prijatelju!«

»Res? Pa se mogoče niste zmotili in ste njemu vrnili onih sto dinarjev namesto meni?«

jezik in nobena stranka ne more prepisati postavljene oblasti, kakim se ona jezikom ima poslužiti. Vsled tega odloka je magistratu, se ve da, greben še vzel z rastel, in njegovi uradniki se zdaj celo branijo sprejemati slovenske vloge.

Razne reči.

— Za nova cerkvena stolpa v Laščah so cesar darovali 200 gld.

— Revščina na Dunaji postaja čez dalje huja. Čez dva tisoča hiš je že pod sekvstrom. Mnogi in odlični obrtniki se selijo na Francosko in na Rusko, stanovanja se praznijo, samomori zaradi revščine pa se množe.

Kako rešuje mesto Celje vprašanje brezposelnosti

Iz poročila Pomožne akcije v Celju

Najtežavnejše vprašanje današnje dobe, ki dela predvsem največ skrbi večini krajev, je vprašanje preskrbe in zaposlitve brezposelnih. Imamo dva načina, kako odpraviti temu lizu sedanjega časa: ali delimo podpore v obliki denarja ali naravnih, oziroma da ekrimo za javna dela, pri katerih bi dobili zaposlitev brezposelnih. S prvim načinom reševanja brezposelnosti ustvarjamo nov kader beračev in delomrznih, z drugim načinom pa pomagamo brezposelnim, da se na edino primeren in človeka dostojen način prebijajo skozi težave sedanje dobe.

Pereče vprašanje brezposelnosti je v veliki meri občutljiva tudi celjska občina, kjer je industrija v času depresije vrgla na cesto več sto delavcev z okroglo 2000 družinskih članov. Zato je bilo treba najti način in sredstva da se ti najpotrebnejši iz človeške družbe vsaj za silo preživijo. V Celju se je pred leti poizkusilo pomagati brezposelnim predvsem na prvi zgoraj omenjeni način, to je z dajanjem podpor. Kmalu so pa vsi odločujoči činitelji uvideli, da na ta način ne pridemo daleč in je posebno pri sedanjem mestnem svetu zmagal princip, da je treba reševati brezposelnost v prvi vrsti z zaposlitvijo brezposelnih. Praksa prve sezone je pokazala, da načrt in ideja nista bila slaba.

Ze dne 4. novembra 1935 se je vršila na mestnem poglavarstvu anketa, kako pomagati v zimskem času brezposelnim. K anketi so bili povabljeni vsi merodajni faktorji, tako oblasti, gospodarske korporacije, stanovska združenja in dobrodelne organizacije. Pri tej anketi je bilo sklenjeno, da se izvede v Celju širokopotezna pomožna akcija, h kateri se pritegnejo vsi sloji. Pomožna akcija ima skrbeti samo za brezposelne, za ubože naj skrbijo kakor dosedaj mestna občina in pa dobrodelna društva. Zbirka Pomožne akcije naj se uporabi le za javna dela, podpore naj bi se dajale le vdovam-materam, ki ne morejo na delo, nimajo pa sredstev za preživljanje. Prepričati je tudi zlorabo pri podpiranju ubožev, to pa s čim tesnejšim sodelovanjem karitativnih društev.

Pozneje so bili poslani Pomožne akcije poverjenici socialnemu odboru mestne občine, h kateremu sta bila prilegnjena še magistratni direktor gosp. Subic in mestni tajnik G. Vitlavske. V odboru Pomožne akcije pa so bili poleg omenjenih dveh uradnikov mestne občine še predsednik mestne občine G. Mihelič Alojzij, predsednik socialnega odbora G. prof. Bitenc Mirko, predsednik finančnega odbora G. Prelog Vinko, stavebnik svetnik G. inž. Pristovšek Blaž, računski svetnik G. Grobelnik Gustav in blaginjak G. Gaberšek Jože.

Naloga tega odbora je bila 1. preskrbeti sredstva in 2. napraviti načrte del. Tako se je začelo z nabiranjem prostovoljnih prispevkov; tehnični oddelek je pa dobil nalog pripraviti načrte del. Prva seja odbora je bila dne 4. decembra in je bilo do tega časa nabranih 120.000 din. Na tej seji je bilo tudi sklenjeno, naj bi se razdelili brezposelni v tri kategorije in sicer: 1. poročni z večjim številom otrok (4 in več), 2. poročni z manjšim številom otrok (do 4), in sami hranitelji ter 3. sami. Poročni z večjim številom otrok bi delali dnevno najmanj 8 ur, oni z manjšim številom in sami hranitelji dnevno 6 ur, sami pa tedensko 4 dni po 6 ur. Šesturno delo bi bilo nepretrgano brez opoldanskega odmora. Pri tej seji je bilo tudi sklenjeno, da napravi predsednik socialnega odbora pravilnik o zaposlovanju brezposelnih. Po tem pravilniku so najvažnejše določbe, da imajo poročni z več družinskimi člani prednost pri zaposlitvi pred drugimi delavci itd. Sklenje-

no je bilo tudi, da se pridnim delavcem z veliko družino poviša mezdna na 3 din na uro. Odbor je imel nato še več sej in se je moral boriti predvsem s finančnimi težavami. Ze pri drugi seji je odbor ugotovil, da so izbrpana vsa finančna sredstva in je začel brskati po proračunih mestne in okoliških občin. V primeru z izdatki za mezde, ki so znašale tedensko približno 23.000 din, so bili prispevki nabiralne akcije slabi, dosti premajhni. Akoravno je bilo od 411 prijavljenih brezposelnih zaposlenih komaj 218, se je moralo že sredi februarja misliti na odpust. V soboto dne 29. februarja 1936 se je vsem delavcem odpovedalo. Iz neizbranih proračunskih postavk se je zbralo še din 35.000 in s tem zneskom zaposlovalo še nekaj najpotrebnejših, predvsem domačih delavcev. Ker ni bilo več rednega doloka sredstev, se je na seji dne 13. marca že ugotovil primanjkljaj 31.940,59 dinarjev, ki je do seje dne 8. aprila narasel na din 65.335,04. Ker ni bilo več kredita za nadaljevanje Pomožne akcije in ker se je s prihajajočo pomladjo začela sezona dela na polju in drugod, je odbor z 11. aprilom zaključil zaposlovanje brezposelnih pod okriljem Pomožne akcije.

Število brezposelnih je z zimo raslo. V novembru jih je bilo ca 160, v januarju 879, v februarju 411. Zaposlenih pa je bilo v januarju in februarju 210 do 223; od teh je bilo ca 28 samcev in 20 samcev-hranilcev, od vseh pa približno 100 takih, ki niso niti pristojni v celjsko občino. Nabiralna akcija je imela sledeče dohodke: industrija 44.450 din, trgovci 33.667,86 din, zdravniki 850 din, odvnetiki 1050 din, notarji 240 din, denarni zavodi in zavarovalnice 14.000 din, hišni posestniki in najemniki 8.171 din, zasebniki in drugi 3.860 din, okrajno načelstvo v Celju 2.500 din, okrajni cestni odbor Celje 20.000 din, kralj. banska uprava 102.985 din in prispevki občine din 101.326,49 din, skupaj 333.000,35 din.

Iz denarnih sredstev Pomožne akcije so bila v pretekli sezoni izvršena v Celju sledeča javna dela:

1. cesta na Jožefov hrib — za kar znašajo stroški 70.288 din; 2. cesta pod mestnim pokopališčem — celokupni stroški znašajo 65.081 din; 3. cesta na grad je stala 52.916 din; 4. cesta proti Apenniku 24.063 din; 5. cesta na Anski vrh in na Miklavžev hrib 32.737 din; 6. Pri regulaciji Sušnice se je delalo v bližini tovarne Pyrota na izkopu novih prekopov, napravi brežin ter obložitvi brežin z rušo. Celokupni izdatki znašajo za to din 9.790.—; 7. Regulacija Koprivnice se je podaljšala za 100 m v vasi Dobrava. Celokupni izdatki so znašali 11.617 din; 8. Za kanal v Oblakovi ulici 1.254 din in 9. za poravnilo in posipanje cest v bivši okoliški občini 42.032 din.

S temi podatki smo podali izčrpno poročilo o delu Pomožne akcije v Celju v pretekli sezoni in o načinu zaposlitve brezposelnih. Glavno načelo je bilo: brezposelnim nuditi delo in ne podpore. Da bi v bodoče prispevali k akciji za zaposlitev brezposelnih enako vsi sloji, je sedanji mestni svet preskrbel za denarna sredstva na drug način. Kakor je občinstvu znano, se nahaja v sedanjem mestnem proračunu tudi 5 odstotna doklada za zaposlitev brezposelnih. Delavci so zaposleni sedaj večinoma drugje, predvsem pri regulaciji Savinje, da si prihranijo denarna sredstva za zimski čas. — Svoje poročilo zaključimo z besedami, s katerimi je zaključil zadnjo sejo Pomožne akcije dne 9. septembra t. l. župan G. Mihelič, ko je izjavil: »Smatramo, da je boljše nuditi delo, kakor deliti podpore, ker so s tem tudi delavci zadovoljni.«

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravne FRANZ JOSEF grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. S. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Turizem v Selški dolini

Medtem ko Gorenjska zaključuje glavno letno sezono in dela bilanco v tej gospodarski panogi, je prav, če v našem gorenjskem kotu premišljimo o turizmu pri nas. Ugotoviti moramo predvsem, da smo tudi letos poznali turista kot redkost med domačini, dasi ves gorenjski del doživlja to, da je domačin redek med turisti. Vprašujemo se po vzrokih, da morda ni lepa naša dolina? Poslušajmo Badjurav slavošev, Andrejko — da nimamo prostorov za letoviščarje — ali imajo kje kmečke vasi toliko ponosnih nadstropnih hiš z mnogimi prostori kot pri nas? — O, pač so vzroki — doslej so bile slabe ceste — nekaj krivde nosimo tudi sami — saj smo na letoviščarje gledali kot na nerentabilno gospodarsko panogo sprbi lahkih in velikih zaslužkov pri lesu, ki nas je živel — a sedaj smo se takih misli odvadili. Mnogo je vzrokov, na katere se še povrnemo. Začnimo pri začetku. Tujski promet. S samo besedo promet mislimo najprvo na vozila in vsa sredstva, s katerimi se ta oskrbuje — pri turizmu ona za osebni promet. Tudi pri nas imamo lepe avtobuse, ki naj bi dobro oskrbovali osebni promet — a kako je to urejeno? Na progi Škofja Loka—Železniki imamo dva koncesionirana, ki pa osebni promet vzdržujeta točno pomejeno na naše žepce. Dogovorno vozita menjaše se teden eden, teden drugi. In še kako? Prvih najdražja vožnja v vsej banovini, drugič natanko tako, kot je preračunano na dolinske potrebe — sreda žilinski sejem tu, sobota tam — vozi večji voz, druge dneve pa, če le mogoče, škaltijca, v kateri se dušiš in potiš, če je le malo zasledeno. Vozni red pa tak, da imajo na štiri vlake zvezo, pri šestih pa, ako se pomotoma znajdeš na postaji, lahko štiri ure gledaš v zrak, da boš lahko po tem čakanju za 16 Din prevoziš progo.

Ni nam do raziskavanja, če je tako postopanje dveh koncesionirancev zakonito — žalostno je le, da drugače delovne občinske uprave takih bremen ljudstvu ne olajšajo, saj skoro izgleda, da avtopodjetji čakata, kdaj bo kdo kak dinar prislužil, da ga bosta pobrali. Če upravna oblast tega ne vidi, kje so župani? Ko torej rečemo, da smo imeli malo letoviščarjev, ugotavljamo, da nam je to pomanjkanje oskrbel v prvi vrsti neprimerno urejen osebni promet, ki je strašno drag. Da bo prišlo več ljudi k nam, je treba mnogih zvez in cenene vožnje. Zato pozivamo avtopodjetnika, da uredita — sicer naprošamo oblast, da izda še novo koncesijo, ki ne bo kartelirana, temveč svobodno konkurenčna. Saj vendar ne moremo trpeti, da bi enako žalostno zaključila tudi zimska sezona, ki bi z našimi lepimi smučarskimi tereni mogla prineseti precej denarja. Če smo z lesnim zaostojem strahotno udarjeni, nam je pa tu mogoče pomagati — in te pomoči javno prosimo.

Delavske razmere v Ribnici

V Ribnici se gradi nova vojašnica, pri kateri je zaposlenih več delavcev, večina Hrvatov, ostali so Slovenci domačini. Toda izmed domačinov dobijo delo samo tisti, ki so G. Arkotu Ivanu (Logarju) po volji in se prisiljeni priznavajo za skrahirano JNS. Ne vemo, kako in pod kakšnimi pogoji in vplivi je ravno on dobil paševanje v roke, kakor da bi vojašnico gradila JNS ne pa država in davkoplačevalci, ki jih je med JNS najmanj. Najzanimivejše pa je to, da domačini dobijo pri najtežjem delu po 2,50 din na uro, izplača pa se jim po raznih odbitkih le po 2,27 din, torej za 8urno delo 18,16 din, dočl mimajo hrvatski delavci po 4, 5, 6 in več dinarjev od ure. Tu je treba pač temeljitega raziščenja, tako glede sprejema delavstva kakor glede delavskih mezd. Dasi je imelo zadevo že tudi kočevsko okrajno načelstvo v rokah in je o vsem dobro poučeno, pa se vendar stvar ne gane z mrtve točke. Kje je vzrok?

Tudi pri lesni industriji ing. Rudeža so kaj čudne razmere. Ze pred časom se je velik del delavstva organiziral v Zvezi združenih delavcev (ZZD). Koncem avgusta se je na pobudo JNSarjev organiziralo tudi nasprotno delavstvo v Narodni strokovni zvezi (NSZ), katere podružnica pa še ni potrjena. Kar naenkrat pa je ing. Rudež odpustil vse delavstvo, organizirano v ZZD, ki je bilo volilo JNR ali sploh ni volilo, dasi mu je že leta služilo brez graje in prvovrstno, kakor sam priznava. Kot povod za odpust navaja, češ da so se delavci organizirali zoper njegovo voljo v ZZD, kakor da bi delavstvo ne imelo svobode združevanja v obrambo svojih koristi po svojem prepričanju kjerkoli. Dolži delavce iz ZZD, češ da so komunisti, kar je seveda ravno nasprotno res, ker je znano, v katerih frontah vedrjo komunisti, dasi tudi tem ne odrekamo pravice do poštenega zaslužka in življenja. Kot nadaljni vzrok pa trdi, da je odpust zahtevalo delavstvo iz NSZ, in če to dovoli, delavce iz ZZD takoj zopet sprejme. O tem naj se obdolženo delavstvo pomeni z delodajalcem samim. Če pa je temu v resnici tako, potem se moramo samo čuditi tej stanovski solidarnosti, in je nečuvstvo, da bi delavce delavcev odjedal kruh. Pomanjkanje samoizvesti tepe delavstvo samo. Sicer pa vemo, da so že druge sile v črnih kapah, ki drže ing. Rudeža na vajetih, sovražijo vse, kar je krščanskega, in kuhajo delavsko kri, ki tudi lahko zavre. Niso časi po tem, da bi se taki lonci pristavljali k ognju. Podjetje, ki brez potrebe množi brezposelnost, ne vrši svojih socialnih nalog. Prav je, če delavstvo do poštene mere brani koristi delodajalca, a da bi delavstvo izdajalo delavske koristi, se pa nam ne zdi — moralno.

Sport

Pomen športne vzgoje

Športni uspehi na mednarodnem polju niso plod par letnega delovanja, to so sadovi požrtvovalnega in sistematičnega udejstvovanja v športu, ki se pokažejo šele v poznejšem času. Športna misel se je danes v vseh modernih državah tako razširila in dvignila, da je morala obroditi uspehe, ki smo jih imeli priliko videti pri letošnjih olimpijskih igrah v Berlinu. V nekaterih državah, predvsem v Nemčiji in na Japonskem, je šport postal nacionalna stvar, katerega pospešuje in goji država sama, kajti zaveda se dobro, koliko pridobi ne samo na telesni okrepitvi naroda, zmaga njenih športnikov dvigajo tudi splošen ugled nacije. Pamen, nepretrgan šport je vir zdravja in moči, mednarodni uspehi so pa manifestacija visoke stopnje fizične kulture, ki je ne majhnega pomena za vsak narod, ki stremi za napredkom in obstojem svoje individualnosti.

Pri nas se je do sedaj v tem oziru veliko premalo storilo. Šele v zadnjih letih so merodajni faktorji začeli spoznavati važnost telesne vzgoje naroda, toda prizadevanja do danes še niso rodila velike pozitivnih uspehov. Pogrešno je mišljenje onih, ki gledajo v športu kot prvi in zadnji cilj vzgajanje rekorderjev in slavnih športnikov, bistvo pa, ki obstoji v tem, da zajame športna misel najširše plasti predvsem mladine, sprejeda jo. Glavni namen gojitve športa je, da telesno okrepi dorasajočo mladino in ji da z moralno vzgojo o prav-

vem pojmovanju športa smernice za bodočnost. Narod, ki zanemara telesno kulturo, ki si ne vzgaja treznega in odprnega naraščaja, kot podlago za ves nadaljnji, ne samo gmojni, ampak tudi kulturni napredek, časoma doživi neprijetno razočaranje, da ga drugi močnejši potisnejo na stran.

Z veseljem moramo pozdraviti namero Jugoslovanske zimešportne zveze, ki se je odločila, da skliče 25. oktobra t. l. kongres zimskošportnih delavcev kraljevine Jugoslavije, na katerega namerava povabiti tudi ostale športnike, ki so uvideli potrebo reorganizacije našega športa na široki podlagi. K športnemu sodelovanju se mora pritegniti čim več mladih ljudi, iz katerih si bomo potem vzgojili, ne samo s treningi, ampak tudi s poučnimi predavanji in propagando o pomenu in pravem razumevanju športa, kader krepkih in sposobnih tekmovalcev, ki bodo vedno z uspehom zastopali naš šport tudi pred drugimi narodi.

Da se to doseže, je potrebno sodelovanje športnih organizacij vseh vrst, ki bi sporazumno poiskale in določile smernice za povzdigo našega športa, za izboljšanje njegove organizacije, za širjenje pravega športnega duha, ki se ne izživlja samo v lovu za rekordi in v napetih tekmah, ampak ki vsebuje še druge pomembnejše vrednote. Šport mora biti ali vsaj postati za nas sredstvo k vzgajanju telesno zdravih in značajnih državljanov.

SK Ljubljana v Osijeku

Borba za državno prvenstvo se nadaljuje.

Danes se bodo povsod nadaljevale ligaške tekme za državno prvenstvo. Zadnja prvenstvena tekma s Haškom je odložena, Ljubljana je zaigrala v torek z Zagrebčani le prijateljsko tekmo, jutri pa nastopi v Osijeku proti Slaviji. Ljubljana bo morala vložiti vse svoje moči, da spričo svoje okrnjene postave ne bo doživela poraza, kajti Slavija bo dosli resen nasprotnik, ki je preteklo nedeljo odpravila Gradjanskega s 4:3, poleg tega nastopijo naši fantje na tujem igrišču, kar pomeni že samo po sebi prednost za nasprotnika. Ljubljana se je v prvem kolu proti Jugoslaviji borila res požrtvovalno in prekrizala Belgrajčanom račune. Želimo ji tudi sedaj isti uspeh v Osijeku.

V Zagrebu se sestane domača nasprotnika Hašk in Gradjanski, v Belgradu se bosta pa odigrali dve tekmi: ena med Bsk-om in Jugoslavijo, druga pa med Bsk-om in Concordijo. Zagrebški in belgrajski ligaši se bodo torej borili na lastnih tleh in razen Bsk-a in Concordije z domačimi klubi. V Sarajevu bo imela Slavija nasprotnika v Hajduku. Za nas bo najvažnejše v Osijeku, odkoder bomo z nestrpnostjo pričakovali poročilo o zmagi ali porazu.

Olimo (Celje): Slovan

Danes ob 16 popoldne se vrši prvenstvena tekma med obema imenovanima kluboma na igrišču SK Slovana v Mostah za Kolinsko tovarno. — V današnjem srečanju se bo videlo, kateri izmed obeh klubov bo še nadalje ostal brez točk v podsavaznem tekmovalju ljubljanske skupine, ki ima glede kvalitete moštev precej izenačeni nivo, vseh sodelujočih, ne samo obeh tekmecev. Vodstvo tekme je poverjeno sodniku G. Mrdenu. Predtekma se vrši ob 14.30, kjer igrajo juniorji Slovana in Ljubljane.

Reka: Korotan (Kranj)

Danes popoldne ob 15.30 bo na igrišču Reke ob Tržaški cesti druga prvenstvena tekma za podzvezno prvenstvo.

Reka, ki je že večkrat prvovrstno zaigrala, se tudi danes zaveda svoje dolžnosti, saj bo

imela za nasprotnika moštvo, ki ima največ izgledov za poudarčnega prvaka. Korotan je dobro povezana enajstletica samih znanih ljubljanskih prvotrazrednih klubov. Vedno so privabili na igrišča, kjerkoli so gostovali, mnogo športne publike in tudi igrišče Reke bo sigurno dobro obiskano, saj bo današnja borba najzanimivejša v jesenski sezoni.

Z ozirom na vse to in dobro igro Reke proti Olimpu, je težko proročati zmago enemu kot drugemu. Govorimo je, da bo tekma zanimiva, kajti obe moštvi bosta dali iz sebe vse, da dosežeta čim boljši rezultat. Pri tem so Rečani mogoče na boljšem, ker se zavedajo, da jih bo v tej tekmi bodrila številna viška in ljubljanska športna publika.

Kolesarstvo

Kolesarsko društvo »SAVA« v Ljubljani.

Priridi v nedeljo dne 4. oktobra 1936, ob vsakem vremenu, medklubske kolesarske dirke na progi: Ljubljana—Novo mesto in obratno s startom in ciljem na Dolenski cesti pri Rakovniku. Začetek dirke ob 11 dopoldne. Glavna skupina: 136 km — obrat Novo mesto, dvoredno. I. darilo dirkalno dvokolo, II., III. in IV. darilo. Juniorska skupina: 58 km — obrat Stična, fotograf Erjavec. — I., II., III. in IV. darilo. Prvoplasirani juniorski dirkač kolesarskega društva »Sava« si pribori posebej še dirkalno dvokolo.

Splošna določila:

1. Prijave dirkačev se sprejemajo do 3. okt. 1936 do 18 v društveni pisarni, Karlovska cesta 4. Prijavnina 10 din. Poznejše prijave 20 din. — 2. Vsak dirkač vozi na svojo odgovornost. — 3. Dirka je odprta za vse člane klubov, ki so vključeni v kolesarski zvezi kraljevine Jugoslavije in se ima strogo držati cestno policijskega reda. — 4. Vsak dirkač dobi svojo številko z vplačilom po 10 din. ki se pri vrnitvi številke povrnejo. — 5. Nalogom vodstva dirke se morajo dirkači brezpogojno pokoriti. — 6. Protesti se upoštevajo najkasneje 15 minut po izvršeni dirki z vplačilom zneska 50 din, kateri znesek se vrne, ako je protest odobren. — 7. Vodstvo dirke si pridržuje pravico spremembe programa.

Ker je čistih dobiček namenjen za letovanje železničarskih otrok, vabimo cenjeno občinstvo k obilni udeležbi. Vstopnine ni. — Odbor.

Cerkveni vestnik

Notranja kongregacija gospodičen pri častitih Uršulinkah ima po poštinih svoj prvi redni shod v letošnjem letu v nedeljo 27. septembra popoldne ob pol 3. Pridite vse in točno! — Voditelj.

Na Rožniku je danes prostenje pri stranskem oltarju. Dopoldne ob 9 je pet sv. maša z blagoslovom, popoldne ob 5 pa pete liturgije. — Prijatelji lepe rožniške cerkve vabijo.

Ljubljansko gledalište

DRAMA — Začetek ob 20.

Nedelja, 27. sep.: »Kralj Lear«. Premierski abonma. Ponedeljek, 28. septembra: Zaprt.

OPERA — Začetek ob 20.

Nedelja, 27. septembra. »Pod to goro zelena...« Izven.

Poizvedovanja

V soboto, dne 26. t. m. se je zgubila črna usnjena listnica z vsebino 900 Din, železniška legitimacija in prometno kolesno knjižico. Pošten najditelj naj jo proti nagradi vrne upravi lista.

Radio

Nedelja, 27. septembra, Belgrad 1.: 20 Srbski večer. — 22 Večerni koncert. — Belgrad 11.: 19 Ormoški Primorci (Raka Draina). — 20 Vokalni koncert gđ. Bahrije Nuri-Hadžić. — 23 Plesna muzika. — Zagreb: 20 Violinski koncert Aleksandra Szegedyja. — 20.45 Vesel večer. — Dunaj: 20 »Kmet — milijonar«, romantična igra s pečkom. — 22.30 Frankensteinove kompozicije. — 23.45 Ciganska muzika. — Praga: 20.55 (prenos iz Moravske Ostrave). — Varšava: 21 Veseli ples iz Lova. — 21.30 Debussyjeva klavirska dela. — 22.30 Koncert radio-orkestra in solistov. — 23 Plesna muzika. — Budimpešta: 19.40 Muzikalna igra. — 21.15 Koncert radio-salonkega orkestra — 22.30 Ciganska muzika. — 23.30 Jazz. — Rim: 20.40 Wagner: »Mojsij pevec«, opera. — Milan: 20.40 Orkestrski koncert. — 21.30 Komedija. — Hamburg: 21 Orgeljski koncert. — Köln: 20 Koncert radio-orkestra in solistov. — Köln: 20.45 Pisan večer. — München: 20 Wagnerjeva muzika. — 22.30 Plesna muzika.

Ponedeljek, 28. septembra, Belgrad 1.: 20 Verdi: Rigoletto. — Belgrad 11.: 20 Naš izvoz poljedelskih produktov (dr. Zivonji Ristić). — 23.15 Balkanska glasbena folklor. — Zagreb: 20 Koncert orkestra in solistov. — 21.30 Koncert moškega vokalnega kvarteta. — 22.15 Laska glasba. — Dunaj: 20 Narodna muzika. — 21 Koncert godalnega kvarteta. — 22.10 Koncert radio-orkestra. — Praga: 19 Smetana: »Libuša«, opera v treh dejanjih. — Budimpešta: 20 Vokalni koncert Vande Wermenske. — 22.05 Violinski koncert. — Varšava: 21 Koncert simfoniskega orkestra. — Rim: 20.40 Violončelo. — 21.30 Orkestrski koncert. — Milan: 20.40 Konvati: »Nočni tango«, opera. — Berlin: 24 Koncert godalnega kvarteta in solistov. — Hamburg: 20.10 Zbor in orkester. — 21.10 Koncert orkestra in zbor. — Köln: 20.10 Pisan program. — 22.20 Nemške balade (vokalni trio in bariton). — Königsberg: 20.10 Pisan glasbeni program. 21 Koncert radio-orkestra. — München: 20.10 Radio-igra. — 21 Koncert solistov. — 22 Laska glas-

Škofja Loka

Dr. Hubad Ivan

Škofja Loka — zopet redno ordinira

Naznanila

Liubljana

1 Na glasbenem otroškem vrtcu, ki ga začne Glasbena Matica ljubljanska, dne 1. oktobra, je bil prvotno dolocen pouk dnevno od pol 11 do pol 12. Na željo staršev pa se to lahko spremeni v toliko, da bi bil pouk vsak drugi dan po 2 uri in to od 10—12. Ker bo to gotovo bolj konveniralo gospod-materam, je ravnateljstvo bila radevolje pripravljeno v to pri pogledu ustreči. Prijave sprejema te dni do 1. oktobra pisarna Glasbene Matic.

1 Sami priznani naši izvajajoči umetniki, pianista Zarnikova in Lipovšek, violonist Karlo Rupel, Slovenski vokalni kvintet, dalje ena najboljših konservatorijskih sopranistka Poljudarjeva in Orkestralno društvo Glasbene Matic bodo izvajali odprtveni koncert v mali Filharmonični dvorani v I. nadstropju Filharmoničnega poslopja v petek, dne 2. oktobra, ob 20. Na sporedu so izključno le domače skladbe od Gallusa in Jenka preko Foersterja, Lajovica, Ravnika, Škerjanca, Osterca, Svare, tja do najmlajšega Uroša Prevoršca. Vstopnice bodo od torka dalje v predprodi v knjižarni Glasbene Matic.

1 Kino Kodeljevo igra danes ob 4, 6 in pol 9 in jutri ob pol 9 veseločeno »Ni, Visočanstvo — postrešček« in popoldne olimpijado.

1 Fantovska Marilina kongregacija na Kodeljevem (višja) bo imela v torek ob 8 sestank.

1 Ženski odtsek Salesijanske prosvete na Kodeljevem. V torek zvečer ob pol 8 sestane, na katerem bomo imeli vaje v ljudskem petju za Slomškovo proslavo. Članice, pridite polnoštevilno, povabite tudi prijateljice!

1 Dekliški odtsek Salesijanske prosvete na Kodeljevem. V sredo zvečer ob 8 redni sestank, na katerem predava gosp. prof. Jože Mese: »Naloge sodobnega katoliškega dekleta.« Pridite polnoštevilno, povabite tudi prijateljice!

1 Kino P18 predvaja danes ob pol 4-6 in pol 9 zvečer film »Kraljica Helen«. —

1 Nočno službo imajo lekarnice danes: mr. Bačkaržič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20 in mr. Gatus, Moste; jutri: mr. Sušnik, Mariljin trg 5; mr. Kurnat, Gospodarska cesta 10 in mr. Bohinec d.d., Rimska cesta 31.

Celje

1 Ljudsko vseučilišče v Celju naznanja, da se vrši redni občni zbor v ponedeljek, dne 28. septembra ob 20 v risalnici deške meštanske šole. Dnevni red: Poročilo predsednika, poročilo funkcionarjev, volitev novega odbora in slučajnosti.

Maribor

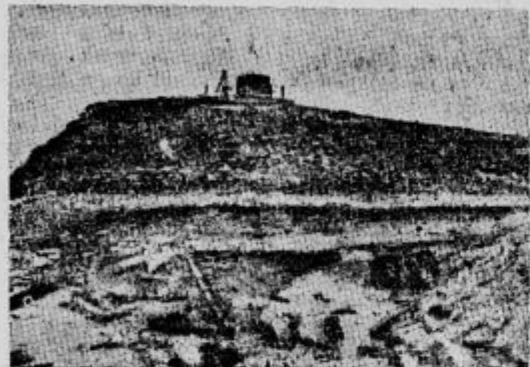
1 Jadranska straža — železničarji Maribor, ima v soboto, dne 3. oktobra t. l. ob 20 v prostorih Narodnega doma prireditve z vinsko trzativjo itd. Igra godba »Dravca«. Za vsestransko zabavo je preskrbljeno.

Lepote naše zemlje

Kajmakčalan

Vsako leto se vrši na Kajmakčalanu na Petrov dan (12. julija) proslava proboja solunske fronte in poklonitev manom naših mrtvih vojakov. Na to slavnost prihaja vsako leto množica ljudi; zastopane so vedno civilne in vojaške oblasti, ki to slavnost prirajajo. Nikakor nisem hotel zamuditi prilike, katera se nudi bolj redko kateremu Slovincu iz naših krajev.

Ze v soboto 11. julija smo v nabito polnem vojaškem kamijonu krenili iz Bitolja. Pri Kenale, naši zadnji železniški postaji ob grški meji, smo zavili iz prostrane Bitoljske ravnine v dolino Črne reke do Škočivira. Tu pa se pričinja stara vojaška cesta, ki v velikih serpentinah vodi po okolnih grebenih in tako polagoma pridobiva na višini. Štar

Pogled na Kajmakčalan

»Solunec« nam je med potjo razlagal in razkazoval pozicije proboja solunske fronte. Pri Jelaku 1470 m visoko, kjer stoji tudi planinska koča, smo se ustavili in spustili mimo celo kolono civilnih avtomobilov in avtotaksijev, katerim se med potjo nismo mogli umakniti. Na konjih, oslih, celo peš so hoteli ljudje mimo.

Mimo Floke 2362 m, kjer so se vršile v svetovni vojni najhujše borbe na tej fronti, smo po dobro speljani cesti prišli končno na vrh Kajmakčalana, visok 2521 m. Vrh sam in greben na obe strani je prav za prav ena sama od narave že predstirirana in od ljudi spretno izrabljena in akomodirana utrdba. Ne smemo pozabiti namreč, da sta ravno Kajmakčalan in Perister bili najvažnejši postojanki pri proboju solunske fronte. Od Egejskega pa do Jadranskega morja se je vlekla linija, kjer so se proti Nemcem in Bolgarom borili Srbi s svojimi zavezniki, da nanovo osvobodijo svojo zemljo. Po krvavi borbi je bil 1. oktobra 1916 zavzet Kajmakčalan in okolni grebeni. Mesec pozneje pa je bila prebita fronta tudi na Peristeru, tako, da so naše čete 6. novembra 1916 zavzele Bitolje in se je potem fronta premaknila na položaje severno od Bitolja. Sledece teh borb sem imel tukaj priliko ogledati si in to v veliki meri. Pobočja so vsa preprežena s strelskimi jarki in zatočišči pred topovskim ognjem, zgrajenimi iz skal in kamena. V ostankih kamenitih kolob so še sedaj ležali kosi zarjavelih železnih ognjišč, pločevinaste posode, vojaške konzervne skatle; kosi razstreljenih granat in šrapnelov, izstrelki pušk in prazne

članke vseh mogočih kalibrov in sistemov — si mogel najti povsod.

Ogledujoč vse to sem se zamislil v one čase, ko po teh vrhovih in pobočjih ni vladal tak svet mir kot sedaj, ampak se je grom orožja mešal z obupnimi kiki umirajočih vojakov. Skoraj blazno je moralo biti junaštvo, da so se le-ti položali izstrelki in neprijateljskih rok. Koliko žrtve je tukaj poginilo, sam Bog ve. Drago je bila naša zemlja odkupljena s krvjo in življenji tisočev in tisočev naših.

V spomin na te borbe, v katerih se je, kot je vsem znano, aktivno udeleževal naš blagopokojni viteški kralj Aleksander, je bila zgrajena kapela. Tu se vsako leto na Petrov dan bere vsem padlim vojakom maša. Kapela je zgrajena iz reznega kamna. Vsi železni deli, brez izjeme pa so izdelani iz delov šrapnelov, granat, žičnih ovir itd. V notranjosti kapele, ki je vsa obložena z vencij najrazličnejših korporacij in institucij stoji malikostnost in pa marmorna žara s srcem dr. Rajsa, švicarskega novinarja, ki se v teh borbah sicer ni boril s puško v roki, ampak je, našemu blagopokojnemu kralju stal v vseh urah zvesto ob strani, s svojim peresom pripomogel, da je širni svet zvedel za našo borbo, za grozodejstva in krivice, ki se nam godi. Po končani vojni, je dr. Rajs izrazil zadnjo željo, da njegovo srce shranijo na vrhu Kajmakčalana, kjer ga vežejo toliki spomini in trpljenja. Ta prošnja mu je bila uslišana.

Leta 1922 pa je bila zgrajena pod kapelo tudi kosturnica. Kosti nepokopanih in pokopanih vojakov, ki so trohnele raztresene po pobočjih Kajmakčalana, so zbrali v vrečo ter jih položili v veliko betonsko grobnico, vsekano v pobočje. Če dvigneš železen pokrov na vrhu, vidiš v notranjostini, kako v vrečah zloženi in z venci obdani, počivajo ostanki stotin in stotin vojakov, ki so dali svoje življenje za našo svobodo.

Sonce je krvavo rdeče zahajalo za Peristerom, ko sem se vračal na vrh. Vsa planota je bila pokrita s šotori, pred katerimi so že plapolali ognji. Kdor je imel srečo, se je zrinil v cerkveni dom, ki je namenjen kot prenočišče, in je poleg naše granične koraule, katero so pa zasedle vojaške oblasti, edino zavetišče. Pestra je bila vsa ta množica: civilisti, med njimi pa najrazličnejše uniforme, jugoslovanske in grške. Govorice in jezikov pa ni manj kot v Babilonu: srbsko, makedonsko, bolgarsko, grško itd.; kdo bi jih vse spoznal. Ne smemo pozabiti, da poteka po vrhu Kajmakčalana jugoslovansko-grška državna meja in se na ta dan zbere na vrhu ljudstvo z naše in grške strani.

Vso noč so ob šotorih tleli majhni ognji; otožne makedonske pesmi pa so opevale moč naroda in slavo božjo. Zgodaj zjutraj se je pričel v kapeli obred, kateremu je vse ljudstvo prepeva prisostvovalo. Po končanem obredu po so govorniki obujali spomin na borbe in žrtve, ki so bile doprinešene našemu ujedinjenju. Počastivši spomin blagopokojnemu kralju Aleksandru se je slovesnost končala. Vsak se je po svoje zabaval: tu so peli in peslali, tam zopet barantali z grškimi vajaki in civilisti za grške cigarete, ogledovali kapelo in se vpisovali v spominsko knjigo itd. Okoli poldneva pa se je ljudstvo začelo razhajati.

Ti otožni Kajmakčalan pa bodi večni opomin na to, kar je bilo in da se nikdar več ne vrne.

Zadrečka dolina in Marija Nazarje

Dreta, domačini izgovarjajo razločno »Dretje«, izvira pod prelazom Črničem nad Gornjim gradom ter je največji in najznamenitejši pritok Gornje Savinje. Nekako ponižna in skromna, dasi je po svojih vodnih silah Savinji povsem enakovredna, se plazi po skriti, z gostim vrbejem in jelševjem obsenčeni ozki in globoki strugi pod gozdnato rebrjo košate Menine planine, pod zelenimi gozdovi Krasice, Tolstega vrha in Crete; skače tu pa tam tudi v smrtnonevarnih skokih z lahnimi splavi in slokimi, koščeniimi splavarji čez visoke jezove; namaka in poživlja s svojimi valovi, ki so jim v Gornjem gradu zgradili celo mestno kopališče, njive, vrtove, travnike in gozdove, ki po sedaj širši, sedaj ožji dolgi dolini vežejo lepe, prijazne in

hajajočega ob Savinji navzgor ali navzdol pokrajinski biser cele Gornje Savinjske doline: Nazarje in Marijin grad, že lepo vrsto let sem sloveče letovišče in kopališče na pragu pred sivimi, včasih tja do pasjih dni zasneženimi vrhovi Savinjskih planin, kraljevske Ojstrice, Velikega vrha, Dleskovca, Podveže in Raduhe.

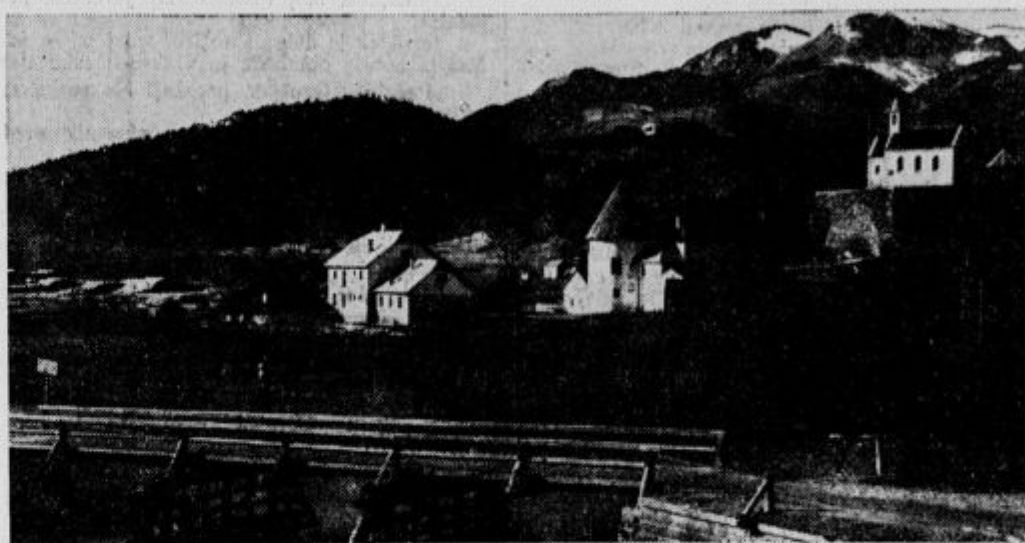
Nazarje

v ožjem pomenu besede se imenuje samo slikoviti hriček ob desnem bregu Dreta in Savinje, kojega izravnan vrh krasita dvostolpna Marijina cerkev in gradiču podobni samostan slovenskih frančiškanov. Njegovo nekdanje ime »Gradišče« dokazuje,

gori lepa kapelica, ki je bila leta 1920 dozidana ter tuju s svojim pročelnim napisom pove, da je posvečena sv. Jožefu »kot mogočnemu zaščitniku in milostljivemu varuhu Marijinega grada«.

Krasen je pogled

na Nazarje, na hriček s cerkvijo Matere božje in s samostanom, pa na Marijin grad s kapelico sv. Jožefa, ako se bližajo po beli cesti, ki pelje iz Mozirja, iz Gornjega grada ali z Ljubnega; še lepši pa je razgled izpred cerkve in samostana samega, pa naj se ozirajo na katerokoli stran. Odpre se ti pogled na velikansko, široko in dolgo banjasto kotlino. Po sredi te kotline, pokrite z zelenimi gozdovi in njivami, posejane z vasmi in belimi kmetskimi dvori, se vije vijugasti prod, tako svetlo bel kakor da se po njem pomika reka samega živga

Marijin grad (Vrbovec) s cerkvico sv. Jožefa. (Spreddaj most čez Dreto, zadaj Medvedjak in Konjšca).

srebra, Savinja je to, ki mladostno skaklja od Ljubnega mimo Radmirja in Okonine, mimo Homca, Gorice in Trnovca, mimo Spodnje Rečice do Vrbovca, do Marijinega grada. Jedva se je združila tik pod gradom z Dretom na vznožju hrička, ki na njem stoji, že smukne skoz široko strugo v vijoličasto senco krasnega naravnega kopališča, ki ga tvori tako strmimi skalami ona in njena družica Dreta. Mozirska planina, nekdanj pravilneje Golti in Goltse (Goucke) planine imenovana, valovito v značnih, graciozno potegnjenih črtah, valovom vzburkanega morja podobno, od Isteje nad Mozirskimi Smihelom preko Boskovca, Medvedjaka in Tera, od Smihela mimo Sv. Radegunda pod Goltmi, preko njihovega »Pekla« do Sv. Primoža in do Rosulj nad Ljubnim, dokler se ne ublaži in umiri na zeleni visoki planoti ploščatega Travnika in

Kamna ter na ravno in plano potegnjenem skalnatem hrbtu one na planinskem cvetju bogate Raduhe, za katero že leže pokrajine naših sladkih sanj in skritih želja. Proti jugu in jugozapadu obrobajo pokrajino, koje biser so Nazarje in Marijin grad, temno pogozdene kopaste gore in zelena pobočja Nazarskega Dobrovlja z visoko ležečimi kmetijami, Mostne, Creta, Tolsti vrh, Krasica z golimi vrtačami. Pretkovca in končno dolga rajda vrhov in kopastih vzpetin Menine planine, na koje zadnji terasi se sveti cerkvice Sv. Florijana, nekoč cerkvice Sv. Primoža nad Gornjim gradom. Ako si zjutraj, kot jutranje zvoni, že na zeleni trati pod duhetco lipo pred Nazaretskim božjim hramom, tedaj zagledaš sebi nasproti za Lepenatko in za Rogaticem, tako zvanim mrtvim menihom, ki tvori okvir kotline proti zapadu, preko visokih, ostrih grebenov kraljevske gore plazečo se kačo, vso iz srebra, z zlato krono na glavi: prvi žarki jutranje zarje so padli na dvojni vrh Ojstrice; Ojstrica in Kačja krona zarita kakor vzhajajoče sonce v deželico v Gornji Savinji; s temnega polja pod tabo se oglasi ptičji zbor s svojo jutranjo pesmijo, zvonovi zadone iz cerkvenih stolpov na bližnji Gorici, v Kokarjah v Mozirju v Rečici ob Savinji in ob Smartnem ob Dreti; na Savinji in Dreti pa se prikažejo svetlorumeni splavi, oboroženi s tako zvanimi »perjeti«, ki jim omogočajo ne-

varno vožnjo in smeli skok preko visokih jezov. Krasen je pogled izpred frančiškanskega samostana v Nazarjah na celo vrsto splavov, kadar se drug za drugim vozijo čez mogočni jez nad Mozirjem. Ko se splav bliža jezu, se ti zdi, da se dviga in da se vozi vedno bolj počasi, kakor da bi se bal ali obotavljal. Nato se pogumno zažene čez jez in ti za trenutek pod njim izgine izpred oči. Bojiš se zanj. Tisti trenutek pa se še zopet prikaže na površju ter priplava izza jeza kakor povodni zmaj, ki ga voda ni mogla pogoltniti. Za vračajoče se splavarje je Marijina cerkev v Nazarjih enako važna kakor cerkvice Sv. Miklavža v Ljubiji pri Mozirju. Ko gre splavar z zaslužnimi denarji v žepu tudi mimo, se v zahvalo pobožno prekriža in izmoli en očenaš baš ob vходу v lepo Zadrečko dolino.

Grad Mokrice

Če greš od izliva Krke v Savo pri Brežicah po državni cesti kakih 5 km proti Zagrebu, prideš do idilične vasice Dol. Ribnica. Tamkaj se odcepi ozka cesta na desno. Če se potrdiš še okrog 200 m dalje po tej cesti, se ti nenadoma odpre krasen razgled: pred seboj vidiš na griču sredi mogočnih smrek krasen grad. Ves siv je že od starosti, toda kljub temu je še mogočen in trden. Trije stolpi se ponosno ozirajo po savski dolini — eden gleda proti Zagrebu, drugi pozdravlja svojega soseda na nasprotni strani Save — Pišečki grad, tretji pa stremi proti Gorjancem in bedi nad mogočnimi gozdovi, ki so že od nekdanj mokriška lastnina.

Pod tvojimi nogami pa te pozdravlja temnomodra gladina grajskega ribnika, po katerem se vozijo beli labodi. Na eni strani ribnika rastejo sive jelše in si šepčejo povesti o slavi in padcu mogočnih grajskih gospodov, ki so nekoč ribarili po tem ribniku; na drugi strani pa ropoče mlín, nekako posmehljivo se sliši njegov glas, kot bi se norčeval iz jelš, ki tožijo nad usodo graščakov.

Nedaleč od ribnika zavije cesta v ostrem ovinku nazaj na desno. Prične se vzpenjati proti gradu. Avto, ki zavije v grad, prav počasi sopiha navkreber. Na obeh straneh ceste stoji mogočna drevesa: stoletne platane ti kot v pozdrav povešajo veje; po smrekah in jelkah, ki so tako debele, da jih dva moža ne objameta, veselo skačejo ptičke in prepevajo. Stojiš pod debelo jelko in si ogleduješ različna imena in s puščico prebodena srca.

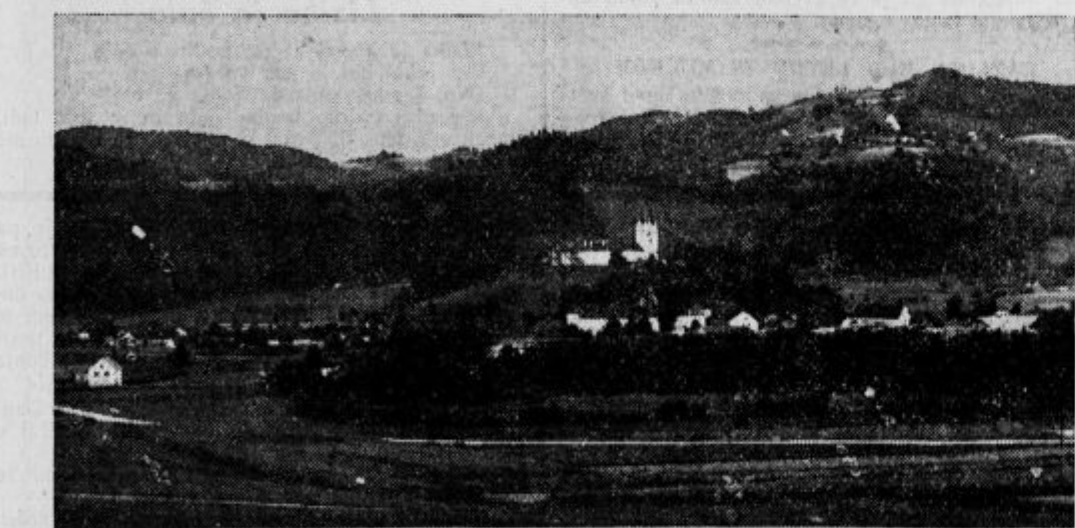
Na ovinku se nekaj zasveti pred teboj. Ali smo že pri gradu? Ne! To je samo grajska kapelica; v njeni grobnici spe vsi tisti mogočni gosposode, ki so nekoč vladali nad našim narodom v tem skrajnem koncu slovenske zemlje: najprej ponomni Gregorijanci — hrvaška korenina; za njimi so dobili grad Auerspergi, najmočnejši slovenski grofje in knezi; in za temi so gospodarili njihovi sorodniki Gagerni.

Na obzidju pod kapelico najdeva kamnito ploščo s stariim rimskim napisom, ki ga je zob časa že skoraj uničil.

Ko stopiva v kapelo, nama pogled takoj obstoji na prekrasnem, z bogatimi štukaturami okrašenem stropu. Na sredi kapelice opaziva pokrov, ki nama zapira pogled v grobnico, »kjer mnogi spe nevzdravno spanje«, mnogi, ki so bili nekoč strah in trepet svojim podložnikom, leže zdaj tukaj pozabljeni, kot da jih ni bilo nikoli; samo še prah in pepel sta ostala od njih. Pulvus tuisti et in pulverem revertisti! Na oltarju pa zanje Boga prosí sv. Ana — sicer se na sliki več ne spozna, da je bila kdaj na njej upodobljena sv. Ana — toda ljudje pravijo, da je to sveta Ana in mora že tako biti.

Ko odhajava iz kapele, opaziva takoj na levi strani v parku pod mogočno platano štiri kamenite kipe — že vse prerastle z mahom. To so štirje letni časi. Prvi — mlada deklica, prekrasne postave, kot boginja Atena, ki ima polno naročje cvetlice, predstavlja Pomlad. Poleg nje stoji Poletje — žena v cvetu let, v naročju drži žitno klasje in srp. Na njeni levici stoji Jesen, že starejša žena, z upadlimi prsi, pa kljub temu še sveža. Tri grozde drži v rokah in okrog telesa se ji ovija trta. Prav na koncu pa čepi v tri gube stisnjena starka Zima. Srepro zre predse, kot da sovraži ves svet. Lepi simboli so to tako letnih časov kakor tudi našega življenja.

Sedaj si ogledva še grad! Prideva do kamnitega mostu, ki naju popelje na grajsko dvorišče. Pred mostom opaziva pod staro cipreso čuden kam — podolgovat, nizek, prav kot nekakšna klop

Nazarje, pokrajinski biser gornje Savinjske doline.

čedne vasi in vasice Krapo, Bočno, Volog, Smartno ob Dreti, Krasje, Podgoro, Pusto polje, Gorico, Lačjo vas, Kotnarje, Doliletino, Zlavor in Vrbove ter se končno na vzhodnem robu prostrane Rečičke kotline, takimenovane po trgu Rečici ob Savinji, združi s Savinjo. kakih dvajset minut hoda nad trgov Mozirjem. Ob vrodu v to rodovitno Zadrečko dolino se blišči v okviru zelenih, pošumljenih hribov in gričkov, v cvetju in vonju skrbno obdelanih njiv, vrtov in vrtičkov, odseva v zrcalno čistih, azurnih vodah šumne Dreta in poskočne Savinje, pa pozdravlja že od daleč popotnika, pri-

Za usnje in vse devljarske potrebščine dalje jesen veliko izbiro kruponov, boksa, laka, ševron, košice za rokavice vam nudim po najnižji ceni trvdka
Franc Erjavec, založba usnja
Ljubljana, Stari trg št. 18
Damske torbice, aktovke, nahrbtnike, kovčke in ženske torbice stalno v zalogi.

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
IL. NADSTROPJE

MLADI SLOVENE

Poslednji sončni žarki

Andrejček legel v travo je vrhu grička, od daleč zvonko poje mu drobna ptička, poslednje žarke sonce v dolino sipa, Andrejčku v zadovoljstvu srce utripa. Še kratak čas — in vse bo pokrila megla gosta, v predzimski slutnji tiho bo vztrepetala hosta... Brž zadnjih sončnih žarkov si nalovimo, za puste zimske dneve se z njimi založimo!

Dva jurčka sredi gozda

Nekega dne je sredi gostega gozda pokukal iz zemlje droben jurček. Radovedno se je ozrl naokoli in vse, kar je videl, mu je bilo zelo všeč: visoka drevesa nad njim in še višje svetla modrina neba. Joj, kakšno je bilo to! Jurček strmel.

Pa je prišlo deževje in jurček je rastle. Stal je samo na eni nogi, pa ga ni prav nič bolela. Zdal se je natančneje lahko opazoval svojo okolico. Najbolj všeč mu je bila skoknoga veverica, ki je ves ljubi božji dan švigala z drevesa na drevo in migala z repkom. Zvečer pa je jurček opazoval luno, ki je počasi veslala po nebu, ter nebeške zvezde, ki so mu prijazno mižkale v pozdrav. Včasih pa je bilo jurčku dolgčas. Tako osamljenega se je čutil.

Ko se je neko jutro jurček spet predramil in pogledal okoli sebe, se je na vsó moč zavzel. Ne daleč od njega je pokukal iz zemlje prav takšen jurček kot on, samo da je bil mnogo mlajši. »Zdal bom imel vsaj družinčico!« je radostno pomislil starejši jurček.

Mladi jurček je bil vesel in živahen pobič, samo nekoliko preveč lahkomišeln. Ni poslušal nasvetov svojega izkušenega prijatelja, naj se dobro skrije med mahom, da ga ne opazi nepoklicano oko. Mladi jurček je hotel postati velik. Bil pa je tudi zelo gizdav in ničmuren. Bil je prepričan, da je najlepši jurček na svetu. Če bi bil revček vedel, da je — črviv, bi se bil gotovo od sramu v zemljo pogreznil. Pa k sreči tega ni vedel. Saj se ni mogel pogledati v ogledalo!

Nesreča pride včasih kar čez noč. Tudi k mlademu, gizdavemu jurčku je prišla. V svoji namisljeni lepoti je visoko dvigal glavo, da bi ga lahko videl vsak, kako imeniten je in lep. Starejši jurček ga je zastojni svaril in mu prigovarjal, naj se skrije med mahom.

Približala sta se dva stara možakarja z vrečo na hrbtu.

»Poglej, tamle je še en jurček!« je zaklical eden izmed njiju in hitro stopil k našemu gizdavemu jurčku. Ta se je prestrašil in hotel skriti glavo med mahom, a bilo je že prepozno. Mož z vrečo je potegnil iz nje pasu nekaj svetlega in ostrega — in ubogi jurček je takoj nato začutil hudo bolečino. Mož ga je z nožem izruval iz zemlje, potem pa ga je vrgel med druge jurčke v vrečo.

»Joj, pomagajte, pomagajte!« je zaklical naš nesrečni jetnik, a nihče ga ni slišal. Mož ga je odnesel iz gozda neznano kam.

Starejši jurček je žalostno sklonil glavo. Bil je spet sam.

Francek in miška

Sredi noči Francek ves prestrašen prebudi očeta:

»Očka, ali slišiš?«

»Kaj pa je?« ga nejevoljno vpraša oče.

»Miška je v sobi. Poslušaj, kako cvili!«

»No, in kaj potem?« se razjezi oče, ki je bil strašno zaspan. »Ali naj vstanem in jo namažem z oljem, da ne bo cvilila?«

Za en dinar se malo dobi

Mama: »Stanko! Včeraj sem ti dala dinar in si bil ves dan priden. Danes si pa razposajen, da je grdo.«

Stanko: »Ali misliš, da bom za en dinar ves teden priden?!«

MLADANJIVA

Danči na kmetih

1.

Danči je hodil v šolo v Ljubljano in je bil precej navihnan fant. Naveličal se je šole in se doma delal bolnega. Zdravnik, ki ni mogel ugotoviti nobene bolezni, je svetoval njegovi materi, naj ga pošlje na kmete, kjer je zrak boljši kot v mestu. Mati se je ravnala po zdravnikovem nasvetu in je poslala Dančita za teden dni k stricu v vas Stanežice.

Stričeva hiša je stala ob vaški poti. Pri hiši Dančitovega strica se je reklo: »Pri Cifelnu.« Pa ni minilo pol ure, odkar je prišel Danči v Stanežice, že so prikorakali pred hišo vaški fantje in pričeli na vse pretege žvižgati. Slišali so, da pride v vas tuj deček in so ga hoteli takoj preizkusiti, kako je močan.

Njihovo žvižganje ni brez odmeva. Danči, radoveden, kdo tako vneto žvižga, je stopil iz hiše. Vaški fantje so utihnili in Mežnarjev Tone, najmočnejši izmed njih, je stopil Dančitu nasproti in začel:

»Hej, ti mestna žaba, kaj iščeš v naših slavnih Stanežicah? Če mi takoj ne odgovoriš, te bomo pri tej priči vrgli iz vasi!«

Danči mu je odgovoril:

»Samo dotakni se me, pa boš videl mestno žabo.«

Mežnarjev Tone se je takoj zakadil v Dančita in ga hotel podreti na tla. Danči ga je zgrabil za vrat, malo zavrtel in že je ležal Tone, najmočnejši izmed vaških fantov, na tleh.

Vaški fantje so od začudenja kar zazijali. Nihče ni pričakoval, da bo njihov Tone premagan. To je Danči videl in povedal jim je, da se je učil v mestu rokoborbe. Obljubil jim je, da jih bo naučil roko-

Marijin predpasnik

Ce pade otrok na tla in si pri tem nič hudega ne stori, pravijo ponekod: »V Marijin predpasnik je padel!«

Legenda o Marijinem predpasniku je zelo pri- srčna in lepa. —

Ko je bil Jezusček še čisto majhen, ga je mati učila govoriti in hoditi, prav tako, kakor učijo druge matere svoje otroke. Jezusček je Bog in bi bil lahko vse sam vedel in znal, če bi bil hotel. V svoji ponižnosti in svoji ljubezni pa je hotel biti drugim otrokom na zemlji enak. Skromno je za- tajil svoje božanstvo in je delal vse tako, kakor delajo drugi otroci — razen hudega, seveda.

Nekega dne je mati Marija učila Jezusčka prve korake.

Postavila ga je na drobne nožice in rekla: »Jezusček, moj ljubi, sladki Jezusček, pridi k meni!«

Jezusček je dvignil nožico, tedaj pa se je mati Marija nečesa domislila in v skrbih zaklicala:

»Počakaj, Jezusček, počakaj! Na pesku si boš nožice ranil.«

In je razprostrla svoj predpasnik pred Je- zusčkom na tla.

»Zdal pa le hodi, Jezusček!« mu je ljubeče rekla.

Božje Dete se je ljubko nasmehnilo, plesnilo z ročicami in pohitelo svoji materi nasproti — čez predpasnik.

Nekaj dni na to je Jezusček popoldne spal v sobi, medtem ko je Marija delala na vrtu.

Nenadoma je zaslišala nad seboj pretresljiv

jok. Prestrašeno se je ozrla kvišku in zagledala med trhlili vejami na visokem drevesu majhnega dečka.

»Joj,« je ves v solzah klical in tarnal, »joj, pa- del bom. Pomagajte!«

Temu dečku je bilo ime Benjamin. Neki po- rednej ga je zapeljal, da je splezal na drevo. Pri plezanju mu je celo sam pomagal. Ko je bil Benja- min že visoko na drevesu, ga je pa pustil samega.

Marija je vsa trepetala od strahu.

»O Benjamin,« je zaklicala, »kako naj ti po- magam?«

Toda ni bilo več časa za premišljevanje. Veja, na kateri je ubogi deček čepel, je sumljivo za- hreščala...

Marija se je v hipu odločila. Skočila je pod drevo, razprostrla svoj predpasnik in izrekla v svo- jem srcu pobožno željo:

»Nebeški Oče, spomni se, da je na tem pred- pasniku tvoj Sin napravil svoje prve korake.«

Reski je tedaj zahreščalo. Veja se je odlomila in deček je strmoglavil navzdol. Pa ni padel na trda tla, padel je — o čudo božje! — naravnost v Marijin predpasnik in ostal živ in nepoškodovan.

Marija ga je dobrohotno pobožala po kodra- stih laseh in rekla:

»O Benjamin, poslej se ne druži več s hudob- nimi otroki. Pojdi z menoj, se boš z mojim Je- zusčkom igral!«

In tako se je zgodila. Benjamin je šel in je postal Jezusčkov najboljši prijatelj. Nikoli ni po- zabil, kako mu je njegova mati Marija s svojim predpasnikom rešila življenje.

Jesenska

Roko v slovo nam podaja zlati poletni čas, z vso svojo pisano srečo daleč odhaja od nas.

Mnogo rož, ptičkov in žarkov s sabo na pot bo vzel, čez zapuščen ravan bo veter jesenski zavel.

In ko še mraz k nam pritise, k sebi nas sobica topla zvabi in ded na kolena:

»Hopla, konjček naš, hopla!«

Tišji, vse tišji postaja gajev samotnih vzdih — kakor da smrt z belo koso hodi skrivnostno po njih.

Striček radio posluša

Kotičkov striček radio posluša, od sreče se topi mu duša. Kako lepo, kako sladko doni — plink, plonk — mu na uho.

Zaspana se v pretekle čase: spet mlad pastirček ovce pase in pesem milih in veselo si piska na piščalko belo.

Od jutra do večera piska in včasih vmes »juhej!« zavriška. Kako mu raja duša vneta. Oj, zlata, zlata mlada leta!

Hreščanje grdo, dideldi, iz lepih sanj ga prebudi. Prikradel se je k oknu tajno berač — in zaigral na lajno...

ZA MLADE RISARJE

Če bi v resnici storili, kar govorimo...

„Šolo je šprical...“

Včasih se temu ali onemu učenčku ne ljubi iti v šolo. Od doma gre že, namesto v šolo pa jo raje zavije v gozd, kjer potem skače, lovi ptičke in počenja še vsakojake druge neumnosti. Če kdo tako neupravičeno izostane od šolskega po- uka, navadno rečemo: »Šolo je šprical!« Če bi šolo v resnici »šprical«, bi moral storiti ne- kako takole, kakor nam kaže slička Franeka Zupana, dijaka I. razr. gimn. v Ljubljani. Fran- cek se gotovo še dobro spominja, da je tudi sam večkrat šolo »šprical«, zato je pa ta prizorček tako imenitno iztuhlal!

Sulice vojakov v srednjem veku so bile do 16 čevljev dolge.

V Južni Ameriki živi pajek v velikosti miši, ki lovi ptiče. Noge ima tako prikladne, da lahko pleza po stekleni plošči.

„Smeha je bilo na koše...“

Če je kdo povabljen v veselo družbo in se tam imenitno zabava, se drugi dan pobaha: »Sme- ha je bilo na koše!« Kako bi bilo, če bi smeh v resnici kar na koše meril, nam kaže prizorček, ki ga je narisal Franec Srienec, dijak iz Podvati na Koroškem. Na slički vidimo teto Meto, ki se pravkar vrača z veselje pojedne. Smeha je bilo tam toliko, da ga je še zvrhan koš in polno ko- šaro lahko vzela s seboj.

RAZLIKA MED LEVOM IN MUCKOM

Otroci, ali veste, kakšna je razlika med krot- kim muckom in krvoločnim levom? Ne veste? — Vzemite namesto mucka v naročje — leva, pa boste videli, kakšna je razlika!

STRIČKOV KOTIČEK

Preljubi Kotičkov striček! — Zelo sem bila ve- sela, ker me nisi vrgel v svoj požrešni koš.

Kaj pa Jurček, ali se Ti on nič ne smili, ker ga je požrl Tvoj nesrečni koš? Pa se še bahaš dru- gim kotičkarjem, da imaš zelo usmiljen srček. — In sedaj hodi Jurček po sobi gori in doli in ga boli, zelo, zelo boli srček. Berglezovi Mirici si govoril čisto drugače. Ali našega Jurčka pa sme boleti srček???

Prosim, odgovori tudi Jurčku!!!

Jurček žalostno sedi, koš v Ljubljani se smeji, ker je pisemce požrl, Jurčku drobno srce strl... Striček, joj, usmili se!

Lepo Te pozdravlja — Marija Polak, učenka III. razr. v Stražišču.

Draga Marija! — Če se mi ubogi Jurček nič ne smili, me sprašuješ in kar vidim Te v duhu, kako pisano in očeto vso očitačo me gledaš izpod čela. Za Boga svetega, vsaj to mi prej povej, kdo je prav za prav ta Jurček? Jaz sem pri tej stvari čisto nedolžen. Če ne vem, o katerem Jurčku go- voriš, in se tudi ne spominjam, da bi že kakšnega Jurčka v koš vrgel — kako naj bi se mi potlej smilil? Nikarte misliti, da premore veseljni svet enega samega Jurčka. Že v moji torbi je Jurčkov obležalo čedno število. Vsaj priimek svojega Jurčka mi še sporoči, potlej se mi bo pa že lahko smilil, p-rje!

In še to mi očitaš, da se baham pred kotič- karji, kako usmiljenega srca da sem. Le jo no pri- smodico, Ti pa tudi ves napak razumeš. Ali je to kakšna baharija, če človek resnico govori? Če imam usmiljeno srce, imam pač usmiljeno srce, in če re- čem, da imam usmiljeno srce, se temu ne reče, da se baham, nego se temu učen reče, da sem ugo- tovil dejstvo. Ko boš Ti velika, boš tudi mo- rala tu pa tam kakšno dejstvo ugotoviti, včasih žalostno, včasih veselo, zaenkrat Ti pa tega še ni treba, zahvali Boga!

Najbolj me je pa zadel konec Tvojega pisma, v katerem si me kakor gad pičila kar s tremi je- zički-vprašaji: »Ali našega Jurčka pa sme boleti srček??«? Ljuba duša, kdo pa je rekel, da ga sme boleti? Nazadnje bom pa res jaz že vsega kriv. Če bo Jurčka bolet zob, ali pa si bo na ograji hlače preluknjal, boš nemara tudi rekla: »Kotičkov striček je kriv, kdo pa drugi!« Nesrečna moja glava, koliko mora pretrpeti! Daj no, hitro mi sporoči, kdo in kaj je ta skrivnostna oseba, ki mu je Jur- ček ime, da bomo to koščljivo zadevo čimprej spravi- li s sveta. Če sem ga res v koš vrgel, bom sa- mega sebe strašno kaznoval (edini las na glavi si bom izpulil), če ga pa nisem v koš vrgel, je še zmerom čas, da ga dam v kotiček. Potem ga srček gotovo ne bo nič več bolet. Torej sporoči mi njegov priimek, dotlej pa mi bodi prav lepo pozdravljen! — Kotičkov striček.

Koliko jezikov je na svetu?

Angleški jezikoslovec Williamson je s pomočjo svojih sodržnikov, katere je imel po vsem svetu, in po večletnem trudu dognal, da je danes na svetu 2796 živih jezikov, ki so si med seboj povsem raz- lični. Pravi pa, da je le 800 takih jezikov na svetu, ki so si tako različni, da lahko rečemo, da so si popolnoma tuji. In sicer je v Evropi 48 jezikov, v Aziji 153, v Afriki 118, v Ameriki 427, v Avstra- liji in na otokih Tihega oceana pa 117 jezikov. Williams tudi trdi, da bo mnogo jezikov izumrlo, posebno jeziki manjših narodov. Bog daj, da med temi jeziki ne bi bil tudi naš lepi slovenski jezik!

Najdaljše in najkrajše spanje

Najkrajše spanje imajo sloni. Slon se le redko- kdaj nasloni ali leže na tla, toda še takrat ob naj- manjšem šumu takoj vstane. Slon navadno vso noč prebije tako, da nemirno stopica sem in tje ter prha.

Najdaljše in najtrdnjše spanje imajo ptiči, ki že zgodaj zvečer utihnejo in se zakopljejo v svoje gnezdo.

Premeteni Andrejček

Mati: »Za božjo voljo, Marjeta, kaj pa se je z Andrejčkom zgodilo? Že dve uri ga nisem nič videla.«

Kuharica: »Ne bojte se, gospa, nič hudega se ni zgodilo. Navihane se je zaprl v šrambo za živila in me ne pusti noter. Rekel je, da bo toliko časa ostal v njej in lizal smetano in marmelado, dokler ne bo tako bolan, da ga ne boste mogli na- šeskat.«

Lizika in šola

Lizika je komaj začela hoditi v šolo.

Cez nekaj dni jo teta vpraša:

»No, Lizika, ali rada hodiš v šolo?«

»Seveda, v šolo hodim rada in iz šole tudi, ampak veš, teta, tisti čas, ki je vmes, pa nimam nič rada,« se odreže Lizika.

»Kaj pa tuliš pred hišo, a? Kdo te je pa najel? Ze vidim, da nisi za nobeno delo. Samo s fantalini se podiš, skačeš in kričiš. Mar misliš, da sem te zato sem privlekel, da boš tu samo do- bro jedel in pil in lenuharil? O ne! Zato sem te privlekel, da mi boš gnoj kidal, oral, steljo nosil in tako dalje. Si razumel? V hlev se spravi in konja napreži, da se odpeljeva v hrib po drva. Marš!«

In stric je tako srdito zavihljal bič nad Dan- čitom, da je ta prestrašeno odskočil in zbežal v hlev.

Tako je bil Danči slavnostno sprejet in še slavnostneje počaščen s konjskim bičem.

Danči je stal v hlevu pred konjem in ni vedel, kako naj ga vpreže. V hlev je stopil stric in ko je videl, da konj še ni vprežen, je osvrknil Dančita z bičem po plečih.

Prijel ga je za glavo, mu jo neusmiljeno vrtel sem in tja ter ga učil, kako se konja vpreže.

Ko sta bila konja vprežena, sta sedla na voz in se odpeljala po slabi poti strmo v hrib.

Visoko v hribu so bila nalozena drva in tu je stric voz ustavil. Začela sta drva nalagati na voz. Nenadoma je Danči zavpil:

»Zajec, zajec!«

Iz bližnjega grmovja je skočil zajec in jo urnih krah ubral neznano kam.

Stric je stopil k grmovju, odkoder je zajec zbežal in odgrnil veje. V grmovju so bili trije mladi, ljubki zajčki. Brezskrbno so kobacali drug čez drugega, ne sluteč strašno nevarnost, ki se jim je bližala.

»Domov jih bom nesel,« je glasno izrekel svojo željo Danči.

»Kaj še, da ti doma poginejo!« je rekel stric.

»Samo škodo mi delajo, kar ubil jih bom.«

»Ubil?« je prestrašeno vprašal Danči.

»Da,« je trdo odgovoril stric. »Pojdi gori na hrib in pazi, da ne pride lovec. Če me zasači, mo- ram plačati kazen.« (Konec prih. nedeljo.)

DRUŽINA

Kier je ljubezen, dela velike reči in če
ne dela velikih reči, ni ljubezen.
(A. M. Slomšek)

Kako je otrokom v bolnišnicah v Moskvi

»Komsomolskaja Pravda« poroča o stanju moskovskih otroških bolnišnic. List se pritožuje, da se moskovski mestni sovjet in mestni zdravstveni urad »popolnoma nič ne brigata za moskovske bolnišnice« in pravi: »Moskovske otroške bolnišnice in njih notranja oprema spadajo k poglavju zdravstvene oskrbe, ki je najbolj pozabljeno in najbolj zapuščen. Zdi se, da smo se temu že privadili in s takimi stvarmi že sprijaznili.

Vse moskovske otroške bolnišnice so bile že pred 20, 30 leti sezidane. Rusakova bolnišnica je pa stara že 60 let. Po več let niso teh bolnišnic niti najmanj preuredili. Strope in stene v oddelku za nalezljive bolezni niso že od leta 1925 pobelili. Sobe za sprejemanje bolnikov po vseh bolnišnicah niti malo ne ustrezajo zdravstvenim predpisom. Večkrat se pripeti, da se kak otrok v bolnišnici nalezje ošpic, kozl, škrlatinke. Zdravniki in strežnice se mučijo s hudimi razmerami. Strežnice

na vsak način premalo in kolikor jih je, so premalo izurjene v svojem poslu in so neznanosko frfaste. Skoraj zmeraj so upravičene pritožbe staršev, da ravnajo strežnice z njih otroki skrajno surovo. A temu se ni čuditi, če pomislimo, da morajo v dveh vzornih bolnišnicah 40 otrok oskrbovati samo dve šolani bolničarki in dve strežnici. V Rusokovski bolnišnici ima ena sama bolničarka po 25 otrok v oskrbi. Tri — štiri — in pelletni otroci ležijo brez vsakršne strežbe in brez nadzorstva bolni v posteljah.

V Rusolovski bolnišnici, ki je ena izmed največjih v Moskvi, ima vsak oddelk za nalezljive bolezni eno samo kopalno banjo na razpolago. V tej banji se kopljejo otroci, ki nanovo pridejo v bolnišnico in taki, ki so že ozdraveli. Dvorišča bolnišnic niso tlakovana in zdravstveno osebe mora v elehnem vremenu po blatu brodirati od enega do drugega oddelka bolnišnice.

MODNE NOVOSTI

Ženske in frizura

Frizura spremeni obraz. Frizura je kakor spremenljiv okvir ženskega lica. Obleka ni tako važna in ne pristoja tako hitro kakor frizura.

Ali imejmo gladko ali ondulirano frizuro, dolge ali kratke lase? Poglavitno je: kaj nam pristoja,

t. j. kaj ustreza naši osebi. Šele potem je drugo vprašanje: kaj je v modi. Čim starejši smo, tembolj je treba paziti na nošo las.

Visoka ženska z majhno glavo naj ne nosi gladke frizure. Njej se prilaga ondulirana, ne preveč nakodrana frizura, ali dolgi lasje z gladkim klobkom. Široko lice bo ožje, če frizuro razdelimo na prečo na sredi glave. Ta frizura, če se zadaj lepo spravi v klobko in se na vratu končuje v spleteno krono, je najmodernejša frizura te plesne sezone.

Frizura te zime je nazaj počesana, prepletana z mnogimi kodri, ali pa prosto čelo, samo na vrhu sta dva kodra v obliki krone.

Moderno je, da je pri vsaki frizuri čelo prosto. Vse te frizure spominjajo na leto 1880.

Kako se oblečeš

Znano je, da moreš z obleko zakriti marsikako napako, vendar ne mislimo na to skoraj nikoli, ko si iz modnih listov izberemo kako obleko in si jo naredimo. Zato je treba, da človek sebe dobro vidi, da se vidi, kakršen v resnici je in ne, kakršen bi rad bil.

Dobro vemo, da obleka kar visi na človeku, če ni razvitih prsi. Temu pa pomaga moda s tem, da daje takim osebam okraske za na prsi, ko široke reverje, šapoti in slično. Če pa so prsi

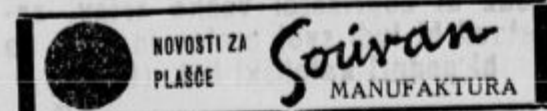

preveč bujne, spet ni lepo in obleke za take osebe imajo kratke jopice bolero, sploh jopice.

Kdor ima predolg, suh vrat in ozek obraz, ne sme imeti špicastega izrezka na bluzi, ampak stojič ovrtnik. Za povešene rame imamo nabrane rokave, pelerince. A kraj ranglan je spet zdravilo za tiste, ki so preveč plečati. Kratak, rejen vrat imej špicasto izrezano bluzo.

Ce ima kaka ženska tako zvani »vdrt križ«, si ne sme privoščiti oblek, ki poudarjajo boke ali imeti gumbce zadaj pod pasom, marveč mora biti hrbet oblek ohlapen, najbolje s pelerino prekrit.

Taka pelerina z majhnim, stojčim ovrtnikom je pa primeren tudi osebam, ki imajo na telenu plasti masčobe pod kožo. Tega nimajo le rjane, marveč časih tudi vitke postave. — Ozek hrbet

je prav za prav lep, če ni v zvezi s širokimi boki. Tedaj je treba imeti ohlapne rokave, da prekrijejo ta nedostatek.

Kakor je začet ozek pas lep, pa je nevaren tedaj, če je vsa postava ali preveč mršava ali pa preširoka v bokih, ki so kar največja dedščina Evinih potomk. Če je postava preveč vitka, jo je treba izboljšati z raznimi nabranki, širokimi rokavi in širokim pasom. Toda tesnih oblek, kroja »princes«, naj se izogiba! Te bolj pristojajo osebam širokih bokov, a ozkega pasu. Pri vseh teh predpisih pa so še razne zveze teh in onih oblek, tako da je moči obleke izbirati po okusu. — Za zdaj so najvažnejša sprememba — škrici —, ki so dolgi in zvrščasti, izpod njih pa prihaja kratko in ozko krilo. Jopa s škrici, s pasom ali brez pasu, je nova podoba za to modo.

Na sliki je komplet iz črne, volnene blaga. Stranski šiv jopice, ki ima jako ohlapen hrbet, je obrobjen z zelenim, vezanim trakom. Ovrtnik in gumbi so iz črne krzna. Na glavi je visoka, žametasta čepica, ki ima na strani tenčico, padajočo čez rob čepice.

To in ono iz mode

Sprehod po modi rokavic.

Pripovedujejo, da je francoski kralj Karel VI. porabil na leto 251 parov rokavic. »Porabil« seveda, jih pač ni, če se spomnimo tistih rokavic, ki jih iz tiste dobe vidimo po muzejih in spoznamo, da so bile tiste rokavice kar večne. Soprega tega kralja, Izabela Bavarska, pa je bila skromnejša; imela je le 35 parov rokavic na leto. Da bi se naša ženske po njej ravnale, se jim ne bi bilo treba preveč siliti, saj je 35 parov kmalu skupaj.

Zimska moda že sama po sebi poziva, da si kupimo rokavice. Sedanje rokavice so spet malo drugačne kot lanske: barvaste so, pa tako, da se ne skladajo z barvo obleke. Leta 1845 so imele gospe rumene rokavice k beli obleki in tudi rdeče k zeleni obleki. Poleti so bile letos rokavice zelene, lila, modre in rumene — in isto pravilo velja zanje za zimo. Le, da niso več iz švedskega, marveč iz glave usnja in niso šivi več zunaj, marveč na notranji strani. S tem smo za lep kos poti zdrknili nazaj v prejšnje stoletje — slično — ko kroji sedanjih oblek. V prejšnjem stoletju so bile rokavice čim manjše in čim bolj tesne; take so na vrsti tudi za to zimo. Tako da je prišla v modo spet majhna, nežna, mehka ženska roka.

Rokavice so zdaj tudi kratke v zapestju, mimo teh, ki so dolge še od lani. Glede na barvo je vseeno, ali spadajo rokavice k obleki ali ne. Priljubljena barva rokavic je zdaj temnozelen; dalje pa še rjasta, vijoličasta in temnomodra. Črna barva je pa zmeraj moderna.

Rokavice imajo tudi še zdaj okraske, seveda v drugi barvi, kakršne so rokavice. Moderne so še zmeraj rokavice, ki se nič ne zapenjajo. — Za svečanostne prilike so rokavice seveda spet drugačne, so iz čipk, tenčic in okrašene z vezeninami.

Trakovi za okras.

Skoraj bi rekli, da uporabljamo trakove »od glave do nog« v tej modi. Ze na klobuku začnemo s trakom. Trak je preprost ali vzorčast, zviti ali spleten. Trakovi so časih iste vrste tudi na rokavicah in še na čevljih. Imamo svilene, satinaste trakove, ki so križasti, pikčasti in jih moremo uporabljati na obeh straneh. — S trakovi okrasimo bluze, životke, ovrtnike. Pražnje obleke za zvečer imajo zlate pa srebrne trakove. Tudi pasovi so iz trakov, namesto usnja. Lep je pas, če je spleten iz trakov raznih vrst in barv. Celo gumbce preoblečemo s traki in gumbnice so obšite z njimi. Ovrtnice, pahovke, rute: sami trakovi! Celo žepi so obšiti s trakovi in športne obleke imajo našive iz trakov. Trakove devamo tudi na dežnike, torbice in na vsakovrstno drobnarijo: vse je obšito in pošito s trakovi in trakci!

K u h a

Češpljev zavitek. Napraviš testo, vzhajano ko za pečene štruklje ali potico. Hlebček testa pusti vzhajati, da je še enkrat višji ko prej. Potem ga razpotegneš z rokami in še razvaljaš, da je 4 milimetre tenak. Potem pomažeš testo s presnim maslom in pokladaš nanj razčetrverjene češplje, potreseš z drobtinami (15 dkg), s cimeto in sladkorjem. Ko je testo že zvito, ga pomažeš z beljakom in daš na pomazan pleh in ga v srednje vroči pečici pečeš 40 minut. Ko je zavitek še vroč, ga še posladkaš in ohlajenega daš na mizo.

Praženi paradižniki.

Vzameš 1 in pol kg lepih, rdečih, trdih in osušenih paradižnikov, razrežeš jih na rezine, jih posamezi polagaš na sito in z žlico na lahko pritiskaš nanje, da gre vse zrnce proč in tudi nekaj soka. Medtem opraviš v kozici v 2 litri olja pol čebule, dodajaš paradižnikove rezine in pražiš skupaj dotle, dokler paradižniki niso več vodeni. Nato vse malo osoliš, popopraš, potreseš z zelenim peteršiljem, daš na sredjo vroč skledo in obdaš z makaroni, ki so zabeljeni s presnim maslom. Po makaronih (ali rezancih) potreseš malo sira.

Jed iz žemelj in jajec.

Vzameš 4 sveže žemlje, ki jih razrežeš na kocke in jih opraviš na presnem maslu. Nato vzameš 4 jajca, ki jih žvrkljaš v osminki litra mleka, malo osoliš in poliješ po žemljah kockah. Ko se vse zgosti, daš takoj na mizo.

NAŠ DELAVEC

Starostno zavarovanje in zakon o minimalnih mezdah

Delo je danes edini vir dohodkov za delavca. Toda žalostno dejstvo je, da delodajalci ne plačujejo delavcu dovolj za njegovo storitev, ki jo napravi s svojim delom. Saj plače našega delavstva ne dosežajo niti približno eksistencnega minimuma, ki je potreben, da tudi delavec dostojno po človeško živi, da si more ohraniti zdravje na duši in telesu, in da si more ustanoviti in ustvariti lastno ognjišče, v katerem bi njegova družinica zadovoljno in srečno živela. Zakaj vsega tega ni? Zato, ker si delavci ne znajo poiskati pravice, ki bi nam dodelila pravičen delež za naše delo. Ne znamo se boriti ne znamo povedati tam, kjer je treba, kaj nam manjka in kako se naj naš položaj izboljša. Vse preveč se zanašamo drug na drugega, ko prenašamo trpkost in breme življenja, ki ni drugače kakor samo garanje in izgorevanje za kapital; ki ni drugače kakor nepotrebno zlo, ki se ga ne moremo otresti. Vse preveč v svoji notranjosti godrnjamo in brundamo, kako bi bilo treba udariti in podobno, vse preveč nasedamo agentom, ki prihajajo k nam s svojimi idejami o rešitvi proletarijata iz Moskve in od Urala. Ne znamo si pa poiskati zakonitih sredstev, ki bi z njimi dosegli to, kar nam pripada. Delavstvo ima veliko pomoč in najboljšo varstvo za svoje pravice v evobodni delavski strokovni organizaciji. Strokovna organizacija je tisti steber, na katerega se mora celotno delavstvo nasloniti, če hoče, da se bo njegov položaj v resnici izboljšal; če hoče, da bo celota v skupni organizirani borbi dosegla to, kar delavstvu pripada. Vse premalo cenimo moč, potrebo in vrednost strokovnih organizacij. Organizacija je tista enota, ki je zmogljiva in sposobna voditi naše borbe do uspehov in do cilja.

V sedanjem času, ko so socialne razmere tako zelo razvrane in ker si noben delavec ni svest svojega zaslužka, je dolžna država, da delavstvu pomaga in ga s socialno-zaščitnimi zakoni obvaruje duhovne in telesne pogube. Pri nas znaša povprečna plača na dan okrog 23 Din, od tega je treba odbiti še prispevke za službeni davek, bednostni fond, prispevek za bolniško zavarovanje, za Borzo dela in za Delavsko zbornico. Tako dobi naš delavec povprečno dva kovača na dan za svoje 8, 10 ali še več urno naporno delo. Spričo dragih življenjskih pogojev, ki ga terja kulturni nivo v dravski banovini, da se plača mnogo prepeča, da bi zamogel naš slovenski delavec kriti vsaj najnujnejše potrebe. Slovenski delavec je napram drugim stanovom glavni konzument in oporni kamen za naše gospodarstvo. Kajti, če bi našega delavca ne bilo, da bi podprl naše gospodarstvo s svojimi kovači, ki jih dobi za svoje težko delo, bi tudi drugi stanovi, obrtniki, mali trgovci, kmetje itd. mnogo slabše shajali in živeli, kot živijo danes. Če pride kak dinar v delavčeve roke, gre tudi takoj drugemu v roke, in s tem se gospodarstvo oživlja in

krepi. Producenti, t. j. delodajalci, nimajo niti malo skrbi za to, da se z zniževanjem delavskih plač, znižuje tudi kupna moč vsega prebivalstva, in da s tem slabijo trgovino in produkcijo. Delavec potrebuje obleko, hrano itd., če pa nima zaslužka, ali pa je ta majhen, ne more vsega tega kupiti. To dobro vedo delodajalci in delavci. Tudi mi delavci razumemo, da v današnjih težkih časih ni z rožicami poslano delodajalcem, vendar pa ne moremo razumeti tega, da delodajalci delajo še vedno vse ono, kar postruže krizo in pa, da vsa bremena prevajajo vedno na delavstvo.

Stevilni primeri strašne bede med delavstvom, posebno v delavskih družinah, so najboljši dokaz, da je danes skrajni čas, da se teža gospodarskih neprilik ne prevali samo na delavstvo. Kako deluje znižanje delavskih plač na delavske družine, je videti najbolje v konzumu (porabi) življenjskih potrebščin. Vemo, da so gospodarske prilike težke po vsem svetu in tudi pri nas, toda breme krize je treba razdeliti sorazmerno na vse in ne samo na delavce. Neodpušljivo je ravnanje delodajalcev, da zdravijo gospodarsko krizo z zniževanjem delavskih plač. To ni samo vredno obsodbe, temveč je tudi v osnovi pogrešno. V času današnje težke situacije je potrebno, da čim manj mislimo na osebni dobiček, ki je začetek in konec vse kapitalistične morale, pač pa, da se dvigne kupna moč vsega prebivalstva. Konzum pa se more dvigniti le z večjimi zaslužki, ne pa obratno. Prava nesreča je, če danes znižujejo delavske plače, ker je s tem zmešnjav v produkciji še večja. Znižanje plač povzroči tudi padec cen poljedelskih proizvodov in zato mora obubožati tudi kmetstvo prebivalstvo. — Ze več let se strokovne organizacije in vsi socialno čuteči čimtelji bore, da bi se tudi v Jugoslaviji plače regulirale, tako da bodo mogli delavci in njihove družine vsaj živeti. Borbo je voditi v pravcu: delavcu dati zadostno eksistenco, varovati mu življenje, zavarovati ga za primer nezgod, bolezni in starosti, invalidnosti in smrti. Ta borba poštenih delavcev dobiva pri nas že konkretne oblike, saj naši ministri javno izjavljajo, da bomo vse te zakone, za katere se delavci borimo, že od leta 1922 dalje, v najkrajšem času dobili.

Delavec od svojega zaslužka, ki ga danes prejema, ne more ne primerno živeti, še manj pa, da bi si kaj prihranil za stara leta, ko obnemore. Delavec je čestokrat navezan na pomoč svoje občine, dobrotelnih ustanov, itd. Čeprav bi bilo to mizerno in neznosno stanje odpravljeno, če država poseže vmes in izda zakon o minimalnih mezdah in zakon o starostnem zavarovanju. Zato veljaj klic slovenskega delavstva tistim, ki o tem odločajo: dajte nam te zakone, pa bo postalo naše življenje znosnejše, in dobili bomo to, kar spada k našim kulturnim pravicam, ki nam jih je dolžna dati država.

Kršč. delavstvo in smotreno gospodarstvo

Na letošnji mednarodni delovni konferenci je zastopal nizozemsko delavstvo vodja tamkajšnje kršč. (protestantovske) strokovne organizacije — Amelink, član predsedstva kršč. strokovne internacionale. Nizozemsko namreč zastopa stalno krščanski strokovničar, ker je tamkajšnje delavstvo organizirano pretežno v krščanskih organizacijah. Po poročilu ravnatelja MUD, se je oglasil k besedi Amelink in podčrtal, da se strinja s tem, da je socialno vprašanje nujno povezano z gospodarskim in da torej delavstvu ne more biti dobro, če gre gospodarstvu slabo. Izjavil je še dalje za opustitev gospodarskega nacionalizma, ki se je izkazal splošno kot škodljiv. Le potem bomo prišli do izenačenja valutnega (denarnega) sistema in izenačenja plač. V drugem delu svojih izjavij je orisal Amelink smernice kršč. strokovnega gibanja:

Druga točka je preureditev gospodarstva. Po ročilo ravnatelja razlikuje med smotrenim in od države vodenim gospodarstvom ter svobodnim gospodarstvom. Krščansko strokovno gibanje je zaveden nasprotnik državnega smotrenega gospodarstva. Tako gospodarstvo pelje do diktature države nad gospodarstvom. Tudi v moji domovini vodi sedaj država gospodarstvo. Vlada je izdala ukrepe za omejitve števil krav in prešitev itd., in ti ukrepi so se pričeli izvajati tudi v različnih industrijah. Zato so nastale tudi nove ustanove, krizne pisarne, ki zaposlujejo sedaj 6000 uradnikov. Birokratizacija obratov je nujna posledica državnega vmešavanja v gospodarstvo.

Država ni sposobna, da bi prevzela vodstvo nad gospodarstvom. Zato odklanjamo njeno načrtno gospodarstvo (Planwirtschaft). Ali hočemo torej povratek k gospodarskemu liberalizmu? Ne, kršč. strokovne organizacije hočejo to, kar je označil ravnatelj Butler za svobodno gospodarstvo. Ukrepe za preureditev gospodarstva naj izdajajo poklicne korporacije (delovna občestva), ki naj jih tvorijo organizacije delodajalcev in delojemalcev. Država naj priredi le okvir, v katerem se bodo izvajale uredbe, ki jih bodo sklenile poklicne korporacije za svoje področje trgovine, industrije in poljedelstva. Država bo imela le dolžnost čuvati te nove organizacije. Skrbeti bo morala, da ne bodo izdajane uredbe, ki bi pomenile sunek proti splošnim koristim.

To svobodno gospodarstvo je bilo privzeto v program našega krščanskega strokovnega gibanja že leta 1922. Tedaj jih je mnogo smatralo te zahteve za utopijo (nesmisel). Sedaj pa jih v raznih državah že priporočajo različni krogi. Jaz pa hočem podčrtati, da hočemo mi, krščanski strokovničarji, uresničiti to preureditev gospodarstva s svobodnimi in samostojnimi organizacijami delodajalcev ter delojemalcev, in ne s pomočjo prisilnih in od države ustanovljenih strokov. organizacij.

Po mojem prepričanju je možna ozdravitev gospodarstva in rešitev socialnega vprašanja le, če bo gospodarstvo in socialno življenje prepojeno s krščanskim duhom in če bodo prišlo do veljave v državi, gospodarstvu in družbi božje zapovedi, resnice in pravičnosti.

To je izpovedal delegat nizozemskih delavcev v krogu delegatov-delavcev, delodajalcev in držav iz vseh držav, ki so včlanjene v Mednarodnem uradu za delo. Nizozemski ni brez delavcev soci-

jalističnega prepričanja. Pa kljub temu ni pozabil Amelink, da je krščanski strokovničar in da mora kot tak dvigniti svoj glas in povedati zahteve gibanja, ki ga predstavlja. V svojih besedah ni zahteval in priporočal socializma kot delajo »krščanske socialisti«. Ne! Mosko je napadel socialistično idejo od države vodenega gospodarstva. Povedal je, da hočejo krščanski strokovničarji vsega sveta strokovno urejeno družbo in gospodarstvo, o katerem bodo odločale poklicne korporacije, sestavljene iz zastopnikov delodajalcev in strokovnih organizacij. Priporočil je torej pri nas toliko zasmejavano in zaničevano »stanovništvo«. Slovenski delavci! Spoznavate, kje je resnica in kje je pravi krščanski strokovničarski program?

RAZNO

Dr. Gosar in tovariši. Na joštovskem letošnjem taboru je dr. Gosar izjavil med drugim tudi tole: »Zal, da je v našem krogu prevladalo mesto duha predvsem smisel za vnanjo organizacijo, disciplino in slepo pokorščino. Namesto, da bi v svojih vrstah zbirali najboljšo in najposobnejšo, za dobro stvar najbolj vnete sile, smo le preradi obsojali, odbijali in zatirali vsakogar, ki si je drznil v kaki stvari izraziti svoje nazore ter le rahlo pokazati na usodne napake, ki so se godile. Kaj čuda... da nam... primanjkuje... zmognih ljudi. Pa se tiste, ki jih imamo, potiskamo stran, ker jim navadno manjka tiste lokave uslužnosti, ki se zdi, da je postala najboljša legitimacija za priznanje pravovernosti v našem krogu.«

Govornik teh besed ni govoril brez namena ravno na Joštu. Saj je bilo okrog njega zbranih precej ljudi, ki jim je veljalo za pomembni si povedano. Saj se gosp. dr. Gosar dobro spominja časa pred osmimi leti, ko je prenehal biti brez svoje volje izdajatelj »Pravice« in gotovo še ni pozabil, kako je bil od tistih poslušalcev obojan in odbijan čes da kot minister ni nič naredil za delavce itd. Svojim tovarišem je res kremenito izpral vest. Samo, če bo kaj pomagalo...

Dne 19. t. m. sta bila sprejeta pri gosp. banu dr. M. Natlačenju funkcijarja ZZZ tov. Jonke Jože in Preželj Franc. Gosp. banu sta poročala o organizacijskih zadevah ZZZ, o težavah in borbi organizacije, predvsem pa radi tobačne tovarne, pragmatike in starostnega zavarovanja elektrarnskih delavcev KDE, glede javnih del v kočevskem okraju, kjer imamo največ brezposelnih članov ter glede ureditve agrarne reforme Auerspergovih posestev itd. — Gosp. ban se je z našima zastopnikoma nad pol ure nadvse prijazno razgovarjal in je obljubil, da bo z vsemi možnostmi podprl stremjenja in delo Zveze združenih delavcev.

DROBNE

Odbor za odpravo draginje. Ker se življenjske potrebine na trgih v Zagrebu vedno bolj množijo, se je odločilo tržno nadzornišvo začeti boj proti draginji, kjer ta ni utemeljena. V to svrhu bo osnovan poseben odbor, ki se bo bavil s tem vprašanjem.

Oborožitev avstrijske milice. Avstrijski podkancler je izjavil, da bo dosegla avstrijska milica kmalu okrog 100.000 ljudi. Kot znano, sestavlja to milico Stahrembergov Heimatschutz, Schuschnigovi juristični oddelki in Fronta svobode, ki ga sestavljajo člani krščanskih strokovnih organizacij. Milica bo dobila sedaj isto orožje kot ga ima redna vojska. Vse ostale oborožene sile so prepo-vedane.

V Newyorku je 13.997 milijonarjev in 703 večkratnih milijonarjev. Če je v enem samem mestu nabranih toliko sredstev, potem se ni čuditi prav nič, zakaj morajo milijoni delovnega ljudstva trpeti pomanjkanja in revščino.

Pravni nasveti

Rodbinska pokojnina hčerke po sedanjem uradnim zakonu. N. V. Hči bo prejela rodniško pokojnino, dokler se ne omoži. Hčere, ki z omožitvijo izgube pravico do pokojnine, imajo, če obdvoje, pravico do rodniške pokojnine po očetu, če dokažejo, da nimajo pravice do rodniške pokojnine po možu, niti kateregakoli drugega vzdrževanja.

Testament. R. S. M. Po vašem opisu sklepamo, da so starši napravili vzajemno oporoko s fidejkomisarsko nadomestitvijo za sina Jožeta in hčerko Ano. Mati je sicer že umrla. Njeno zapuščino je dedoval oče. Dokler oče živi, nimata otroka Jože in Ana nobenih pravic na očetovem posestvu, čeprav bosta oba dediča po smrti očeta. Če zlepa ne bi oče hotel izpolniti hčerki dane obljube, naj ta še potrpi, po očetovi smrti bo pa le lastnica hiše, iz katere se bo brat moral izseliti. Dokler oče živi, je sam gospodar in sam odloča, ali sme živeti sin Jože doma ali ne. Očeta ne moreta otroka prisiliti, da že sedaj, dokler živi, razdeli med njima posestvo.

Izvoz sadja v Italijo? N. A. S. V. Potrebne informacije dobite pri Trgovski zbornici v Ljubljani.

Službeno izpričevalo. V. L. Po desetletnem službovanju vam je župnik odpovedal cerkveniško službo. Že tri mesece čakate na izpričevalo, pa ga ne dobite. Osebnost po načetu iti k župniku. — Po stavu določa, da mora službodajalec, ko se službeno razmerje konča, dati službojemniku na njegovo zahtevo pisno izpričevalo o trajanju in vrsti službovanja. V izpričevalu niso dopustni vpisi in pripombe, vsled katerih je službojemniku oteženo, da dobi novo službo. Boste pač morali sami se zglasiti pri župniku ali pa poslati svojega pooblaščenca po izpričevalo, ker ni delodajalec dolžan ga za vas poslati. Osebnost se tudi zmeniti radi plačila še neporavnanih pogrebov.

Nična pogodba? R. I. B. Brezposelnik se vam je ponudil za delo in zahteval le hrano in dnevno za dva dinarja cigaret. Nekaj časa je bil pri vas in sekal drva. Ko je postal nasilen, ste ga odslavili. Sedaj vas toži pri sodišču in zahteva dnevno plačilo po 10 Din. Vprašate, če boste morali to plačati ali pa velja med vami sklenjen dogovor. — Dogovor med strankama velja za pogodbo. Vendar se lahko sodišče postavi na stališče, da je ta pogodba nična, ker ste pač izkoristili stisko, v kateri se je brezposelnik nahajal. Za preprosto hrano in cigarete ste si dali obljubiti celodnevno sekanje drv ter to delo, če je bilo pošteno opravljeno, očitno po imovinski vrednosti ni v razmerju z vašo datjavo in gre delavcu poleg hrane gotovo še nekaj več kot za 2 Din cigaret.

Pobiranje sadja na tujem svetu. S. J. — Sosed ima tik vašega posestva velika sadna drevesa ter pada polovico sadja na vaše posestvo. Prepovedali ste sosedu, da ne sme pobirati sadje po vašem svetu, ker se vam dela škoda. Sosed pobira sedaj sadje v vaši odsotnosti. Vprašate, kako bi mogli to preprečiti. — Če pada sosedovo sadje vsled lege zemljišča na vaš svet, n. pr. da je sadno drevje nasajeno v bregu, potem je sosed opravičen, da gre pobirati svoje sadje na vaš svet. Pri tem seveda ne sme delati škode. Dolžnost ima, da vam vso morebitno škodo povrne. Sadje pa ki pada s sosedovega drevja na vaš svet s tistih vej, ki segajo v vaš zračni prostor, ne sme sosed pobirati. Ker imate pravico, da take veje odsekate in za sebe uporabljate, zato tudi s sadjem na takih vejah razpogate in če pade tako sadje na vaš svet, je vaše. Sosedu bi lahko pobiranje po vašem svetu prepovedali s tožbo, vendar z gospodarskega stališča draga pravda za malovredno sadje ni na mestu.

S prepisom vloge plačana špecerija. S. J. — Pri trgovcu ste jemali na up specerijsko balgo. Ker imate zmrznjeno vlogo pri neki posojilnici, kateri je pa vaš trgovec dolžan, sta se domenila, da plačate trgovcu dolg s prepisom vaše vloge pri posojilnici na račun trgovčevega dolga in je s tem posojilnica soglasna. Brez vaše vednosti pa je trgovec nal prepisati od vaše vloge 40% večji znesek kot je znašala vrednost vam dobavljene špecerije. Vprašate, če je tako odiranje dopustno. — Za trgovca in vas velja usten dogovor. Če je trgovec pristal na plačilo vašega dolga s prepisom dela vaše hranilne vloge brez pribitka kakih odstotkov, potem se je smel dati prepisati le enak znesek, kolikor znaša dolg. Kar je dal več prepisati, je storil brez vaše privolitve in ga lahko tožite, da vam preveč zaračunano razliko vrne v obliki hranilne vloge.

Škoda radi denarne krize. J. A. Lj. — Če ne dobite lastnega denarja iz zaščitenega zavoda, ki ga najbolj potrebujete za popravilo stanovanjske hiše, in vam gradbeni urad grozi, da ne boste smeli več oddajati nepopravljene stanovanja, potem se morate pač sami odločiti, kaj pomeni za vas manjšo škodo: ali da ostanete stanovanja nepopravljena in prazna, ali pa, da si preskrbite za popravila potrebni denar s posojilkom ali pa s prodajo vložne knjižice po dnevnih cenah. Zaščitenega zavoda na izplačilo volje, ki je izven plačilnega načrta, sploh ne morete tožiti.

Izbris starih vknjiženih terjatev. Z. Z. — Pri nekem zemljišču je vknjižena terjatev za 5400 kron v korist neke osebe, ki je sedaj umrla in ni zapustila nobenih naslednikov. Lastnik zemljišča trdi, da je ta predvojni dolg že zdavnaj plačan, nima pa pobotnice o plačilu. Vprašate, kakšen postopek je potreben, da se izvede izbris vknjiženega dolga. — Lastnik zemljišča naj da pri okrajnem sodišču tožbo na zapisnik proti še nepoznanim pravnim naslednikom umrlega vknjiženega upnika, s katero bo zahteval, da se ugotovi, da je vknjižena terjatev vsled plačila ugasla in da je tožena stranka dolžna, da dovoli izbris vknjižene pravice. Za odsotne, še nepoznane dediče, bo sodišče na predlog tožnika, postavilo skrbnika. Po zaslišanju strank to je tožnika in skrbnika tožene stranke, bo sodišče odločilo, ali je terjatev plačana ali ne. Ko postane sodba pravomočna, bo lastnik zemljišča lahko predlagal izbris vknjižene terjatev.

Voda zajeta na tujem svetu. J. G. H. — Z dovoljenjem sosedovega posestva prednika je vaš oče leta 1929 napravil na sosedovem svetu v gozdu majhen rezervar za pitno vodo in to vodo napeljal po sosedovem svetu do potoka, ki meji oba mejaša. Po to vodo hodijo tudi drugi sosed. Vprašate, če vam sedanjim lastnik lahko prepove hoditi po vodo, oziroma če sme celo napravo uničiti. — Med vašim očetom in sosedovim posestnikom prednikom velja dogovor, če sta ga imela, preden je oče zgradil rezervar. Če takega dogovora ni bilo, sosed pa kljub temu očetu ni prepovedal graditi vodovoda, sosed pa je imel pravico zahtevati od očeta plačilo obli-

čajne vrednosti zazidane in za napeljavo uporabljenе zemlje. Če je sedanjim sosed od svojega prednika pred nakupom posestva vse to zvedel, potem je tudi on dolžan priznati očetovo lastnino do vodovoda na svojem svetu. Če sosedov prednik sedanjemu lastniku pred prodajo ni razložil zadeve glede vodovoda in sedanjemu lastniku tudi na drug način o tem ni bilo nič znanega, potem se smatra, da je celo posestvo pridobil brez kakršnekoli omejitve ki še ni vpisana v zemljiški knjigi, in je tako sosed postal lastnik tudi vodovoda na svojem svetu. Kot lastnik vodovoda lahko z njim razpolaga kakor hoče. Vse take skrbi in morebitne pravde bi vam bile prihranjene, če bi se vaš oče pravočasno pobrigal za vknjižbo svojih pravic na sosedovem posestvu.

Hčerki objubljen pohoštvo. P. A. Lj. — Ko ste se delali doma, so starši kupili novo pohoštvo za eno sobo in rekli, da bo to za vas. Sedaj ste se poročili. Starši pa vam niso dali novega pohoštva, ki je bilo za vas kupljeno, ampak le eno staro posteljo. Vprašate, če lahko zahtevate od staršev, da vam dajo novo pohoštvo. — Če so pohoštvo starši kupili in plačali, je njihova last. Sama obljuba, da boste kupljeno pohoštvo vi dobili, ko se poročite, je kot darilna obljuba neizterljiva, ker ni napravljena v obliki notarskega pisma. Od staršev imate pravico zahtevati primerno doto. Če le to starši nočejo dati, lahko hčerka zahteva, da doto določi sodišče v nespornem postopku. Na ta način, upamo, boste dobili tudi zaželeno pohoštvo.

Zapodeni z doma. A. P. L. — Starši so zapodili z doma dve hčerki, stari 17 in 18 let, ki sta se zatekli k sestri. Ker sta dekleti morali iti z doma v delovnih oblekah, vprašate, kako bi mogli dekleti dobiti boljše obleke, ki so jo starši zadržali doma. — Ker sta obe dekleti mladoletni, vam svetujemo, da se obrnete na varstveno sodišče za posredovanje. Sodiščnik bo dal poklicati starše in tudi nje zaslišal o vzrokih zapoditve z doma in odločil radi obleke in morebitnega povratka domov. Morda sta se pa medtem že sami zopet pobotali s starši.

Dediči po stricu. P. A. G. — Stric je zapustil svoje premoženje izplačati teti, t. j. pokojnikovi sestri eno četrtino vrednosti premoženja. Teta grozi sedaj nekak in nečakini s tožbo, češ, da bi ona morala vse po stricu podedovati. Vprašate, kdo ima večje pravice do strica, ali nečak ali teta? — Če je stric umrl in ni zapustil niti otrok, niti še živih staršev, potem ni za njim nobenih dolžnih dedičev in je lahko dal svoje premoženje, kamor je hotel. Če bi stric umrl brez oporoke, dedujejo za njim zakoniti dediči. Bratje in sestre pokojnika bi bili zakoniti dediči po enakih delih. Sestra pokojnega strica bi kot zakonita dedinja podedovala toliko, kakor nečak in nečakinja skupaj, ki sta otroka že pred stricem umrlega brata. Če je stricova oporoka pomanjkljiva in jo sodišče ne bi priznalo kot veljavno, bo nastopilo zakonito dedovanje po stricu. Vsi stroški, ki jih je nečakinja imela v času bolezni in smrti strica, se ji morajo iz zapuščine na zahtevo povrniti.

Odstranitev vej. A. J. S. — Veje sosedovega gozda segajo preko vaše njive in vam delajo škodo. Sosedu ste opomnili, naj veje sekom osem dni odseka. Ker je ta rok potekel in se sosed zanj ni zmenil, vprašate, za kaj postopati, da sosedu primorate, da bo odsekal drevje. — Vi imate pravico, da odsekate veje, ki segajo v vaš zračni prostor. Sosed vam ne sme tega braniti. Ni pa sosed dolžan, da sam odstrani take veje. Če jih noče, ga k temu ne morete siliti. Pri odsekavanju vej, ne smete stopiti na sosedov svet, niti plezati na sosedovo drevo ali pa nasloniti lestev na drevo. Če bi to storili, vas sosed lahko toži radi motenja posesti. Sosedovo drevje morate tedaj tako obsekati, da boste vse potrebne lestve postavili na svoj svet. Odsekane veje niste dolžni pustiti sosedu, marveč so vaša last.

Neprijetne posledice neurejenega zemljiškega stanja. Kupili ste pred 3 leti stavbno parcelo, ki jo je prodajalec pokazal v naravi z vsemi mejami. Prodajalec je rekel, da meri 446 m² in zahteval, da plačate po 30 din m². Dogovorili ste se, da plačate brez merjenja za cel kos 13.000 din. Kupnino ste plačali in postavili hišo. Ko je zemljemerec vrtil je postavljeno hišo, vam je povedal, da stoji hiša na drugi parceli in ne na tisti, ki je bila napisana v kupni pogodbi. Takrat se je ugotovilo, da je prodajalec bil lastnik dveh parcel: za eno parcelo, katere številka je navedena v kupni pogodbi, je bil vknjižen kot lastnik; za drugo parcelo, tik poleg prve, ki jo je s svojimi posestniki predniki vred užival nad 60 let, pa ni bil vknjižen. Na tej parceli, ki meri 800 m², stoji hiša. Ko je prodajalec za to razliko zvedel, zahteva od vas doplačilo in sicer po 30 Din za 800 m². Vprašate, če ste dolžni kaj plačati. — Če ste kupili od sosedu točno v naravi določeno zemljišče za kupnino 13.000 Din, potem sta si bila s prodajalcem glede predmeta in kupne cene edina, ter je kupčija veljala. Prodajalec ne more po našem mnenju ugovarjati, da se je motil v površini. Saj je videl v naravi cel kos zemlje in je vseeno, če je mislil, da je to samo ena parcela, čeprav ima ta svet v zemljiški mapi dve številki. Če bi se dogovorila, da plačate svet po 30 dinarjev za m², in sicer po dejanski meri, potem bi bili dolžni plačati vsak kvadratni meter po dogovorjeni ceni. Zahtevek zaradi morebitne prikrajbe nad polovico vrednosti ali zaradi zmotne, mora prodajalec uveljaviti tekom 3 let, odkar je za zmoto zvedel, sicer zastara pravica tožbe. Svetujemo vam, da se takoj pobrigate, da postanete zemljeknjižni lastnik parcele, kjer stoji hiša, da ne bo brez vaše vednosti naprej prodana.

Odškodnina za škodo, ki jo dela divjačina. M. L. Na polju ob gozdu dela divjačina veliko škodo. Ne da se ugotoviti, ali škodo povzročajo jeleni ali divji prašiči. Zato se lovskega najemnika brani plačati odškodnino. Vprašate, če je dolžan plačati odškodnino. — Lovski upravičenec je dolžan praviloma poravnati vsako škodo, ki jo v njegovem lovišču stori z lovopustom zaščiteni divjačina na zemljiščih in pridelkih, ki so na teh zemljiščih. Jelen spada k zaščiteni divjačini, ne pa tudi divja svinja. Če boste torej dokazali, da škodo povzroča jelen, jo bo moral lovski upravičenec na vašo zahtevo povrniti. Tudi za škodo, povzročeno v poslednjih dveh mesecih izvestnemu lovišču po divjih svinjah v iznosu od 300 Din, odgovarja v vsakem primeru lastnik ali zakupnik lovišča, v čigar področju je to lovišče. Ako škoda presega 300 Din, pa se divje svinje ne drže stalno v tem lovišču, plačata škodo po polovici lastnik odnosno zakupnik lovišča, v katerem je škoda povzročena in lastnik ali zakupnik najbližjega lovišča, v katerem se divje svinje stalno drže. Ako je takšnih lovišč več, pa se ne more ugotoviti, iz katerega lovišča so divje svinje prišle, odgovarjajo za to polovico škode lastniki in zakupniki teh po enakih delih, razen če se ugotovi, da divje svinje niso prišle iz teh lovišč. V tem primeru se izplača ta del odškodnine iz sredstev banovinskega lovskega sklada. — Ako pripada lovska pravica v enem lovišču dvojici ali več osebam, odgovarjajo za škodo po lovu, kakor tudi za škodo po divjačini solidarno. — Zahtevo po povračilu škode po lovu ali škodo po divjačini do višine 1000 Din rešuje odškodninsko občinsko raz-

sodišče. Zahteve po povračilu škode nad 1000 Din rešujejo redna sodišča. Oškodovanec mora povračilo škode, ki ne presega 1000 Din, zahtevati pisмено ali ustno na zapisnik pri pristojni občini tekom osmih dni, odkar je izvedel za škodo, toda najkasneje tekom šestih mesecev, odkar je škoda nastala. Zemljišče, na katerem je škoda povzročena in višino odškodnine, ki se zahteva, je treba točno označiti.

Orožnik. I. S. Pošljite nam dotični članek, na katerega se sklicujete. Sicer pa naredite vse potrebne podatke glede vračunavanja službenih let v prošnji, s katero boste prosili za pokojnino.

Zgradarina. J. O. B. Vprašate, če se mora od koče, v kateri stanuje invalid z družino, plačevati zgradarina in če jo mora plačevati kmet od na samoti stoječe hiše. — O zgradarini in oprostitvah od tega davka smo že večkrat pisali. Zgradarini so praviloma podvržene vse zgradbe na ozemlju kraljevine, ki so namenjene za bivanje ali drugo trajno uporabo. Za zgradbo za bivanje se smatra taka zgradba, v kateri kdo ali dejansko stanuje ali pa da je p ogradbeni konstrukciji in obsegu namenjena za bivanje. Zgradarini je zavezana zgradba tudi, če se ne uporablja neprestano, trajno, nego zdaj pa zdaj ali občasno. Med zgradbe, ki so oproščene zgradarine, spadajo tudi zgradbe, ki služijo izključno kmetovalcem in njih kmetijskim delavcem za bivanje po vaseh in selskih občinah, prav tako za zgradbe, ki služijo istemu namenu, a stoji zunaj okoliša mest, trgov in krajev, proglašanih za javna zgradbišča. Semkaj ne spadajo selski dvorci, postavljeni na poljskih posestvih, kakor tudi ne zgradbe onih posestnikov zemljišč, katerih skupni katasterski čisti dohodek presega 50.000 Din. Prav tako se ne oproščajo zgradbe, ki so v strnjjenih krajih, kjer ima sedež okrajni načelnik, ali ki imajo nad 5000 prebivalcev, najsi so vasi ali vaške občine. Za kmetovalca je treba smatrati v tem primeru tistega, ki sam ali s svojimi rodbinskimi člani obdeluje svojo ali v zakup vzeto zemljo, odnosno, ki je kot kmetijski delavec v službenem razmerju, če se ne bavi trajno z nobenim drugim poklicem. Za kmetovalca se smatra tudi, kdor obdeluje svoje posestvo tudi s tujo delovno močjo; vendar pa mora tudi sam ali morajo njegovi rodbinski člani sodelovati pri delu. Na invalide, ki niso kmetje, se oprostitve zgradarine ne nanaša.

Kaznovanje inozemca. V. R. Inozemec je pobegnil k nam, ker ga njegova domača država zasleduje radi nekega umora. Vprašate, če bo v primeru, da ga naša država ne izroči njegovi domači državi, pri nas kaznovan radi zločina, ki ga je zagrešil v svoji domovini. Kdo odredi izročitev inozemca? — Naš kazenski zakon se uporablja tudi na inozemca, ki stori izven naše države zoper tujo državo ali zoper inozemca zločinstvo, za ka-

Tobolsk - usoda sibirskega mesta

Tjumenj onkraj Urala, poslednja postaja sibirskih železnic, je spal še zimsko spanje, medtem ko je naša predpomlad že priklivala prve vijolice na sonce. Sibirsko podnebje ni zato tako mrzlo, ker leži dežela na severu, marveč zato, ker so tla takšna, kar pa tudi omogoča, da je lažje prenašati mrz. Vendar smo ga pošteno občutili, dasi smo bili vsi v debelih kužih, ko smo se v odprtem avtomobilu peljali 500 km daleč iz Tjumenja v Tobolsk.

Tobolsk, ki moreš vanj pozimi po zamrzlih, zasneženih potih; poleti pa le po reki Tobol, pa je spomladi in jeseni brez vsakršne zveze s svetom, ker so pota razmočena, po Tobolu pa plavajo ledene plošče. Zato je pa Tobolsk od nekdanj tisto mesto, kamor so pošiljali politične izgnance, seveda le take, ki niso dosti zakrivil ali so imeli kako priporočilo.

Če prideš iz juga v Tobolsk, zagledaš vzdolž visoke planote carsko guvernersko poslopje, ki je na meji gornjega dela mesta. Koj zraven je nekdanja guvernerska cerkev, zdaj — kašča za žito, — ki ima nad vodom čudovito lepo sliko na presno. Zraven velikanska, zidana vrata, skozi katera imaš čudovito lep pogled na mesto: sami stolpi cerkva, za njimi s tratami obrobljena reka — Tobol (Irtis).

V starem guvernerskem poslopiju je še dandanašnji narodopisni muzej. Tu vidiš več mamutov in druge mnogostevljive zastopnike sibirskoga živalstva. Tu vidiš tudi razne spomine na ribiško življenje Sibirce. A najznačilnejši je muzej radi spominov na carsko družino, ki je v Tobolsku preživela poslednje tedne, preden so jo pomorili. Vidiš, na primer fotografije velikih knežinj in carjevičev, kako se s kolesi vozijo po mestu.

Od majhne, stare, nečedne bolnišnice vodi pot — za mnoge bolnike kar naravnost — na pokopališče. Čudno te dirne sovjetski pogreb z odprto krato. Malokje dobiš na grobovih ruski križ (dvojnati), pač pa je dosti naših križev, saj so tu pokopani avstrijski in nemški vojni ujetniki. Njih taborišče je bilo v nekdanji škofovski palači. Patrijarha so bili obdoličili, da je bil v zvezi z Angleži, da bi rešil življenje carski družini. Odpejali naj bi bili patrijarha po Irtišu do Tjumenja, kamor pa ni nikoli dospel, ker so ga kmalu za Tobolskom vrgli v Irtiš.

Tudi drugi del mesta hrani spomine na carsko družino. Bivala je v majhnem hotelu, ki je zdaj komunistična klubska hiša. Tobolsk je zdaj duševno in gospodarsko popolnoma obubožano

Zapuščena ruska mladina. V Rusiji je boljševizem na milijone otrok oropal doma in se potikajo po cestah, ropajo, piščanjejo in uživajo tobak.

Vse šolske potrebščine

kupite najceneje v trgovini

H. NIČMAN

LJUBLJANA, KOPITARJEVA UL. 2

tero predpisuje ta zakon najmanj robijo, če je prišel v našo državo, pa se njegova izročitev ni zahtevala, ali se je zahtevala, pa je bila ta zahteva zavrnjena in če odredi pregon pravosodni minister. O izročitvi odloča najprej okrožno sodišče. Ta po zaslišanju državnega tožilca in branilca preiskusi in ugotovi, ali so dani ali niso dani vsi pogoji za izročitev. Vsaka teh rešitev okrožnega sodišča se predloži v nadaljnjo rešitev neposredno pravosodnemu ministru. Pravosodni minister preizkusi vsako rešitev sodišča. Če spozna soglasno z rešitvijo okrožnega sodišča, da res ni pogojev za izročitev, odloči, da izročitev ni dopustna. Če dvomi o tem, zahteva še rešitev pristojnega apelacijskega sodišča, kateremu sporoči razloge dvoma. Če izda apelacijsko sodišče, ko je zaslišalo višjega državnega tožilca, rešitev soglasno z rešitvijo okrožnega sodišča, je ta rešitev glede pogojev za izročitev dokončna. Če spozna okrožno ali apelacijsko sodišče, da so pogoji za izročitev dani, izda pravosodni minister rešitev, s katero se rešitev dopušča ali ne dopušča. Iz tega vidite, da ima končno in odločilno besedo pri izročanju zločincev pravosodni minister.

Bolnični stroški. Vložite prošnjo za oprostitve plačanja bolničnih stroškov pri upravi bolnišnice.

Koliko časa traja mandat senatorja? C. I. K. Mandat voljenih senatorjev traja šest let. Vsaka tri leta se obnovi ena polovica voljenih senatorjev, ki jim je potekla šestletna doba, z novimi volitvami. Mandat senatorjev, imenovanih po kralju, traja šest let. Ti senatorji se smejo na predlog predsednika ministrskega sveta razrešiti le dolžnosti zbog telesne nesposobnosti ali če je bil senator po sodišču obsojen za kazniva dejanja.

Nagrobne spomenike uporabljajo v Moskvi za tlakovanje cest, kar je dokaz, kako rdeči mogotci razdirajo vse, karkoli spominja na vero.

Kakor drugod po Sibiriji, kjer so kraji še ostali, kakršni so bili, je moči tudi v Tobolsku spoznati po licu stavb zgodovino mesta. Preprosti leseni okras spominja na rokoko in na srednjeveški azijski slog. Nekatere stavbe so podobne kakim samostanom v Tibetu, dasi je Tibet neznansko daleč od Tobolska.

Toda krajevne razdalje so v Sibiriji tako brez-pomembne ko zgodovinske dobe. Po vseh svojih zgrajenosti je Azija stalna: Azija lahko čaka. Boljševizem in njegove strahote prenaša s ponižanim potrpljenjem, prav tako, kakor je prenašala številne hude vojske in kakor prenaša vsakršne kužne bolezni.

Sibirski ljudje so podobni svojim stavbam. Tu so potomci indogermanskih rodov, pa tudi azijskih. Ker zdaj propadeta kultura in morala, so nižji ljudje v ospredju. Stremljenje vseh teh, tako različnih ljudskih množic se živo izraža v njih svetliščih: rimsko-katoliška cerkev je tu, ki jo sezidali v romanskem slogu nekdanji izgnanci iz Poljske. Cerkev je v visokih stolpih, kar izraža ponovne sanje evropskega duha. Pravoslavne cerkve pa, ki imajo pozlačene kupole, izražajo rusko dušo, ki je bolj navezana na pisane barve tega sveta. Mošeja islamskih Tatarov je podoba orienta in pogansko svetlišče Ostjakov je podoba verske bede poganov.

Zdaj so vsa svetlišča zaprta, le kapela na pokopališču je izjema. S cerkva so pobrali vse križe in dragocenosti. Kar jih niso porušili, pa jih uporabljajo v posvetne namene, v nekaterih pa so celo razpita zabavišča.

Jaz bi doprinesel vsako žrtev, postavil bi tudi svoj prstan in križ, da bi podprl katoliški list. (Pij X.)

ODREŽITE

„SLOVENC SVETOVALEC“

odgovarja samo na vprašanja, katerim je priložen tale odrezek.

„Slovenec“, 27. septem. 1936

Don Diego Salazar in Bazerillo, njegov pes

Izmed nečloveških osvajačev novega sveta so bili zmagovalci Severne Amerike mogoče še bolj okrutni ko oni konkvistadorji, ki so si podvrgli Južno Ameriko, navidezno za svojo domovino Španijo, v resnici pa, da so si utesili svoje lastne strasti oblastnosti. Najokrutnejši izmed vseh pa je bil brez dvoma Diego Salazar, ki si je podvrgel St. Johns Island. Ker je na tem svojem otoku neomejeno širil svojo oblast, guverner pa, ne le da bi daleč bival ko povsod po indijanski zemlji, marveč je živel celo na oni strani Huronskega jezera, ni poznala krvočnosti dona Diega nobene meje več. Človek bi bil že skoraj mislil, da ni več pri pravi pameti, vendar je bil pri pripravi in izvedbah vojnih pohodov izredno bistrega duha.

Diego Salazar je menil, da Indijanci niso ljudje, marveč živalska bitja, ki jih je treba radi njih škodljivosti čim prej in čim bolj temeljito iztrebiti. Celotno med živalmi, je menil Salazar, je dosti več vrednih bitij, kakor pa so le navidezno človeku podobni rdečekoži. Kako naj bi smel na primer kdo tako osramotiti takega boljšega psa, da bi ga postavil na isto višino s kakim trapaštim Indijancem, ki niti ni poznal razlike med ognjem in pokom puške in bliskom in gromom neba?

Tolpa psov je bila zato tudi največji ponos dona Diega. Po več ur na dan se je ukvarjal z njimi. Predvsem pa je ljubil Bazerillo, nekega angleškega psa, ki je bil odgojen v Španiji. Bazerillo je zdaj pa zdaj kar ponorel od strahotne krvočnosti. Saj ni le razmesaril kar vrsto Indijancev in Indijank, marveč je tudi marsikatero belokozca iz okolice Diega Salazarja oklal s svojimi mogočnimi čekani.

Ce so donu Diegu sporočili: »Bazerillo je že spet raztrgal nekega starega Indijanca in neko izmzgano Indijanko!« je malomarno odvrnil: »Saj nista boljšega zaslužila, kakor da ju je raztrgal.« Ce so mu pa sporočili: »Bazerillo je napadel nekega belokozca,« jih je zavrnil: »Kdor se ne more ubraniti psa, naj vsaj pazi, da odnese zdravo kožo!«

Najsi je pes Diega Salazarja povzročil med rdečekoži in belokožci še take grozne nesreče, ga njegov gospodar vendarle ni nikoli poklical na odgovor. Nobene hude besede mu ni rekel, nikar da bi kdaj položil roko nanj. Psa pa zato ni udaril, ker je deloma vse pohvalil, kar je pes počel, deloma pa si ni bil svest, kako bi Bazerillo sprejel kak udarec z bičem. Saj je v takih slučajih pes bolj ponosen ko človek.

bom prizor, ki ga niste še nikoli doživeli. Boste že videli. Alo, Bazerillo! Ti si glavna oseba, ti si junak v tej komediji. Alo!

Diego Salazar stopi iz hiše s svojimi vojščaki in s krvočnim psom. Stara Indijanka stopa s pismom v roki, ničesar hudega sluteč, po poti.

»Joj — gospod pes!!«

Ko je Hičina nekako 600 metrov oddaljena od mežikajočih Spancev, iztegne don Diego desnico in zakliče psu: »Alo, Bazerillo! Raztrgaj jo! Bazerillo — daj jo — daj jo — daj jo!«

Pes s mogočnimi skoki plane izpred hiše, koj za starko, ki mirno stopiclja po poti.

Sleherini Spanec je vedel: Čez nekaj minut bo krvočeni pes napadel Indijanko in zasidil zobe vanjo. Le toliko bo ostalo od nje, ko se bo

pes nažrl njenega mesa in napil njene krvi, da nikomur niti na mar ne bo prišlo, da je bival v tistem kupčku nesreče, ki ga bo pustil pes na cesti, sploh kdaj kak dih, kak človeški dih.

Iznenada zasliši Hičina: Bazerillo! Sunkoma se okrene. In se takoj zave: smrt teče za njo. Smrt, ki ji ni moči uče. Tedaj zdrkne stara Indijanka na kolena, dvigne pismo visoko k nebu in prosi in moli: »Gospod pes — gospod pes — pustite me! Tole pismo, tole važno pismo moram nesti guvernerju! Pustite me, gospod pes! Misli le na noročilo, na povelje dona Diega. Na svoje življenje ne misli, še manj na svojo prostost.

Bazerillo, pes, je bolj človeški ko Diego Salazar, človek. Sliši prošnje preprostega srca. Obstane tik pred starko, ki ji je medtem naglo zdrknila desnica s pismom nizdol in ki ždi na tleh. Ker je pa pes in potrebuje pasjega vzroka za to, ker je prekinil svoj tek, dvigne nogo in — kakor bi bila ženica le kamen na cesti, ki mu je zdaj res bolj podobna ko živemu bitju, dvigne nogo in spusti vodo nanjo.

»Zahvalno, gospod pes!« pravi Hičina, ki razume le to in obeti samo to: da je rešena. »Hvala ti, gospod pes!«

»Bazerillo!« zakriči Diego Salazar, da bi podžgal psa, da bi izvršil njegovo povelje. A preden more še zavpiti: Puc — puc — pridivja pes nazaj. Don Diego srdito zamahne z bičem, da bi kaznoval neposlušnega psa.

Tedaj pa stori Bazerillo, česar ni storil še nikoli: Plane na svojega gospodarja, položi obe šapi na njegove rame in ga gleda — iz take bližine, da se pomeša pasja sapa s človeško.

Spanci pobegnejo. Saj tudi vedo: če se bo don Diego le malo napak zganil, če bo le izrekel napačno, slabotno besedico — pa ga bo pes ugriznil in ne bo razmesaril le njega, ampak še druge belokozce — ali pa vse, kar jih bo dobil. Da bi se pa kdo spomnil, da bi Bazerillo ustrelil, tega nihče ne utegne.

Lice proti licu, oko v oko si stojita nasproti oblastni s St. Johns Islanda in krvočeni pes Bazerillo. Tedaj zajclja don Diego: »Joj, — gospod pes!« Bazerillo vzame obe šapi z ramen svojega gospodarja, povrne se na zemljo in je spet žival, štirinožna, poslušna žival.

Medtem je stara Indijanka že daleč. Posrečilo se ji je priti na nasprotni breg do guvernerja. Ta ji je podaril prostost, kakor je bil napisal Diego Salazar v pismu. (Povest iz časov špan. konkvistadorjev. H. Franek.)

Pot k zdravniku

Se nikoli ni videl Franc, mojster velike vrtnarje, da bi bil njegov vrtič pred hišo tako lep. Se nikoli ni tako občutil lepote vrtnic, belih in rdečih in španskega bezga pri hišnih vratih in še jasmina. Nikoli mu ni vonj tako udarjal v nos, tako vsiljivo, tako rezko. Bilo je ko omamljenost. Kako je bilo življenje vendar krasno! Tedaj je prebledel. Domislil se je, da je že nekoč prav tako omamno srkal vase vonj cvetja, čeprav ne svojega, da ga je prav tako občutil z vsem telesom, nekoč... Naglo je prepadil misli na to. Mrkega obraza, slabe volje in ko utrjen človek je stopal po stopnicah svoje enodružinske hiše navzgor.

Njegova žena ki je kar zaslužila njegovo nejevoljo, se je koj začela brezskrbno pogovarjati, s čimer se je skladala tudi snaga nje same, njenih otrok in sob.

Toda mož ni vsega tega niti opazil. Tožil je, da se mu spet oglašja srce in da bo moral vendarle na težko pot k zdravniku. Pri tem pa se je skrbljivo oziral na držalo za časopise, ki ga je bil naredil njegov najstarejši. Ondi je bil navadno vsak dan časopis in pošta. Videl je pismo, ki je bilo ondi. Toda ni šel ponj ko sicer. Udje so mu kar nekam ohromeli. Sele ko je njegova hčerka postrežljivo prinesla časopis in pismo in je oboje položila na običajno mesto pred očeta, je prijel pismo v roke.

Crke, ki jih je bral, so začele mrgetati, čim je začel brati. Močno se je moral premagovati, da bi žena kaj ne zaslišala. Težko mu je bilo. Le kako mu je mogel kdo napisati take besede: »Umiri. Spregovorite v zadevi umora gozdarja. Vem, da poznate pravega zločinca. Govorite, sicer bom jaz. Toda, če Vi to storite, bo bolje za Vas.« Poslednje besede so se ko trnje zapile v njegovo mesenost. Tisto: »Toda, če Vi to storite, bo bolje!«

Pri kosilu se navzlic okusnemu grahu ni in ni poglobila njegova skrb. Ah, kako lepo bi živel, če, da — če... In tedaj mu je začela hčerka, ki jo je imel tako rad, še govoriti o šoli. Pa vprav nekaj o svetosti prisrce. Tedaj se ni mogel več premagati, tedaj je izbruhnil iz njega: Učiteljica naj uči rajši računstvo, naj otrokom govori, kako je težko živeti, kako je treba biti zvit... Zasmejal se je rezko in strašno.

Zena, hči in vsi otroci so se zgrozili. Kaj takega niso še nikoli doživeli pri očetu. Hčerka se je najprej zavedela in je junaško povedala v tišino: »Oče, ne bodi hud! Oče, nikar! A to, kar ti praviš, le ni res. Za življenje je pač najbolj potrebno, da se človek ne laže in ne prisega po krivem.«

Kako jasno se je zablesketalo oko k tem besedam! Očetu se je zdelo, da je čistoča božja v tem pogledu. Ugriznil se je v ustnice in je se mogel odgovoriti: »Saj nisem rekel, da bi bila laž najbolj potrebna. Toda res je pa le, da človek ne more biti nikoli zadosti zvit, nikoli zadosti...«

Njegova žena, ki je bila radi tega dogodka vsa preplavana in zaskrbljena, se je hipoma spomnila pisma, ki ga je bil njen mož tako nenavadno izvalno vtaknil v naprsni žep jopiča. Ko se je njen mož po kosilu — ko navadno — malo ulegel, je šla tiho v spalnico, da bi videla, ali ne bi mogla pisma neopaženo potegniti iz žepa jopiča in ga prebrati.

A ko je iztegnila roko, je zaslišala, kako se je s postelje tiho in strahotno zasmejala. Zena je pristopila k možu in zasepetala: »Franc, ali je spet tišta zadeva z umorom tvojega brata?« Niti dihati si ni upala, tako je prisluhnila. On pa ni odgovoril in zdelo se je, da si tudi dihati ne upa in bilo je, ko da je smrt sama stala med obema zakoncem. Zena je nenadoma zakričala in mož ji je z roko zatisnil usta, tako bliskovito naglo, da je možno, tako strašno močno... Tedaj je spet umolknila. Izpustil jo je. Pristopila je k vratom, ali niso otroci česa slišali.

Omahovaje je stopila spet k možu in zasepetala: »Pokazi mi pismo!« Mož se ni zganil. A ona ni odjenjala: »Ko se je bil tvoj brat usmrtil, ko si tedaj jutraj dejal, kako da tvoje nove vrtnice tako čudovito dišijo, tistega dne... Tedaj sem vedela, veš, Franc, ko je bil tvoj brat mrtev, da ti je vse znano in da je tvoj brat ustrelil gozdarja.« — Umolknila je, ko da ne more nič več in mora šele iskati novih besed in zajeti sapo ko za tekmo. Nato je prisluhnila. Spet ni ničesar odgovoril. Spet je tako strahotno molčal. Ali pa je bil mogoče mrtev? Ali ga je kaka srčna kap odrešila časa, tega strašnega časa, ki še pride? Nagnila se je k njemu, ga potipala in je videla, da se porogljivo smehlja. Spregovoril je s poudarkom: »Prisegel sem, da sva bila z bratom takrat v kinu, ko je bil krog enajstih ponoči gozdar ustreljen ondi na hribu med jelkami. Spodaj midva, zgoraj oni! In gozdarjev spremljevalec je povedal, da je spoznal divjega lovca, ko je zbežal. In divji lovec je dobil deset let ječe, čeprav je vse utajil. Ah, kako je sodnija zvit, le kako je zvit!«

Spet je iznenada umolknil; tudi dihal ni več. Tudi žena ne. Kaj sta poslušala? Če je kdo pri vratih? Ali sta se oba zbal, da bi kdo ne poslušal? Spet se je žena splazila k vratom in je prisluhnila

Vsakemu ni mogoče iti
v kopališče.

vendar

more vsak žrtvovati Din 100 — (20—25
velikih steklenic) ter mesec dni piti mesto
druge vode našo znamenito

RADENSKO
z rdečimi srci!

in spet je zaslišala le ropot iz kuhinje, zdaj, kako je tekla voda iz pipe. Vzravnila se je in njena hoya je bila tako nalahna, ko da bi se ne dotikala tal. Mirno, skoraj počaje je dejala možu: »Franc, otrok je prav povedal, lagati se ne sme. V tej zadevi je le ena pot...«

»Po kateri že deset let neprestano hodim, celo v spanju,« jo je prekinil mož. Obrnil je svoj mrki obraz k smrtnobledi ženi in je nadaljeval z votlim glasom, ko da bi zagodo zabijal v les:

»Do konca bom šel po tej poti. Le še malo potrpljenja. Čez nekaj tednov bo divji lovec odslužil svojo kazen. Tedaj se ne sme nihče več dotakniti mojega brata. In mene celo ne.«

Iznova je molčal. A njegovo dihanje ni molčalo. Dihal je in zdelo se je, da je dihal mirno, mirno in močno. Naglo je dejala žena: »Pa pismo.«

Kakor da mu ne more nihče več do živga, je mož tudi to pojasnil ženi: »Kčmarica, kako me je vedno pikala! In me je še po procesu! Saj je bila ona tista, ki je naju, brata, sploh spravila na zatožno klop, pred obličje strogega gospoda sodnika. Da, da, ona je govorila, da je videla brata, kako da je tekel mimo krčme. Kakor senca, je rekla, hušk, hušk. Saj je tudi na sodnji tako povedala: hušk, hušk. Da ga je podil — tudi to je rekla — sam hudič iz pekla. Zoper njene besede pa so se oglasile moje besede, ki so brata ščitile, in te besede so bile bolj tehtne, hudo tehtne, ko puška, ki jo dvigala in povešala. O, hušk, hušk! Kar splahnila je njena beseda na sodišču. A moja je ostala. In še zmeraj je tu. In še zmeraj drži moja beseda. — Zdaj umira, umira ta krčmarica hušk, hušk — in se še zmeraj ne more umiriti, ta ženska, in mi piše in hoče še enkrat nadlegovati sodišče. A če bi jaz to storil, da bi bilo boljše. Ze verjamem, ti ženska hušk, hušk.«

Po teh besedah se je tako satansko zasmejal in je nato v krčevitem joku tako drgetal, da so ga zdaj zares slišali otroci. Drug za drugim so prišli v sobo. Prav težko jih je mati pregovorila do vrat. Da je oče zbolel, da naj molijo zanj.

Potem se je spet povrnila k možu in spet je bila njena hoya tako prožna. Mož je ležal ves znojen in oslabljen. Rekla mu je: »Čista vest ne ječi in ne stoka in se ne poti ko tvoja, Franc. Vsi skupaj bomo vzeli breme nase, Franc, vsi skupaj. A tako, da greš na sodišče in poveš resnico, sicer bom šla jaz tja. Prej ne bom mirna, dokler se to ne izvrši.«

Franc je ležal vse popoldne in še vso noč v hudih krčih. Zdaj je bil ko otrpel v silni volji, zdaj spet je besnel ko obseden. A jutraj se je okopal, se obrijel, se oblekel v praznjo obleko, poljubil ženo in dejal: »Zdaj sem zdrav.«

Tedaj je vedela, kam se je namenil.

(H. Roselieb.)

Sončni žarek

»Ali eta spet tukaj?« je vzkliknil vinski trgovec Stepanov, izpil naglo še kozarec vina in stisnil pesti, ki je z njimi zaprtel beraškemu paru, ki se je pravkar ponižno izmuznil skozi vrata. Mali, debeli gospod je zavil oči v nebo in zatopotal z nogami. »Ta večna beračija,« se je hudoval. »Pred tremi dnevi sta bila tukaj! Ali mislite, da mi denar kar skozi dimnik frči v hišo? Nikar zmeraj ne prosjčita, dela si poiščita!«

Beraški par je potrpežljivo prenašal ploho hudih besed vinskega trgovca. Bog pomagaj, saj sta bila vajena takih prizorov! Vsa v cenah in brez strehe eta izkoriščala sočutje premožnejših mestnih alojev in sosednjih vasi in marsikako noč sta morala prebiti zunaj pod »božjo streho.«

»Lepo prosim, gospod,« je zahtevala žena, »kaj naj pa delava? Saj veste, da je moj ubogi Januš izgubil oči pri zadnji eksploziji v rudniku in da sem jaz, zadeta od kapi, nezmožna delati! Do teh nesreč sva od rane mladosti zunaj trdo in težko delala, a zdaj morava iztežati roke za miloščino, da ne umrjemo od lakote.« Da, če bi bilo kdaj konec najine siročine...«

Zena si je trudoma obrisala solze.

Stepanov je bil prav za prav dobrodušen gospod. Če je videl, da se kaka ženska joka, mu je šlo jako k srcu. A sramoval se je svoje mehkobe in je zadržano zabradal:

»No, no — saj poznamo take zgodbe! Nič ne rečem, brez dvoma eta bila oba delavna in pridna in nikoli se vama ne bi tako godilo, če... No,

Ali nima roman prav danes po štiridesetih letih še več sodobnih potez kakor tedaj na prelomu liberalizma — ter novega idealizma? Danes, ko je toliko novih mučnikov padlo pod diktatorstvo raznih Neronov, preganjajočih prav s takimi metodami in na isti način izpovedovalce krščanstva? Ali ne zve ne zgodbe ruskih škofov Antonija in tovariša, ki jo prinaša zadnja številka »Hochland«, prav tako, kot mučenje prvih kristjanov »Quo vadis«, ki so se skrili s svojo vero in svojim bogoslužjem v katakombe, da vstanejo po viharju s svežo močjo in zavzemajo svet? Materializem poganstva je tudi danes v borbi z religioznim idealizmom, svet se lomi in zato bi tudi danes moral na des Evropo stati prav isti nudi, kakor ga je dal Sienkiewicz svojemu romanu, namreč: »Quo vadis?« — »Kam dreviš?« To pa je najvažnejša reminenca ob 100. jubileju njegovega romana.

Vzorec pošilja brezplačno
»RADIOSAN«, Zagreb, Dukljaninova br. 1

Kulturni listek

Ob 40 letnici Sienkiewiczovega roman „Quo vadis?“

Vsakdo med nami pač pozna svetovno znani roman iz prvih časov krščanstva »Quo vadis?«, ki ga je napisal eden največjih, vsekakor pa najbolj znanih poljskih pisateljev Henrik Sienkiewicz. Saj je izšel že parkrat tudi v slovenskem prevodu, zadnjikrat v novem prevodu dr. Glonarja na Gorškem. V milijonskih izvodih je razširjen po vsem svetu, saj je preveden skoraj na vse jezike, ne samo evropske, tudi na azijske, na japonsko, arabsko, arabsko, da, tudi na latinski jezik in esperanto. Danes niti Poljakom, ki zasledujejo prevode svojih del, ni znano, na koliko jezikov je Quo vadis? preveden, niti ne v koliko izvodih se je razširil med ljudmi vsega sveta. Ze leta 1900, torej štiri leta po svojem izdajanju, je neki angleški časopis (Black and White) poročal, da je število prodanih angleških izvodov preseglo milijon! Na podlagi teh števil si lahko predstavljamo neizmerno priljubljenost romana, ki mu gre v številu najbolj branih svetovnih knjig tretje mesto: prvo ima sveto pismo, drugo Shakespeare, tretje »Quo vadis?«.

Ves svet občuduje umetniško silo tega slovankega pisatelja, ki je znal tako nazorno predstaviti današnjemu človeku rimsko življenje za časa velikega komedijanta, umetnika in krvnika na prestolu »božanskega« Nerona, ter je njegovim krutoštim nasproti postavil idealizem prvih kristjanov. Čisto ljubzen tokolik opevane in risane Lidije, lepega Vinicija, junaštvo orjaškega Ursusa, sveto

pobožnost katakomb ter ječo prvega krščanskega apostola sv. Petra. Proti poganskemu življenju starega Rima je postavil Sienkiewicz novo vero, ki vstaja z vsem prepričanjem ter v krvi mučencev namaka seme novega duha. Cas na prelomu je podan z vso iskrenostjo, obenem pa s tako toploto in ljubeznijo do krščanskih junakov, ki jih idealizira do skrajnosti, da čutilmo, kako je pisatelj imel srce polno do predstavnikov krščanstva in žive vere, ter zato moramo »Quo vadis?« šteti med prve in največje katoliške umetnine.

Zanimivo je, da je Sienkiewicz začel misliti na ta roman pred štiridesetimi leti prav radi te idealistične težnje, prav radi tega, da podčrta potrebo žive vere v tistem času, ki je bil tudi na svojevrstnem prelomu. Saj je znano, da je Sienkiewicz sam zrasel iz liberalizma, ali točneje — iz pozitivizma, ki se mu je v svojih prvih romanih ves predal. Toda kakor njegova največja vrstnika Prus in Orzeszkowa, je tudi Sienkiewicz spoznal, da liberalni pozitivizem ne bo rešil Poljske, ter da je treba zopet vzbuditi romantiko in idealistične težnje v njej, namreč zgode narodno čuvstvo, polno ponosa na preteklost, s katerim naj Poljaki premagujejo žalostno sedanjost, ter predvsem, da je treba poudariti potrebo vere, žive vere, ki naj notranje preprodi svet. Tako je v prvih devetdesetih letih prejšnjega stoletja začel pisati romane s sodobno problematiko, tako »Brez dogme« in »Rodbino Polancek«, v katerih je iskal zdravila bolni sedanjosti. Ze v njih je spoznal, da je ta notranji red posledica pomanjkanja vere, ljubezni in čednosti. Na drugi strani pa je videl, kako je Rusija preganjala katoličane, pravst unijate v Rusko-Poljski, ki pa so izražali zlasti tako odločnost v obrambo vere kot svoj čas prvi kristjani. To borbo je sicer pozneje mojstrsko opisal Reymont v najlepši in najbolj poljski noveli »Z zemlje Chelmske« (ki je — mimogrede povedano — tudi že v rokopisu preveden), toda tudi na Sienkiewicza je delovala njihova gorečnost,

da je zamislil roman, ki naj bi se dotaknil teh vsečloveških problemov preganjanja in vere. Sam je mogel biti priča, kako so zgodovinski romani iz rimske dobe, ki sta jih dotedaj v poljski književnosti pisala Kraszewski (Rim za Nerona) in Jeske-Choiński »Gasnoce sonce« (slovenski prevod v letošnjem »Domoljubu!« vžigali bralce, posebno pa se je navdušil ob znani veliki sliki slikarja Semiradzkega »Neronove plamenice« (1876) ki je znana po nešteti reprodukcijah tudi slovenskemu človeku. Prav ta slikar Smiradzki je bil, ki je Sienkiewicz v Rimu razkazoval zanimivosti svetega mesta ter med drugimi tudi pokazal kapelico, ki nosi naslov »Quo vadis?« In ta kapelica je dala naslov — in tudi prvi zametek — romanu.

Sienkiewicz je že leta 1892 javil v časopisih, da pripravlja novelo, kjer bo glaven motiv Kristusovo križanje, ter jo je mislil nasloviti »Antea«. Toda leta 1892, začne v krakovskem »Casu« tiskati svoj roman pod sedanjim naslovom, konča pa ga šele v letu 1896, torej pred štiridesetimi leti, ko je končna poglavja napisal na francoski reviji (Nizza). Tako piše v pismih, da »tri leta ni imel nikakega odpočitka, pisec »Rodbino Polancek« in »Quo vadis?« in drugič zopet: »imel sem tri leta dela brez oddiha — kako težko pa je bilo s »Quo vadisom?«, vedo samo bogovi.« ter poudarja, koliko je moral studirati za zgodovinsko podobo romana. Drugod zopet pravi pisatelj, da je prvo navdihanje dobil pri branju Tacita, ki je bil že od nekdaj njegov ljubljenec, ter seveda največ pri ogledovanju starih spomenikov v samem Rimu. Ko se je vrnil v Varšavo, se je naravnost zakopal v zgodovinske študije, da je mogel dobiti pravo predstavlo o starem Rimu, obenem pa — kot sam pravi — so ga prav tedaj zanimala preganjanja uniatov od strani ruskih oblastodržcev. In tako je Sienkiewicz tudi v tem, na videz tako objektivnem romanu, hotel izraziti samo svoje geslo, ki ga je vedno poudarjal: »Vse za narod!«

je že dobro, kar potolažita se, nikar ne obupajta...»

In že je segel v žep, privlekel denarnico, a se spet hudoval:

»Vrag naj vzame to prekleto revščino! Kar zmeraj: daj pa daj! Pa naj bo — za vaj! Tu je rubelj, magari — tri vama dam? Kaj? Da bi lahko dal še več? Res je, jako sem bogat. No, nata: pet rubljev! A zdaj pa — da se mi pobereta! Kaj, kako, jedla še nista ničesar? Hej, ti,« je poklical pomočnika. »odreži jima kos klobase, ne malo, veliko daj! Zdaj pa, dosti za danes!« In gospod Stepanov je sel v svojo pisarno z obrazom, ki se mu je svetilo, ko da je dosegel veliko zmago.

Marinka Bartovška je resnico povedala. Njen Januš je bil nekoč priden, štedljiv delavec. Ona je precej zaslužila s šivanjem. In ker sta se tako zelo rada imela, zakaj bi se naj ne bila vzela. Mlada eta bila: se njemu je bilo dva in dvajset, njej pa osemnajst let. A saj je vprav mladost najbolj vroča v ljubezni!

Januš je bil krepak in močan, ona urna, spretna, čedna, štedljiva.

Poročila sta se.

A ni minilo še leto dni, ko se je pripetila nesreča: v rudniku so se vneli plini, sledila je strahovita eksplozija, mnogo rudarjev je podsulo, vse je zgorelo, vse se je sesulo.

Rudarja Januša Bartovška so ko čudežno rešili. Močno je bil ranjen, a ozdravel je. Izgubil pa je vid; bil je zdrav, a slep.

Marinka je delala zdaj za tri, da je preživljala oba. Naprej in naprej je šivala, komaj se je opoldne za hip odpočila.

Pa je tudi njo zadela nesreča. Ko je šla k vodnjaku po vodo, ji je spodrsnilo na ledenih tleh. Ponoči je bilo in vso noč je prebila zunaj na mrazu. Zdravnik je dočkal, da jo je kap zadela. Zdjaj oba nista mogla delati. Oba mlada, komaj leto poročena, a on je bil slep, ona ohromela!

»Se sreča,« je menil Januš nekoč, »da nimava otrok... le kaj bi zdaj z otroki!«

Marinka ni ničesar odgovorila. Toda srce, njeno nežno, mehko, žensko srce se je krčevito zganilo. Nič otrok! Beračica se je sklonila v svoji bedni postelji in je pre jokala vso noč.

Slepec in hroma žena sta skrbno stopicala vzdolž ceste, kjer je bila trgovina gospoda Stepanova.

»Pet rubljev pa še kos klobase,« je dejala žena. »to je za naju kar bogastvo. Gospod Stepanov je res dober človek.«

»Res,« ji je slepec pritrdil, »saj vsako noč molimo zanj.«

Šla eta dalje in se bližala podrti kajži, kjer eta navadno prenočevala.

Pravkar eta preudarjala, kaj bi počela s tem denarjem, ko se je Januš hipoma sredi ceste ustavil:

»Marinka, ali slišiš?« je zašepetal.

»Kaj naj pa slišim, odkod pa?« se je žena začudila.

»Zdelo se mi je, kakor bi tamle od desne slišal klicanje drobnega glaska,« je slepec povedal. »Viš, že spet! O, če bi mogel videti, pa bi brž stekel tjakaj...«

»Mirno stoj tu ob drevesu,« ga je žena pomirila. »bom sama stekla tja in videla...«

Mož je nepremišljeno čakal tik drevesa in napenjal ušesa. Tedaj je zaslišal krik groze in krik veselja. V duhu je videl: žena mu gre čez polje, došpe do drevja in zakriči: zakriči od strahu in od veselja. Pred njo sedi otrok, fantek petih let...

»Kaj delaš, fantek?« ga je Marinka v začudenju vprašala.

»Ne vem,« je jokaje odvrnil otrok.

»Kje imaš etarše?« je vprašala dalje Marinka.

»Ah,« je tožil mali, »oče in mama eta šla, da-

leč, daleč. Mama se je jokala, oče pa je rekel: Nič ne pomaga, ni druge rešitve: otroka morava pustiti tukaj.«

»Kaj pa so tvoji etarši?«

»O, moj oče je bil krasen; obleka se mu je svetila ko zlato: gosli je igral in v galop je šel na belcu. Mama je hodila visoko, visoko po vasi. Imeli smo veliko voz in sotor. Predvčerajšnjim je pa vse zgorelo in tako eta me oče in mati zapustila... Vzemite me, lepo te prosim, tako me je strah...«

»Marinka je prišla otroka za roko in ga odvedla k svojemu možu, ki je bil vse slišal.

»Seveda,« je dejal, »a kaj naj zdaj z otrokom? Seveda bi bila dolžnost krščanskega človeka, da bi...« sredi stavka se je prekinil.

»Kajpa,« mu je pritrdila žena, »dolžnost. Saj ne moreva pustiti otroka zunaj na samem...«

»Toda,« je odvrnil slepec, »revna eta pa dosti. Sama se komaj preživljava...«

»Ne skrbil,« mu je žena segla v besedo.

»Bogata eta; na gospoda Stepanova pomisli, kaj nama je dale!«

»Prav; a jutri oddava otroka v najdenišnico.«

Marinka pa drugi dan ni niti z besedico omenila najdenišnice. Tudi njen mož se je skrbno izogibal eleherni besedi o njej, še veselilo ga je, ko je tudi Marinka molčala. Nato so minevali dnevi, tedni; otrok je ostal pri njima in ju imenoval oče in mati. Nobeden od njiju se ni maral ločiti od otroka; oba eta ga ljubila in si delila miloščino z njim.

Nekega jesenskega večera je robantil gospod Stepanov na pragu bedne kolibe. Besno je odprl trlja vrata in zavpil:

»Kaj za vraga pa počenjata? Še sama se nimata s čim preživljati, pa si nakopljeta še otroka na vrati! Delo imam za vaj, zaslužek. Za mojo trgovino bosta pletla košarice za sadje; toliko si bosta zaslužila, da vama ne bo treba beračiti. A povejta mi vendar, kaj mislita s tem fantom?«

»Ljubi gospod Stepanov,« je skušala Marinka pomiriti razburjenega trgovca, »saj si lahko mislite, kaj pomeni za take zapuščene ljudi, kakršna eta midva, da posije sončni žarek v hišo. In lejte si, otrok je nama ko sončni žarek, prava pravcata sreča.«

»Traparije, same traparije,« je zabundal Stepanov. »Rečem ti: treba sprejemati otrok pod streho; pa če jih, naj jih tudi sami preživljajo! — Za vajino delo vama bom plačeval dvojni zaslužek, da ne bo fantek stradal in debeli gospod je po božal fantka po svetlih laseh. Rad je imel otroke, ker jih je tudi sam imel.«

Dvajset let nato... Ondi, kjer je stala bedna koliba, je bila zdaj bela, prijazna hiša z vrtičem krog in krog. Marinka je vedro gospodinjila, njen slepi Januš je sedeval pred hišo. Brez skrbi eta živela, zakaj njun sin... Da, Marinka je imela prav: otrok jima je bil in je ostal žarek sonca.

Spočetka je bilo kajpa hudo, čeprav jima je dal gospod Stepanov a košaricami dosti zaslužka. Večkrat je prišel v hišico in nikoli ne praznih žepov. Najrajši bi bil vzel fantka k sebi v svoj dom, a Marinka ni izpustila iz svojih rok sončnega žarka.

Otrok je obilo poplačal ljubezen obeh beračev. Pridno se je učil pri Stepanovih in postal etrudnik mladega gospodarja, Stepanovega sina. Celo družabnik velike trgovine je postal bivši najdenček.

Vsako nedeljo je krepki mladenič obiskoval svoja rednika. »Sončni žarek prihaja,« je dejala tedaj Marinka. In slepec je pritisnil glavo mladega moža na svoje prsi in ga je tipaje »gledal« in z dušo videl svoj sončni žarek, svojo srečo.

(Vladimir Kosminski.)

Šah

V nedeljo je bil sestanek delegatov šahovskih klubov dravske banovine, pri katerem je lepo število naših šahistov razmotrivalo način tekmovanja v Slovenski šahovski zvezi včlanjenih klubov za prvenstvo v letu 1935—36, kot ga je predlagal tehnični odbor Slovenske šahovske zveze. Tehnični vodja zveznih prireditev, prof. dr. Bajec, je delegatom podrobno razložil način letošnjega medklubskega tekmovanja in povedal tudi nagibe, ki so zvezo vodili, ko se je odločila za tekmovanje v skupinah po izločilnem sistemu. Zveza je namreč radi denarnih težkosti večine naših klubov morala odstopiti od najidealnejše izvedbe medklubskega tekmovanja po točkovnem sistemu t. j. da bi vsak klub odigral z vsakim medklubom tekmo in bi vrstni red določilo število doseženih točk. Iz istega razloga bi bilo težko izvedljivi tudi tekmovanje po tem sistemu s pomočjo razdelitve naših klubov v razrede, ker bi bili stroški radi oddaljenosti posameznih klubov še vedno zelo veliki. Preostalo je torej samo še tekmovanje po skupinah. V letošnjem medklubskem tekmovanju so klubi krajevno tako razvrščeni v posamezne male skupine, da bodo stroški, združeni s tekmovanjem, kolikor mogoče nizki. Iz šahovskega vidika samega taka krajevna razdelitev klubov v posamezne skupine seveda ni pravilna, toda je radi težav s kritjem stroškov nujna in v tem primeru tudi še pravična, ker je moč naših klubov, razen onih v večjih mestih, ki obstojajo že delj časa, približno enaka. Do pomembnejših razlik v moči naših šahovskih klubov bo prišlo šele v nekaj letih, kar je mogoče sklepati

po tem, da so naši klubi včlanjeni v različno delavni. Dokler pa do tega ne bo prišlo, bo letošnji sistem medklubskega tekmovanja brez dvoma najprimernejši. Delegati šahovskih klubov so se v celoti strinjali z izvedbo tekmovanja, kot ga je razpisala Slovenska šahovska zveza in se bo tekmovanje pričelo že prihodnji teden neizpremenjeno tako, kot je določeno v razpisu. Tekmovanje samo bo brez dvoma dalo polno dragocenih pobud, kako naj Slovenska šahovska zveza v naprej še na druge načine pomaga šahovskemu življenju na njenem področju.

Flohr — Capablanca.

1. d2—d4, Sg8—f6. 2. c2—c4, e7—e6. 3. Sb1—c3, d7—d5. 4. Lc1—g5, Lf8—e7. 5. e2—e3, 0—0. 6. Sg1—f3, h7—h6 (s to potezo prehaja črni v sistem obrambe, ki najbrže ni slab, vodi pa do zapletene in težke igre). 7. Lg5—h4, b7—b6. 8. c4×d5, Sf6×d5. 9. Lh4×e7, Sd5×e7. 10. Lf1—e2, Lc8—b7. 11. 0—0, Sb8—d7. 12. Dd1—a4 (beli name-rava z Lc2—a6 izmenjavaj lovca b7 in izkoriščati potem slabosti belih polj na damskem krilu) a7—a6. 13. Tf1—d1, Se7—d5. 14. Ta1—c1, Ta8—c8. 15. Sc3×d5, e6×d5. 16. Le2—d3 (pripravlja napad na kraljevo krilo z Ld3—b1, Da4—c2, Sf3—e5 itd.) c7—c5! 17. d4×c5 (sicer bi igral črni c5—c4 in imel v napadu na damskem krilu dobro obrambo proti napadu belega na kraljevo krilo) Sd7×c5 (črni se je raje odločil za osamelega pešca z močno pozicijo skakaca na c5, kht za viseče pešce c5 in d5). 18. Da4—d4 (beli je dobil polje d4 v popolno oblast in je v mali pozicijski prednosti) Tf8—e8. 19. Ld3—f5, Te8—c7. 20. Dd4—f4, a6—a5. 21. Sf3—d4, Te7—e7. 22. Lf5—d3, Te8—e5. 23. Ld3—b5, Te8—e7. 24. Df4—f3, Te5—g5. 25. Df3—e2, Tg5—g6. 26. Lb5—d3, Tg6—b6. 27. Ld3—b1, Lb7—a6. 28. De2—h5, La6—b7. 29. a2—a3, a5—a4 (grozilo je b2—b4). 30. Dh5—g4, Te7—e5. 31. Sd4—f3, Te5—e7. 32. Sf3—d4, Te7—e5. 33. Sd4—f3, Te5—e7. 33. Dg4—g3 (Flohr se noče zadovoljiti z remijem s ponavljanjem potez) Lb7—a6. 34. Sf3—d4, Te7—d7. 35. Lb1—f5, Td7—c7. 36. Lf5—b1, Dd8—c8? (Capablanca se je naveličal Flohrove igre na živce, toda opaziti je moral takoj, da je pozicijo spremeni-l v svojo škodo. Na mestu je bilo potrepljivo s Dc7—d7 ostati pri stari poziciji in beli ne bi mogel doseči več od remija.) 37. Sd4—f5! (s to potezo pridejo naenkrat na dan vse slabosti črne pozicije, ki jih je črni do sedaj z dobro igro mogel še ravno zakriti) Tf6—g6. 38. Sf5—d6, Tg×g3. 39. Sd6×c8, Tg3×g6+ (še manj izgledov bi imel črni po Tg3—g5, ker bi sledilo Sc8×b6 z grožnjo S×a4 in S×d5). 40. Kg1×g2, Te7×c8. 41. Lb1—a2, Te8—c6. 42. La×d5, Te6—g6+. 43. Kg2—h1, Sc5—d3. 44. Tc1—c2, Tg6—d6. 45. Ld5—f3, Td6—f6. 46. Lf3—e4, Tf6—d6 (S×f2+ seveda ni šlo, ker bi grozil mat na d8). 47. Le4×d3, La6×d3. 48. f2—f3! (s tem izsilili beli menjavo stolpov in končnico s kvaliteto več je potem seveda brez težav doblje-na) Ld3×c2. 49. Td1×d6, b6—b5. 50. Kh1—g2. Lc2—b3. 51. Td6—b6, Lb3—c4. 52. Kg2—g3, Kg3—f8. 53. Kg3—f4, Kf8—e7. 54. Kf4—e5, Lc4—e2. 55. f3—f4. Le2—d3. 56. Tb6—b7+. Ke7—f8. 57. f4—f5, f7—f6+. 58. Ke5—f4, h6—h5. 59. e3—e4, Ld3—e2. 60. e4—e5, f6×e5+. 61. Kf4×e5, Le2—c4. 62. Ke5—f4, h5—h4. 63. Kf4—g5 in črni se je vdal, ker izgubi še enega pešca.

«Glej, glej, moja prijateljica že prihaja!»

Razvezano snopje

„Ljudski ban“

Naziv »ljudski ban« (»ban pučanine«) je dobil pri Hrvatih ban Ivan Mažuranič, znani pesnik, ki je zložil med drugim »Smrt Small-age Cengija«. Po reviziji hrvatsko-ogrskse nagodbe je leta 1873 prevzela vlado Narodna stranka in Mažuranič je kot prvi neplemič zasedel bansko stolico. Za njegove vlade se je modernizirala dotlej primeroma zaostala Hrvatska. Sodstvo je bilo ločeno od uprave, uvedena šolska obveznost, Voja Krajina je dobila civilno upravo in v Zagrebu je bilo odprto vseučilišče. Ko so pa Hrvatje ob okupaciji Bosne in Hercegovine zahtevali te dežele zase, so se začeli zopet spori z Madjari in zaradi madjarske nepopustljivosti pri obnavljanju finančne pogodbe je leta 1880 ban Mažuranič odstopil. Sledil mu je ple-mič — grof Ladislav Pejačević.

Srbski carji

Prvi srbski car je bil Ištvan Dušan Sil-ni (1331—1355) iz rodu Nemanjičev. Ko si je v bojih z nesložnimi Bizantinci osvojil skoro vso Makedonijo in Albanijo, se je leta 1345 oklical za »carja Srbov in Grkov« in obenem povzdignil srb-

Nega naših zob

Kaj moramo vedeti o zobovju

Nega zob se stopnjuje s kulturo vsakega na-roda. Kakor je res, da je kultura s spremenjeno prehrano škodila zobovju, je na drugi strani ta škoda izravnavna z večjo pažnjo in nego zob, ki jo zahteva zdravstveno in lepotno občutje človeka, ki gre s časom.

Ko sva pred leti delala skupaj z zdravnikom Nemcem iz rajha, se je ta čudil, s kako zanemar-jenimi usti so prihajali pri nas ljudje v ordinacijo. Trdil je, da je tam zdravljenje na živcu ali na koreniki obolelih zob redkost, ker si da vsak v rednih razdobjih pregledati usta in ne čaka, da ga bolečine opozorijo na obolele zobe.

Naj veljajo prve besede deci ali bolje njihovim mamicam, ki se razvesele prvega zobka pri svo-jem detetu in jim je potem vsak naslednji, ki pri-kuka radovedno iz malih čeljusti v svet, nekako majhen družinski dogodek. V tem času je otrok kaj rad nerazpložen, tlači v usta ročice in jih grize, ker ga srbijo čeljusti in se izredno elini. Ti otroški zobki, ki v poznejši dobi seveda vsi izpadejo, pri-rastejo v sledečem redu.

V šestem mesecu dva sekavca v sredini spodnje čeljusti, mesec pozneje njima nasproti dva v gor-nji čeljusti. V osmem mesecu dobita spodnja dva tesno ob strani po enega spremlejalca, to sta stranska sekavca in njima nasproti zraste v dese-tom mesecu v gornji čeljusti po en mali sekavec na vsaki strani srednje dvojice.

Kurenčkova Neška ma tud beseda

de b jim deluci zastojn delal. Kmeti, de b jim dou-gove štrihal in tku naprej. Taužente in taužente mama putreb, ke se jih na more tlela našet. Ke sa gespudi štederal, s kum b nam še ta narbl ustre-gel, sa en pugerval tu, drug pa spet kej družga. Na nubena viža se nisa mogli uglihat. H sreč je pa nazadne le enmu u glava padel, de b Sluveni še ta narbl nujn putrebval ena velika in moderna nurišnica, ke ta, ke ja mama zdej dol na Stedence, je prou res mal premejhna za naše putrebe.

»Kene,« je reku in s mestale navihu, de je biu bl šnajdik. »Mustou mama glih za ta prva pu-treba skori zadost. Grad mama du malga tud že zrihtan. Ce boja še tiste ta stare šance mal pu-štimal, de na boja tku strašen razrukumauhane. Seveda pa lepu puošil b jih tud žiher, al pa rdeč puštrihal, koker je puštrihana tista mestna palača dol na Pulanah, in koker se tud šika za šance de-želnega stolnga mesta. Noja, pa tista štarija »Pr francosk štirn« gor na Grad, b tud žiher mal puvečal, ke pride tuk eneh žejneh ldi usak dan na Grad, pa bo use fiksundfertik. Iblanca bo tud u ene par leteh vornk zregulirana, če bo šlu use pu sreč, de na bo spet kašneh štrajku in pa, de se na bo tist, kar je narjen iz betona sprut pu-diral, koker se je du zdej. Seveda ureme pa tud na sme nagajat. No, muderna galerija in pa use-učiliška knižnica mama pa tku že skori zažihrana. Asten, koker vidte, Sluvenom zdej nč družga več na manka, koker ena vornk in prostorna nurišnica, de boja mele use naše prsmode tud en primeren zavetiše, de nam, kar nas je še brihtneh Sluvenu, na boja delaje zgage in pa napote.«

Tkula je puvedu tist gespud, in tu je bla ena pametna beseda, ke ja je treba na usaka viža upu-števati. Kumi pa je puvedu use tu in se usedu, je pa že en drug roka u lft muliu in prosu za beseda.

»Jest pa mislem, de za nurišna se nam na medi še glih tku hedu Bl pameten bo če še mal pučakama z no. Sej sami vidte, de je čerdali več prsmod na tem svete. Jest stavem glava, de se bo u kratkem nabral tuk prsmod, de tud u ta nou nurišna bo več dost prustora zajne. Zatu pred-lagam, de nej se za Sluvence raj autunumija sku-mendera, ke ja bl nucama. Dokler na boma mel autunumije, boma ustal srumaki, de se boma še kamne smiel. Kene, autunumija nam bo dala ublast, de boma žiher usacga pu rok usekal, ker bo tou u naš varžet puseč. Scer prau pregovor: pumagi s nam, pa t bo Buh pumaga. Dokler ni-mama autunumije se pa na morma pumagat sami, zatu nam tud Buh na bo pumagu. Brez autunumije boma hmal tku sehi, ket cerkvena miš. Kuga nam nuca, če kašn krajcer pršparama. Če eta s ta pršpa-ranem krajcerjem kašna šula al pa kej družga pu-trebrnga pustaut, morma preh ena prou punižna prošna skp sestaut. Ta prošna vornp puštemtal, pol ja more pa lepu napucana deputacija nest u Belgrad in tam not umužti. Seveda, če pa čma de bo ta punižna prošna u ene par leteh odzmen re-šena, se morma pa tud še drgač izkazat. Preden je pa ta prošna rešena, sma pa že tud mi na su-

skega nadškofa v patriarha. Slovesno kronanje za carja je bilo na veliko noč leta 1346 v Skoplju; ta dogodek je upodobljen na znani veliki sliki Paje Jovanovića, ki jo vidimo sedaj v novem muzeju kneza Pavla v Belgradu. Dušanov sin Uroš je bil takrat kronan za kralja; po nagli očetovi smrti leta 1355 je on zavladal kot drugi in zadnji srbski car. Zaradi svoje mladosti in nezmožnosti pa ni mogel preprečiti razpada velike očetove države, ki so jo vedno huje ogražali Turki. Ko je leta 1371 umrl kot zadnji svojega rodu, je bilo za vselej ko-nec srbekega carstva.

„Bitka treh cesarjev“

Bitka treh cesarjev se navadno imenuje bitka pri Slavkovu (nemško Austerlitz) na Morav-skem, kjer je 2. decembra 1805 francoski cesar Na-poleon premagal oba zaveznika tako zvane III. koa-licijske vojne, ruskega carja Aleksandra I. in av-strijskega cesarja Franca I. Posledica te zmage je bil še istega leta sklenjeni mir v Bratislavi (Po-zunu), kjer je Avstrija izgubila med drugim ne-davno pridobljeno Dalmacijo in Istro, ki jih je Na-poleon priklupil novemu italijanskemu kraljestvu.

Otrok z desetim mesecem ima torej pri pra-vilnem razvoju osem sprednjih zob.

Nekako po končanem prvem letu se pokaže na vsaki strani omenjenih sekavcev skoro istočasno zgoraj in spodaj po en močan zob, prvi kočnik, lo-čen od onih z vrzeljo, ki je prihranjena podočniku, ki sledi onemu šele čez kakega pol leta.

Dočim imajo sekavci obliko dleta, ki je pri podočniku ošiljeno, imajo kočniki nagrbčeno po-vršino na ploskvah, ki se pri prečevanju stikajo. Čisto podoben mu je po obliki drugi kočnik, ki zraste šele kako leto dni za prvim.

Otrok pri 2 in pol letih ima torej popolno otroško zobovje. to je 10 zob v gornji, 10 v spod-nji čeljusti.

Vsak zob tiči s koreniko v čeljustni kosti, se-kavci in podočnik vsak z eno. gornji mlečni kočniki s tremi in spodnji z dvema koreninkama. Ko do-vršijo ti zobje svojo nalogo, se jim korenike po-časni v čeljusti razpustijo, da jih je kaj lahko od-straniti, če sami ne odpadejo.

Zgodi se, da nočejo izpasti ob svojem času. V takih primerih ovirajo stalne zobe, tako da silijo ti izven vrste na površje. Tu je iskati pomoči pri zdravniku.

Pri rahitčnih bolnikih se rast zob lahko za-kesni, tako da dobi včasih šele po prvem letu prve zobe, ki so navadno pomanjkljivo razviti in zelo podvrženi gnitju. S takimi slučaji k zdravniku!

hem, ke nam drug tiste krajcerje pubereja. Ge-spoda moja, če čma Sluveni kam naprej pridet, morma preh puskrbet, de pridema du autunumije. Ce se ud nas kermu hlače strgaja, na bo ulagu prošne u Belgrad, za duvulejne, če s žiher za soj gnar nove kup. Tu je prenaumen. Za soj gnar s žiher usak kup, kar če. Sluveni sma že tukl udra-šen, de na nucama kuratele. Prepunženi sma, zatu se pa z nam tku dela, koker z utrocem. Punženi pa mislma, de morma bit zatu, ke nas je mal, Pa tu ni prou. Puglejte, letas ke je blu velik češpel, sa se duble že za dva dinarja ena kila na plac. Lansk let, ke sa bl slab udrudile, sma jih mogli pa plačvat pu šest dinarju kila. Tu je jasen dokaz, de je tista reč, ke ja je mal, več vredna, koker pa tista, ke ja je velik. Zatu jest mislem, de b se mogli Sluveni use drgač puštrekat, koker se. Zlatu je tud strašen drag, ke ga je tku mal. Zelez pa nima nubene cene, ke ga je zadost. Pa zlatu je glih tku kuvina, koker želez. Mi sma pa tu dide pu boži pudob ustvarjen, koker sa druh. Mal več punosa nam je treba, pa kurajte, pa bo šlu.«

»Žižu autunumija!« je zavrešal pu dvuran, pa pokal in cepetal sa ud samga nauđušejna. Ke sa se mal pumirl, sa šli pa na cviček. K. N.

Križanica

1	2	3	4	5	6
7			8		9
10			11	12	
13		14	15	16	
	17		18		
19					
	21	22	23		24
25	26			27	
28		29	31		
31					

Besede pomenijo:

Voioravno 1 del človeške obleke, 7 osie gne-zdo, 8 moško krstno me 10 potreben r.kod leč, 12 del hlač, 13 stara slovanska pijača, 14 del stre-he, 15 zraz pri kartah 17 hudobni duh, 19 tuja beseda za psemnane, 20 teniško orodje, 21 vas pri Ljubljani, 23 v dna žival, 24 matematični izraz, 25 zraz žalosti, 27 koroški ples, 28 svetopisemska oseba, 30 živalska nog, 31 velikonočni vzkliz.

Navpično: 1 domača žival, 2 domača žival, 3 svetopisemsko mesto, 4 ploskovna mera 5 na-sprotno od resnice, 6 del gledališča, 7 tuj beseda za nasprotno stranko, 9 tuja beseda za r.inocelniško delo, 11 gostilničarski uslužbenec 14 pog sta b lo-zen v grlu, 15 loka na beseda za mladega prašča, 17 mlečni izdelek, 18 šivalska potreba na, 22 zme-ljska vzpetna, 24 gora kralja Mt aza, 26 ore-tepaško orodje, 27 smrtno bivašišče 29 ikalna člen.ca, 30 prislovoo določilo kraja.

Rešitev križanice

Vodoravno: 1 kot-l, 4 pelin, 5 Pekre, 8 obrvi, 9 zaro enec, 13 aprat, 14 mav, 15 Bela, 17 orei, 19 tok, 21 Rusija, 24 Požarevac, 2 Ivana, 27 penat, 28 agava, 29 liker.

Navpično: 1 kopača, 2 Tilen, 3 lonec, 5 ploha, 6 karta, 7 El vabeta 10 ate 11 Omar, 12 evolucija, 16 Loke, 18 era, 20 oratar, 22 Itaka, 23 Avala, 24 pepel, 25 Zenik.

Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov

Nova ureditev kmečkih dolgov

Na podlagi čl. 98 fin. zakona za 1936-37 je ministrski svet na predlog kmetijskega ministra, ministra trgovine in industrije, finančnega ter pravosodnega ministra predpisal

Uredbo o likvidaciji kmečkih dolgov

Prvo poglavje

Uredba velja za dolgove do 20. aprila 1932

Čl. 1. Ta uredba se nanaša na vse dolgove, ki so nastali pred 20. aprilom 1932, in sicer onih kmetov, ki so v času zadolžitve in dneva, ko je uveljavljena ta uredba, bili kmetje in izpolnjujejo pogoje uredbe.

Kdo je kmet

Čl. 2. Za kmeta v smislu uredbe se smatra fizična oseba, kateri je kmetijstvo glavni poklic, ki obdeluje zemljo ali sama ali s člani svoje družine, v primeru potrebe pa tudi z najeto delovno močjo, kateri obdavčen dohodek izvirajo pretežno iz kmetijstva (poljedelstva, vinogradništva, sadjarstva, vrtarstva, živinoreje in podobno), katerih posestev pa ne presega 50 ha orne (za obdelovanje sposobne) zemlje, odn. pri rodbinskih zadrugah 100 ha orne (za obdelavo sposobne zemlje). Za rodbinsko zadružno se smatra tudi ona rodbinska skupnost, v kateri obstoji tudi skupnost življenja in dela sorodnikov po krvi ali posvojitvi in v kateri so najmanj 3 moški člani.

Uživanci, zakupniki ali spolovinarji, ki obdelujejo tujo zemljo, čeprav nimajo svoje zemlje, pa izpolnjujejo ostale pogoje, se smatrajo za kmete po odst. 1. tega člena.

Za kmete v smislu 1. odstavka tega člena se smatrajo tudi samonasedniki v južnih krajih, navedenih v čl. odst. 7. pravilnika za izvršitev zakona o naseljevanju južnih krajev od 11. junija 1931 s kasnejšimi izjemami.

Omožena ženska, ki živi v skupnosti s svojim možem, se smatra za kmeta samo tedaj, če osebno izpolnjuje pogoje, katere predpisuje za kmete uredba, njih skupni dohodek pa pretežno izvirajo iz kmetijstva.

V maso orne zemlje se vštevajo osebno posestvo kmeta in posestvo njegove žene in otrok, če živi z njim v hišni skupnosti.

Za kmete v smislu uredbe se smatrajo tudi osebe, pod pogojem, da njih obdavčen dohodek izvirajo pretežno iz kmetijstva, njihova posest orne zemlje pa ne presega površine, določene v 1. odstavku tega člena:

a) ki zaradi bolezni ali drugih neuklonljivih razlogov ne morejo sami obdelovati svoje zemlje, ne doletni otroci kmetov za časa trajanja svoje ne- doletnosti, kakor tudi zapuščine kmetov, dokler se ne izročijo naslednikom;

b) ki sami ali s člani svoje rodbine obdelujejo tujo zemljo — kmetijski delavci, če jim je to glavni poklic, ne plačajo pa razen uslužbenkega nobenega drugega davka;

c) ki se kot starešine zadrug ali posamez. rod. bina ali kot člani teh, živijo v hišni skupnosti, bavijo z drugimi postranskimi pridobitnimi posli kot s preprodojo, domačim obrtom (hišno industrijo), ribolovom, vozništvom (fijakerstvom), brodarstvom in podobno, da pridobe svoji zadrugi ali rodbini, ki je obdržala vse znake kmeta, več zaslužka;

d) ki se bavijo poleg kmetijstva tudi s posli vaškega trgovca ali vaškega obrtnika.

Pri oceni velikosti obdavčenih dohodkov se ne vpoštevajo obdavčeni dohodek od hiše, v kateri kmet stanuje sam ali s svojo rodbino.

Potrdira

Na zahtevo upnika ali druge interesirane osebe mora dolжник preskrbeti potrdilo o tem, da je kmet. To potrdilo izdajajo občinska oblastva (ob- činska uprava, mestno poglavarstvo). Zahtevati more izdajo potrdila vsaka interesirana oseba. V potrdilu morajo biti navedena stvarna dejstva, iz katerih se more ugotoviti, da dolжник izpolnjuje pogoje iz čl. 1. in 2. uredbe. V to svrhu mora občinsko oblastvo preskrbeti si od pristojne davčne uprave podatke o višini posameznih dolžnikovih obdavčenj. Občinsko oblastvo mora izdati potrdilo, odnosno sklene, da ne da potrdila, v roku 14 dni. Če občinsko oblastvo tega ne stori, bo nadzorstvena oblast na zahtevo zainteresiranih oseb pozvala ob- čino, da ji dostavi potrdilo, odnosno sklep o od- bitju tega v roku 14 dni. Obrazec potrdil, predpisan po pravilniku z dne 16. oktobra 1934 ostane v veljavi do uveljavljanja pravilnika po čl. 56. uredbe. Na predlog interesiranih oseb bo sodišče preizku- silo resničnost potrdila in doneslo sklep.

Kateri dolgovi so izvzeti

Čl. 3. Za dolgove kmetov se smatrajo vse one obveznosti v denarju zasebnopravnega značaja brez ozira na to, s kakšne osnove izhajajo in da-li jih dolguje kmet kot glavni dolжник ali kot porok. Porok, odnosno solidarni dolжник, četudi ni kmet, odgovarja obveznostim kot glavni dolжник kmet. Ob- veznost solidarnega dolžnika ali poroka se smatra kot njegov dolg, ko mora izpolniti to obveznost.

Predpisi uredbe se ne nanašajo na poroka, odn. solidarnega dolžnika, če je upnik kmet, pa se je za- dolžil na podlagi kmečke menice, ki jo je v to svrhu žiriral.

Uredba obsega dolgove tudi onih kmetov, nad katerih imovina je bil razglašen konkurz pred 20. aprilom 1932.

Za dolgove kmetov v smislu 1. odstavka tega člena se ne smatrajo: dolgovi kmeta, v kolikor skupno ne presegajo 250 din ali v kolikor presegajo 500.000 din; javne davščine in z zakonom predpi- sane pristojbine; blagovni dolgovi do 500 din, na- stali po 20. oktobru 1931, v kolikor niso pretvorjeni v menične terjatve; dolgovi, v kolikor so kriti z zastavo; terjatve za vzdrževanje, ki pristojne komu proti dolžniku kmetu na osnovi dolžnikove zava- rovalne dolžnosti; terjatve, ki izvirajo iz kaznivega dejanja; terjatve za plačo (mezdo) oseb, zaposlenih v dolžnikovem gospodarstvu ali gospodarstvu; ter- jatve obrtnikov do 500 din za izvršena obrtniška dela, nastale po 20. oktobru 1931. Potrdila, obvez- nice in druge pisne listine, v katerih je nave- deno, da dolg izvira iz nakupa blaga ali obrtniškega posla, ne dokazujejo, da je dolg v resnici nastal na tej podlagi.

Za dolgove kmetov se ne smatrajo obveznosti, ki izvirajo iz dedovanja, kakor tudi ne obveznosti iz nasledstvenih pogodb katerekoli vrste (pogodba o darovanju, predaji in podobno). Če dolжник-na- slednik in sopolgobenik, ki so kmetje v smislu uredbe, smatrajo, da je dedovana nepremična imo- vina, iz katere se ima drugim dedičem, odn. so- pogodbnikom izplačati dedovanje v denarju, iz- bila več kot 25% na svoji vrednosti za časa na-

stanka dolga, more zahtevati v teku enega leta od dne uveljavljanja te uredbe, da se dolg zmanjša so- razmerno zmanjšani vrednosti te nepremične po- sest. To zmanjšanje ne more iti čez 50% prvot- nega dolga.

Za dolgove, nastale po 20. aprilu 1932 se sma- trajo le oni, ki so stvarno novi, ne pa tudi taki, ki so nastali z obnovo starega dolga, n. pr. z obič- najnim podaljšanjem menic in podobno. V primeru prenosa imovine ali dela imovine osebe, ki je kmet po uredbi, na drugo osebo, uživa novi lastnik olajšave po uredbi po prevzetem dolgu samo tedaj, če je prenos izvršen na podlagi dedovanja in če je novi lastnik kmet v smislu uredbe.

Predpisi uredbe se ne nanašajo na terjatve Na- rodne banke, Drž. hipot. banke in Priv. agrarne banke, v kolikor to ni izrečno navedeno v uredbi (IV. in V. poglavje). Narodni je prepuščeno, da v okvirju svoje pristojnosti sklene posebne ukrepe o olajšavah onim svojim dolžnikom, na katere bi se drugače nanašala uredba.

V kolikor je upnik, ki je neposredno kreditiral kmetu terjatve, obseženo v uredbi, odstopil po ce- siji, lombardiral ali reeskontiral pri kakšni kreditni ustanovi, ne more od nje zahtevati olajšav, katere je samo moral dati dolžniku po predpisih uredbe.

Za dolgove kmetov proti siromašnim kmetom, ki nimajo svoje imovine niti drugih dohodkov za potrebno vzdrževanje, ne veljajo predpisi uredbe. Siromašnost ugotavlja sodišče na zahtevo upnika.

Kako se ugotovi višina dolga

Čl. 4. Višina dolga kmeta se ugotovi na ta na- čin, da se obračunajo neplačane pogojene obresti ali ne več kot 12% do 20. aprila 1932 in priračuna glavnica. Tako ugotovljena višina dolga bo služila kot podlaga za zmanjševanje dolga po odredbah uredbe.

Neplačane in nezastarele obresti, ki so tekle od 21. aprila 1932 do 15. novembra 1936, ki pa so priznane s prejšnjim zakonom in uredbami o za- ščitni kmeta kot tudi z odobrenimi odplačilnimi na- črti zadrugnih zvez, se priračuna nezmanjšana glav- nice dolga, ugotovljeni po prejšnjem odstavku. Glav- nice dolga se bodo prišleli tudi pravnomojno do- sedanji pravdni in izvršilni stroški do 20. aprila 1932, za tem stvarni izdatki za zavarovalne pre- mije, javne davčke, takse za vpis hipoteke ali za- znambe (vknjižbe in izpremembe), kakor tudi ostala plačila, katere je upnik izvršil mesto dolžnika. Na ta način povečana glavnica uživa isti vrstni red kot prvotna glavnica, zavarovana s hipoteko ali za- znambo (vknjižbo, predznambo).

Upniku, ki je ubral po 20. aprilu 1932 od dol- žnika-kmeta večje obresti kot so priznane s prejš- njimi zakoni in uredbami, kakor tudi z odobrenimi odplačilnimi načrti zadrugnih zvez, se odbije pre- sežek od glavnice dolga.

Ureditvev dolgov posestnikov z nad 50 ha

Čl. 5. Kmet, čigar posestvo presega površino 50 ha in rodbinske zadrug, katerih posestvo pre-

Tretje poglavje

Priv. agrarna banka prevzame kmečke dolgove pri denarnih zavodih

Čl. 7. Plačilo dolgov, obseženih v uredbi proti denarnim zavodom, kreditnim zadrugam vseh oblik in onim zadrugam, ki so po svojih pravilih mogle dajati denarne kredite kmetom-zadrugnikom, iz- vzemši nabavljalne zadrug, odn. konzumne zadrug vseh oblik, po tem izplačilo dolgov njih zvezam ali samo za dolgove kmetov, ne pa zadrug, in okraj- nim pomožnim skladom, prevzame Priv. agr. banka, ki je pooblaščen, da za račun države po odredbah uredbe regulira te obveznosti in da izvrši izterjanje teh terjatev. V primeru dvoma, če je kakšna ustano- va denarni zavod, odn. katera od omenjenih za- drug, bo odločil minister trgovine in industrije, odn. kmetijski minister v sporazumu s fin. ministrom.

Te ustanove morajo izročiti Priv. agr. banki v teku 3 mesecev po posebnem seznamu vsa upniška izkazila glede dolgov, skupno z izkazili o izvršenih zavarovanjih, upergerancijami, zavarovalnimi poli- cami, protesti in vsemi ostalimi pisnimi dokazi, vezanimi za dokazovanje in realizacijo gornjih ter- jatvev, kakor tudi vse podatke o nepremičninah ob- vezanih oseb. Navedene ustanove bodo izročile PAB posebni seznam po bilanci končno odpisanih terjatev. Pri tej izročitvi se prenesejo vse pravice do takih terjatev na Priv. agr. banko, ki z njimi pridobi vse upniške pravice in ostale pravice in s tem postane lastnik vseh zastavnih pravic (vknjižb, predznamenb, hipotek in zaznambo) dosedanjih upni- kov z istim prvenstvenim redom, ne da bi ji bilo treba podvzeti posebnih ukrepov.

Zadrug bodo v roku 3 mesecev te dokumente predložile po svojih revezijskih zvezah, v kolikor so včlanjene v teh zvezah.

Priv. agr. banka je pooblaščen, da po svojih organih pregleda knjige in dokumente pri ustanov- ah iz 1. odst. tega člena in ugotovi verodostojnost narejenih prijav.

Čl. 8. Kmetje, ki so dolgovali ustanovam po 1. odst. čl. 7., prenehajo biti njih dolžniki in postanejo dolžniki PABA, kateri bodo te dolgove izplačevali po predpisih čl. 28 uredbe.

Vsi dolžniški dokumenti teh kmetov, v katerih je izpuščeno opravljanje tega pravnega posla, predpi- sane s splošnim pravom (Državljanski zakonik, menični zakon itd., kakor so protesti, notifikacije, zamenjani dokumenti, vlozene tožbe itd.) z zakono- mo o zaščiti kmeta ali s katero od prejšnjih uredb, radi česar so upniki izgubili neke pravice, bodo tudi dalje zadržali svoje prvotno pravno obveznost, ka- kor da propustov ni bilo in vse obvezane osebe ostanejo v obvezi po teh dokumentih vse dalje, dokler popolnoma ne plačajo teh dolgov.

Čl. 9. PAB bo pregledala, če imajo izročeni ji upniški dokumenti pravno veljavo in če dolgovi po teh dokumentih spadajo pod predpise uredbe, po- tem bo pa, ko napravi potrebne izpremembe, odo- brila obračune o višini dolgov posameznih dol- žnikov, izvršene po ustanovah iz 1. odst. čl. 7. od onega dela terjatev, ki je ugotovljeno v smislu 1. odst. čl. 4. se bodo že v knjigah odštele končno od- pisane terjatve, v kolikor niso zadostno pokrita z hipoteko, in tako dobljene vsote se bodo zmanj- šale za 25, temu zmanjšanemu znesku pa se bo do- dala terjatve, ugotovljena po 2. odst. čl. 4.

Če upniška ustanova nima dolžniških dokumen- tov, mora izročiti PAB izvleček iz poslovnih knjig, podpisani od upnika in dolžnika, in potrdilo pri- stojnega sodišča, da je izvleček v soglasju s knji- gami. Če se dolжник protivi podpisati izvleček iz knjig, ugotavlja obstoj dolga sodišče. Če PAB ospo- rava veljavnost ali pravilnost izročenih dolžniških

sega površino 100 ha orne (za obdelovanje sposob- ne) zemlje, brez ozira na višino skupne zadolžitve nad 500.000 din po 4. odst. čl. 3., bo plačal svoj dolg na naslednji način: skupna vsota dolga, izračunana po čl. 4., toda brez kakršnegakoli zmanjšanja, se bo razdelila na skupno število ha orne (za obdelo- vanje sposobne) zemlje in bo dolжник oni del dolga, ki odpada na 50 ha, odn. 100 ha plačal, če dolg na 1 ha znaša več kot 3000 din, v teku 15 let, če pa znaša dolg 500—3000 din na ha, v 10 letih s 4,5% obrestmi. Začetiši v dnev uveljavljanja uredbe v enakih letnih obrokih, katerih prvi zapade 15. no- vembra 1936; za dolg, ki odpade na preostali del posestva (nad 50, oz. 100 ha), kakor tudi za dolg, ki je manjši kot 500 din na ha na skupnem posestvu, ne veljajo predpisi tega člena.

Kmetijski minister bo v sporazumu z ministrom trgovine in industrije predpisal s pravilnikom, ka- tere parcele se bodo vračunale v površino 50, oz. 100 hektarjev.

Terjatev iz 1. odst. tega člena ne bo prevzela Priv. agrarna banka (čl. 7.).

Drugo poglavje

Svoje dolgove zavarovalnicam, ustanovam de- lavskega in nameščenskega zavarovanja, ustano- vam, ki upravljajo pupilni denar (blagajnam siro- tinjskih sodišč, mestnim in občinskim sirotinjskim blagajnam in podobno), cerkvenim zakladom, kul- turnim, šolovskim in prosvetnim ustanovam, ko se ugotovi njihovo stanje na dan uveljavljanja te uredbe, po čl. 4. brez kakršnihkoli zmanjšanj, bodo dolžni kmetje izplačali po odplačilnem načrtu v teku 12 let s 3%. Prvi letni obrok se ima plačati do 15. novembra 1936, ostali obroki pa se plačajo vsa- kega naslednjega leta najdlje do 15. novembra.

Odplačilni načrt

Glavnica 100 din dne 15. novembra 1936 se plača skozi 12 let v 3% počeniši s 15. novembrom 1936 po naslednjem amortizacijskem načrtu: prva števila pomenijo število poteklih let počeniši s 15. novembrom 1936, druga dospelost do ... tretja ob- resti, četrta odplačilo, peta ostanek dolga:

1.	2.	3.	4.	5.
0	15. XI. 1936	3	—	100
1	15. XI. 1937	2,79	7,1	92,99
2	15. XI. 1938	2,58	7,22	85,77
3	15. XI. 1939	2,35	7,45	78,34
4	15. XI. 1940	2,12	7,68	70,64
5	15. XI. 1941	1,88	7,92	62,72
6	15. XI. 1942	1,64	8,16	54,56
7	15. XI. 1943	1,38	8,42	46,14
8	15. XI. 1944	1,12	8,68	37,46
9	15. XI. 1945	0,86	8,94	28,52
10	15. XI. 1946	0,58	9,22	19,30
11	15. XI. 1947	0,30	9,50	9,80
12	15. XI. 1948	—	9,80	—

Za del dolga pod 100 din se plača letni obrok v sorazmerni višini.

izkazil ali odbije sprejem terjatve zaradi poma- njivosti, bo sodišče odločilo na predlog ali tožbo upnika o obstoju, višini in priradi dolga

Zmanjšanje 25 odstotkov v breme rezerv in polovice glavnice

Čl. 10. Zmanjšanje za 25% v smislu prejšnjega člena morajo ustanove iz 1. odst. čl. 7. pokriti iz- ključno v breme vrednosti svojih rezerv in v breme 50% vrednosti glavnice, vplačanih in dolgovanih deležev, priračunajoč izvršene odpise od 20. aprila 1932 do uveljavljanja te uredbe, izvzemajoč zaradi sanacije novovplačano glavnico do 20. aprila 1932. V kolikor se s temi vrednostmi ne bi moglo pokriti izvršeno zmanjšanje za 25%, bo pokrila ne- krito razliko država na ta način, da bo dala tem ustanovam za znesek te razlike obveznice po 2. odst. čl. 11.

Nadzorstvo nad ugotavljanjem te razlike do 25% se bo vršilo po pravilniku, ki ga bodo spo- razumno predpisali finančni minister, minister trgo- vine in industrije ter kmetijski minister.

Čl. 11. PAB bo v smislu čl. 9. denarnim zavo- dom odobrila v tekočem računu 50% dela terjatev obračunanih po 1. odst. čl. 4. in ves znesek dela ter- jatvev iz 3. odst. istega člena.

Drž. obveznice za 25 odstotno terjatev

Za ostanek v višini 25% skupnih nezmanjšanih terjatev v smislu čl. 9. bo država tem ustanovam dala obveznice, katere bo za njen račun izdala PAB. Te obveznice bodo nosile 3% z amortizacij- skim rokom 20 let v enakih letnih obrokih. Vsebinsko, obliko in način izplačila bo predpisal s pravilnikom finančni minister.

Denarni zavodi morejo v svojih knjigah svoje terjatve v tek. računu pri PAB, kakor tudi obvez- nice iz tega člena bilancirati po imenskih zneskih.

Čl. 12. Odobrene terjatve denarnim zavodom v tek. računu, kakor tudi obveznice, izdane po čl. 10. in 11. uredbe, predstavljajo njihovo terjatvev proti državi in za njih izplačilo garantira država. Počeniši z bodočim proračunskim letom pa za ves čas trajanja gornjega izplačila bo finančni mi- nister s finančnim zakonom zagotovil vsako leto potrebno kritje za plačilo anuitet iz čl. 14. uredbe, v kolikor se za to kritje pokaže potreba, kakor bo tudi vnašal v državni proračun potrebne vsote za izvrševanje obrestne in amortizacijske službe za izdane obveznice.

Čl. 13. PAB izdaja, ko ugotovi vsote terjatev po čl. 9. uredbe, vsaki posamezni ustanovi iz 1. odst. čl. 7. potrdilo o višini terjatev v odprtem računu v smislu 1. odst. čl. 1.

Tekst in obliko potrdila bo predpisal finančni minister.

Čl. 14. Priznane terjatve v tek. računu pri PAB se bodo izplačale ustanovam iz 1. odst. čl. 7. v roku 14 let z letnimi obrestmi 3% v enakih letnih obro- kih (anuitetah).

Rok prve anuitete je 31. december 1937. Minister trgovine in industrije, odn. kmetijski minister more denarnim zavodom iz 1. odst. čl. 7. pod zaščito, katerih terjatve se imajo likvidirati v smislu uredbe, na njihovo prošnjo odobriti podaljš- janje roka za odlog plačil.

Čl. 15. Če PAB ob priliki sprejema upniških iz- kazil ali v teku reguliranja odnošajev med njimi

ugotovi v teku enega leta od sprejema, da je go- tovo izkazilo ali terjatve s katerekoli strani po- manjkljivo ali da dolg v njem ni obsežen v pred- pisih uredbe, bo tako izkazilo vrnila ustanovi od katere ga je prejela in bo za njen prej priznani znesek zmanjšala terjatvev v tek. računu dotične ustanove.

Če PAB vrne upniku izkazila, začno teči za upnika od dne prejema takih izkazil novi roki za- staranja, določeni v obstoječih zakonih, v kolikor terjatvev že ni bila zastarela v trenutku izročitve Priv. agrarni banki.

Sklad za izplačilo kmečkih dolgov

Čl. 16. Za zagotovilo rednega izplačila terjatev denarnim zavodom v tek. računu se stori pri PAB »Sklad za izplačilo kmečkih dolgov«, katerega upravlja upravni odbor PAB.

V »Sklad za izplačilo kmečkih dolgov« se vna- šajo tele vsote:

a) vsota plačanih letnih obrokov, katere spre- jema PAB po obvezah dolžnika;

b) vsi drugi prejemki po dolžnikovih obvezah;

c) proračunska dopolnitev enoletnega obroka, katerega polaga država v smislu 2. odst. čl. 12. uredbe, v kolikor vsote pod a) in b) ne dosežejo vi- šine dospelih anuitet.

Čl. 17. Stroški pri reguliranju, plačilu in ostalih poslih za prejete terjatve ustanov 1. odst. čl. 7. bo PAB izplačala v breme Sklada za plačilo kmečkih dolgov. Višino teh stroškov bo predpisal na predlog PAB-a finančni minister.

Znesek prvih stroškov organizacije tega poslo- vanja bo ugotovil fin. minister v sporazumu s PAB, to vsoto pa bo predjutila PAB v breme sklada za izplačilo kmečkih dolgov.

PAB izda za 50 odstotkov terjatev bone denarnim zavodom

Čl. 18. PAB je pooblaščen, da da ustanovam iz 1. odst. čl. 7. in 1. odst. čl. 11. uredbe na podlagi njih terjatev v tek. računu, na njihovo zahtevo bo- ne do višine teh njihovih terjatev.

Ti boni se bodo imenovali »Bon za izplačilo kmečkih dolgov pri Privilegirani agrarni banki« in bodo služili navedenim ustanovam za preskrbo de- narnih sredstev z lombardom.

S temi boni se bodo lahko plačali dolgovi

Kmetje, ki so postali dolžniki PAB-a po čl. 8. uredbe, lahko svoje dolgove banki plačajo z od- kupom takih bonov od denarnih zavodov v višini njih imenske vrednosti.

Za znesek prejetih bonov v odplačilo bo PAB zmanjšala dolg posameznih dolžnikov in se bo za isto vsoto zmanjšala tudi terjatvev odnosne usta- nove v tek. računu.

Podrobne odredbe bo predpisal minister trgo- vine in industrije v sporazumu z fin. ministrom v Pravilniku.

Boni se lahko porabijo tudi za davčne zaostanke

Obveznice, izdane po čl. 10. in 11. uredbe se bodo mogle porabiti za plačilo davčnih zaostankov do zaključno 1932, kakor tudi za za plačilo nepla- čane dopolnilne prenosne takse do zaključno 1935. Fin. minister bo predpisal s pravilnikom način in pogoje teh plačil.

Ustanove iz 1. odst. čl. 7., ki so pod zaščito v smislu uredbe od 23. novembra 1934, pa tudi za- druge in zveze v smislu uredbe od 23. novembra 1934, morajo na zahtevo svojih starih vlagateljev in drugih starih upnikov tem odstopiti sprejete obveznice v sorazmerju z njihovimi vlogami in ter- jatvami, vsmislu pravilnika iz 1. odstavka.

Te ustanove imajo vsote, dobljene z amortiza- cijo, prodajo ali lombardom teh obveznic, porabiti izključno za izplačilo svojih starih vlagateljev in upnikov.

Čl. 20. Za zavarovanje teh dolgov, prevzetih za račun države, dobiva PAB pravico, da na podlagi dobljenih izkazil stavi hipoteko v skupni višini dol- ga na vse nepremičnine vseh obvezanih oseb. So- dišča bodo te hipoteke vpisovala na zahtevo samo PAB na podlagi overjenega izvlečka iz njenih knjig, ne zahtevaje dolžnikovega pristanka in ne zahtev- vaje predložitev zemlj. lista, toda bodo dolžniku dostavile o postavljeni hipoteki odpravek odloka.

Obremenitve, vstavljene v teku leta od dne uveljavljanja uredbe na nepremičnine zavezanih oseb, ki so postale dolžniki PAB na podlagi 1. odst. čl. 8. uredbe imajo prvenstveni red izza hipoteke, ki jo bo vstavila PAB v smislu prejšnjega odstavka.

Čl. 21. Den. zavodi morajo, predno izročijo iz- kazila PAB, zahtevati od sodišča ustavitve vseh podvzetih sodnih poslov glede odnosnih terjatev. Sodišče bo ustavilo sodni postopek tudi po zahtevi dolžnika-kmeta.

PAB lahko nadaljuje postopek proti dolžnikom, ki se ne drže odplačilnega načrta uredbe.

Zmanjšanje dolgov kmetov do 25.000 Din za 50 odstotkov

Čl. 22. Skupni dolg kmeta denarnim zavodom, ki, obračunan po tej uredbi, ne prekaša zneska 25 tisoč dinarjev, se zmanjša za 50%.

Čl. 23. Zmanjšanje dolga v prejšnjem členu bo izvršila PAB na podlagi prejetih izkazil in podat- kov. Po potrebi bo PAB preiskala podatke in zahtev- ala naknadno potrebna dop

čl. 24 obrniti s prošnjo za zmanjšanje dolga na okrajno sodišče, ki je zanje pristojno.

Prošnji za zmanjšanje dolga mora dolžnik izročiti sodišču tudi tale izkazila:

a) potrdilo, da je kmet po odredbah te uredbe; b) seznam vseh upnikov z oznako višine in pravne podlage dolga;

c) spisek in oznako vrednosti vse nepremične in premične imovine (razen hišnih stvari) kakor tudi vseh dohodkov, od katerih koli in kogarkoli bi izhajali;

d) potrdilo občinske uprave o številu hišnih članov in o površini zemljišča, katerega daje ali jemlje v zakup;

e) potrdilo občinske uprave o številu in vrednosti živine in drobnice, katero redi.

Dolžnik, ki ne postopa po odredbah 1. odst. tega člena, izgubi pravico okoriščenja z zmanjšanjem dolga.

Čl. 27. Po prejemu prošnje za zmanjšanje dolga, ki so opremljene z izkazili iz predhodnega člena, bodo okrajna sodišča zahtevala od PAB potrebne podatke o prevzetih dolgovih teh dolžnikov, ostale dolgeve pa bo preverilo.

Čim postane odlok o zmanjšanju dolga pravno veljaven, ga bo okrajno sodišče takoj dostavilo PAB z nalogom, da izvede knjiženje dolga v smislu odloka.

Čl. 28. Tako zmanjšana dolgovanja (čl. 22 in 24), povečana po odredbi 2. odst. čl. 4, bodo dolžniki plačali PAB s 4,5% obrestmi v roku 12 let v enakih letnih obrokih (anuitetah). Rok prve anuitete je 1. novembra 1936, vsake nadaljnje pa 1. novembra naslednjih let.

Čl. 29. Dokler PAB ne ugotovi končnega obračuna obrokov za plačilo po čl. 22, se bodo plačila obrokov vršila po začasnem proračunu, katerega bo banka sestavila na podlagi dostavljenih ji seznamov in izkazil od ustanov iz 1. odst. čl. 7 te uredbe. V kolikor bodo obroki, plačani od dolžnikov, večji od dolžnih obrokov po končnem obračunu, bo banka vse plačane presežke ali vrnila dolžnikom, ali porabila za plačilo naslednjih obrokov.

Čl. 30. Predložitev prošnje za zmanjšanje dolga v smislu čl. 24 ne vpliva na redni tok plačil dolžnih obrokov. PAB bo izterjala od odnosnih dolžnikov tudi v primeru predložitve take prošnje one obroke, ki odgovarjajo velikosti njih nezmanjšane dolgovanja s tem, da v kolikor bo sodišče naknadno prineslo zahtevani odlok o zmanjšanju PAB mora izvršiti nov proračun odplačil in vse preveč plačane zneske mora vrniti dolžnikom ali porabiti za plačilo naslednjih obrokov.

Ustanove iz odst. 1 čl. 7 morajo ob izročitvi seznamov PAB izročiti isti tudi izvršene obračune enoletne anuitete na polovico za dolgeve pod 25 tisoč din, za ostale na nezmanjšani znesek dolga.

PAB bo dala v mejah tako plačanih obrokov predjem ustanovam iz odst. 1 čl. 7 na račun prve anuitete.

Čl. 31. Letne odplačilne obroke (anuitete) bodo polagali dolžniki PAB po pristojnih davčnih upravah.

Po seznamih, katere bo v to svrhu PAB dostavila vsem davčnim oblastem, bodo te zadolžile odnosne dolžnike z letnimi obroki in kolikor jih dolžnik ne plača ob prispelosti, te izterjale za izvršbo po odredbi drugega odstavka čl. 48, računajoč odgovarjajoče stroške izvršbe po zakonu o neposrednih davkih.

Davčne oblasti bodo knjižile oddvojeno in odobravale računu PAB obroke (anuitete), ki so po seznamih, prejetih od banke, izterljive od dolžnikov, plačane vsote pa bodo takoj poslale PAB po Poštni hranilnici. Izterjanje obrokov v polnem letnem znesku kakor tudi izročitev Poštni hranilnici morata biti izvršena popolnoma najdalje do 20. decembra vsakega leta.

PAB bo zadolževala vsako davčno upravo v svojih knjigah za znesek vsote letnih obrokov (anuitet) po poslanem seznamu. Dopisovanje glede vseh teh poslov bo banka opravljala neposredno s pristojnimi davčnimi oblastmi.

Četrto poglavje

Plačilo dolgov pri PAB

Čl. 32. PAB daje naslednje olajšave zadržniškom kakor tudi ostalim svojim dolžnikom, na katere bi se sicer nanašali predpisi uredbe:

a) dolgeve na obveznicah svojih dolžnikov zadržniškom odnosno krajevnih združenj za kmetijski kredit, potem ko ugotovi njihovo višino po prvem odstavku čl. 4 uredbe, bo PAB znižala za 25% in nato postopala v smislu odst. 2, čl. 4. Na ta način ugotovljeno višino dolga morajo plačati navedeni dolžniki PAB v roku 12 let s 4,5% obrestmi;

b) svojim dolžnikom za dolgoročno hipotekarna posojila, potem ko ugotovi višino njih dolga na način, določen v odst. 1 čl. 4, more PAB tako ugotovljen dolg zmanjšati največ za 25%, ceneč posebej položaj vsakega posameznega dolžnika in posebej upoštevajoč razmerje dolga proti vrednosti skupne dolžnikove imovine. Tako dobljene vsote se bodo povečale v smislu odst. 2, čl. 4. Na ta način obračunan dolg bodo ti dolžniki plačali PAB v roku petnajstih let s 5% obrestmi.

Če dolžniki dosepelega obroka neposredno ne plačajo pravočasno PAB, bo banka poslala davčnim upravam seznam takih dolžnikov s potrebnimi podatki in z zahtevo, da davčna uprava najdalje v roku 2 mesecev izterja iz izvršbo te zaostanke iz premične imovine dolžnika. Če se s prodajo zasežene premične imovine ne plača zaostali obrok, bo PAB po sodiščih zahtevala izvršbo nad nepremično imovino dolžnika.

Odobrena vključenja dolžne glavnice bo knjižila PAB na račun Posebnega fonda za reguliranje kmečkih dolgov. Ta sklad se stori v breme deleža države in razredne loterije v glavnici banke.

Računu posebnega fonda za reguliranje kmečkih dolgov se morajo do njegove končne amortizacije dotirati naslednje vsote:

a) dotacija države v znesku 5 milijonov dinarjev vsakega proračunskega leta, počenši z letom 1937-1938;

b) dividenda, ki pripada državi in razredni loteriji po čl. 39 zakona o PAB;

c) presežek dividende, katerega bi PAB mogla izplačati delničarjem nad 3% dividende za delnico. Država in razredna loterija nimata pravice udeležbe pri glavnici banke, dokler se z amortizacijo računa Posebnega sklada za reguliranje kmečkih dolgov ne izvrši popoln odpis izgub na tem računu. V primeru porabe čl. 42 zakona o PAB imata država in razredna loterija pravico udeležbe pri glavnici banke samo za oni del njihove skupne udeležbe, ki ni angažiran v smislu odst. 4 tega člena. Izvrševanje ostalih delničarskih pravic po zakonu o PAB ostane državi in razredni loteriji tudi v bodoče brez kakršnekoli spremembe.

Pravilnik o porabi in upravljanju Posebnega sklada za reguliranje kmečkih dolgov bo predpisal finančni minister na predlog PAB.

Znižanje garantirane dividende PAB na 3 odstotke

Poročilo države za izplačilo dividende po zakonu o PAB, ki se izvaja iz čistega dobička, se določi na 3%, počenši s poslovnim letom 1936.

Čl. 34. Delničarji PAB se oprostijo plačil vseh državnih in samoupravnih davkov, doklad, take in vseh drugih davčnih katekoreli vrste na dividendo, katero jim izplačuje PAB. Te oprostitve se imajo uveljaviti počenši za poslovno leto 1936.

Peto poglavje

Plačilo dolgov pri DHB

Za vsa hipotekarna dolgoročno posojila pri Državni hipotekarni banki, odobrena kmetom, ki so se kot taki zadolžili v času od konca vojne do 20. aprila 1930, ki pa s potrdilom, predpisanim v uredbi, dokažejo, da izpolnjujejo pogoje iz uredbe, se bo znižala obrestna mera na 4,5%, računajoč od prvega naslednjega roka za plačilo anuitete, ki dospe po uveljavitvi uredbe, in se bo podaljšal rok izplačila posojila na 32 let, računajoč od dne prvotne zadolžitve.

Za vsa neredna dolgovanja dolžnikov banke, kmetov, ki izpolnjujejo pogoje, predpisane s prednjim odstavkom, bodo kapitalizirane neplačane obresti in vse zadolžitve na osebne račune, računajoč pri tem proste obresti. To kapitaliziranje se ima izvršiti po stopnji, ki je dolel veljala za ta dolgovanja, in do naslednjega roka za plačilo anuitete.

Dolžniki, ki so se zadolžili kot kmetje in ki se žele okoriščiti z olajšavami, določenimi v prvem in drugem odstavku tega člena, morajo najdalje do 1. januarja 1937 predložiti DHB potrdilo, tako, kakor je predpisano v uredbi, s katero bodo dokazali, da izpolnjujejo vse pogoje za okoriščenje z določenimi olajšavami. Letočasno bodo v istem roku banki izročili poročilo o sedanji prednosti njihovega posestva, ki je banki zastavljeno. To poročilo mora biti overjeno po občinskem oblastu.

V kolikor se bo pokazalo, da nova zadolžitve po izvršenem kapitaliziranju dolžnih obrestni in zadolžitve iz osebnega računa prekaša 50% vrednosti zastavljene posestva, označenega v gori omenjenem poročilu, bo banka naknadno ocenila posestvo s komisijo, katero odreja banka sama. Če se tudi iz te cenitve vidi, da nova zadolžitve po izvršenem kapitaliziranju presega 50% sedanje vrednosti zastavljene posestva, bo DHB presežek nad 50% vrednosti posestva odpisala po posebnem računu, ki se bo amortiziral najdalje v roku pet let.

Od teh olajšav se izjemajo: a) dolгови kmetov, ki so se kot taki zadolžili pri DHB pred vojno, b) dolgovim kmetov, ki so se kot taki zadolžili pri DHB v času po 20. aprilu 1932, kakor tudi dolgovanja kmetov, ki so postali dolžniki banke z nakupom zastavljene posestva iz proste roke ali na javni prodaji po 20. aprilu 1932, in c) dolgovanja kmetov za menična hipotekarna posojila brez ozira na čas, v katerem so se zadolžili.

Šesto poglavje

Plačilo zasebnim upnikom

Čl. 36. Kmetje, obseženi z uredbo, bodo plačali svoje dolgeve drugim upnikom tako-le:

Dolgovi, ki izvirajo iz nakupa blaga na kredit ali iz obrtniškega posla, potem ko se njihova višina ugotovi na način, določen v čl. 4 uredbe, toda brez zmanjšanja, določenega v odst. 1 tega člena, se bodo plačali v roku 12 let v enakih letnih obrokih, počenši s 1. novembrom 1936. Za take dolgeve ne tečejo obresti.

Dolgovi iz ostalih pravnih odnosov, potem ko se njihova višina ugotovi na način, določen v odst. 1, čl. 4 uredbe, se zmanjšajo s 50%; tako zmanjšani znesek bo dolžnik, potem ko se poveča v smislu odst. 2 istega člena, plačal po odplačnem načrtu v roku 12 let s 3% obrestmi v enakih letnih obrokih najdalje do 15. novembra. Prva anuiteta se mora plačati 15. novembra 1936.

Dolžniki kmetje iz tega člena ne uživajo zaščite po uredbi, če so v boljšem materialnem položaju kot njih upniki. V primeru spora odloča za dolžnika krajevno pristojno okrajno sodišče.

Vsa obstoječa dolžniška izkazila za dolgeve iz tega člena se morajo zamenjati z novimi obligacijami dolžnikov na znesek dolga, ki je določen po predpisih tega člena. Ta zamenjava se bo vršila pod občinsko upravo, ki je pristojna za dolžnika, po formularju in postopku, ki bo predpisan s pravilnikom ministrstva pravde v sporazumu z ministrstvom trgovine in industrije ter kmetijskim ministrstvom.

Čl. 37. Upnik, ki smatra, da je njegov dolžnik, ki se je poslužil točke b) odst. 1 prejšnjega člena, zmožen plačati več kakor 50% svojega dolga, lahko v roku enega leta od dneva, ko stopi ta uredba v veljavo, s potrebnimi dokazili zahteva od pristojnega okrajnega sodišča, da zmanjša ali popolnoma razveljavi zmanjšanje, izvršeno na podlagi točke b) odst. 1 predhodnega člena.

Dolžnik, ki dokaže, da ni v stanju plačati niti 50% svojega dolga, ali dokaže, da je pred 20. aprilom 1932 za ta dolg plačal oduške obrestne, more v roku leta dni od dne uveljavitve uredbe zahtevati od pristojnega okrajnega sodišča, da se mu dolg zmanjša tudi nad 50%.

Sedmo poglavje

Predpisi v zvezi z agrarno reformo

Čl. 38. Agrarni subjekti po predpisih o agrarni reformi kakor tudi ostali kmetje, ki so pred 20. aprilom 1932 bili fakultativno ali drugače kupili zemljišča, ki je bilo 27. februarja 1919 s predhodnimi odredbami za pripravo agrarne reforme od 15. februarja 1919, odnosno z uredbo o prepovedi odsvajevanja in obremenjevanja zemljišč veleposestev od 22. julija 1919 postavljeno pod agrarno reformo, pa so za kupno ceno pogodili se za obročna odplačila v gotovini, morejo dospeli, pa neplačani del pogojene kupnoredne cene kakor tudi bodoča odplačila plačati prodajalcu z ono količino pšenice, katero so mogli kupiti s pogojenim zneskom odplačila po tečaju pšenice, ki je na dan podpis pogodbe notiran na najbližji domači blagovni borzi; če so se za ceno dogovorili v odredeni količini kmetijskih proizvodov, tako da bodo pogojene obroke plačali v denarju, morejo dospela, pa neplačana kakor tudi bodoča odplačila plačati prodajalcu ali s pogojeno količino proizvodov ali v njihovi vrednosti na dan zapadlosti.

Čl. 39. V smislu gornjega člena tvorijo glavnico dospeli, a ne plačani, kakor tudi nedospeli obroki, skupno z dolžnikovimi obrestmi od 15. novembra 1935 l. Ta glavnica se mora izplačati v 10 enakih letnih obrokih s 3% obrestmi. Obresti se ne bodo plačale v onih primerih, pri katerih so že pri sklepanju kupnorednih pogodb vračunane v kupno ceno. Prvi obrok, v kolikor še ni plačan in drugi obrok bo plačal dolžnik do 15. nov. 1936. Ako je kupljena zemlja pod sekvester v korist prodajalca, pa naj se sekvester sam obdeluje ali jo je

dal v najem, se sekvester, v kolikor že ni ukinjen, ukine konec oktobra 1936.

Čl. 40. Potrdilo o tem, da je kakšno zemljišče po prejšnjem členu padlo pod agrarno reformo dne 27. bebr. 1919, izdajo banske uprave kot agrarna oblastva.

Čl. 41. Ako je bilo zemljišče, ki ni prišlo pod agrarno reformo, kupljeno pred 29. aprilom 1932, leta in je kupna cena določena v določeni količini poljskih pridelkov, se plača kupnina po pogodbi. Dospeli, toda ne plačani obroki, se morajo v 3 enakih letnih obrokih, in sicer prvi in drugi najdalj do 15. novembra 1936, tretji pa do 15. nov. 1937.

Čl. 42. Ako je za zemljišče iz prejšnjega člena bila dogovorjena kupnina v denarju, more kupec, ako je poljedelec v smislu uredbe, v kolikor se odreče plačanjem delu kupnine, vrniti prodajalcu kupljeno zemljo in na ta način izpolniti svoje obveze do prodajalca. Ako je na račun kupnine plačal kupec manj, kakor je znašala najemnina za tisti čas, v katerem je užival kupljeno zemljo, ostane dolžan, da plača prodajalcu razliko do skupnega zneska nazemnine. Prav tako more prodajalec, ako je poljedelec v smislu uredbe, zahtevati vrnitev zemlje, ako je bil tudi kupec poljedelec; v tem primeru ima prodajalec pravico, da da odškodnino za uživanje zemlje, zahteva odkup za najemnino, pa čeprav je na račun odplačila prejel več kakor bi znašala najemnina ter mora razliko vrniti kupcu.

Čl. 43. V nobenem primeru niso kupci zemljišč, ako so poljedelci v smislu uredbe, dolžni, da za najeto zemljišče plačajo več, kakor znaša dvakratna lokalna povprečna prometna vrednost zemljišča, odnosno kulture. Ako je za kupljeno zemljišče kupec poljedelec plačal več, se smatra, da je s tem izpolnil svoje pogodbenne obveznosti, nima pa pravice na povračilo odškodila. Ako ne pristane na to, more prodajalec zahtevati, da se mu povrne zemlja, s tem, da povrne kupcu prejeta odplačila na račun kupnine, mora pa zahtevati od kupca plačilo najemnine za uživanje zemljo. Pogodbena stranka, ki zahteva razreditev pogodbe v smislu tega člena, nima pravice, da bi se okoriščila s to uredbo za dolgeve, ki so nastali zaradi tega razreditja. Vrednost zemljišča in višino najemnine določa sodišče v izvenspornem postopku.

Čl. 44. Agrarni subjekti in drugi poljedelci, ki se okoriščitijo z določbami prejšnjih členov tega poglavja, se ne morejo okoriščiti z ozirom na druge dolgeve z drugimi olajšavami, ki jih ta uredba določa.

Čl. 45. Prislilne izvršbe za vrnitev posesti zemljišča po 20. aprilu 1932, katerih lastnino si je pridržal zase prodajalec za primer neplačanih dogovorjenih obrokov, pa zemljišče do dneva, ko stopi ta uredba v veljavo, ni prešlo v last tretje osebe, so neveljavna. Prav tako so neveljavne pogodbe o prodaji zemlje osebam, ki so bile izvršene brez pristanka kupca v času od 8. oktobra 1935. leta do dneva objavljenja te uredbe. V teh primerih je kupec dolžan plačati ostanek kupnine, v kolikor ni večji od cene, določene v čl. 43, skupno z dospelimi, toda neplačanimi obrestmi do 15. nov. 1936. leta, prodajalec v pet obrokih s 3% obrestmi. Prvi obrok mora plačati do 15. novembra 1936, ostale pa do 15. novembra vsakega sledečega leta.

Čl. 46. Za določitev svojstva poljedelca v smislu gornjih členov tega poglavja se bo smatrala ona površina zemljišča, ki jo je kupec imel pred nakupom zemlje.

Čl. 47. Predpisi uredbe se ne nanašajo na dolgeve agrarnih interesentov državi za dolgovno zemljišče po predpisih o agrarni reformi.

Osmo poglavje

Izterjevanje obrokov po uredbi

Čl. 48. Ako dolžnik ne plača svojega dospellega obroka po uredbi, izvemši primere elementarnih nezdov, zaradi katerih je bil oproščen plačanja davkov, doseže upnik pravico, da takoj doseže plačilo celokupnega ostanka dolga po

redni sodni poti; v kolikor je dolg zmanjšan po predpisih uredbe, je dolžnik dolžan plačati ostanek zmanjšane dolga.

Kadar terja izplačilo dospelih obrokov davčna uprava, bo v primeru prvega odstavka izvedla rušenje nepremičnin dolžnika. Ako rušenje ne da nobenega ali da nepovoljen uspeh, bo davčna uprava na podlagi potrjenih izvečkov iz svojih knjig zahtevala od pristojnega sodišča prodajo dolžnikovih nepremičnin.

Čl. 49. Ako so na podlagi zahtev denarnih zavodov proti zaščitenim poljedelcem v smislu uredbe izdani hipotekarni zastavni listi, se rok za njihovo izplačilo podaljša, v kolikor pa zapadejo v plačilo prej, na rok teh posojil, na podlagi katerih se izplačajo, toda v smislu uredbe. Obresti za take hipotekarne zastavne liste se v smislu člena 33 znižajo na 3% letno. V kolikor so posamezne vrste hipotekarnih zastavnih listov izdane ne samo na podlagi kmečkih dolgov, se pri takih listih obrestna mera v smislu gornje uredbe sorazmerno zniža. Denarni zavodi morejo za službo takih hipotekarnih zastavnih listov računati največ do 10% letnega zneska obresti.

Čl. 50. Dolgovi umrlega dolžnika se morejo plačati iz zaostalih zopušinskih nepremičnin kakor tudi iz ostalih nepremičnin.

Čl. 51. Predpisi uredbe se ne morejo s pogodbo spreminjati na škodo dolžnika.

Ako so med dolžnikom in upnikom dogovorjene glede roka obresti in drugo za dolžnika ugodnejši pogoji od teh, ki jih določa uredba, potem ostanejo v veljavi dogovorjeni pogoji.

Dolžnik more pred potekom roka položiti bodisi en ali več obrokov ali pa izplačati ves dolg.

Čl. 52. Dolgovi poljedelcev, ki skupno niso večji ali po izvršenem zmanjšanju ne bodo večji od 500 Din, se morajo plačati v dveh enakih letnih obrokih.

Čl. 53. Dolžnik-kmet, ki je po 20. aprilu 1932 odtujil ali obremenil svoje premoženje z namenom, da oškoduje svojega upnika, kakor tudi vsaka oseba, ki je z namenom, da je sebi ali komu drugemu pridobil v nasprotju s predpisi te uredbe kakšno korist, se kaznuje — v kolikor to dejanje ne bi bilo obuhlece kaznivo, po kazenskem zakoniku, z zaporom do 6 mesecev in denarno do 10.000 Din; tak dolžnik izgubi vse pravice do olajšav po tej uredbi, v kolikor bi nanje imel pravico. Razen tega ga zadenejo posledice po zakonu o pobujanju pravnih dejanj izven konkursa. Ravno tako izgubi te olajšave tudi njegov iniciator in pomagač, če sta kmeta v smislu uredbe.

Te kazni izrekajo redna sodišča.

Čl. 54. Posle, v smislu odstavka čl. 2, odstavka 5 in 9 člena 3, člena 9, člena 24, 25, 26, 27, odstavka čl. 36 in člena 37 in v kolikor z uredbo ni drugače določeno, bodo reševala okrajna sodišča po zakonu po sodnem izvenspornem postopku. Sklep sodišča, izdan po odstavku 8, čl. 2 je izvršen in proti njemu ni pravnega leka. Proti sodnim sklepom, izdanih po odstavku 5 in 9 člena 3, člena 9, 24, 25, 26, 27, odstavka 2, člena 26 in člena 37 ima zainteresirana stranka pravico do pritožbe na okrajno sodišče. Odločba okrajnega sodišča je končna in proti njej ni pravnega leka.

Čl. 55. Vsi posli, sodna dela in vse listine po tej uredbi so oproščeni vseh taks, razen taks na pritožbo okrajnemu sodišču.

Čl. 56. Kmetijski minister se pooblašča, da v sporazumu z ministri pravosodja, financ ter trgovine in industrije predpiše pravilnik za izvajanje te uredbe. Pravilniki, ki jih določa uredba, morajo biti izdani do 1. novembra 1936.

Minister pravde se pooblašča, da v sporazumu s pristojnimi ministri izda avtentična tolmačenja določil te uredbe.

Čl. 57. Ta uredba dobi obvezno moč na dan objave v »Službenih Novinah«. Ko dobi ta uredba obvezno moč, preneha veljavnost vseh dosedanjih uredb o zaščiti poljedelcev.

Zastoj izvoza v Nemčijo

Poročajo nam, da je nastal popoln zastoj v našem izvozu v Nemčijo. Kajti Nemčija daje uvozna dovoljenja samo za jaja in mast, dočim za druge predmete ne daje dovoljenj.

Po vseh iz Nemčije je to smatrati kot odgovor na naše ukrepe glede izvoza nekaterih predmetov v Nemčijo. Do nedavna so morali Nemci položiti gotovino samo za uvoz našega bakra, pred nedavnim pa smo vezali tudi izvoz drugih važnih predmetov v Nemčijo na plačilo v devizah, ne v klingeru. To velja za svinco, cink, sirove kože in

ferosilicij. Od 28. avgusta do 11. septembra smo zahtevali tudi za izvoženo konopljo devize, od 11. septembra dalje pa je dovoljen izvoz v klingeru.

Ze pretekli mesec je zahtevala naša država, da se naj sestane mešana nemškojugoslovanska gospodarska komisija. Sedaj pa je tudi Nemčija za pogajanja in poročajo iz Belgrada, da je pričakovati že v začetku prihodnjega meseca izmenjave misli med našo delegacijo in nemško. Pogajanja pa ne bodo v Belgradu, ampak v Nemčiji.

Zaposlenost v juliju

Ostrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je objavil statistiko svojih zavarovancev za mesec julij 1936, iz katere je razvidno, da je število zavarovancev znašalo ta mesec 629.490, kar pomeni, da se je v primeri z istim mesecem lani povečalo za 52.917, v primeri z junijem letos pa je že padlo za 1.230.

Naslednja tabela nam kaže gibanje števila zavarovancev v mesecih juniju in juliju v zadnjih letih:

	junij	julij
1936	630.720	629.490
1929	626.801	623.126
1930	654.948	647.752
1931	639.091	638.353
1932	557.286	549.806
1933	537.195	521.177
1934	568.641	555.920
1935	585.130	585.130

z avgustom je pripisoval izključno sezonskim razlogom. Ta mali padec pa kaže, da je pravzaprav zaposlenost v konjunkturnem pogledu še dalj napredovala. Zaposlenost letos je daleč prekosila zaposlenost v letih krize. V primeri z julijem 1933, ko je bila kriza najhujša, se je zaposlenost delavstva v vsej državi povečala za nad 100.000. Zaostaja pa še zaposlenost za najvišjo zaposlenostjo leta 1930. Maksimum zaposlenosti je bil v naši državi dosežen septembra 1930 s 654.966. Do tega maksima manjka še 26.000 zaposlenih.

Važno desivo je tudi, da so se začele zviševati delavske mezde. Povprečna zavarovana mezd je narasla od 21.28 Din v maju na 21.85 Din ter je tudi večja letos kot lani.

Po strokah se je od julija lani na letos povečala nabolj zaposlenost v gradnjah nad zemljo, v tekstilni ter kovinski industriji. Največji dvig zaposlenosti izkazujejo Okrožni uradi v Belgradu, Ljubljani, Zagrebu, Nišu, Splitu in Dubrovniku.

✱

Konkurz je razglašen o imovini Kržič Marije, posestnice v Rakitni 90, p. Borovnica, oglašiti se je do 17. oktobra, ugotovitveni narok 22. oktobra.

Borza

Dne 26. septembra 1936.

Denar

Ta teden je znašal devizni promet na ljubljanski borzi 6.713 milij. Din v primeri s 3.165, 4.514, 1.915 in 3.417 milij. Din v prejšnjih tednih.

Zürich, 26. sept.: Belgrad 7, Pariz ne notira, London 15.48, Newyork 308, Bruselj 51.90, Milan 24.10, Madrid ne notira, Amsterdam 207.30, Berlin 123.075, Dunaj 56.80, Stockholm 79.55, Oslo 77.55, Kopenhagen 68.90, Praga 12.70, Varšava 57.90, Budimpešta 60, Atene 1.90, Carigrad 2.45, Rukarešta 2.50, Helsingfors 6.80, Buenos-Aires 0.86.75.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovenjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pletilna vrstica po Din 2:50. Za pismene odgovore glede malih oglašev treba priložiti znamko.

Službodobe

Pošteno mladenko
petnajstih let, ki bi se izučila za hišno v boljši hiši, isčem. Ponudbe pod sifro »Strogo nadzorstvo« št. 14071 upravi »Slovenca«.

Kuharica
samostojna, skromna in marljiva, ki opravi lahi deli druga hišna dela, se išče za trgovsko hišo na deželi. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Rezna« št. 14019.

Frizerko
samostojno, dobro v vodni, železni in trajni ondulaciji, isčem. M. Mežan, Bled.

Varuhinja
k 4 letnemu sinčku rabi trgovce iz Sav. doline. Stara naj je od 16 do 30 let, biti mora prijazna in vestna, ki zna z otrokom pravilno postopati. Ona bo samo za otroke, ki je zdrav in živahen. Oskrba dobra. Plača po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14152.

Natakarico
pridno in pošteno sprejem s 1. oktobrom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14127.

Kuharico
prvovrstno, staro do 50 let isčem za večjo restavracijo na Spodnještajerskem. Prošnje je poslati na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Kuhopaprika« št. 14131.

Zastopnike
za prodajo posredniškov, brzojavnikov itd., isčem. »Persons«, Ljubljana, poštni predal 307.

Samostojnega mlinarja
z »dolgoletno prakso« za belo in flah mletev isčem v manjši mlin. Ponudbe na naslov: Drago Nanut, Banja Luka.

Provizijski potnik
za Ljubljano se sprejme. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14106.

Kuharico in sobarico
perfektno, z najboljšimi spricavali, isčem za nastop službe s 1. novembrom t. l. Predstaviti se v torek 29. septembra od 2. do 4. ure popoldne pri Avstrijskem konzulatu v Ljubljani, Tyrševa cesta št. 31.

Razpisuje se služba
organista in cerkvenika. Nastop službe 1. novembra. Natančnejše podatke in pogoje daje župni urad pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko.

Steklarskega pomočnika
takoj sprejem. Vse v hiši. — Zvonko Turnšek, Jesenice.

Išče se oskrbnik
z dobro prakso v mlekarstvu, kakor tudi v poljedelstvu in gozdarstvu, za večje posestvo v Sloveniji. Ponudbe z navedbo referenc in zahtevkov je poslati upravi »Slovenca« pod sifro »Pošten strokovnjak« št. 14184.

Pomočnico
vajejo mesan, blaga ter aranžiranja takoj sprejmemo za večjo trgovino na deželi z vso oskrbo. Ponudbe na upravo s popis dosedanjih praks pod »Veliko delo« 14208.

Pletilje
iščem za stalno. K. Sos, Mestni trg 18, tu.

Pomočnico
dobro izurjeno v plaših in kostumih, za fino delo sprejme Modni atelje Fani Jager, Resljeva c. 18.

Knjigovodjo
mlajšo moč, ki ima večje delo iz trgovine, sprejme mlin pri Ljubljani. — Ponudbe pod »300« 14253 upravi »Slov.«

Dekle
za Zagreb, ki dobro kuha, išče vdova zdravnika, majhna družina. Ponudbe naj pošlje samo zdrava, poštena dekleta z dobrimi spricavali na: Horvatski, Vlaske 53/II. b

2 čevljarska pomočnika
za silvano in zbito delo sprejem. Jakob Pavlin, Križe, Gor.

Deklo
sprejem za vsa kmetijska dela. Plača po dogovoru. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14274.

Vdova išče
starejšega, poštenega, zanesljivega čevljarskega pomočnika v takojšnjo službo. Ponudbe: Zelté Karolina, Loka št. 21 pri Zid. mostu.

Hlapec
priden in zbito delo sprejem. Gostilna pri »Zimovcu«, Spodnji Kašelj, Zalog.

Dobro izurjene delavke
išče tovarna prešitih odelj v Ljubljani. Ponudbe z navedbo cene od komada na oglaš. odd. »Slovenca« pod »Stalni zaslužek« št. 14292.

Služkinjo
mlajšo, iz dobre hiše — sprejme takoj slovenska družina v Beogradu. — Predstaviti se je: Ljubljana, Pieteršnikova 9 — »Vila Ruda«.

Uradniška družina išče
pošteno, pridno kmečko dekle, do 19 let staro, v Ljubljani. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »109 mesečno« št. 14296.

Več čevljar. pomočnikov
sprejem za zbito delo. Logar Franc, Suha pri Kranju.

Starejši drž. upokojenec
ki ima svoj dom na deželi, išče gospodinjstvo za takoj, staro 28—38 let, zdravo, pošteno in pridno. Natančnejše pogoje in naslov poslati podružnici »Slovenca« v Celju pod »Gospodinja« št. 14331.

Čevljarskega pomočnika
rabim takoj za stalno delo. — Ban Ivan, čevljar, Sromlje pri Brezicah.

Pridna in zdrava dekle
se sprejme k poštini družini v Ljubljani kot služkinja za vsa dela. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Pridna dekle 1936« št. 14336.

Služkinjo
stalno, z letnimi spricavali, za vse sprejem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14367.

Dekle
za hišna dela se sprejme. Florjanska 16.

Iščem služkinjo!
Priliko bi imela se naučiti vsega gospodinjstva, če bi le hotela delati; biti mora stalna in poštena. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14353.

Tkalski mojster
Jugoslovan, z večletno prakso — želi premeniti službo. Cenj. dopise prosim upravi »Slovenca« pod sifro »Samostojna moč« št. 14174.

Absolventinja
dvorazred. drž. trgovske šole v Ljubljani, poštena in zanesljiva, katoliška, išče primerno službo. Naslov takoj ali pozneje. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13934.

Natakarica
pridna, poštena z večletnimi spricavali, govori tudi nemško, želi službo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Poštena 16« št. 14358.

Služkinja
išče službo pri boljši družini. Gre tudi k otrokom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14280.

Služkinja
išče službo k otrokom. Pomaga lahko tudi v gospodinjstvu. — Naslov v upravi »Slovenca« pod »Maribor« št. 1387.

Strojno-ključavn. vajenec
z dvema letoma učne dobe, z znanjem nemščine, išče službo s hrano in stanovanjem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14062.

Hlapec išče službo
v mestu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14029.

Kmetisko dekle
vajejo nekoliko kuhe in drugih hišnih del — želi stalno službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14078.

Samostojna kuharica
in gospodinja srednjih let, snažna, z večletnimi spricavali — išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14076.

Otroška vrtnarica
išče službo k otrokom. Pomaga lahko tudi v gospodinjstvu. — Naslov v upravi »Slovenca« pod »Maribor« št. 1387.

Starejša kuharica
zdrava, snažna ter vajena gospodinjstva, išče mesto pri samostojnem gospodu ali gospe, najraje v zupnišči izven Ljubljane. Plača postranska stvar. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Skromna gospodinja« št. 14250.

Kuharica
poštena in zanesljiva z letnimi spricavali išče službo k eni ali dvema osebam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ljubljana« št. 14269.

Prikojevalka pletenin
vajejo vsakega dela, išče stalno mesto. Gre tudi k boljši pletilji kot družabna. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kjerkoli« št. 14276.

Samostojna kuharica
z letnimi spricavali, vajena vsakega gospodinjstva in drugih del ter tudi šivanja, išče mesto kjerkoli. Ponudbe pod sifro: »Stalno mesto« št. 13977 upravi »Slovenca«.

Kovaški pomočnik
z večletno prakso išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14079.

Dekle
vajejo gostilne in hišnih del, išče stalno službo. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 14109.

Krojaški pomočnik
išče delo v mestu ali na deželi. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 14110.

Trgovski pomočnik
mešane stroke, z dobrimi spricavali, mlad, pošten, zanesljiv, ki je v službi na deželi, želi premeniti na deželo ali bliže mesta. Ponudbe na naslov: Ivan Avsec, Mestnje, pošta Podplati.

Šivilja za perilo
išče zaposlitve. Prevzame delo za trgovino. Gre tudi na dom. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14125.

Iščem stalno službo
vrtarja, ordonanca ali pisarniškega služke kjerkoli v Sloveniji. Sem samostojna, nekadašnja, zanesljiva, vojaščinu prost. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14129.

Trgovska pomočnica
vajejo gostilne, želi namenačenja kjerkoli. Ponudbe pod »Vajena vseh del na podružnico« »Slovenca« Celje.

Trgovska pomočnica
pridna, poštena, želi dobiti mesto v večji trgovini v mestu ali na deželi na prometnem kraju. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 14144.

Čevljarski pomočnik
vajejo gozdarjev in vseh drugih del, star 24 let, išče službo. Nastop takoj ali kasneje. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 14145.

Službo šivilj. pomočnice
iščem. Imam 4 leta učne dobe, eno leto samostojno silam. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod 111/14163.

Dekle z maturo
išče mesto trgovske vajenke. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor št. 1391.

Služkinja
išče službo pri boljši družini. Gre tudi k otrokom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14280.

Služkinja
išče službo k otrokom. Pomaga lahko tudi v gospodinjstvu. — Naslov v upravi »Slovenca« pod »Maribor« št. 1387.

Gospodična
pridna in poštena, želi zaposlitve kot pomoč v gospodinjstvu ali k otrokom. — Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »Hvalcna« št. 14190.

Gospodinja in kuharica
samostojna, išče mesto v okolici Ljubljane; vajena je vsakega dela, tudi šivanja. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14213.

Starejša kuharica
zdrava, snažna ter vajena gospodinjstva, išče mesto pri samostojnem gospodu ali gospe, najraje v zupnišči izven Ljubljane. Plača postranska stvar. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Skromna gospodinja« št. 14250.

Kuharica
poštena in zanesljiva z letnimi spricavali išče službo k eni ali dvema osebam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Ljubljana« št. 14269.

Prikojevalka pletenin
vajejo vsakega dela, išče stalno mesto. Gre tudi k boljši pletilji kot družabna. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kjerkoli« št. 14276.

Samostojna kuharica
z letnimi spricavali, vajena vsakega gospodinjstva in drugih del ter tudi šivanja, išče mesto kjerkoli. Ponudbe pod sifro: »Stalno mesto« št. 13977 upravi »Slovenca«.

Kovaški pomočnik
z večletno prakso išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14079.

Dekle
vajejo gostilne in hišnih del, išče stalno službo. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 14109.

Krojaški pomočnik
išče delo v mestu ali na deželi. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 14110.

Trgovski pomočnik
mešane stroke, z dobrimi spricavali, mlad, pošten, zanesljiv, ki je v službi na deželi, želi premeniti na deželo ali bliže mesta. Ponudbe na naslov: Ivan Avsec, Mestnje, pošta Podplati.

Šivilja za perilo
išče zaposlitve. Prevzame delo za trgovino. Gre tudi na dom. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14125.

Iščem stalno službo
vrtarja, ordonanca ali pisarniškega služke kjerkoli v Sloveniji. Sem samostojna, nekadašnja, zanesljiva, vojaščinu prost. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14129.

Trgovska pomočnica
pridna, poštena, želi dobiti mesto v večji trgovini v mestu ali na deželi na prometnem kraju. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 14144.

Čevljarski pomočnik
vajejo gozdarjev in vseh drugih del, star 24 let, išče službo. Nastop takoj ali kasneje. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 14145.

Službo šivilj. pomočnice
iščem. Imam 4 leta učne dobe, eno leto samostojno silam. — Ponudbe upravi »Slovenca« pod 111/14163.

Dekle z maturo
išče mesto trgovske vajenke. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor št. 1391.

Služkinja
išče službo pri boljši družini. Gre tudi k otrokom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14280.

Služkinja
išče službo k otrokom. Pomaga lahko tudi v gospodinjstvu. — Naslov v upravi »Slovenca« pod »Maribor« št. 1387.

Služkinja
išče službo k otrokom. Pomaga lahko tudi v gospodinjstvu. — Naslov v upravi »Slovenca« pod »Maribor« št. 1387.

Služkinja
išče službo k otrokom. Pomaga lahko tudi v gospodinjstvu. — Naslov v upravi »Slovenca« pod »Maribor« št. 1387.

Služkinja
išče službo k otrokom. Pomaga lahko tudi v gospodinjstvu. — Naslov v upravi »Slovenca« pod »Maribor« št. 1387.

Vajenci

Mesarskega vajenca
sprejem takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14128.

Vajenka
s potrebno predizobrazbo, ki bi bila zmožna pomagati pri gospodinjstvu, se išče za trgovino z mešanim blagom na Gorenjskem. Naslov v upravi »Slovenca« pod »Zmožna« 4739/14029.

Steklarskega vajenca
sprejem. Zvonko Turnšek, Jesenice.

15 letno dekle
se želi izučiti v trgovini mešanega blaga. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod »Strogost« št. 14151.

Vajenka
išče mesto v trgovini. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 14165.

Vajenko
poštenih staršev — sprejem v trgovino z mešanim blagom na deželi. — Ponudbe je poslati upravi »Slovenca« v Mariboru pod »Zanesljiva« 14200.

Damske plošče za jesen

nudi in sicer:

Vsakovrstne dežne od	Din 180.- do 450.-
damske in dekliške trenčkoate od	250.- do 550.-
damske hubertuse od	240.- do 300.-
otroške hubertuse v vseh velikostih od	135.- do 200.-

kakor tudi vse ostale vrste jesenskih in zimskih plaščev, oblek, kril in bluz, hlačnih kril, športnih jopic. Pisarniške klothalje v vseh velikostih in fazonah v veliki izbiri vedno na zalogi, po najnižjih cenah.

F. I. GORIČAR
LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA 29

Kuharica
z dobrimi spricavali išče službo pri krščanski družini. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 14271.

Starejša kuharica
ki je že vodila samostojno gospodinjstvo — išče službo. Gre tudi k oročnikom. Potočnik, Križanška ulica 2.

Dekle
s prvovrstnim gospodinjstvom tečajem, ki je služila v boljših družinah, zna samostojno kuhati pisarniške hrane — išče službo. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1394.

Čevljarski pomočnik
vajejo vseh del, kakor tudi zbitih in šivanih gozdarjev, išče službo. Službo nastopi lahko takoj ali pozneje. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14340.

Gospodična
s perfektnim znanjem slovenskega, srbohrvatkega in nemškega jezika, slovenske in nemške stenografije, a pisarniško prakso, želi kakršnokoli primerno zaposlitve. Prevzame tudi prepisovanje na dom. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »M. K.« št. 14362.

Družabnika
sprejme uvedena trgovina. Ponudbe z navedbo razpoložljivega kapitala pod »Uvedeno 100.000« št. 14349 upravi »Slovenca«.

Pekovskega vajenca
in raznašalca sprejme pekarna blizu Ljubljane. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14364.

Ženitbe
Gospodična

Jako dobro siturana, poročak fakultetsko izobrazena gospoda 40—45 let ločeni in pljanci izključeni. Dopise upravi »Slovenca« pod: 100/14227.

Posesnik in trgovec
mesto Slovenje, nezadovoljen, 41 let, želi poročiti gospodično ali vdovo brez otrok, primerne starosti, iz dobre krščanske hiše, po možnosti trgovske nabornice. Glavni pogoji: neomadeževana preteklost in dobra gospodinja. Dopise, tudi od staršev, poslati upravi »Slovenca« pod »Resno in pošteno« št. 14219.

Objave
Prekleto!

Objave
Prekleto!

Denar

Tvrška
A. & E. Skaberne
LJUBLJANA, javlja, da jemlje do preklica v račun zopet

hranilne knjižice
Mestne hranilnice, ljudske posojilnice.

Ureditelj dolgov
potom sodnih in izven-sodnih

poravnav.
Nasveti v konkurznih zadevah in vseh drugih trgovsko-obrtnih poslih. Strokovne knjigovodske revizije, sestava in aprobacija bilance.

Preskrba kreditov,
vsi posli
kmečke zaščite.
Edina koncesionirana komercialna pisarna:

Lojze Zajc,
Ljubljana, Gledališka ul. 7
Telefon 38-18

Vlogo
Ljubljanske Kredit. banke kupim. Ponudbe pod »L. K. B.« št. 14334 upravi »Slovenca«.

Trgovska in stanov. hiša
enonadstropna, skoraj nova, z vrstno farne cerkve pri Ljutomeru, radi preselitve naprodaj. Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »Dobičkanosno« št. 14088.

Hiša z gospod. poslopjem
v dobrem stanju, z vrhom, travnikom, njivo, ob državni cesti, 5 minut od kolodvora Sv. Peter v Savinjski dolini, primerne za obrtnika ali pensionista, iz družinskih razlogov po ugodni ceni naprodaj. Informacije se dobe istotam pri Jordanu ter se lahko ogleda vsako nedeljo, pismene informacije pa od Arsenka Marije, Kralja Aleksandra 123, Beograd.

Hiša z gospod. poslopjem
v dobrem stanju, z vrhom, travnikom, njivo, ob državni cesti, 5 minut od kolodvora Sv. Peter v Savinjski dolini, primerne za obrtnika ali pensionista, iz družinskih razlogov po ugodni ceni naprodaj. Informacije se dobe istotam pri Jordanu ter se lahko ogleda vsako nedeljo, pismene informacije pa od Arsenka Marije, Kralja Aleksandra 123, Beograd.

Majhno posestvo
na prometnem kraju, blizu želez. postaje, primerne za upokojenca, ugodno prodaj. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 14206.

V najem se odda
večje posestvo v velikosti ca. 50 ha la polj in ca. 100 ha gozda. Živi in mrtvi inventar, kakor tudi postopja v brezhibnem stanju. Ponudbe je poslati upravi »Slovenca« pod sifro »Ugodno« 14184.

Posestvo s hišo
obstoje iz 4 sob z vsemi pritlikalnimi, zelenjadnim in sadnim vrtnom ter njivami. v izmeri preko dva orala, po ugodni ceni prodaj v Savinjski dolini. Ugodno za upokojenca! Vprašati je pri lastniku Pavel Kosenina, trgovce, Gomilsko, Sav. dolina.

V najem dam
posestvo, gospod. poslopje, vrstno vinograd, sadno drevje, senožet, gozd, okraj Litija — tudi prodaj. Pisma: Urbane, Tržaška cesta 9.

Trgovska hiša
10% donosna, v Ljubljani, ugodno naprodaj. Dopise pod: »Center« 14255 upravi »Slovenca«.

Novozidana hiša
dve sobi, dve kuhinji, dvorišče s studencem, v Studencih naprodaj za 34.000 Din. Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »Takoj«.

Pritlična hiša
z dolgo fronto, na prometnem kraju Ljubljane, ugodno naprodaj. Pojasnila daje: Reklam Rozman, reklamno podjetje, Pražakova 8-1.

Prodajmo lepo parcelo
vogoalno, začetek Bežigrada. Prodajmo tristoletno, vagoalno hišo pri novi bežigradski šoli. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14290.

Prodajmo lepo parcelo
vogoalno, začetek Bežigrada. Prodajmo tristoletno, vagoalno hišo pri novi bežigradski šoli. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14290.

Prodajmo lepo parcelo
vogoalno, začetek Bežigrada. Prodajmo tristoletno, vagoalno hišo pri novi bežigradski šoli. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14290.

Prodajmo lepo parcelo
vogoalno, začetek Bežigrada. Prodajmo tristoletno, vagoalno hišo pri novi bežigradski šoli. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14290.

Stanovanja

ISČEJO:

Moderno stanovanje

4-5 sob, z vsemi pritliklami, se išče s 1. novembrom t. l. v mirnem vrtu okraju blizu centra Ljubljane. Nujne ponudbe do večera ponedeljka (28. t. m.) Avstrijskemu konzulatu v Ljubljani. (c)

Dve solidni osebni

Isčeta stanovanje; okraj sv. Peter, nova gimnazija. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Kopalnica« št. 14212. (c)

Dvosobno stanovanje

Isče za december manjša družina. - Ponudbe v upravi »Slovenca« pod »Točna plačnica« št. 14246. (c)

ODDAJO:

Odda se

kompletno moderno stanovanje dveh sob, kabineta in kopalnice mirni stranki 2-3 odraslih oseb s 1. novembrom. Lepodvorska 23. (c)

Enosobno stanovanje

oddam za oktober. Samova 1. z vrh gorenjskega kolodvora. (c)

Trisobno stanovanje

takoj oddam. - Cirman, St. Vid nad Ljubljano 28. (c)

Trisobno stanovanje

lepo, prenovljeno, z vsemi pritliklami, se takoj odda v I. nadstropju v Lepodvorski ulici 26. (c)

Enosobno stanovanje

oddam s 1. novembrom mirni stranki. Hradeckega cesta 74. (c)

Enosobno stanovanje

prilagojeno, takoj oddam mirni stranki. - Izanska cesta 145. (c)

Enosobno stanovanje

oddam v Aleševčevi ulici št. 26, Spod. Šiška. (c)

Štirisobno stanovanje

krasno, komfort, v II. nadst. oddam. Ponudbe pod: »Rabim veliko stanovanje« št. 14270. (c)

Stanovanje

eno- in dvosobno, oddam. Cerkvena ulica 21. (c)

Trisobno stanovanje

moderno, kopalnica in pritlikline, ugodno oddam za oktober. - Pojasnila: Glince c. II, št. 2. (c)

Dvosobno stanovanje

s kabineto in pritliklinami oddam. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14275. (c)

Stanovanje

dveh sob, kuhinje in pritliklin oddam s 1. novembrom v Rožni dolini, cesta V, št. 31. (c)

Štirisobno stanovanje

pritlikline, vrt, oddam za november. Prav tam tudi dve sobi s pritliklinami. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14282. (c)

Krojači pozor!

Oddam lepo stanovanje blizu Ljubljane. Za krojače itd. jako dobro mesto. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Veliko dela« št. 14319. (c)

Celo hišo

z lepim vrtom, tik Ljubljane, oddam v najem solidni stranki. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14318. (c)

Enosobno stanovanje

lepo, v sredini mesta, se takoj odda dvema starejšima osebam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14307. (c)

Enosobno stanovanje

s kabineto in pritliklinami se odda odraslim osebam za november. - Rožna dolina, cesta V, št. 11. (c)

Dvosobno stanovanje

lepo, parketirano, oddam za november mirni stranki dveh oseb za 500 Din. Gasilska 8. (c)

Štirisobno stanovanje

v vili oddam za november. Cesta v Rožni dolini 14. (c)

Enosobno stanovanje

oddam. Rudnik 93. (c)

Trisobno stanovanje

s kopalnico in istotam suho, svetlo skladišče ali delavnico - oddam s 1. novembrom. Sv. Petra cesta 71. (c)

Priprosto stanovanje

ene sobe, kuhinje takoj oddam. Rems, Vogelna 5. (c)

Oddam stanovanje

v vili s petimi sobami. Ljubljana - Koseze 33. - Vprašati: Strelška ulica 26. (c)

Dvosobno stanovanje

ob kamniški železnici oddam. Savlje št. 85. (c)

Lepo samsko stanovanje

s kopalnico in ostalim komfortom, v novi hiši oddam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Mirna oseba« št. 14351. (c)

ISČEJO:

Sobo s štedilnikom

na periferiji, isče samski mož. Naslov v upravi »Slovenca« št. 14294. (s)

ODDAJO:

Prazna soba

lepa, zračna in svetla, parket, elektrika, poseben vhod, se odda. Privoz 11/I, levo. (s)

Mirno, lepo sobo

oddam boljša stranka na Kodeljevem dvema visokošolcem po 125 Din. - Naslov v upravi »Slovenca« št. 14216. (s)

Opremljeno sobo

s tekočo vodo in s posebnim vhodom takoj oddam na Jegličevi c. 3-I. (s)

Sostanovalko

solidno, sprejme državna uradnica - lahko z vso oskrbo. - Naslov v upravi »Slovenca« št. 14242. s

Opremljeno sobo

z dvema posteljama oddam. Sv. Petra c. 43. s

Lepo opremljeno sobo

blizu nove bežigradske šole in gimnazije oddam solidni oseb. Vodovodna cesta 17-I. (s)

Opremljeno sobo

takoj oddam. Verstovškova 11, Mirje. (s)

Sostanovalec

prilagojeno, se sprejme v centru mesta. Naslov v »Slovenca« pod št. 14296. (c)

Opremljeno sončno sobo

oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14366. (c)

Poštena sostanovalka

se sprejme. Ulica na Grad št. 7. (s)

Vnajem

ISČEJO:

Gostilno s koncesijo na prometnem kraju vzame v najem kavelje z množico oseb. - Ponudbe poslati upravi »Slovenca« pod »Kavelja« 14211. m

ODDAJO:

Trgovina

s stranskimi prostori, v Slovenski Bistrici, se odda s 1. novembrom v najem. Trgovina ima šest izlozov ter popolno opremo. Doslej se je v teh prostorih nahajala že 25 let dobro uvedena trgovina s pisalnimi in solskimi potrebščinami, knjigami, galanterijami, igračkami in drobinami. Vprašati pri Rozi Pittschel, Slov. Bistrica, Kolodvorska 165, I. nadst. (n)

Prometno gostilno

dam takoj v najem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14150. (n)

Hišo oddam v najem

takoj eno uro od Ljubljane, petkrat avtozveza, tri sobe s pritliklinami, ena soba posebej, kos njeve. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14357. (n)

Mesarija se odda

v Ljubljani. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14177. (n)

Veliko suho skladišče

se takoj odda v najem. Ogledati med 1. in 2. uro. Kolodvorska ulica 8. (n)

Zidana lopa

dolga 10 m, široka 5,5 m, na prostornem dvorišču, obstoječa iz dveh prostorov, pripravljen za delavnico ali stanovanjsko sobo in garažo celiroma za drugo primerno uporabo, oddam v najem. - V isti hiši se odda stanovanje v podprtilju, obstoječe iz kuhinje in sobe. - Naslov v upravi »Slovenca« št. 14229. (n)

Lokal

že v peljano špecerijsko trgovino, oddam v Rožni dolini št. 36. Poizve se: Studentovska ul. 13. (n)

Lokal

oddam v sredini mesta s 1. novembrom l. l. Robert Dular, Hranilnica dravskih banovine, Ljubljana. (n)

Gostilno oddam

pod dobrimi pogoji. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14346. (n)

Lokal za pisarno

ali mirno obrt ugodno oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14344. (n)

Razno

Po zelo ugodnih pogojih naprodam

več stavb. parcel

v bližini kolodvora Sent Vid-Vizmarje, primerno za trgovino ali stanovanjsko hišo. Polovico se plača lahko v hranilni knjižici. - Istotam se odda samsko stanovanje

Naprodaj tudi

elektromotor

220 V, z 2½ HP. Poizve se: Vizmarje 59.

Lastniki vrtov

Veselite se pogledati, kako lepo cveto sadike iz »Perenrtic!« Zahtevajte takoj ilustrirani cenik! Največja in najboljša izbira peren, rastlin za skalne skupine, okrasnega grmovja, igličevja in slinčice.

Rasadnik »Perenrtic«

Zagreb, Vlaske ulica 85.

Kroje po meri

naročite v damsk. salonu

Kumelj Jožica

Zidovska ulica 3, III. nadstropje. - Poučujem tudi krojno risanje.

Glasba

Dobro ohranjen klavir

si želijo glasbeno naobraženi slepi v Domu slepih v Stari Loki, pošta škofja Loka. Naj bi se našel usmiljen človek, ki bi hotel razveseliti prosilce in jim darovati klavir, zlasti, če ga sam ne uporablja več ali nima pravega prostora zanj. Prevodne stroške prevzame društvo Dom slepih v Ljubljani. Pred skofijo 12/II. Podobna prošnja velja pa tudi za harmonij, ki bi ga rabil zavod za svojo kapelo. (g)

Bleh-instrumente

ena partija za 20 in ena za 9 oseb, v dobrem stanju, poceni prodam. Bolčič, Zagreb, Jelčićev trg (American Bar). (g)

Koncertni klavir

prodam po zelo ugodni ceni zaradi pomanjkanja prostora. Naslov v vseh poslovalnicah »Slovenca« pod št. 14321. (g)

Kupimo

»Leico« kamera

(tudi pokvarjeno) kupim. Lampič, Stojice 146, pošta Ježica. (k)

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone

kupujem po najvišjih dnevnih cenah. A. KAJFEZ urar

Ljubljana, Miklošičeva 14

Cunje

krojaške odrezke, stari papir, teketline odpadke, ovčjo volno, kupi vsako množino

Arbeiter, Maribor.

Dravska 15.

Starinske novce

rimsko in grško, srednjeveške jugoslovanske v vseh kovinah (tudi v zlatu), jugoslovanske medelje in plakete kupujem. Hinko Lederer, Zagreb, Mošinskoga 7. Tel. 4986.

Kurite samo z drvmi

ker je to najbolj zdrava kurjava, a s

ZEPHIR-PEČMI

obenem tudi najbolj ekonomična.

Proizvod: ZEPHIR d.d., Subotica

Zahtevajte brezplačen prospekt!

Tovarniško skladišče: Ljubljana: Venceslav Breznik
Celje: D. Rakus
Maribor: Pinter in Lenard
Ptuj: Anton Brendič

OROSLAV DOLENEC

Ljubljana, Wolfova ulica št. 10, zopet kupuje vosek in med ter prodaja sveče vseh vrst in slasčice. (k)

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, ruvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Rabljen elektromotor

220-380 volt, 8-11 Kv. (Drehstrom), z zaganjačem ali brez pritliklin - kupim. Ponudbe: A. Logar, Cerknica 169 - pri Rakeku. (k)

Gostilniške stole in mize

rabljene, kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Blizu Ljubljane« 14069.

Kupim stroj za entlanje

na motor - za pletarno. Ponudbe na: Franjo Sošić, Zagreb, Pokornova 8.

Kupim raštraj št. 24

Cenjene ponudbe s točnim opisom glede cene in tipe prosim upravi »Slovenca« pod »Pletonica« št. 13978. (k)

Kupim stružnico

za železo in dva elektromotorja 220 V, istosmerni tok do 3 ks. Tudi pokvarjeno. Sprejemam spretne ključavničarje. - Varšek, Domžale. (k)

Poštno znamke

jugoslovanske, rabljene - kupim vsako količino. - Sedanje poštno znamke z rdečim križem kupim po 100 kom. za 20 Din. - Karlo Deutsch - Stara Kanjiza. (k)

Železno blagajno

kupim. Naslov v oglaš. oddelku »Slovenca« pod št. 14272. (k)

Kupim takoj

električno sesalico za hišni vodovod. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14288. (k)

Jazbečjo mast

pristno, svežo - kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 14339. (k)

Dijaki

Dva dijaka

se sprejmeta na hrano in stanovanje blizu nove bežigradske gimnazije. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14293. (D)

Dijakinjo

sprejem na dobro hrano in stanovanje. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14303. (D)

Obrt

Gradbeni dela

za adaptacijo župnišča se oddajo. Načrti in pogoji so na razpolago na Miklošičevi cesti št. 7/I. (Prosvetna zveza.) Ponudbe je staviti najkasneje do 1. 10. 1936 župnemu uradu na Jezerškem.

Prešo za vino in sadje

in stiskalnico za seno prodaja Josip Kirbiš, Celje. (t)

Naprodaj v konkurz. masi

Franca Pustotnika iz Blagovice - 38 rudoslednih pravil: bakra, cinka in arzena. Informacije pri konkurznem upravitelju g. Kornhauser Dragu - Tavčarjeva ulica 3, pritličje, levo, telefon 32-77.

Portale za trgovino

prodam. - Jos. Jagodič, Celje. (t)

Kolesa

pred koncem sezone po izjemno konkurenčnih cenah! Vsi v Novo trgovino! Tyrševa 36. (t)

POZOR!

Originalni »Steyer« krogljani ležaji

normalni, stožičasti, tlačni in ležaji na valjčke so vedno na zalogi v železnini Fr. Stupica, Ljubljana, Gospodarska c. 1. Razstreljiva, pirotehnični predmeti!

Stare sode

prodaja Hotel Štrukelj. (t)

Prešo za vino in sadje

in stiskalnico za seno prodaja Josip Kirbiš, Celje. (t)

Volna

novosti za
damske
plašče,
obleke.

»Skaberne Ljubljana«

Lep voz prek

s streho, in udomačenega srnjaka in srno prodam. Franc Godnov, Tržič - Cerkvena 22. (t)

Kolesa, Sachs motorji

in nadomestni deli najceneje pri Remec Oskar, Dolenjska c. 5. (t)

Frizeriji!

Nov aparat za trajno ondulacijo - »Satur« - poceni prodam. Ivan Merlak, Dol. Logatec 44. (t)

Kolesa

prvovrstnih znamk, skoraj nova, po neverjetno nizkih cenah naprodaj pri »PROMET« (nasproti križanske cerkve).

Ozimina:

pšenico, rž, ječmen in žirsko grahoro dobite v najboljši kakovosti pri vrtdki

Fran Pogačnik d. z o. z.

Ljubljana, Tyrševa (Dunajska cesta št. 33 Javna skladišča (Balkan)

Melika

Javna dela. Občinska cesta, ki pelje iz Suhorja mimo Brezovice na Radetoviče, je bila za vsak večji in težji promet nesposobna. Kr. banska uprava pa je za korekturo ceste med vasjo Brezovica-Lešče nakazala 15.000 Din. Tehnično vodstvo je bilo poverjeno okr. cestnemu nadzorniku g. Novaku, ki je čisto sedaj tako uredil, da je za vsak promet sposobna.

Sanacija plazu na Božakovem. Ni še dolgo, ko je bil preložen strm klanec, ki pelje iz Zelenbeja na Božakovo. Pod temeljem nove ceste je izvirala studenec, ki je zrahljal temelj in nastal je plaz, ki je ogrožal velik del ceste, da se zruši v Kolpo. Zrahljeni del ceste so združili s podzemeljskimi drenažnimi jarki in utrdili temelj z veliko škarko, v kateri je nad 200 kub. metrov kamna. Stroški so znašali 37.000 Din. Razveseljivo pa je dejstvo, da je čestni odbor zidal škarko iz kamena, katerega so navozili in prodali kmetje in je tako skoro vseh 37.000 Din ostalo v okraju samem. Zaposleni pa so bili le najpotrebnejši delavci, ki so se po potrebi izmenjavali. Da je cesta urejena in vsi zadovoljni, je predvsem zasloga člana banskega sveta g. Nemaniča Jožeta iz Zelenbeja.

Naši vinogradi. Izredno ugodno in toplo vreme hitro pospešuje zorenje grozdja. Vse bi bilo dobro, da se poleg skorcev, os in čebel ne polikajo še dvonožni ljubitelji sladkega grozdja, ki ga kar v košarah odnašajo iz vinogradov. Da bo konec kraje, vinogradniki s pihalniki čuvajo svoji pridelek. Tatički pozor, da ne bo kakšne nesreče.

Gospodinski tečaj. V gospodinskem tečaju, katerega prireja kr. banska uprava se je vpisalo toliko kmetijskih deklet, da bi se lahko vršila še dva takata tečaja. V tečaj je bilo sprejelih le eno trehino prijavljenih deklet in je vložena pri kr. banski upravi prošnja, da se tečaj še letos po potrebi ponovi. Prijavljenim dekletom bo vodstvo tečaja sporočilo, če bo še en tečaj od decembra meseca naprej.

Regulacija Sušice. Sušica — hudournik — dela Križevčanom vsako leto spomladi in jeseni hude preglavice. No temu bo sedaj konec. Hidrotehnični oddelček ban. uprave sedaj regulira Sušico od železniškega mostu do izliva v Kolpo. Sluga, ki se je dosedaj vila kakor kača, bo do izliva izravnana, na 4 m razširjena in močno poglobljena. Bregovi pa bodo zavarovani s škarko iz kamna. Na obč. poti, ki pelje od državne ceste v vas, pa bo čez Sušico zgrajen lep betonski most. Pri delu so zaposleni Križevčani, katerim bo s tem delom tudi nekoliko pomagano.

Kamnik

Okrajni velerinarski referent vel. svetnik g. Jozo Rauler, ki je premeščen na olok Krk, je bil v sredo razrešen svojih dolžnosti na okr. načelstvu. Njegov naslednik g. Kordaš bo nastopil službo prihodnje dni.

Zrtev divjaškega obdelavanja z nožem. 35-letnega tovarniškega delavca Franca Haceta iz Nevelj so morali odpeljati v bolnišnico. Njegovo stanje se je sicer izboljšalo, vendar pa še ni izven nevarnosti, ker mu je nož ranil pljuča.

Akademija Rdečega križa, ki je bila v nedeljo v Kamniškem domu, je bila za Kamnik umetniški dogodek. Slišali smo dva odlična operna pevca iz našega okraja: gospe Marjo Oberwalderjevo iz Domžal in g. Josipa Gostiča iz Homca. Občinstvo ju je navdušeno pozdravilo in se jima zahvalilo za lepo pesem. Prav tako je žel mnogo priznanja domači komorni trio (ga. Kendova, g. Vremšak in g. Rus) ter baletni nastop pod vodstvom gđc. Meri Jurca. Akademijo je vodil in tolmačil program v duhovnih verzih vl. svetnik g. dr. Vidic. Vse priznanje!

Šoštanj

Tudi pri nas se je razvilo živahno zanimanje za rejo malih živali, čegar naravna posledica je bila ustanovitev društva. Zbralo se je precejšnje število rejcev v prostorih ljudske šole, kjer smo imeli ustanovni občni zbor. Navzoči tajnik Zveze rejских društev g. Inkret Alfonz je pojasnil pomen rejских organizacij v dosegu izboljšanja reje malih živali. Društva dele brezplačne živali med članstvo kot prvo pomoč za nadaljnje rejsko udejstvovanje. Za predsednika smo izvolili g. Nahli-gala. Vsako prvo nedeljo dopoldne ob 9 se bodo vršili članski sestanki. Predvidena je za božič razstava kanarčkov in drugih domačih ptic.

Tržič

V letu 1906 je prišel v Tržiču izdajati pokojni Lehrman Anton prvi slovenski strokovni list »Perutninare«. Obenem je ustanovil prvi slovenski perutninarski zavod ter potom predavaj, tečajev, razstav in glasila širil idejo rejskega pokreta med ljudstvom. Toda tedanje razmere in čas niso bili naklonjeni idealnemu možu ter je njegovo prizadevanje kmalu propadlo. Šele v zadnjem času se je zanimanje za rejski pokret zopet razmahnilo. Preteklo nedeljo so se zbrali vneti ljubitelji in rejci ter ustanovili svoje samostojno rejsko društvo tudi v Tržiču. Po govoru tajnika Zveze rejских društev g. Inkreta so sledile volitve odbora in so bili izvoljeni: predsednik Uršič Franc, podpredsednik Pegrin Jože, tajnik Ciler Vinko, blagajnik Prosen Ciril, gospodar Perko Peter, odbornika: Perko Heinrich in Zaletel Miha. Namestnika odbornikov: Nadižar Alojzij in Stefančič Andrej. Rač. preglednika: Vilfan Vinko in Strniša Franc. Nam. račun. preglednikov: Perko Vinko. Sklenilo se je, da se v najkrajšem času priredi več predavanj in tečajev ter pozneje večja razstava. Vsako prvo soboto zvečer so redni članski sestanki. Pristopilo je k društvu takoj v začetku nad 40 članov.

Ptuj

Pobegla hiralka. V ponedeljek, 21. t. m. se je pojavila na ulicah v Ptuj starejša ženska, ki je s svojim čudnim obnašanjem vzbudila pozornost občinstva in varnostnih organov. Policija, ki je žensko prišla in jo hotela legitimirati, je ugotovila, da je mutasta in slaboumna. Pri sebi ni imela nikakih listin, da bi se zamogla ugotoviti njena istovetnost. Ni preostalo drugega, da se je policija obrnila telefoničnim putem na bližnje hiralnice in jih o mutasti ženski obvestila. In res, hiralnica v Muretineh je sporočila, da je pobegla iz zavoda hiralka Franciška Salamun, pristojna v Pobrežje pri Mariboru. Omenjeni zavod je odpisal takoj dve usmiljeni sestri, ki sta svojo varovanko na policijski stražnici spoznali in prevzeli in jo s precejšnjimi težavami odpeljali nazaj v zavod.

„Slovenčeva“ podružnica
Ljubljana, Tyrševa cesta
(palača Poštni dom)

Tinček in Tonček v Atlantidi

167.
V Olimpu.

Ko sta se za silo odpočila, sta nadaljevala pot. Nenadoma se je centaver ustavil in slovesno rekel: »Dvonožec, zdaj te pa prosim, bodi lepo zbran! Pred vhodom v Olimp sva.«

Prestopila sta prag Olimpa. Tinček se je s centavrovega hrbita z zanimanjem obračal na vse strani. Pa s svojim opazovanjem ni bil nič kaj zadovoljen. Bil je prepričan, da se bo v Olimpu vse lesketalo v zlatu in draguljih, kar pa je videl, je bilo vse prej kot to. Olimp se ni prav nič razlikoval od navadne zemlje, s katere je priromal vanj.

Ko je Tinček tako nekaj minut jezdil po Olimpu, je zdajci zagledal pred seboj prečudnega možakarja s košato sivo brado. Sedel je na širokem naslanjaču, zatopljen v časopis. Zastljal je korake, dvignil glavo in prijazno rekel:

»Pozdravljen! Pravkar sem bral v časopisu, da vremenoslovci napovedujejo nevihto. Da ne bodo razočarani, bo najbolje, da jih razveselim z bliskom in gromom!«

LICITACIJA

Industrija Gvozdja d. d. Zenica razpisuje licitacijo za špedicijsko-carinsko manipulacijo za okoli 10.000 ton raznih strojev, konstrukcij, orodja in ostalega materiala, ki se mora uvoziti iz Nemčije preko Jesenic in Bos. Broda za gradnjo valjalnice za težke profile (groba proga 800 mm).

Interesenti so dolžni, da predložijo obvezne pismene ponudbe najkasneje do 5. oktobra t. l. v smislu pogojev, ki se dobijo pri Industriji Gvozdja d. d. Zenica

Jesenski in zimski plašči, dunajske oblečke, kakor perilo in damske novosti samo pri

»Konfekcija Greta«

Maribor, Grajski trg št. 1 (Grajski kino)

Globoko potrli sporočamo, da nas je v Pančevu nenadoma zapustil

dr. Rutar Avguštin

vojaški zdravnik - poročnik

Pogreb dragoga pokojnika se vrši v nedeljo ob 10 uri v Beogradu.

Prijateljem in znancem ga priporočamo v memento.

Slay. Požega, Maribor, Beograd.

Rodbini: Selgrad, Rutar.

Globoko potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je danes, 26. t. m. po daljši bolezni zaspal v Gospodu moj dobri soprog, gospod

Josip Božič

stražnik 1. razr.

Pogreb dragoga rajnika bo v nedeljo, dne 27. septembra 1936 ob 17.30 iz Rožne doline, c. IV-34.

Zalujoča soproga.

Ali

ste že
naročeni
na

Slovenca

?

Vsak

naročnik
zavarovan

28-
33-
44-
46-
62-
83-

SUKNO
ŠEVILOT
KAMGARN

90-
112-
123-

TRGOVSKI
DOM

Sernecki

CELJE 18

CENIK IN VZORCI ZASTONJ

+ Franc Cerar javlja v svojem in v imenu svojcev domačih, da je po težkem trpljenju umrla v cvetu mladosti njegova sestra, gospodična

OLGA CERAR

dijakinja

Pogreb nenadomestljive pokojnice bo v ponedeljek, 28. t. m. na farno pokopališče sv. Vida ob 9 dopoldne. St. Vid nad Ljubljano, dne 26. septembra 1936.

Zalujoča družina Cerar.

ZAHVALA. Vsem, ki so nam bili ob strani ob izgubi drage pokojnice

Ivanke Novak

posestnice v Radovljici

izrekamo iskreno zahvalo. Posebno se zahvaljujemo vodstvu Leonišča v Ljubljani za skrbno nego, č. duhovščini v Radovljici, pevskemu zboru sokolskega društva za ginja žalostinke, darovalcem vencev in cvetja, ter končno vsem, ki so v tolikem številu spremili drago rajnico na zadnji poti.

Zalujoči ostali.

SNOČI OB POL DVANAJSTIH JE UMRLA PO KRAZI
BOLEZNI BLAGA GOSPA

FANI KORITNIK
ROJ. URH

PREVIDENA S TOLAZILI SVETE VERE

POGREB BO V NEDELJO OB STIRIH POPOLDNE IZ
MRTVAŠNICE NA POKOPALIŠČE K SVETEMU KRIŽU

LJUBLJANA, DNE 26. SEPTEMBRA 1936

MAKS KORITNIK,
SIN

Na tako tragičen način me je v torek, dne 22. septembra zapustil moj nad vse ljubljani soprog

ing. Vojmil Vrtačnik

direktor hisanskih rudnikov

Pokopali smo ga v četrtek, dne 24. septembra na tamkajšnje pokopališče. Iskrena hvala vsem, ki ste čutili z nami v teh težkih dneh.

Silva Vrtačnik, soproga,

Zalujoče rodbine:

Rozman, Vrtačnik, Baltič.

KNJIŽNE ZBIRKE JUGOSLOVANSKE KNJIGARNE ŠESTI LETNIK — 1. OKT. 1936 — 30. SEPT. 1937

Leposlovna knjižnica

Charles Dickens:
David Copperfield
Drugi del — Roman — Obseg okrog
360 strani in osem izvirnih ilustracij.

Enrika v. Handel-Mazzetti:
Jese in Marija
Prvi del — Roman — Prevedel dr. Ivan
Fregelj — Obseg okrog 296 strani

Hildur Dixellus:
Sara Alella
Roman — Prevedel France Vodnik
Obseg okrog 400 strani

Jos. Coolen:
Brabantski rod
Roman — Prevedla Dora Vodnik
Obseg okrog 240 strani

Celoletna naročnina za Leposlovno knjižnico (4 v celoti platno vezane knjige) znaša 192 Din, to je 12 mes. obrokov po 16 Din

Gjuška knjižnica

Dolores Vieser:
Pevček
Roman — Poslovenil Janez Pucelj

Alja Rahmanova:
Tovarna novega človeka
Roman — Poslovenil Leopold Stanek
Obseg okrog 300 strani

Ivan Vazov:
Pod jarmom
Roman iz življenja Bolgarov na večer
pred osvoboditvijo
Prvi del — Poslovenil France Bevk

Celoletna naročnina za Gjuško knjižnico (4 v celoti platno vezane knjige) znaša 108 Din, to je 12 mesečnih obrokov po 9 Din

Celoletna naročnina za Leposlovno in Gjuško knjižnico skupaj (7 v celoti platno vezanih knjig) znaša namesto 300 Din samo 276 Din, to je 12 mesečnih obrokov po 23 Din

Zbirka mladinskih spisov

Jos. Weiser S. J.:
Najmlajši poročevalec
Povest — Prevedel dr. Joža Lovrenčič
Obseg okrog 180 strani — Opremljena
s številnimi fotografijami posnetki

Marija Kamsun:
Otroci z Langeruda
Povest — Prevedla Mara Puntar
Obseg okrog 160 strani
Izvirne ilustracije Maksima Sedeja

Erich Kästner:
Emil in detektiv
Povest s podobami — Prevedel Mirko Kunčič
Obseg okrog 160 strani

Erich Kästner:
Pikica in Tonček
Povest s podobami — Prevedel Mirko Kunčič
Obseg okrog 160 strani

Celoletna naročnina za Zbirko mladinskih spisov (4 v celoti platno vezane knjige) znaša 108 Din, to je 12 mesečnih obrokov po 9 Din

Zbirka domačih pisateljev

Fran Erjavec:
Zbrano delo, III:
Domače in tuje živali
Uredil dr. A. Slodnjak
Obseg okrog 300 strani — 30 tabel
s slikami opisanih živali

France Bevk:
Izbrani spisi, III:
Človek proti človeku
Zgodovinski roman iz 14. stoletja
Obseg okrog 400 strani

Fran Jaklič:
Izbrani spisi, I:
Spisi iz let 1888—1893 — Uredil Janez Logar
Obseg okrog 240 strani

Celoletna naročnina za Zbirko domačih pisateljev (3 v celoti platno vezane knjige) znaša 132 Din, to je 12 mesečnih obrokov po 11 Din

Kosmos zbirka poljudno znanstvenih spisov

Franco Terzaghi:
Ta nost božanstva Obseg približno 240 strani
Vesava v celoti platno — Cena 92 Din (za naročnike 25% popusta, razdeljivo na 12 obrokov)

Za prihodnje nedelje izide »Vestnik Jugoslovanske knjigarn« s obširnimi podatki in natančnimi pojasnili — Pišite ponj, pošljemo vam ga brezplačno!

Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana

ZAHVALA

Za mnogoštevilne izraze sožalja ob nenadomestljivi izgubi našega ljubljenega, prekrbnega moža, očeta, brata, strica in svaka, gospoda

JOSIPA CESARJA

se vsem najiskrenejše zahvaljujemo. Predvsem se zahvaljujemo g. primariju Slajmerjevega doma g. dr. Kramariču in drugim zdravnikom za zdravniško pomoč, č. sestram Slajmerjevega doma, dalje g. šefu in osebjem tvrde Ant. Krisper za prelepo cvetje ter vsem, ki so pokojnika v tako lepem številu spremili na njegovi poslednji poti.

Ponovno stoterna hvala vsem!

Zalujoča družina Cesarjeva.

Zahvala

Ob bridki izgubi našega iskreno ljubljenega očeta, starega očeta, gospoda

Valentina Mraka

se najiskrenejše zahvaljujemo vsem, ki so pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Zlasti pa se zahvaljujemo č. gg. duhovščini, gasilnemu društvu z načelnikom g. dr. med. Erat-om, godbi za vse ganljive žalostinke in vsem darovalcem prelepega cvetja. Še enkrat vsem najpriskrenejša hvala!

Guštanj, Radkersburg, Leoben, Suhor, dne 27. septembra 1936.

Globoko žalujoče rodbine:

Mrak, Borštner, Bravet.

TUDI VAŠ NOVI PLAŠČ OD PAULINA

ker so vsi prvovrstno krojaško ročno delo, vsled česar obdrže za vedno svoj eksaktni kraj
Konfekcija PAULIN - Ljubljana - Kongresni trg štev. 5

Alja Rahmanova:

Tovarna novega človeka

Roman.

Ni mu bilo lahko najti malo, razpadajočo hišico, stoječo prav na kraju mesta. Majhna okna s slepimi, zakrpanimi šipami, razpadla ograja, živinsko smrdeče smetišče in spolzke stopnice — vse to ga je osupnilo. Pripravljen je bil sicer, da bo našel zelo revno stanovanje, toda tolikšne bede vendar ni pričakoval. Počasi se je pripiral po temnih stopnicah navzdol in je končno obstal pred vrati, s katerih je visel klobučevinast obložek, kakor da so ga raztrgali psi. Potrkal je in čevljarjeva žena ga je vprašala, kaj želi. Ko je povprašal po Tamaru, mu je odkimaje odgovorila:

»Ze več ko dva tedna je bolna. Ves čas leži v postelji; glavo ima zavito v ruto in govori vedno o nekih gubah. Hoteli smo poslati po zdravnika, a brani se ga kakor divja mačka; pravi, da ji gub itak ne more nihče odvzeti.«

Vitalij Vladimirovič je stopil za zaveso. Kar je zagledal, mu je stisnilo srce. Na nekakem tapčanu, kot jih imajo v zasilnih vojašnicah, brez žimnice, na kupu cunj je skrčena ležala Tamara, pokrita s plaščem, glavo pa je imela zavito v temno ruto.

»Tamar!« je zaklical tiho in s težavo premagoval razburjenje, ki ga je prevzelo.

Niti ganila se ni, kot da ga ni opazila.

»Tamar!« je zaklical zdaj glasno. Zopet ni odgovorila. Profesor Orlov je mislil, da spi; zato se je oziral po stolu, kamor bi sedel in počakal, da se zbudi. Toda

¹ Neke vrste pograd.

ni ga našel in je moral stati. Ogledoval se je po malem prostoru, ki je bil Tamarino bivališče, in zopet so mu prišle skoraj solze v oči, ko je videl vlažne, s plesnobo krite sive stene, na katerih je tu in tam visela majhna slika ali kos pisanega blaga — ganljivi poskusi, vnesti vsaj malce lepote v to brezupno puščobo. V enem kotu je stalo slikarsko stojalo, prekrito s temnim blagom. Profesor je odgrnil blago in pogledal sliko. Občutek žalosti, ki se je v njem vedno bolj stopnjeval, odkar je stopil v Tamarin kotiček, je dosegel sedaj višek. To je bila ona, Tamara sama — gotovo se je zavedala, da slika samo sebe — klečečo v snegu pred ravnodušnim, brezčutnim rdečim vojakom. Obraz je imela na pol pokrit z ruto, toda njen srce trgajoči izraz je bil poln neskončne žalosti in obupa. In čim bolj se je profesor Orlov zagledal v sliko, tem jasneje mu je bilo, da je bila to lepota, lepota, ki so jo tako neusmiljeno in za zmeraj pregnali iz njenega življenja, da je bil to poslednji obupni klic človeka po lastnem, za vselej izgubljenem osebnem življenju...

Tedaj se je Tamara premaknila. Profesor se je vrgel k njej. Sedela je v postelji, ne da bi vzela ruto z glave, in tiho dejala:

»Oh, doktor, vi ste prišli! Zelo trpim. Glava me neznosno boli; in te gube! Ves obraz je poln gub! Odvedite me nekam, da ne bo mogel priti k meni in ne bo videl mojega obraza. V njegovem spominu hočem ostati takšna, kakršna sem bila prej...«

»Tamar! Ti! Zavedi se vendar! Jaz sem, ki govorim s teboj, Vitalij!« je silil profesor vanjo.

»Ne bo vam uspelo, doktor, da bi me prevarili! Vitalij je doma, on ne bo prišel! Strogo sem mu prepovedala. Hočem, da ljubi svojo ženo! Ljubi naj jo, tako

hočem! In nikdar naj ne izve, s kolikšno žrtvijo sem se mu odrekla. Nikdar naj tega ne izve! Ostati hočem njegova fantazija. Ljubi me zaradi moje lepote in ta je zdaj izgubljena... Ves moj obraz je pokrit z gubami... Nočem, da bi se me njegovi otroci spominjali nekoč z jezo in zaničevanjem... Vse moje življenje je bilo fantazija in tudi ljudje so vedno iskali v meni le nekaj fantastičnega... Sanjarka sem bila! Iskala sem vedno le lepoto, toda nisem je prenesla! Moja duša se je pri tem razbila. In tudi ljubezni nisem mogla prenesti — srce mi je uničeno! Vse, vse v moji duši je razbito... in ves moj obraz je pokrit z gubami... od ure do ure bodo daljše in globlje...«

»Za božjo voljo, kaj govoriš, Tamara!« je osupel zavpil profesor in ji z urno kretnjo potegnil ruto z obraza. Profesor Orlov je od začudenja onemel. Nadzemska lepota, o kakršni ni nikdar sanjal, mu je sevala nasproti. Obraz Madone, z velikimi, lesketajočimi se očmi, polnimi žalosti in trpljenja, — to je bila lepota, kakršna ne more biti dana ljudem, ki še bivajo na zemlji.

Profesor jo je hotel objeti, toda odrinila ga je z zapovedujočo kretnjo roke.

»Doktor,« je dejala s prosečim glasom, »prosim vas, samo ne zaljubite se vame kot vsi drugi! Samo njegova sem — dasi se to ne bo nikdar uresničilo. Odvedite me rajši od tod, njemu pa recite, da sem se odpeljala — daleč proč, da sem opustila slikanje in sklenila postati plesalka. Saj vendar znam še plesati, ali ne, doktor? Pogledite, kajne, saj gre? Obraz lahko polepšam, vzamem mnogo ličila, ali ne? Potem se gube ne morejo videti!«

Pri zadnjih besedah je skušala napraviti z rokami in gornjim delom telesa plastične gibe, polne zadržane, veličastne slovesnosti.

Celoletna naročnina na:
Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 132,- ali mesečno Din 11,-
Zbirko mladinskih spisov, 3 vezane knjige Din 108,- ali mesečno Din 9,-
Zbirko Kosmos, 3 vezane knjige Din 132,- ali mesečno Din 11,-
Jugoslovanska knjigarna